

Κ. Κοσμά

Ἡρώδους

Ἐπὶ οὐκιά (photo)

Γ. Μαννα in Καστελλο

1927.

1976

Legation d'Italie.

Per - il - signor - ministro - prego

«Οὐς ἑλευκώρ». .

Ε149
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Per il sinioro ministro

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

Μαυρά

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΗΛΙΑ Ν. ΔΙΚΑΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

44 — ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1927

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Handwritten signature

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΗ

[VI]

*Α'. Ατυχής ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).*

(Κεφ. 43 - 45)

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν 43
ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωθρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν,
στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ
ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκῶς βασι-
λέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν
τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπειτε ἐγένετο ἐν πῇ Κιλικίᾳ, αὐτὸς μὲν
ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν
δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἤγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον.
ὥς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν
Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας
πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας
ἡπείγετο ἐς τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρήμα 1
πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, δια-
βάντες τῇσι νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς
Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

Αὗται μὲν ὧν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν 44
νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύναιτο καταστρέφειν

τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῇσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῇ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτίσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπίστεάτο καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει.

- 45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ τῇ πεζῇ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίᾳ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τρωματίζουσι· οὐ μὲν οὐδὲ αὐτοὶ δουλосύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπηνέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφῶας ὑποχείριους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεφάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῇ πεζῇ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῇ ναυτικῇ μεγάλως περὶ Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος αἰσχροῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

*Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ
τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην. —
Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).*

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινήτας· ὁ δὲ 94
Πέρσης τὸ ἐωυτοῦ ἐποίησε, ὥστε ἀναμνησκοντός τε αἰεὶ τοῦ
θεράποντος μεμνησθαι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατι-
δέων προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ
βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος κατα-
στρέφεισθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ
ὔδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παρα-
λύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγοὺς ἀποδέξας ἀπέ-
στειλε ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτιν τε ἐόντα Μῆδον
γένος καὶ Ἀρταφέρνηα, τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδέον
ἐωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθή-
νας καὶ Ἑρέτριαν ἀγαγεῖν ἐωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα.

Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι 95
παρὰ βασιλέος ἀπείκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδῖον,
ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον,
ἐνθαῦτα στρατοπεδευσμένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς
στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππα-
γωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προσέειπε τοῖσι ἐωυτοῦ δασμο-
φόροισι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς
ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσθιδάσαντες ἐς τὰς νέας,
ἔπλεον ἐξακοσίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ
παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου
καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὁρμώμενοι παρὰ τε Ἰκαρον
καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιοῦντο, ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δεί-

σαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἰθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιούμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.

96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγους προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπαίχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν· ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες εἰς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ. αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοις, μετὰ δὲ λιθανῶτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρετρίαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας. Ἐρετρίεες δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπαίπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώραν, τούτους σφι διδοῦσι τιμωροῦς. τῶν δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο

μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν εἰς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἐκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας εἰς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλευσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαδάντες εἰς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς· 101 οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰχίλια, κατασχόντες δὲ εἰς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετριεὺς ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν· εἴ πως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τεῖχεα, τούτου σφι πέραν ἔμελε, ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτον ἐπὶ ἑξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβὸς τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδούσι τοῖσι Πέρσησι. οἱ δὲ ἐσελθόντες εἰς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

✦ Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας 102-104 ἡμέρας ἔπλεον εἰς γῆν τὴν Ἀττικὴν δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσιν, τὰ καὶ τοὺς Ἐρετριεὺς ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθὼν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίας, εἰς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθεον καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Μαραθῶνα. ἤγον δὲ σφεας

στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρειω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισίστρατον τὸν Ἱπποκράτεος. οὗτος ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραίος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοθῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιστάτην ἐν τοῖσι Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ νῦν Ἐρέτριά τε ἡνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενέστερη».

106-107 Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βοθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἱσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτῃ δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

108 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἢ χεῖρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδόφορος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχέειν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ

τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε.

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλῶσαι Ἀθήνας 109 ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἵκουσι μέγιστον. καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοις, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππῆι, ἣν δὲ περιγένηται αὕτη ἢ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἶα τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω· ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νῦν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην δια-σεῖσαι ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι ἦν δὲ συμβάλωμεν, πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέ-ροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἔσσα νεμόντων οἷοι τέ εἶμεν περιγε-νέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἡρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμῃ τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἐστὶ τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτάται τὸν Καλλίμαχον 110 προσγενομένης δὲ τοῦ πολεμάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἢ γνώμῃ ἔφερε σύμ-βάλλειν, ὥς ἐκάστου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανή τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτω κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανή ἐγένετο.

Ὡς δὲ ἐς ἐκείνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὥδε οἱ 111 Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι

Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὥς ἡριθμείοντο, αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης δὲ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριαις τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κήρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι· τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγίνετο τοῖονδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει.

112 Ὡς δὲ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλά, ἐνθαῦτα, ὥς ἀπεΐθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἔεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ, ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων, ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατεΐκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεὶ τε ἄθροοι προσέμιξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολέμους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθῆτά τε Μηδικὴν ὀρέοντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

113-114 Μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρόνος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμιμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι

δὲ τὸ μέσον ῥήξαι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα ἀμφοτέρα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσῃσι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαθόμενος τῶν ἀφλάστων νεὸς τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἐπτά μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθη- 115-117
ναῖοι· τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετρίης ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινυθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβώθεον ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἐφθῆσαν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἦκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραίωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας· Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἡνδραποδισμένους Δατίς τε καὶ 119
Ἀρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σούσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριέας, ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπαίτε δὲ εἶδε σφας

ἀπαχθέντας παρ' ἐωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἐωυτῷ ἐόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίους χώρας κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἐωυτοῦ, τῷ οὐνομά ἐστι Ἀρδέρικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ μέχρι ἐμὲο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

- 120 Λακεδαιμονίων δὲ ἦγον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχιλίοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἱμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω. ✕

**Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν
εἰς τὸ στενὸν ἰῶν Θερμοπυλῶν.**

(Κεφ. 201 - 207)

Βασιλεὺς μὲν Εἰρξῆς ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν 201
τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ
χώρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι,
ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπε-
δεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις, ἐπε-
κράττει δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἔχόντων πάντων
μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόν-
των τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἷδε Ἕλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσῃ ἐν 202-203
τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ
Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ
Ὁρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐκ
τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ
δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ
Μυκηναίων ὀγδώκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρή-
σαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἐπτακόσιοι καὶ Θηβαίων
τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπὶ κλητοὶ ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἱ,
Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφας
οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὥς αὐτοὶ
μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμά-
χων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τε σφί εἴη
ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινητέων
καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφί εἴη
δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,

ἀλλ' ἄνθρωπον· εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι, τῇ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἐόντα θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι ἐβώθεον ἐς τὴν Τρηχίνα.

204 Ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλεις ἐκάστων, ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδω τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκρά-
τος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλειω τοῦ Ἡγησίλειω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωδώτew τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ Ἡγίως τοῦ Εὐρυσθένης τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασιληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκῆτου.

205 Οὗτος ὁ Λεωνίδης τότε ἦγε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἐόντες. παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδῇ ἐποιήσατο Λεωνίδης μούρους Ἑλλήνων παραλαβεῖν ὅτι σφέων μεγάλως κατηγόρητο μηδίξειν παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

206 Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ (Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν) ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ τάχος βοθήσειν πανδημί. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν ἦν γὰρ κατὰ τωὐτὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι συμπε-

σοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθῆσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπειπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσῃν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
πύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρ-
σης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν
νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον
τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δέ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν
περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο
πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις καλεῶντάς σφι ἐπιθωθεῖν,
ὥς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι. —

Β'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480)

(Κεφ. 208-213, 215-233)

† Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπειπε Ξέρξης κατάσκοπον 208
ἱππέα ἰδέσθαι, δόκοσι τέ εἰσι καὶ ὅτι ποιεῖσιν ἀκηκόεε δὲ
ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ, ὥς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ,
καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὥς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης
ἔων γένος Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ
στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπε-
δον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες
εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω
ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ
τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν,
δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτε-
νιζομένους. ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος
ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπῆλυνε ὀπίσω κατ'
ἡσυχίην· οὔτε γάρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς.
ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ξέρξην, τά περ ὀπώπες, πάντα.

Ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρε- 209
σκευάζοντο ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν.

ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἀπικό-
μενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν
τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· «Ἦκου-
σας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα,
τῇ περ ὥρων ἐκδησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν
ἀληθείην ἀσκέειν ἀντὶα σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι.
ἄκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκται μαχησόμενοι
ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόρος
γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ,
τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δέ, εἰ τούτους τε καὶ
τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψει, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος
ἀνθρώπων, τό σε, βασιλεῦ, ὑπομένεει χεῖρας ἀνταειρόμενον·
νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν
Ἑλλήσι προσφέρεαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους». κάρτα τε δὴ ἄπι-
στα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δεύτερα ἐπειρώτα,
ὅντινα τρόποι τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσον-
ται. ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὥς ἀνδρὶ ψεύ-
στη, ἣν μὴ ταῦτά τοι ταύτῃ ἐκβῇ, τῇ ἐγὼ λέγω».

210 Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσαρας μὲν δὴ
παρεξῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι πέμπτη
δὲ, ὥς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδεΐη τε καὶ
ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε
καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας
ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ. ὥς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς
Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν,
καὶ οὐκ ἀπῆλυνον, καίπερ μεγάλως προσπταίνοντες. δῆλον
δ' ἐποίησαν παντὶ τεφ καὶ οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι
πολλοὶ μὲν ἀνθρωποὶ εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγίνετο δὲ ἡ
συμβολὴ δι' ἡμέρης.

Ἐπεῖτα δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211
 μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθα-
 νάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἤρχε Ὑδάρνης, ὥς δὴ οὗτοί γε
 εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὥς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι
 Ἕλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς,
 ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ
 δοῦρασι βραχυτέροισι χρεώμενοι, ἤπερ οἱ Ἕλληνες, καὶ οὐκ
 ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως
 λόγου, ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχε-
 σθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλέες
 φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας βοῇ τε
 καὶ πατάγῳ ἐπήσαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον
 ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροισι, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον
 πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν
 τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο
 παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεια
 καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαινον ὀπίσω.

Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοισι τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212
 θηεύμενον τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δέισαντα περὶ τῇ
 στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρ-
 βαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπί-
 σαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἷους τε ἔσεσθαι
 ἔτι χειράς ἀνταείρασθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ
 τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνηα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρεϊ
 ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτά-
 χθησαν φυλάζοντες τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον
 ἀλλοιότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνῶρων, ἀπήλαινον.

Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὃ τι χρήσεται τῷ παρεόντι 213
 πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἡλθέ οἱ
 ἐς λόγους, ὅς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἷσεσθαι
 ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσαν ἐς

Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἔφυγε εἰς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατῆλθε γὰρ εἰς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ξέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρεσε, τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσσεσθαι, αὐτίκα περιχαρῆς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὁρμέατο δὲ περὶ λύχων ἀφ᾽ ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἀρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέοντος, οὐνομα δὲ τῷ οὔρεϊ τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τῷτὸ καίται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ τὴν Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἡγῶς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ὥς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλῖται, ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφύλασσετο ὑπ' ὧν εἴρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθέλονται Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

217 Ἐμαθον δὲ σφας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὔρος πᾶν ἐὼν δρυὼν

ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμῆ, φόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυομένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν σφι φανήσεσθαι ἀντί-
 ξον ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην, ὅπο-
 दाπὸς εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἶχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὐρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὥς ἐπὶ σφέας ὀρμή-
 θησαν ἀρχήν, καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολερόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαι-
 νον τὸ οὖρος κατὰ τάχος.

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 218
 μάντις Μεγιστήης, ἐσιδὼν ἐς τὰ ἱρά, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοὶ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἑξαγγεῖλαντες τῶν Περσέων τὴν περίδοι. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμεναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβου-
 λεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφρων ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ, μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Λέγεται δὲ καί, ὥς αὐτὸς σφρας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ 219-220
 ἀπόλωνται, κηρόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι πα-
 ρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλείστος εἰμι, Λεωνίδην, ἐπαίτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπρο-

θῆμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐπέιπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου ἢ Λακεδαιμόνα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφέων ἀπολέσθαι. ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἵχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν Ἀκαρνῆνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρώων τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατεύμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

222 Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπειθόντο Λεωνίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μόνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι κατεῖχε γὰρ σφας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος· Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

223 Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχὼν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθώρην πρόσδοον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὔρεος ἢ κατάβασις συντομωτέρη τέ ἐστι καὶ βραχυτέρος ὁ χώρος πολλόν, ἢ περὶ ἢ περίοδος τε καὶ ἀνάβασις. οἳ τε δὴ

βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρξην προσήισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδα
 Ἕλληνες, ὥς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἤδη πολλῷ
 μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήρισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχέ-
 νος· τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τεύχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ τὰς
 προτέρας ἡμέρας ὑπεξιδόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο·
 τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθει
 πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὅπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες τῶν τελέων
 ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω
 ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δ' ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασ-
 σαν καὶ διεφθείροντο, πολλῷ δ' ἔτι πλευνες κατεπατέοντο
 ζῶοι ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου.
 ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ
 τῶν περιόντων τὸ οὖρος ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον
 μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες.
 δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε
 κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος 224
 ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομίαστοι Σπαρτιητέων, τῶν
 ἐγὼ ὥς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα,
 ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περ-
 σέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν
 δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι, 225
 καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω Περσέων τε καὶ Λακε-
 δαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ
 Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετρά-
 κισ. τοῦτο δὲ συνεστήκει, μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιδάτῃ παρεγέ-
 νοντο. ὥς δὲ τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν
 ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ ἀνε-
 χώρεον ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο
 ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ

κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεῶσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόματι κατέχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226-227 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιδίων τοιούτων γενομένων ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμῖξαι σφέας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὥς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν δῖστων ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιεῦμενον τὸ Μήδων πλήθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων, Ὅρσιφάντου παῖδες. Θεσπιδίων δὲ εὐδοκίμεε μάλιστα, τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδεω.

228 Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτῃ, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

*μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.*

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτῃσι ἰδίῃ·

*ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῇδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.*

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τότε·

μνημα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
 Σπερχειὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
 μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς
 οὐκ ἔειλε Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμματα μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος
 ἐπιγράμμα, Ἀμφικτύονές εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ
 δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίῳ Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρέπεός ἐστι
 κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται, Εὐρυτόν τε καὶ 229
 Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ χρη-
 σαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὥς μεμετιμένοι τε
 ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδῃ καὶ κατεκέατο ἐν
 Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ, εἴ γε μὴ ἐδού-
 λοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοις παρεόν σφι
 τούτων τὰ ἕτερα ποιεῖν οὐκ ἐθέλῃσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ
 γνώμῃ διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων
 τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα, ἄγειν ἑω-
 τὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν
 ἦγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπε-
 σόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποφυ-
 χέοντα λειψθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγή-
 σαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ καὶ ὁμοῦ σφῶν ἀμφοτέρων
 τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας
 μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολο-
 μένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσις, οὐκ
 ἐθέλῃσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνῖσαι
 μεγάλως Ἀριστοδήμῳ.

Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρ- 230-232
 τήν καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ
 τοῦ στρατοπέδου, ἐξῆδ' αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομέ-
 νην οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι,

τὸν δὲ συνάγγελλον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθαι-
νεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνει-
δὸς τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ
πῦρ οὔδεις ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε
εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν
Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσάν οἱ αἰτίην.
λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην
τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ ὄνομα εἶναι
Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἡτίμωτο,
ἀπάγξασθαι.

- 233 Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν
μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμε-
νοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὥς δὲ εἶδον κατυπέρτερα
τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεω-
νίδῃ Ἑλλήνων ἐπείγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες
τούτων χειράς τε προέτεινον καὶ ἤρισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων,
λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὥς καὶ μηδίζουσι καὶ
γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδωσαν βασιλεί, ὑπὸ δὲ ἀναγ-
καίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν
τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεί. ὥστε ταῦτα λέγοντες
περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων
μάρτυρας. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς
ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν
προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω
ἔστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ
Λεοντιάδεω.

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (480).

(Κεφ. 1-17)

Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν ¹ οἷδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς, ἔόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο· Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβώθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἴρηται δὲ μοι καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσiai καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία.

Τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρεί- ²⁻³ χοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδην τὸν Εὐρυκλείδew. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὲν ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι, ἔφessθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔssessθαι στρατεύμα. ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεδὸν εἶη ἐπιτρέπειν. ἀντιδάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα τε ποιούμενοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ γνόντες, εἰ στασιάζουσι περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὥς ἀπολέssεται ἡ Ἑλλάς,

δρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κἀκίον ἐστὶ, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἰκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὥς διέδεξαν. ὥς γὰρ δὴ ὡσάμενοι τὸν Πέρσῃν περὶ τῆς ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυσανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπειλόντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4 Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφειτὰς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε, ἢ ὥς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησιμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοεῖς ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυδιάδῳ προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὥς δὲ οὐκ ἔπειθον, μεταδάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην.

5 Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἑλληνας ἐπισχεῖν ὥδε ποιέει· Εὐρυδιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδίδοι πέντε τάλαντα ὥς παρ' ἑωυτοῦ δῆθεν διδούς. ὥς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἀδεΐμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπῶν ἡσπαιρε μῦνος, φάμενος ἀποπλῶσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν, πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· «Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μῆδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους». ταῦτά τε ἅμα ἡγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέαν τὴν Ἀδεϊμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι ἀνάπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε· ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ

μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

Οὕτω δὲ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμάχησαν. 6 ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπαίτε δὴ ἐς τὰς Ἀφετὰς περὶ δεῖλην πρωίην γινομένην ἀπείκατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν, εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίτης προσπλέειν οὐκ ὦσφι ἐδόκεε τῶνδε εἵνεκεν, μή πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὀρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη. καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

Πρὸς ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανῶντο· τῶν νεῶν ἀπασέων 7 ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιᾶθου, ὥς ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλεύσαι Εὐβοίαν, κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμεχοι καὶ φράζαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφῃ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἑλλήσι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλεόντων ὥς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφετῇσι ἐποιεῦντο ἀριθμόν.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ οὗτοι ἀριθμόν ἐποιεῦντο 8 τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δούτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ Πήλιον γενομένῃ πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόφῃ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὥς τότε.

ὅτεφ μὲν δὴ τρώφω τὸ ἐνθευτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλλη-
νας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωμάζω δέ, εἰ τὰ λεγόμενά
ἐσσι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὥς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασ-
σαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον,
σταδίους μάλιστα καὶ τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσ-
σης διεξελθών. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἵκελα περὶ
τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι
τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖφ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ
Ἀρτεμίσιον. ὥς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατη-
γοῖσι τὴν τε ναυηγίην, ὥς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας
τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

9 Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι
ἐδίδουσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνῖκα τὴν ἡμέρην ἐκαίνην
αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσσην
παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντὰν τῇσι περιπλεύουσι τῶν
νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεῖς σφι ἐπέπλεε, δείλην ὀψίην
γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανέπλεον ἐπὶ τοὺς
βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε
μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου.

10 Ὅρέοντες δὲ σφεας οἳ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ
οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην
ἐπενείκαντες, ἀνήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐλπίσαντές σφεας
εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε
τῶν Ἑλλήνων ὀρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωυτῶν πλήθει
τε πολλαπλησίαις καὶ ἄμεινον πλεούσας· καταφρονήσαντες
ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων
ἦσαν εὖνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμ-
φορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὀρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς
καὶ ἐπιστάμενοι, ὥς οὐδεῖς αὐτῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθε-
νέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. ὅσοισι
δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως

αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασι-
λέος λάμβφεται. Ἀθηναίων γάρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος
ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντίπρωροι 11
τοῖσι βαρβάροις γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνή-
γαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ
ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας
αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασι-
λέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ
στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων
εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχυραίου, καὶ τὸ ἀρι-
στήριον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλ-
κέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὲ Ἑλλη-
νες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς
Ἀφετάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ
ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Αἰήμιος μόνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλή-
νων ἐόντων αὐτομολεῖ ἐς τοὺς Ἑλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι
διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.

Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, 12-13
ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκλη-
ραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου. οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια
ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφετάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶτας τῶν
νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ
στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο,
ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἦκον. πρὶν γάρ ἢ
καὶ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος
τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ
δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς
θάλασσαν ὠρηγμένα βρονταὶ τε σκληραὶ. καὶ τοῦτοισι μὲν
τοιαύτῃ νύξ ἐγίνετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐ-
βοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἐτι ἀγριωτέρη, τοσοῦτω

ὅσῳ ἐν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὥς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισθῇ τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη.

- 14 Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφετῇσι βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμένιοισι ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβώθεον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα, ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἴησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὲ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὥς εὐφρόνῃ ἐγένετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισίον.

- 15 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρας ἀνήγον τὰς νέας. συνέπιπτε δέ, ὥστε τὰς αὐτὰς ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὲ παρεκελεύοντο, ὅπως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους· οἱ δ', ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρατήσουσι.

- 16 Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὥς περιλάβοιεν αὐτούς.

ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληγνες ἐπ' ἀνέπλεον τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξης στρατὸς ὑπὸ μεγάρους τε καὶ πλῆθους αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἐπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτεουσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶχε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι.

Πολλοὶ μὲν δὲ τῶν Ἑλλήνων νέες διεσφείροντο, πολλοὶ 17 δὲ ἄνδρες, πολλὰ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξης στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἱ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδης, ὃς δαπάνην οἰκίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διχασίοισι καὶ οἰκίῃ νηί. ὥς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἑκάτεροι ἐς ὄρμον ἠπείγοντο.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα.
Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν.— Ἀλώσις τῶν Ἀθηνῶν
καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου 40 Ἀθηναίων δεσθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παιδᾶς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσῶνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὥς ἐφ' ἐυσεμένῳ γνώμῃ. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεῖ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν

βάρβαρον τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἴσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε παιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδέθη-
θησάν σφρων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

- 41 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἐωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται, σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροίξῃνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὅφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδiciaτᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄφαστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυῖης τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δέ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.
- 42 Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροίξῃνος· ἐς γὰρ Πώγωνα, τὸν Τροίξῃνίων λιμένα, προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες, ἡ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεόνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν αὐτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυδιάδης Εὐρυκλείδω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλείου ἐών, νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν· ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν πάρεξ τῶν πενητηκοντέρων τριηκόσαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.
- 49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνήλθον οἱ στρατηγοί, ἐδου-

λεύοντο προθέντος Εὐρυδιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βου-
λόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεύτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέ-
σθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσὶ· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο
ἤδη, τῶν δὲ λοιπῶν περί προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόν-
των αἱ πλείους συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἴσθμὸν πλώσαντας
ναυμαχεῖν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον
τόνδε, ὥς, ἣν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόν-
τες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐδεμία ἐπιφα-
νῆσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἴσθμῳ ἐς τοὺς ἐσωτῶν ἐξοίσονται.

Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων 50
ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς
τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ
Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπείων
τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπόντων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν
Πλαταιῶν ὡσαύτως, ἦκέ τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα
ἐδηρίου. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος
Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμῆδιζον. ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλ-
λησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἵνα αὐτοῦ
διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ
ἐτέροισι μηνὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιᾶδεω ἄρχοντος
Ἀθηναίοισι.

Καὶ αἰρέουσι ἐρήμιον τὸ ἄστυ, καὶ τινες ὀλίγους εὐρίσκουσι 51
τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱερῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένη-
τας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ
ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενεΐης βίου
οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες
ἐξευρηκέναι τὸ μαντήριον, τὸ ἡ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον
τεῖχος ἀνάλωτον εἶσεσθαι· αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγε-
τον κατὰ τὸ μαντήριον καὶ οὐ τὰς νέας.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλεως 52
ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκειον

τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυππεῖον περὶ τοὺς διστοὺς περιθέντες ἄφειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι ὁμῶς ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμνηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιστρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν.

53 Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἐξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδωκε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως, ὅπισθε δὲ τῶν πυλῶν καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἥλπισε, μὴ κοτὲ τις κατὰ ταῦτα ἀναδαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεθηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ ταίχους κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεθηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευσαν· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν τὴν ἀκρόπολιν.

54 Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρουσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῆσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὅφιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκρο- 55
πόλει ταύτῃ Ἑρεχθέος τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν
τῷ ἐλαίῳ τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσει-
δέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας μαρτύρια
θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε
ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς
ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι, ὡς
ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε
πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56-64)

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη, ὥς ἔσχε 56
τὰ περὶ τὴν Ἀθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπί-
κοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ
προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ
ἱστία ἀείροντο ὥς ἀποθευσόμενοι. τοῖσί τε ὑπολειτουργομένοισι
αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. νύξ τε ἐγίνετο,
καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.

Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο 57
Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅτι σφι εἶη βεβουλευμένον.
πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὥς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς
νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμα-
χέειν, εἶπε· «Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλα-
μῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ
πόλεις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυδιάδης κατέ-
χειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ δια-
σκεδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέσεται τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι.
ἀλλ' εἴ τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευ-

μένα, ἣν κως δύνῃ ἀναγνώσαι Εὐρυβιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».

58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλείῃ ἤρесе ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦγε ἐπὶ τὴν νέαν τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμιῆσαι· ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέαν ἐκέλευε ἐσθάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκείνὰ τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωυτοῦ ποιούμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηζῶν ἕκ τε τῆς νεὸς ἐκθῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.

59 Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδην προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδεύμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· «ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι βραπίζονται»· ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· «Οἱ δὲ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

60 Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς, ἐπεὰν ἀπαείρῃσι ἀπὸ Σαλαμῖνος, διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορέειν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε·

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ πεῖθη ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθεες γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας, πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῳ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, τὸ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρον καὶ Αἴγιναν, ἦν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας

αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

β)» Ἦν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστά εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλὰς, ἣν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκθαίνῃ, πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς ἡμέων ἐστὶ, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὐτὶς δὲ Σαλαμίς περιγίνεται, ἕς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ)» Ἦν δέ γέ καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προδήσονται ἑκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀπίαςί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατ' ὑπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπείας γνώμας».

Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὐτὶς ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγὰν τε κελεύων, τῷ μὴ ἐσθι πατρίς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπόλι ἀνδρὶ πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προσέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθηναί. τότε δὲ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὥς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσαιο νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μάλλον ἐπεστραμμένα· «Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὥς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῆριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρῃ τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

63-64 Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκειτο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκειτο, μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὴ αἰρέεταί τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διανυμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρσκευάζοντο ὥς ναυμαχήσοντες. ἡμέρῃ τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὥς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἶαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66-67, 70)

Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξῳ ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ 66-67
 ἐκ Τρηχίνος θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς
 τὴν Ἰστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλεον δι' Εὐρίπου, καὶ
 ἐν ἐτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς δὲ ἀπίκοντο
 ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας,
 ἐθέλων σφι συμμιξαί τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς
 γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρήσαν μετὰπεμπτοὶ
 οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ
 τῶν νεῶν, καὶ ἔζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώ-
 κες, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος,
 ἐπὶ δὲ ὄλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἔζοντο, πέμψας Ξέρξης
 Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀποπειρώμενος ἐκάστου, εἰ ναυμαχίην
 ποίειτο.

Ἐπεὶ δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος, οἱ δὲ πλεῖνες κατὰ 70
 τὴν γνώμην ἐξεφέροντο κελθεύοντες ναυμαχίην ποιεέσθαι.
 τοιγαρὼν Ξέρξης τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε· αὐτὸς δὲ
 παρεσκεύαστο θεήσασθαι ναυμαχέοντας. ἐπειδὴ δὲ παρήγ-
 γελλον ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ
 παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ
 ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νύξ γὰρ ἐπε-
 γένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ
 Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ
 Πελοποννήσου. ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι
 κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχεῖν μέλλοιεν,
 νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέν-
 τες τὴν ἐσωτῶν ἀφύλακτον.

*Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους
ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.*

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

71-72 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμνηχάνητο, ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσθάλοιεν οἱ θάρβαροι· ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἔζοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος. ἅτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦντο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ φάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιαῖοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἑρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεαρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

74 Οἱ μὲν δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ τοιοῦτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὲ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιούμενοι τὴν

Εὐρυβιάδῳ ἀβουλίην, τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σύλ-
λογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ
μὲν, ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ
ἐκείνης κινδυνεύειν μηδὲ πρὸς χώρης δοριαλώτου μένοντας
μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ
μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς, ὥς ἐσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75
Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν
δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μῆδων ἄνδρα πλοῖψ ἐντει-
λάμενος, τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Σίκιιννος, οἰκέτης
δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλῆος παίδων· τὸν δὴ
ὕστερον τούτῳ τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε
ἐποίησε, ὥς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιίτας, καὶ χρήμασι
ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖψ ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατη-
γοὺς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθη-
ναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων
τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ' ὑπερθε
γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα) φράσσοντα, ὅτι οἱ
Ἕλληνας ὀρησιμὸν βουλευόμενοι καταρρωδηκότες, καὶ νῦν
παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἦν
μὴ περιίδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρο-
νέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἐωυτούς τε σφέας ὄψε-
σθαι ναυμαχέοντας, τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ».

Ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι 76
δὲ ὥς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησιδα
τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς
ἡπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ
ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνήγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας
κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνήγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν
Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεϊχόν τε μέχρι
Μουνιχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἶνε-

κεν ἀνήγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλήσι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῇ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησιδα Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὥς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίηεν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυκθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

78-79 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκω, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώραν εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυκθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθῆνῃσι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὦνῆρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐωυτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάλτεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηκόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· «Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ δόκτερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυδιάρχης, οἳοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμενον».

Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ 80-81
 εὖ ἡγγειλας· τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης
 γενόμενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων·
 ἔδραε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον εἰς μάχην κατίστασθαι οἱ
 Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δέ, ἐπείπερ ἦκεις
 χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἡγγεILON· ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ
 λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ παιούντων
 τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμερον αὐτὸς παρελθὼν, ὥς
 ἔχει. ἐπεὰν δὲ σήμενης, ἦν μὲν πείθονται, ταῦτα δὴ τὰ κάλ-
 λιστα· ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται·
 οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς
 σὺ λέγεις». ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ
 Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέον-
 τας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ
 τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὥς ἀλε-
 ξησομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὐτῆς
 ἐγένετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν
 οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα.

Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτο- 82
 μόλουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένης, ἥπερ δὴ
 ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφη-
 σαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι εἰς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον
 κατελοῦσι. σὺν τε ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ εἰς
 Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Αἰγινίῃ ἐξεπλη-
 ροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι εἰς τὰς ὀγδῶκοντα καὶ τριη-
 κοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδραε εἰς τὸν ἀριθμὸν

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

- 83 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχήσοντες. ἡὼς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς· τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν ἐσθαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.
- 84 Ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἑλληνες. ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἑλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἶγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανείσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· «ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε;»
- 85 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοῖνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας· κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἠθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόν-

των, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μόνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστῆσαντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρα αἰ ἐδωρήθη πολλή. αἰ δ' εὐεργέται βασιλέος ὁροσάγγαι καλέονται Περσιστί.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἷόν περ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσεσθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὥς 87 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλείᾳ· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ ναῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φίλιναι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πόλεμίων μάλιστα ἐτύγγανε ἐοῦσα) ἔδοξέ αἰ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεκε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φεύγουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἢ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπесоῦσα νηὺς. ὥς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέ-

δυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέφας πρὸς τὰς ἄλλας ἐτράπετο.

- 88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δῆ τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· «Δέσποτα, ὄρᾳς Ἀρτεμισίην, ὡς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε;» καὶ τὸν ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθές ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφές τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστάτο εἶναι πολεμίνην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδὲνα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες». ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

- 89 Ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξῃ εὖν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὲν ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον· τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο· οἱ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

- 90 Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοι-

νίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάραι, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἰωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο αἱ νέες, ὥς προδόντων. συνήνεικε ὧν οὕτω, ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκικῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναιῇ νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηκίων τὴν νέα. ἅτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηκίαις τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέδησάν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἰωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδε σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας ἅτε ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφειν ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γάρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης τῶν ἐωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ οὐρεὶ τῷ ἀντίον Σαλαμίνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πάτρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος Ἰώνων ἐὼν Ἀριαράμνης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικίου πάθεος.

Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων 91 ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεραίζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται, τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας.

Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἡ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα 92 καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥπερ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σικιάθῃ τὴν Αἰγιναιήν, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθένης ὁ Ἰσχενοῦ, τὸν οἱ Πέρσαι κατα-

κοπέντα ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὲ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἦλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἰγίναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέαν τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέαν ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὀνειδιζών. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέαν· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἰ νέες περιεγέγοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

93 Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης ὁ Παλληγεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἰλέμιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύρια δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζώῃν ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναικα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

94 α) Ἀδείμαντον δέ, τὸν Κορίνθιον στρατηγόν, λέγουσι Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἰ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρόν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θεῇ πομπῇ, τὸν οὕτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὕτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· «Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς

φυγὴν ὀρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν».

6) Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὁμηροὶ ἀποθνήσκειν, ἣν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὲ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοις ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ 95-96 ὀλίγῳ τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἳ παρετετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσησι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλείᾳ.

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — Θάνατος τοῦ ἱπάρχου Μασίστιου.

(Κεφ. 20-24)

20 Μαρθόνιος δέ, ὥς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱπάρχου Μασίστιος εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνας Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεια· προσβαλόντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναϊκάς σφεας ἀπεκάλειον.

21 Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε τὸ ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσθοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλούσης ὦν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· «Μεγαρέες λέγουσι· ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δύνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μοῦνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην, ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρήν τε καὶ ἀρετὴν ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μή τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξης, ἵστε ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν». ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πausανίης δὲ ἀπεπειράτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινας ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελονταὶ ἰέναι τε ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλόχῃσιν Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος.

22 Οὗτοι ἦσαν οἳ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἳ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας

προσελόμενοι· μαχομένων δέ σφρων ἐπὶ χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλούσης ἵππου κατὰ τέλεια ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγῆσας δὲ ἵσταται τε ὀρθὸς καὶ ἀποσεύεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω· ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοινίκεον ἐνδεδύκει. τύπτοντες δὲ ἐς τὴν θώρηκα ἐποίησεν οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθὼν τις τὸ ποιούμενον παῖσι μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ ὡς γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχωρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον.

Ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὥς σφρας οὐδεὶς ἦν 23 ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγονός, διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοῖατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεια προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλὰ πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβώθεε, ἐν τούτῳ μάχῃ ἡξέα περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μοῦνοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὥς δὲ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβώθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππῶται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὦν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὃ τι χρεὸν εἶη ποιεῖν· ἐδόκει δὲ σφι 24 ἀναρχίης ἐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον.

Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος 24 ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρώμενοι ἀπλῆτῳ. ἅπασαν γὰρ τὴν

Βοιωτίην κατεῖχε ἡχῶ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεῖ. οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῇ σφετέρῃ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσιν καὶ δεξιόμενοι ὥσαντο, ἐθάρσυσαν πολλῷ μάλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέης ἄξιος μεγάλῃς εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θεηρόμενοι Μασίστιον.

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

25 Μετὰ δὲ ἔδοξε σφι ἐπικαταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ἐπιτηδεύτερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἐρυθραίου τὰ τε ἄλλα καὶ εὐδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χώρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἔδοξε σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπορέης τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ Ὑσιὰς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἔθνηα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτους τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χωρίου.

26 Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεγέτων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίουν γὰρ αὐτοὶ ἐκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρασ, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρασ ἢ περ

Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερεβάλλοντο τοὺς Τεγεῆτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε καὶ οἱ 28 ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον φίλοι τῶν εἰλώτων πεντακισχιλιοὶ καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκαστον ἑπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἶλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεῆτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλίται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχιλιοὶ, παρὰ δὲ σφίσι εὗροντο παρὰ Πausανίῳ ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυῶνιοι τρισχιλιοὶ. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδaurίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχιλιοὶ. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντα κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον ὀκτακισχιλιοὶ, ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν Ἀριστείδης Λυσιμάχου.

Οὗτοι, πλὴν τῶν ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρ- 29-30 τιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συνάπαντες ἐόντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑπτὰ. ὀπλίται

μὲν οἱ πάντες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, φιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος πεντακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἄνδρες ὥς ἐόντων ἐπτὰ περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρτητο ὥς ἐς πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων φιλοῖ, ὥς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὸν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἦσαν. φιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἑννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε· τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιᾶς σὺν τε ὀπλίτῃσι καὶ φιλοῖσι τοῖσι μαχίμοις ἑνδεκα μυριάδες ἦσαν μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεούσι ἔξεπληροῦντο αἱ ἑνδεκα μυριάδες· παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῇ στρατοπέδῳ οἱ περιόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

- 31 Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο· οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι, ὥς ἀπεκίθουσιν Μασίστιον, παρήσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἑλλήνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῦσαν πλῆθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῖνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς Τεγεῆτας. ἔταξε δὲ οὕτω ὅ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνατώτατον, πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεῆτας. ταῦτα δ' ἐποίησε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Λεπρεῆτας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς·

οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινίτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτοὺς τε καὶ Λοκροὺς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γὰρ ὦν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋξον περὶ τὸν Παρνηησὸν κατειλημένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε Μαρδονίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκούμενους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους.

Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ 32 Μαρδονίου ταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηάκων τε καὶ Παίωνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἑρμιοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἳπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μόνον μάχημοι. τοὺτους δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο ἐόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμόν· οὐ γὰρ ὦν ἠριθμήθησαν· ὥς δὲ ἀπεικασαί, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἢ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

**Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας
Ἀλεξάνδρου.—Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.**

(Κεφ. 44-49)

44 Ὡς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἔππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἐλθόντες δ' ἔλεγον, ὥς ἄνθρωπος ἦκαι ἐπ' ἔππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοῖ ἔπος, τοὺς στρατηγοὺς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν.

45 Οἱ δέ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς τὰς φυλακὰς· ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε·

α) «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιούμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Πausανίην, μή με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηρόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἑλλήν γένος εἰμὶ τῶρχαίον, καὶ ἀντ' ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοισι ὁρᾶν τὴν Ἑλλάδα.

β) »Λέγω δὲ ὧν, ὅτι Μαρδόνιῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρη δὲ διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι· καταρρώδηκε γάρ, μὴ πλεῖνες συλληχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμαζέσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιήηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων

λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὅδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παράβολον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοις κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών».

Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαυσε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον 46 καὶ τὴν ἐωυτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον Πausανίῃ, τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῃ τῇ λόγῳ καταρρωδίσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· «Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεόν ἐστι τοὺς Ἀθηναίους στῆναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων τῶνδε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἀδάεες τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μήδων· ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὅπλα χρεόν ἐστι ἵεναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον». πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· «Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόφ' ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν, μὴ ὑμῖν οὐκ ἡδῆες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνاسι καὶ ἐτοῖμοί εἰμεν ποιεῖν ταῦτα».

Ὡς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἡῶς τε διέφαινε καὶ 47 διαλλάσσοντο τὰς τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιεύμενον ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ', ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετίσταναι καὶ αὐτὸς ἐπειράτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γεγόμενον ὁ

Παυσανίης, γνούς, ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἦγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρασ· ὥς δ' αὐτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου.

48 Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε·

α) «ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώπων ἐκπαγλεσμένων, ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές· πρὶν γάρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους αὐτοὺς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐφεύσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος, ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ βουλόμενοι μύνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες ποιεῖν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσσοντας μάλλον.

β) «Νῦν ὦν, ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξασθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκῇ καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτεν μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκεί, ἀλλ' ἡμέας μόνους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν».

49 Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμεναι Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας. ὥς δὲ ἐπῆλασαν οἱ ἱππῶται, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιὴν

τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντες τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε ἐόντες καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Μαρδόνιος δέ, ὥς ἐπύθετο τοὺς Ἑλλήνας ἀποιοχομένους 58 ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρήμιον, καλέσας τὸν Ληρισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήμιον ἔλεγε·

α) «ὦ παῖδες Ἀλεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε ὁρῶντες ἐρήμια; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξης εἴδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροιοχομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὁρῶμεν διαδράντας· διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα ἐόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλήσι ἐναπεδεικνύατο.

β) »Καὶ ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γὰρ ἐμεῦ ἐγίνετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδίσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὥς χρεὼν εἶη ἀναξεύζαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστρῳ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διωκτέοι εἰσὶ, ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας».

59 Ταῦτα εἶπας ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάοντας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρυσκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούρους Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὄρωντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς Ἑλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες αὐτίκα πάντες ἦειραν τὰ σημήρια καὶ ἐδίωκον, ὥς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε τάξιν. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήϊσαν ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἑλληνας.

60 Πausανῆς δέ, ὥς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα λέγει τάδε· «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον ἡμῖν· ἀμυνομένους γάρ, τῇ δυνάμεθα ἄριστα, περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὥρμησε ἀρχὴν ἢ ἵππος, χρὴν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βοθέειν ὑμῖν· νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπανα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνόντες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάθηκε ἀδύνατόν τι βοθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοῖδामεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακοῦειν».

61 Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὥς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοθέειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφί ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων, ὥστε μηκέτι δύνασθαι θωθῆσαι· τὸ γὰρ προσκειμένον σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται ἐόν-

τες σὺν φιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὥς συμβαλέοντες Μαρδόνιῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἔπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶ πλευνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως οὕτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Παυσανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν χρηίζοντα μηδαμῶς σφεας φευσθῆναι τῆς ἐλπίδος.

Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξαναστάντες πρό- 62
τεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Παυσανίῳ ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσανες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίῃν. προεξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλευνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο.

Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχό- 63
μενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντειχόν καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων. ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐὼν

ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἷξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλείστον γὰρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθλῆς ἐρήμιος ἐοῦσα ὄπλων· πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνή-
τες ἀγῶνα ἐποιεῖντο.

64 Ἐνθαῦτα ἦ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρη-
στήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ
νίκην ἀναιρέεσθαι καλλίστην ἀπασέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Παυ-
σανίης ὁ Κλεομυρότου τοῦ Ἀναξανδριδεω. τῶν δὲ κατύπερθε
οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδην· οὗτοι γὰρ
σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀρι-
μνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ
τὰ Μηδικὰ ἔχων ἀνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ
πολέμου ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ
οἱ τριηκόσιοι.

65 Ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακε-
δαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ
ἑωυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ
τῇ Θηβαΐδι. θῶμα δέ μοι, ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος
μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ
τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλείστοι ἐν τῷ
βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων
δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ
ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσίνι.

66 Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτάβαζος
δὲ ὁ Φαρνάκης αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπο-
μένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων
οὐδὲν ἦνυε συμβάλλειν οὐκ ἐὼν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὡς
οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευ-
μένοι· τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ
ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσαρας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑωυ-
τόν), τούτους, ὅπως ἢ συμβολὴ ἐγένετο, εὖ ἐξεπιστάμενος, τὰ

ἔμελλε ἀποθῆσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρτημένος παραγγείλας κατὰ τωὺτὸ ἵεναι πάντας, τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγή-
ται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρώσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγεί-
λας ὡς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατόν· προτερέων δὲ τῆς
ὁδοῦ ὦρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι
τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε
φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων
τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσ-
ποντον ἀπικέσθαι.

Καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλή- 67-68
νων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακέοντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι
ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχρόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θη-
βαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοί τε καὶ
οὐκ ἐθελοκακέοντες οὕτω, ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι
καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων. ὡς δὲ ἐτράποντο
καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῇπερ οἱ Πέρσαι. καὶ
τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὄμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος
οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοὶ τέ μοι, ὅτι πάντα
τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ
τότε οὗτοι, πρὶν ἢ καὶ συμμῖξαι τοῖσι πολεμίοισι, ἔφευγον,
ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν
τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτῆς· αὕτη δὲ τοσαῦτα
προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων
ἄγχιστα ἐοῦσα ἀπέργουσα τε τοὺς φίλους φεύγοντας ἀπὸ
τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ξέρξεω διώκοντές τε καὶ 69
φονεύοντες· ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι
ἄλλοις Ἕλλησι τοῖσι τεταρμένοις περὶ τὸ Ἥραιον καὶ
ἀπογενομένοις τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶν
οἱ μετὰ Παυσανίῳ. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον
ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπώ-

ρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπεῖτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππῶται ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχες Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατῆραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα.

- 70 α) Οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὥς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναθάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναθάντες δὲ ἐφράξαντο, ὥς ἐδυνάετο ἄριστα, τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρη. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύνοντο καὶ πολλῷ πλεον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν· ὥς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρῇ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνας.

β) Πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῖται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκίην πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηδὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῖται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τωυτό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσῆνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημμένοι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεύειν οὕτω, ὥστε

τρίηκοντα μυριάδων στρατοῦ καταδεουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφευγε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγετέων δὲ ἐκκαίδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης, τῆσπερ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα 90 ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δῇλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἤλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδω καὶ Ἠγησίστρατος Ἀρισταγόρῳ, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγε Ἠγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὥς, ἦν μόνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενέουσιν ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὑρεῖν ἂν αὐτοῦς. θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ρύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιωμαχοὺς κείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑπαπτεύουσιν, μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐτοῖμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὄμηροι εἶναι.

Ὡς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξείνος ὁ Σάμιος, εἶρετο 91 Λευτυχίδης εἴτε κληῖδόνος εἵνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ

κατὰ συντυχίην· «ὦ ξεῖνε Σάμια, τί τοι τὸ οὔνομα;» ὁ δὲ εἶπε· «Ἥγησίστρατος». ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἶ τινα ὄρμητο λέγειν ὁ Ἥγησίστρατος, εἶπε· «Δέχομαι τὸν οἰωνόν, ὦ ξεῖνε Σάμια. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε, ὅπως αὐτός τε δοῦς πίστιν ἀποπλώσσαι καὶ οἱ σὺν σοὶ ἐόντες οἶδε, ἥ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμαχοῦς».

92 Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσήγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὅρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς τοὺς Ἑλληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν ἐωυτῶν πλὴν Ἥγησιστράτου· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἥγησίστρατον, οἰωνόν τὸ οὔνομα ποιούμενος· οἱ δὲ Ἑλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο.

96 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐκαλλίρησε, ἀνήγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον· ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμῖος πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμησάμενοι κατὰ τὸ Ἥραιον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφεας προσπλέειν ἀνήγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλεον, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πλῆθος μὲν ἦν ἕξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλει τε καὶ μεγάθει ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρῶσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον.

97 Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο· ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτινέων ἱρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσωνα τε καὶ Σκολο-

πέοντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἱρόν, τὸ Φίλιστος δὲ Πασικλέος ἰδρύσατο Νεῖλεω τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τάς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιέβαλλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρσκευάζοντο.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότητας τοὺς βαρβάρους 98 ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὡς ἐκπεφυγόντων, ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο, ὅτι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπειρον. παρσκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα, ὅσων ἔδωκε, ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὥρων νέας ἀνεγκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγγυρὶμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· «Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσιν ἐπακούοντες, μάθετε, τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συνήσουςι Ἕερσαι, τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνησθῆναι τινα χρὴ ἐλευθερίας μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρῆς. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος».

Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα δὴ τάδε ἐποίησεν 99 οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τάς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο· οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρσκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπονώσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὅπλα· οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων,

τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τοὺς λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολέμιων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσουσιν τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίευν δὲ τοῦτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκειον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαθομένοισι, τρόποισι τοιοῦτοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρρα ἕρκος εἶναι σφίσι.

100 Ὡς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο τοῖσι Ἕλλησι, προσήισαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δὲ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκῆιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἢ δὲ φήμη διήλθε σφι ὧδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὲ πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπίπτοντος τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν.

101 Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δημήτρος τεμένεα Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρας τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιῇ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἢ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πausανίεω Ἑλλήνων ὀρθῶς σφι ἢ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα· τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δεῖλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μὴνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῶ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνησάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἄρρωδὴ σφι, πρὶν τὴν φήμην

ἐσαπικέσθαι, οὐτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω, ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἢ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσσδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὲ Ἑλληγνες καὶ οἱ βάρβαροι ἐσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἀεθλα προέκειτο.

α) Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοις 102 τεταγμένοις μέχρι τοῦ τῶν ἡμισέων ἢ ὁδοῦ ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χώρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ τε χαράδρην καὶ οὖρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήσαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέρρα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσαν εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεῖτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχρὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος.

β) Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὗτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὐτ' ἔτι πρὸς ἀλλήνῃ ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὀρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταύντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπύκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν

Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυωνίων ὁ στρατηγὸς Περίλεως.

103 Τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἔόντες τε ἐν τῇ στρατοπέδῳ τῇ Μηδικῇ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὥς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον, ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἕλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι.

104 Μιλησίοισι δὲ προστετάχτο μὲν ἐκ τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρέειν σωτηρίας εἵνεκέν σφι, ὥς, ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη, οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῇ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιέοιεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίηον, ἄλλας τε κατηγερόμενοί σφι δόδους φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεῦτερον Ἴωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.

105-106 Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἔοντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κεῖσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἡρίστευσαν. ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολ-
 λούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας, τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληΐην προ-
 εξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυρούς τινας χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλεον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρευοῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π. Χ. ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, Ἀσιατικῇ ἀποικίᾳ. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἔτυχε λίαν ἐπιμεμελημένης παιδείσεως. Ἐχὼν ὥς διδάσκαλον τὸν θεῖον αὐτοῦ ποιητὴν Πανύασιν ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων **λογογράφων**, οἵτινες συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ φροντίζωσι νὰ χωρίζωσι τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους τῶν μύθων.

Ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τύραννος τότε ἦτο ὁ Λύγδαμις, ἑγγονος τῆς βασιλείσης Ἀρτεμισίας, ἣτις ἐξεστράτευσε μετὰ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, ἣς μετέσχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος· ἀλλ' ἡ στάσις ἀπέτυχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμαΐζουσαν νῆσον Σάμῳ. Βραδύτερον — πάντως πρὸ τοῦ 454 — ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν συνήργησε μὲν εἰς τὴν ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος, ἀλλὰ ἐπέσυρεν—ἄγνωστον τίνι αἰτίᾳ — τὸ μῖσος τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος δὲν γνωρίζομεν· εὐρίσκομεν ὅμως αὐτὸν τῷ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνω μέρος τῆς ἱστορίας του, δι' οὗ τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔδωσαν αὐτῷ δωρεὰν 10 ταλάντων. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Ὅτε δὲ τῷ 444 ἀπώκισθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ ἡ πόλις Θούριοι, μετέβη καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ

ἐγκατεστάθη ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη δευτέρα πατρίς του, δι' ὃ καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογράφων ἠσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, οὓς διεξήγαγον οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακροτάτας περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας, ἃν καὶ ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη, ἡ δὲ ἀσφάλεια διὰ τοὺς ταξιδεύοντας λίαν ἀμφίβολος· οὕτως ἐπεσκέφθη ὄχι μόνον τὰ πλησιαίτατα μέρη τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοικούμενα Λυτικά καὶ Βόρεια παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρις Ἐλεφαντίνης, τὴν Λιβύην μέχρι τῶν περιχώρων τῆς Κυρήνης, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν, τὰς ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ Ἑλληνίδας πόλεις, τὴν πρόσοικον αὐταῖς Σκυθίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα καὶ τὴν Κάτω Ἰταλίαν.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τῷ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, ὅπερ προσεπόρισεν αὐτῷ τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἰδίου *ἱστορίης ἀπόδεξις* (=ἀπόδειξις, διήγησις), διηρέθη δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἑννέα βιβλία, ὧν ἕκαστον ὀνομάζεται ἀπὸ μιᾶς Μούσης. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ' ἡ κυρία ἰδέα, περὶ τὴν ὁποίαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ ἐπὶ Δαρείου καὶ Ξέρξου πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἂν καὶ Δωριεὺς, ἔγραψε τὸ ἔργον του ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ καὶ ὄχι, ὥς ἡδυνάτο τις νὰ προσδοκήσῃ, ἐν Δωρικῇ· πρὸς τοῦτο ἦτο ἠναγκασμένος ἕνεκα τῶν πρὸ αὐτοῦ λογογράφων, οἵτινες, πάντες σχεδὸν Ἴωνες, εἶχον μεταχειρισθῇ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον ὥς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των.

3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν τῆς Ἡροδοτείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς.

Α'. Φωνήεντα.

Ἀνταλλαγή φωνηέντων.

α') Παρ' Ἡροδότῳ ὑπάρχει *η* ἀντὶ *α* καὶ *ᾱ* καὶ ἀντιστρόφως: *σοφίη*, *θεήσομαι*, *ἡήρ*, *πρήσσω*, *Θρῆξι*, *τριηκόσιοι*, *πέρην*, *νηός*, *νηῦς*, *νηυσί*. — *πρώρη*, *ἀληθείη*. — *λάξομαι* (τοῦ ῥήμ. *λαγχάνω*), *χρᾶσθαι*, *λάμψομαι*, *ἐλάμφθην* (τοῦ ῥ. *λαμβάνω*). — *α* ἀντὶ *ο* ὑπάρχει ἐν τοῖς ἄρρωδία, ἄρρωδέω.

β') *ε* ἀντὶ *α* καὶ *ει* καὶ ἀντιστρόφως: *τέσσερες*. — *κρέσσων*, *μέζων*, *ἔργω*, *ἐδέχθην*, *δεδέχθαι* (τοῦ ῥ. *δεῖκνυμι*), *ἔωθα*, (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς *υς* ἐπιθέτων) *θήλεα*, *ταχέα*. — *τράπω*, *τάμνω*. — *κεινός*, *ξεῖνος*, *στεῖνός*, *εἰρωτάω*, *εἵνεκεν*, *εἰρύω*, *εἰρέσθαι*.

γ') *ω* ἀντὶ *αν*, *ον*, *εν*, *οη*: *τρῶμα*, *θῶμα*, *θωμάζω*. — *ῶν*, *γῶν* (=οῦν, γοῦν). — *πλώσομαι*, *πλώσας*. — *ὀγδῶκοντα*, *ἔδωσα*, *βωθέω*, *ἐνένωντο* (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. *νοέω*). — *ων* ἀντὶ *αν*: *ἔμευτοῦ*, *σεωντοῦ*, *ἔωντοῦ*.

δ') *ου* ἀντὶ *ο*: *μοῦνος* (=μόνος), *νοῦσος*, *οὔρος* (=ὄρος), *οὔνομα*, *οὔνουμάζω*.

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ ἔν τε τῇ κλίσει καὶ ἐν τῇ ῥίξει: *πλόος*, *chrύσεος*, *βασιλεί*, *βασιλέες*, *ῥίγεῦ*, *γένεος*, *ἀληθέα*, *Θεμιστοκλέης*. — *μενέομεν*, *ἀποθαλέεις*, *φαίνεαι*, *πείθεο*, *φανέωσι*, *ποιέω*, *ποιέεις*, *ποίηε*. — *ἔαρ*, *οιστός*, *δηιόω*, *ῥηίδιος*, *βασιληίη*, *ἀνθρῶπῆιος*, *οἰκηίη*, *ἀνδρῆιος*, *ἄεθλος* κτλ.

Χασμωδία, ἔκθλιψις, κρᾶσις.

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν ἑλλείπει

α') τὸ εὐφωνικὸν *ν*.

β') τὸ *σ* ἐν τοῖς *ἄχρι*, *μέχρι*, *οὔτω*.

Ἡ δ' ἐκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία· ἰδιάζουσα παρὰ τοῖς Ἰωσιν εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ ο-α εἰς ω: ὦνῆρ, ωύτός, τωυτό.

Β'. Ἀνταλλαγή συμφώνων.

α') Ἀντὶ π ὑπάρχει κ εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικά ἐπίθετα καὶ ἐπιρρ. τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος πο:

κοῖτος, ὀκοῖτος, κόσοι, κότερος, κῆ, κότε, κοῦ, ὅκως κτλ.
—ἀλλὰ ὀποδαπός.

β') Ἀντὶ χ ὑπάρχει κ: δέκομαι, οὐκί.

γ') Ἀντὶ θ » τ ἐν τῷ αὐτίς.

δ') Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς:
ἐνθεῦτεν (=ἐντεῦθεν), ἐνθαῦτα (=ἐνταῦθα), κιθών (=χιτών).

ε') Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως: ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπῆκε, μετίημι, ἀποδος. — ἀπ' οὔ, μετ' οὔ, οὐκ ἕτερος.

Ὁ Δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλείπει ἐν τε τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι.

Γ'. Κλίσεις.

Πρῶτη κλίσις.

α') Ἡ ἐνικὴ γενκ. τῶν εἰς—ης λήγει εἰς—εω, τῶν εἰς—εης εἰς—εω: Πέρσης, γενκ. Πέρσεω, Ξέρξης—Ξέρξεω, πολιήτης—πολιήτεω. — βορέης, γενκ. βορέω, Ἑρμέης — Ἑρμέω.

β') ἡ ἐνκ. αἰτκ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς—ης λήγει ἄλλοτε μὲν εἰς—ην: Ξέρξην, Λεωνίδην, ἄλλοτε δὲ εἰς—εα: Ξέρξεα, Λεωνίδα.

γ') ἡ γενκ. πληθ. τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν τε καὶ ἐπιθέτων λήγει εἰς — εων: γνωμέων, πολιητέων — λοιπέων, πολλέων — αὐτέων — ξουσέων.

Ἐξαιρέσεις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν, ἀντωνυμιῶν τῶν ληγουσῶν εἰς ος, η, ον, ὧν ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὁμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν: ἄλλων, φίλων, ἐκείνων, ἀλισκομένων, τούτων.

δ') ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς — ησι (ῆσι): γνώμησι, τιμῆσι, λοιπῆσι, αὐτῆσι.

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτικ. πληθ. εἰς — οἰσι (οῖσι): λόγοισι, θεοῖσι.

ΣΗΜ. Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται:
α') τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς — *λεως*: *Μενέλεως*, *Χαρίλεως*,
Ἀρκεσίλεως, *Θρασύλεως*, β') τὰ *Μίνως*, *Ἀθως*, *Ἀμφιάρεως*. Ἀντὶ δὲ
τῶν *λεώς*, *νεώς*, *κάλως*, *λαγώς* μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους:
ληός, *νηός*, *κάλος*, *λαγός*· καὶ ἀντὶ τῶν ἐπιθέτων *πλέως*, *ἰλεως*, *ἀξιόχρεως*
τοὺς Ἰωνικοὺς τύπους *πλέος*, *η*, *ον* — *ἰλεος*, *ον* — *ἀξιόχρεος*, *ον*.

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς — *κλέης* κλίνονται οὕτω:

Θεμιστοκλέης, — *κλέος*, *κλέι*, — *κλέα*, — *κλεες*.

β') Τὰ εἰς — *ις* λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω:

πόλις, *πόλιος*, *πόλι*, *πόλιν*

πόλιες, *πολίων*, *πόλισι*, *πόλις* ἢ *πόλιας*.

γ') Τὰ οὐσιαστικά εἰς — *εὺς* κλίνονται οὕτω: *βασιλεύς*, *βασι-*
λέος, *βασιλεί*, *βασιλέα*, *βασιλεῦ* — *έες*, — *έων*, — *εὔσι*, — *έας*.

δ') Τὸ *κέρας* κλίνεται οὕτω: *κέρας*, *κέρεος*, *κέρεϊ*, *κέρεα*,
κερέων.

ε') Τὸ *νηῦς* (=ἄττ. *ναῦς*) κλίνεται οὕτω: *νηῦς*, *νεός*, *νηί*,
νέα — *νέες*, *νεῶν*, *νηυσί*, *νέας*

Ἐπίθετα, Παραθετικά, Ἀριθμητικά.

α') Ἀντὶ τοῦ *πολύς* εὔρηται πολλάκις *πολλός*: τὸ δὲ οὐδέτε-
ρον εἶναι *πολλὸν* καὶ *πολύ*.

β') Ἐπίθετα εἰς — *εος* καὶ — *ηιος* (=ἄττ. *εἰος*) διατηροῦσιν ἐν
τοῖς παραθετικοῖς τὸ *ο* καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς:
ἐπιτηδεότερος, — *ότατος* (διότι=ἄττ. *ἐπιτηδειότατος*), *ἀνδρηό-*
τερος, *οἰκηιότερος* (διότι τὸ *ηι* θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τοῦ *ταχὺς* συγκρ. *ταχύτερος* καὶ *θάσσων* ὑπερθ. *τάχιστος*.

δ') Τὸ *πολλός* ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει *πλέων*, *πλέον*
καὶ *πλεῦν*, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι τὸ μὲν: *πλεονι*, *πλέονα*
(*πλέω*), *πλεόνων*, *πλέοσι*, τὸ δὲ: *πλεῦνος*, *πλεῦνα*, *πλεῦνες*,
πλεύνων, *πλεῦνας*.

ε') Τὸ ἀριθμ. **δύο** ἄλλοτε μὲν εἶναι ἄκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνε-
ται: **δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο.**

Ἀντὶ τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. **δυνώδεκα**, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες,
τέσσερες, ὡσαύτως **τεσσερεσκαίδεκα**.

Ἀντωνυμίαι.

α') Ἀντὶ τῆς γενκ. ἐμοῦ, σοῦ ἀπαντῶσιν οἱ τύποι **ἐμέο** ἢ **ἐμεῦ**,
σέο ἢ **σεῦ**.

Ἡ δοτκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β' προσ. ἀπαντᾷ **σοὶ** ὀρθο-
τονουμένη καὶ **τοί** ἐγκλιτική. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. ἀπαντᾷ **μιν**
(ἐγκλιτική) ἀντὶ αὐτόν, αὐτήν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἡ δὲ δοτκ. πληθ.
σφίσι ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ **σφι** (ἐγκλιτ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς.
Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. **σφεα** = αὐτά.

β') Ἡ ὄδε ἐν τῇ δοτκ. πληθ. ἔχει **τοισίδε** καὶ **τησίδε**.

γ') Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομα-
στικῶν ὅ, ἧ, οἷ, αἷ, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ τ ἀρχόμενοι:
τοῦ, τῆς, τῶν, τά.

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένας κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήεν-
τος ἀρχόμενοι τύποι: **ἀντ' ὧν, ἀπ' οὔ, μετ' ἧς** κτλ.

Ὅσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντῶσιν οἱ ἀπὸ
τ ἀρχόμενοι τύποι: **ἐν ᾧ, ἐξ οὔ, ἐς ὅ, ἕως οὔ.**

δ') Ἡ ὅστις σχηματίζει τοὺς ἐξῆς τύπους, ἐν τῇ γενκ. τοῦ ἐνι-
κοῦ **ὅτεν**, ἐν τῇ δοτκ. **ὅτεω**· ἐν τῇ πληθυντ. γενκ. **ὅτεων**, δοτκ.
ὀτέοισι· οὐδ. πληθ. **ἄσσα**.

ε') **τίς**, γενκ. **τεῦ**, δοτκ. **τέω** καὶ **τίνι**· πληθ. **τέων**, δοτκ. **τέοισι**·
τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἄλλ' ἐγκλιτικούς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία.

Δ') Ρήματα.

Αὔξεις.

α') Τὰ θαμιστικά εἰς — **σκον** καὶ — **σκόμην** δὲν λαμβάνουσιν
αὔξησιν οὔτε συλλαβικὴν οὔτε χρονικὴν: **ἀγεσκον, ποιέεσκον,**
ὀδυρέσκετο· καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἑλλείπει πολλάκις ἡ συλλαβικὴ
αὔξησις: **δέδοκτο, καταλέλειπτο.**

Τὰ ῥήμ. *βούλομαι, δύναμαι* καὶ *μέλλω* ἔχουσιν *ε*.

β') Ἡ χρονικὴ αὐξησης παρὰ τισι ῥήμασιν ἐλλείπει πάντοτε, ὡς *ἀγινέω, ἀμείδομαι* κ. ἄλ., ἰδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ *αι, αυ, ει, ευ* καὶ *οι* ἀρχομένοις ῥήμασι.

γ') Ὁ παρατατικὸς τοῦ *ὀρέω* (=ὀράω) ἀπαντᾷ *ὥρων*.

Καταλήξεις.

α') Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις *-αο, -εαι, -εο* (ἡ τελευταία συναιρεῖται μόνον εἰς *εν*): *ἐργάσαο, οἷχαι, ἐγένεο*. Ὡσαύτως ἡ *-εω* ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀορίστου (*αἰρεθέω, αἰρεθέωμεν*) καὶ τοῦ ἀορ. β' ἐνεργητ. (*θέω, θέωμεν* κτλ.)· ὁμοίως ἡ *-εω* καὶ *-εομεν* ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων (*σημανέω, σημανέομεν*).

β') Ὁ ἐνεργητ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις *εα, εας, εε, εατε*: *ἐώθεα, ἐώθεας, ἐώθεε, ἐωθέατε*.

γ') Ἀντὶ τῶν καταλήξεων *-νται* καὶ *-ντο* ἀπαντῶσιν *-αται* καὶ *-ατο* 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (*ἀπίκατο*=ἀφιγμένοι ἦσαν, *ἐτετάχατο, τετύφεται, ἐσκενάδαται, δεδέχεται*). 2) ἐν τῇ ὀριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεστῶτος καὶ παρατκ. τῶν εἰς *-μι* ῥημάτων (*τιθέαται, ἰστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο, ἐκέατο*). 3) ἐν τῇ εὐκτικῇ (*γενοίατο, ἀγοίατο, τισαίατο*).

Συνηρημένα.

α') Τὰ εἰς *-εω* μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: *καλέω, καλέεις, καλέης, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν* κτλ. Ἀλλὰ καὶ *δεῖ, δεῖν*, παρατκ. ὅμως ἔδεε.

Πολλάκις τὸ *-εο* συναιρεῖται εἰς *εν*: *ποιεῦσι, ποιεύμενος, ἐποιεῦντο*.

Ἡ κατάληξις τῆς προστακτικῆς *-εο* βραχύνεται εἰς *εο*: *ἡγέο, λυπέο, ποιέο* καὶ ἡ *-εαι* εἰς *εαι*: *φοβέαι*.

β') Τὰ εἰς *-αω* συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ· εἰς τινα ὅμως ῥήματα εἰς *-αω* τὸ *α* πρὸ ἐπομένου *ο* ἐξασθενοῦται εἰς *ε*: *ὀρέω, φοιτέω, εἰρωτέω, ὀρέομεν, ὥρεον* κτλ. Εἰς τὸ *χράομαι* τὸ *-αω* πανταχοῦ γίνεται *-εω* (*χρέωνται, χρεώμενος*),

τὸ δὲ **αε, αη** τοῦναντίον εἰς **ᾱ** (**χρᾱται, χρᾱσθαι**). Ἄλλὰ **χρεὸν** ἀντὶ **χρεών**.

γ') Καὶ τὰ εἰς **-ω** συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ, διαφέρουσι μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ **-ου** ἔχουσι καὶ **-ευ** (**ἐδικαίευ, ἀξιεῦμεν, ἀξιεῦσι**).

Ῥήματα εἰς **μι**.

Τὰ εἰς **-μι** ῥήματα ἔχουσι τύπους τινὰς κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς **-αω, -εω, -οω** καὶ **-ύω**: **τιθεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ, ἐδείκνυε**. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ **τίθημι** ἀπαντᾷ **τιθεῖσι**, ὁ παρατκ. **ἐτίθεα, ἐτίθεις, ἐτίθει**.

Τοῦ **εἰμι** τὸ β' ἐν. πρόσ. εἶναι **εἷς**, τὸ α' πληθ. **εἰμέν'** ἢ ὑποτακτ. **ἔω, ἦς, ἦ** καὶ **ἔωσι**, ἢ μετχ. **έών, ἐοῦσα, ἐόν'** ὁ παρατκ. **ἔα** καὶ **ἔατε**, πολλάκις **ἔσκε, ἔσκον** καὶ **ἦν**.

Τὸ **εἶμι** σχηματίζει τὸν παρατκ. **ἦια, ἦιε** καὶ **ἦισαν** οὕτω καὶ τὰ σύνθετα.

Ἀνώμαλά τινα ῥήματα συχνάκις ἀπαντῶντα μετ' ἰδίου Ἰωνικοῦ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων.

1. αἰρέω, παρκ. ἀραίρηκα, ἀραίρημαι.
2. εἶπα, ἀπαρέμφ. εἶπαι, μετχ. εἶπας' εἶπασθαι. Παθ. ἀόρ. α' εἰρέθην, μετχ. ῥηθείς' μέλλ. παθ. εἰρήσεται (ἀντὶ ῥηθήσεται).
3. ἦμι, ἐκ τοῦ ἀπίημι: ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπεῖτο, ἀπείθη· ἐκ τοῦ ἀνίημι: ἀνειμένος· ἐκ τοῦ μετίημι: μεμετιμένος, μετείθη.
4. λαγχάνω, μέλ. λάξομαι, παρκμ. β' λέλογχα.
5. λαμβάνω, μέλ. λάμψομαι, παρακμ. λελάβηκα, λέλαμμαι (διαλελαμμένος), ἐλάμφθην.
6. οἶδα, οἶδας, οἶδε, ἴδμεν (καὶ οἶδαμεν), ἴστε, οἶδασι (καὶ ἴσασι). Ὑποκ. εἰδέω, εὐκτ. εἰδείην, παρατκ. ἦδεα, ἦδεε-ἦδέατε, ἦδεσαν. Μέλ. εἰδήσω.
7. οἶκα (ἀττ. ἔοικα), οἶκε, οἶκασι, οἰκώς, οἰκός.
8. ὀράω, ὀρωμαι, εἶδον, ὀπωπα, ὀπώπειν. Παρατκ. ὥρων.
9. φέρω, οἶσω, οἶσομαι, ἦνεια, ἐνεῖκαι, ἦνειαμήν, ἐνήνεγμαι, ἦνείχθην (ἐνειχθείς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[VI]

*Α'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).*

(Κεφ. 43 - 45)

Κεφ. 43.

Καταλελυμένων, δηλ. τῆς στρατηγίας· *καταλύω* τῆς στρατηγίας=παύω τῆς στρατηγίας — ἐκ=ὑπό. — βασιλέως=ἄττ. βασιλέως. — Γωδρύεω=ἄττ. Γωδρύον· ὀνομαστ. Γωδρύης=ἄττ. Γωδρύας. — πολλόν=ἄττ. πολύν. — κάρτα=ἄττ. μάλα· συναπτόεν τῷ πολλόν. — ἅμα ἄγομαι=ἄγω μετ' ἐμαυτοῦ. — ναυτικός (στρατός)=στρατός προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα. — ἡλικίην=ἄττ. ἡλικίαν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἔων=ἄττ. ὦν. — γεγάμηκα=ἔχω νυμφευθῇ. — Ἀρτοξώστρην=ἄττ. Ἀρτοξώστραν. — ἐπείτε=ἄττ. ἐπεὶ. — γίγνομαι ἐν Κιλικίῃ (-α)=φθάνω εἰς Κιλικίαν. — νεὸς=ἄττ. νεώς. — κομίζομαι=ἀποπλέω· τοῦ β. τούτου γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ κατὰ γῆν πορείᾳ καὶ ἐν τῇ κατὰ θάλασσαν. — ἅμα τῇσι ἄλλῃσι νηυσὶ=ἄττ. σὺν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ — στρατιῇν=ἄττ.; — παραπλέω=πλέω παρὰ τὴν παραλίαν. — ἀπίκειο=ἄττ. ἀφίκειο. — ἐνθαῦτα=ἄττ. ἐνταῦθα. — καταπαύσας, δηλ. τῆς ἀρχῆς. — κατίστη=ἄττ. καθίστη· καθίστημι=ἰδρύω. — τὰς πόλεις=ἄττ. τὰς πόλεις. — ἐπείγομαι=σπεύδω. — χρῆμα=πληθος· χρῆμα πολλόν (=ἄττ. πολὺ) νεῶν=νῆες πολλαί. — ἐπορεύοντο δέ, ὁ δὲ=καὶ μάλιστα.

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τοῦ ἔτους 492. — τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρ., ἐννοοῦνται πάντες οἱ κατὰ τὰς παραθαλασσίας σατραπείας Πέρσαι στρατηγοί, ὧν ἡ ἐνέργεια κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως παρὰ τὸ προσήκον βραδεῖα.

Μεταξὺ τῶν παυθέντων στρατηγῶν ἦτο καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀρταφέρνης. — ἐν **Κιλικίῃ**, ἐνταῦθα ἀνέμενον τὰ πλοῖα, δι' ἃ ἦτο προωρισμένος ὁ **ναυτικὸς στρατός**, ὃν μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Περσίδος ἤγεν ὁ Μαρδόνιος. — **τοὺς τυράννους**, εἰς οὓς ὁ Ἀρταφέρνης εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν διοίκησιν τῶν πόλεων. — **ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας**, ἵνα ἐκδικηθῶσιν αὐτάς, διότι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 44.

³ **Ὡν** = ἄττ. οὖν. — **σφι** = ἄττ. σφίσι = αὐτοῖς. — **πρόσχημα** = πρόφασις. — **στόλος** = ἐκστρατεία. — **ἀτὰρ** = δέ, ὅμως. — ἐν **νόῳ** (= ἄττ. νῶ) **ἔχω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ὅσας ἂν πλείστας δύναιτο τῶν Ἑλλ. πολιῶν** (= ἄττ. πόλεων) = ὅσον περισσοτέρας πόλεις ἐκ τῶν Ἑλλήν. ἡδύναντο. — **καταστρέφεσθαι**, ἐκ τοῦ ἐν νόῳ **ἔχοντες** **καταστρέφομαι** = καθυποτάσσω. — **τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ** = ἅψ' ἐνὸς μὲν... ἅψ' ἐτέρου δέ. — **δῆ**, δηλοῖ τὴν συνέπειαν τοῦ ἐν νόῳ **ἔχοντες** κτλ. = κατὰ ταῦτα. — **τῇσι νηυσὶ** = ἄττ. ; — **ἀνταειραμένους** (= ἄττ. ἀνταραμένους), δηλ. αὐτοῖς (τοῖς Πέρσαις). — **χειρας ἀνταίρωμαί τινι** = ἐγείρω χειρας ἐναντίον τινός, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος. — **πρὸς τοῖσι** (= ἄττ. τοῖς) **ὑπάρχουσι**, δηλ. δούλοις. — **δούλους**, κατηγρμ. = ὡς δούλους. — **προσκιτῶμαι** = προσέτι ἀποκτῶ. — **ἐντὸς** = ἐντεῦθεν, δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῇ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος). — **ἔθνεα** = ἄττ. ἔθνη. — **σφι**, ποιητικὸν αἷτιον τοῦ ἦν... **γεγονότα**, ὅπερ = ἐγεγόνει· τὸ δὲ **ὑποχείριος γίγνομαι** = ὑποτάσσομαι, ὑποδουλοῦμαι. — **διαβάλλω** = διαπλέω· μετὰ τούτου συναπτέον τὸ **πέρην** = ἄττ. **πέραν** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. — **περιέδαλλον**, παρατακτ. ἀποπειρατικός. — **περιβάλλω** = περιπλέω. — **βορέης** = ἄττ. βορέας, βορρᾶς. — **ἄπορος** = ἀκαταμάχητος. — **τρηχέως περιέσπε**, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Πέρσαις). — **τρηχέως** = ἄττ. **τραχέως**· **τραχέως περιέπω τινά** = κακοποιῶ, βλάπτω τινά. — **πλήθει** = ἄττ. **πλήθει** = ὡς πρὸς τὸ πληθός. — **κατὰ τριηκοσίας** = ἄττ. εἰς ἢ περὶ τριακοσίας. — **ὑπὲρ δὲ δύο μ. ἀνθρώπων**, δηλ. τοὺς διαφθαρέντας. — **ὥστε... εὐόσης** = ἄττ. **ἄτε... οὕσης**. — **θηριώδης** = πλήρης ἀγρίων θηρίων (= ἀρπακτικῶν ἰχθύων). — **ἡ πέτρα** = ὁ βράχος, ἐν ᾧ ὁ πέτρος = ὁ λίθος. — **ἀρασσομένοι**, δηλ. διεφθείροντο. — **ἀράσσω** = κτυπῶ,

κατασυντρίβω· ἀράσσομαι πρὸς τὰς π. = καταρρίπτομαι ἐπάνω εἰς... — οἱ δὲ = ἄλλοι πάλιν. — νέειν = ἄττ. νεῖν· νέω = κολυμβῶ. — ἡπιστάτο = ἄττ. ἡπίσταντο. — καὶὰ τοῦτο = διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. — ὀίγεῖ = ἄττ.;

Αὗται, δηλ. ἡ Ἑρέτρια καὶ αἱ Ἀθηναίαι. — ἦν ὑποχείρια γ., τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχεν ὑποτάξει πρὸ 18 ἐτῶν ὁ Μεγάβαζος μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν στρατείαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. 45.

Οὕτω πρήσσω (= ἄττ. πράττω) = τοιαύτην τύχην ἔχω. — Θρήικες = ἄττ. Θρεῖκες. — ἐπιχειρῶ τινι = προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατὰ τινος. — σφεων = ἄττ. σφῶν. — τρωματίζω = ἄττ. τραυματίζω. — οὐ μὲν (= ἄττ. μὴν) οὐδὲ = ἀλλ' ὅμως οὐδέ. — δουλοσύνη = ἄττ. δουλεία. — πρός, μετὰ γενν. = ἐκ μέρους. — δὴ = ὡς γνωστόν. — ἀπανίσταμαι = ἀπομακρύνομαι. — χωρέων = ἄττ. χωρῶν. — πρὶν ἢ = ἄττ. πρίν. — σφεας = ἄττ. σφᾶς. — ἄτε τῷ πεζῷ κτλ. = ἄτε μεγάλως προσπταίσας τῷ τε πεζῷ πρὸς τοὺς Βρ. καὶ τῷ ναυτικῷ περὶ Ἀθων = ἐπειδὴ μεγάλως ἠτύχησε καὶ ὡς πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν ἀπέναντι τῶν Βρύγων καὶ ὡς πρὸς τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἀθων. Ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς πολὺ ἐβλάβη ὑπὸ τῶν Βρύγων καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἀθων. — νυν=τοίνυν. — ὁ σιόλος = ὁ στρατός. — αἰσχροῶς = ἀδόξως. — ἀπαλλάχθη = ἄττ. ἀπηλλάγη· ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι.

Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Κεφ. 94.

Ἀθηναίοισι (= ἄττ. Ἀθηναίοις), ποιητκ. αἴτιον τοῦ συνῆπτο — ὁ Πέρσης = ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — τὸ ἑαυτοῦ = ἄττ. τὸ ἑαυτοῦ· τὸ ἑμμαντοῦ ποιῶ = ἐκτελῶ τὸ σχέδιόν μου. —

ὥστε μετὰ μετχ. = ; (πρὸλ. κερ. 44 «ὥστε ἐούσης»). — *μιν* (= ἄττ. αὐτόν), συναπτέον τῷ ὥστε ἀναμιμνήσκοντος. — *αἰεὶ* = ἄττ. αἰεί. — *προσκατημένων* (= ἄττ. προσκαθημένων), δηλ. τῷ Πέρσῃ· προσκάθηναι τῷ Πέρσῃ = μένω, ζῶ πλησίον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. — *τῆς προφάσις* = ἄττ. τῆς προφάσεως. — *ἔχομαι τῆς προφάσεως* = ἐπωφελοῦμαι ἐκ τῆς . . . — *τῆς Ἑλλάδος* = τῶν Ἑλλήνων· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τοὺς μὴ δόντας. — *γῆν καὶ ὕδωρ*, ὡς σημεῖα ὑποταγῆς. — *φλαύρως* (= ἄττ. φαύλως) *πράττω τινὶ* = ἀτυχῶ εἰς τι. — *στόλος* = ἐκστρατεία. — *παρालύω* = παύω. — *ἀποδέξας* = ἄττ. ἀποδείξας· ἀποδείκνυμι = διορίζω. — *ἀδελφιδοῦς* = ἀνεψιός. — *ἐντελόμενος* δὲ κτλ., ἢ σύνταξις: ἀπέπεμπε δὲ (αὐτοὺς) ἐντελόμενος (αὐτοῖς) Ἀθ. καὶ Ἐρ. ἐξανδραποδίσαντας ἀγαγεῖν τὰ ἀνδράποδα. — Ἀθήνας καὶ Ἐρετρίαν = Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριεῖς. — *ἄγω τινὶ ἐς ὄψιν* = φέρω ἐνώπιόν τινος.

Ἀθηναίοισι πόλ. . . , ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου ἀπέστειλε κήρυκας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἀπαιτήσωσι γῆν καὶ ὕδωρ. Πλείστα πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι, ἐν αἷς καὶ ἡ Αἴγινα, ἔδωκαν ταῦτα πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, αἵτινες καὶ ἐφόνευσαν τοὺς κήρυκας. Τοὺς Αἰγινήτας ὡς προσχωρήσαντας εἰς τοὺς Πέρσας κατήγγειλαν οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὧν ὁ βασιλεὺς Κλεομένης ἐπιθυμῶν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ τῇ ἀποστασίᾳ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς Ἀθην. δέκα ἄνδρας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ὡς ὀμήρους· βραδύτερον οἱ Αἴγιν. ἀπήτησαν τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὀμήρων καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθην. ἠρνήθησαν ἐξερράγη μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων πόλεμος μακρὸς (491 π. Χ.). — *μεμνησθαί μιν*, ὅτε ἀνηγγέλη τῷ Δαρείῳ ἡ πυρπόλησις τῶν Σάρδεων, διέταξεν οὗτος ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ λέγῃ εἰς αὐτὸν τρίς, ὅσakis κάθηται εἰς τὴν τράπεζαν «δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων». — *Πεισιστρατιδῶν*, δηλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ, οἵτινες μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐξορίαν των (510) εἶχον καταφύγει εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. — Ἐρετρίαν, διατὶ ὁ Δαρεῖος ἀποστέλλει κατὰ τῆς Ἐρετριᾶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν τοὺς στρατηγούς;

Κεφ. 95.

Ἀποδεχθέντες = ἄττ. ἀποδειχθέντες. — **ἐνταῦθα** = τότε. — **στρατοπεδευόμενοι**σι, δηλ. αὐτοῖσι. — **ἐκάστοισι** = ἄττ. ἐκάστοις, δηλ. τῶν δασμοφόρων· **δασμοφόροι** = οἱ φόρου ὑποτελεῖς. — **νέες** = ἄττ. ; — **τὰς** = ἄττ. ἅς. — **προεῖπε** = ἐκέλευσεν. — **ἐσθαλόμενοι** = εἰσθέμενοι. — **παρὰ τὴν ἡπειρον** = πλησίον τῆς ξηρᾶς. — **ἔχω τὰς νέας** (= ἄττ. τὰς ναῦς) = διευθύνω τὰς ναῦς. — **ἰθὺ** (= ἄττ. εὐθύ) τοῦ τε Ἑλλ... = κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ἑλλ... — **ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν**, τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως = καθὼς ἐγὼ βέβαια νομίζω. — **τρίτῳ πρότερον** ἔτεϊ = πρὸ δύο ἐτῶν. — **ποιεύμενοι** = ἄττ. ποιούμενοι. — **ποιοῦμαι τὴν κομιδὴν** = κομίζομαι = πλέω. — **ταύτῃ** = ἐκεῖ (δηλ. περὶ τὸν Ἄθων). — **πρὸς δὲ** = πρὸς τούτοις δέ. — **ἠνάγκαζε**, δηλ. **διὰ νήσων τὸν πλοῦν ποιῆσθαι**. — **οὐκ ἄλοῦσα** = ἄττ. οὐχ ἄλοῦσα· ἡ μετχ. ἐπιθετική.

Πεζὸν στρατὸν πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνέρχοντο πιθανῶς εἰς 100,000 πεζικοῦ στρατοῦ, 100,000 ἵππικοῦ καὶ 600 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **οὐ... εἶχον τὰς νέας ἰθὺ**..., ὥς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκστρατείᾳ. — **διὰ νήσων**, δηλ. τῶν Κυκλάδων. — **τρίτῳ πρ. ἔτεϊ**, δηλ. κατὰ τὸ ἔτος 492. — **οὐκ ἄλοῦσα**, οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τῷ 499 π. X.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν καὶ Μεγαδάτην εἶχον ἀποπειραθῇ νὰ ὑποτάξωσι τὴν Νάξον· ἡ ἀπόπειρά των ὅμως αὕτη ἀπέτυχε, διότι ὁ Μεγαδάτης κατέστησε γνωστὰ τοῖς Ναξίοις τὰ σχέδια τῶν Περσῶν θέλων νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Ἀρισταγόραν, πρὸς ὃν συνεκρούσθη· διότι, ἐὰν ἡ στρατεία αὕτη ἀπετύγχανεν, ὁ Ἀρισταγόρας, ὅστις ὑπεκίνησε ταύτην, θὰ περιέπιπτεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 96.

Προσφέρομαι = προσπλέω. — **προσμίγνυμι τῇ Νάξῳ** = φθάνω, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν Ν. — **δὴ** = ὥς γνωστόν. — **ἐπεῖχον**, δηλ. **τὸν νοῦν· ἐπέχω τὸν νοῦν** = διανοοῦμαι. — **οὔρεα** = ἄττ. ὄρη. — **οἶχοντο** = ἄττ. ὄχοντο. — **οὐδὲ καὶ οὐ** (διότι οὐδεμία ἄρνησις προηγείται). — **τοὺς κατέλαβον αὐτῶν** = τούτους αὐτῶν,

οὓς κατέλαβον.—καταλαμβάνω=εὐρίσκω.—*ἱερά*=ἄττ. *ἱερά*.—*ἐπὶ*=ἐναντίον.

Τῶν πρότερον, δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου καὶ Μεγαδάτου.

Κεφ. 97.

Στρατιῇ (-ᾶ)=στόλος.—*προπλώσας*=ἄττ. *προπλεύσας*.—*ἔα*=ἄττ. *εἶα*· οὐκ *ἐῷ*=ἐμποδίζω.—*ἐν τῇ Ῥ*=πλησίον τῆς Ῥ.—*ἴνα*=ὅπου.—*ἡγόρευε*=διέταττε (τὸν κήρυκα) νὰ λέγῃ.—*οὐκ ἐπιτήδεα* (=ἄττ. *ἐπιτήδεια*) *καταγινώσκω* *κατὰ τινος*=οὐχὶ δικαίως κρίνω περί τινος.—*ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω*=εἶμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων.—*ἐκ*=ὑπὸ.—*ὧδε ἐπέσταλται*=τοιαύτη *ἐπιστολὴ* *γεγένηται*=ἔχει δοθῇ τοιαύτη ἐντολή.—*ἐν τῇ χώρῃ . . . ταύτην*=*ταύτην τὴν χώραν*, ἐν ᾗ οἱ δύο θεοὶ *ἐγένοντο*.—*μηδὲν*=μηδόλως.—*σίνομαι*=ἄττ. *βλάπτω*.—*ὦν*=ἄττ.;—*ἄπιτε*=ἐπανελέθετε (δηλ. ἐκ Τήνου).—*ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν*=*ἐπὶ τὰ ὑμῶν αὐτῶν*=εἰς τὰς ἰδιοκτησίας σας.—*νέμομαι*=ἔχω, *οἰκῶ*.—*ἐπικηρυκεύομαι*=διὰ κήρυκος παραγγέλλω.—*μετὰ δὲ*=ἄττ. *μετὰ δὲ ταῦτα*.—*κατανέω*=συσσωρεύω.—*θυμιάω*=καίω ὡς θυμιάμα, ὡς προσφοράν.

Καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ Νάξιοι.—*τῆς στρατιῆς*, δηλ. τῶν Περσῶν.—*ἱεροί*, ὡς κάτοικοι ἱερᾶς χώρας· διότι ἡ Δῆλος ἦτο ἀφιερωμένη τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι.—*οἱ δύο θεοί*, ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις.—*ταύτην μηδὲν σίνεσθαι*, ὁ Δᾶτις δεικνύει τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τοὺς Δηλίους, διότι ἡ Δῆλος ἦτο ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος, θεοῦ τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς θεᾶς τῆς σελήνης· τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐλάτρευον ὡς θεοὺς καὶ οἱ Πέρσαι· δι' αὐτὸ καὶ ἡ μεγαλοπρεπὴς θυσία τοῦ Δάτιδος κατωτέρω.—*τριηκόσια τάλαντα*. τὸ *τάλαντον* ἐνταῦθα μέτρον βάρους ἴσον μὲ 26 περίπου χιλιόγρ.· τὸ δὲ χιλιόγρ.=312 1/2 δράμ.· ἐπομένως πόσας ὀκάδας ἐν ὅλῳ λιθανωτοῦ ἔκασεν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ Δᾶτις;—*ἐπὶ τοῦ βωμοῦ*, τοῦ Ἀπόλλωνος.

Κεφ. 100.

Πρῶτα=ἄττ. *πρῶτον*· συναπτόεν τῷ ποιήσας.—*ἀπείπαντο*=ἄττ. *ἀπείπον*=ἡρνήθησαν.—*τοὺς κληρουχέοντας*=ἄττ. *τοὺς κληρουχοῦντας*· *κληρουχῶ*=ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ.—

τῶν ἱπποδοτέων = ἄττ. τῶν ἱπποβοιῶν. — τούτους, ἐπαναλαμβάνει τὸ προηγούμενον τοὺς τετρακισχίλους. — διδούσι = ἄττ. διδόασι. — τιμωρὸς = βοηθός. — ἄρα = ὥς κατόπιν ἐδείχθη. — ὕγιες βούλευμα = συνετὴ ἀπόφασις. — οἱ = διότι οὗτοι. — διφασίας = ἄττ. διττάς· τὸ δὲ διφ. ιδέας σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐφρόνεον = εἶχον διπλᾶς γνώμας = διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο = δὲν ἦσαν σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους· ἐπεξηγεῖται δὲ τοῦτο διὰ τοῦ οἱ μὲν γάρ... ἄλλοι δέ. — ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς..., βραχυλογία ἀντὶ ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φυγεῖν ἐς... — τὸ ἄκρον = ἡ κορυφὴ (ὄρους). — προσδεκόμενοι = ἄττ. προσδεχόμενοι· προσδέχομαι = ἐλπίζω. — οὔσεσθαι = ὅτι θὰ λάθῃσι δι' ἑαυτοῦς. — Πέρσεω = ἄττ. Πέρσου· Πέρσης = ; (βλ. κεφ. 94). — ἐσκευάζοντο = ἄττ. παρεσκευάζοντο. — τούτων ἑκάτερα, ὡς εἶχε, κατὰ πρόληψιν = ὡς τούτων ἑκάτερα (= ἐκάτερον) εἶχε = πῶς εἶχεν ἑκάτερον τούτων, ὅτι δηλ. ἄλλοι μὲν ἐπεθύμουν νὰ φύγῃσιν, ἄλλοι δὲ νὰ προδώσῃσι τὴν πόλιν. — έών = ἄττ.; — τὰ πρῶτα = ὁ πρῶτος. — τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων = τοῖς ἤκουσιν Ἀθηναίοις. — τὰ παρεόντα πρήγματα = ἡ παρούσα κατάστασις. — προσεδέετο = ἐδέετο = ἄττ. ἐδεῖτο· ἐνταῦθα συνετάχθη μετὰ αὐτ. καὶ ἀπαρμυφ. (ἀπαλλάσσεσθαι σφεας) ἀντὶ γενκ. καὶ ἀπαρμυφ.: προσεδέετό σφεων ἀπαλλάσσεσθαι. — ἀπαλλάσσομαι = ; (κεφ. 45). — ἐς τὴν σφ., δηλ. χώραν. — ἵνα μὴ προσαπόλωνται = ἵνα μὴ γαὶ αὐτοί, ἐκτός δηλ. τῶν Ἑρετριέων, καταστραφῶσι. — ταῦτα, ἀντικμ. τοῦ συμβουλεύσαντι.

Τοὺς κληρουχέοντας, οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 506 π. X. νικήσαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας διήρεσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4.000 κλήρους, οὓς ἔδωκαν ὡς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των, οἵτινες ὡς λαβόντες τοὺς κλήρους τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα αὐτοῖς κτήματα) ἐκαλοῦντο κληροῦχοι. Οἱ κληροῦχοι διέμεναν πάντοτε πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τε τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα. — τῶν ἱπποδοτέων, ἱπποδοῖται ἐκαλοῦντο οἱ πλούσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί.

Κεφ. 101.

Κατέχω (τὰς νέας) κατὰ τι ἢ ἐς τι = ἀγκυροβολῶ πλησίον εἰς τι. — ἐς ταῦτα τὰ χωρία, ὁ προσδιορισμὸς συναπτεῖς τῷ κατασχόν-

τες, δι' οὗ ὁ Ἡρ. ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν **κατέσχον τὰς νέας**. — **χωρίον** = τόπος. — **ἐκδάλλομαι** = ἐκδιδάζω (ἐκ τοῦ πλοίου). — **ὡς προσοισόμενοι** = ὡς ἐπιθησόμενοι. — **ἐποιεῦντο βουλὴν** = ἐδουλεύοντο. — **εἴκως** (= ἄττ. πως) **διαφυλάξειαν** = ἂν ἴσως δυνηθῶσι νὰ διαφυλάξωσιν. — **πέρι, ἀναστροφῇ** = **περὶ τούτου σφι ἔμελε**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **τούτου σφι ἔμελε μέλει τινί τινος** = φροντίζει τις περὶ τινος. — **ἐπείτε** = ἄττ.; — **ἐνίκα**, ὡς ὑποκμ. (**τὸ**) **μὴ ἐκλιπεῖν**. — **Κυνέω** = ἄττ. **Κυνέου** ὀνομαστ. **Κυνέας**. — **ἀσὺς** = πολίτης. — **δόκιμος** = ἐπιφανής. — **προδιδούσι**, δηλ. τὴν πόλιν. — **τοῦτο μέν... τοῦτο δέ** = ; (κεφ. 44). — **ἀποτίννυμαι** (= ἄττ. **τιμωροῦμαι**) **τῶν ἱρῶν** = λαμβάνω ἐκδίκησιν διὰ τὰ ἱερά. — **Σάρδιοι** = ἄττ.;

Διαδάντες, δηλ. διὰ τοῦ Εὐρίπου. — **ἵππους**, διότι ἡ Ἑρέτρια ἦτο ἰσχυρὰ κατὰ τὸ ἱππικόν. — **τῶν ἐν Σ. κατ. ἱρῶν**, κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν οἱ Ἴωνες, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἑρετριέων, εἶχον πυρπολήσει τὰς Σάρδεις καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ἱερὸν τῆς θεᾶς Κυθήνης. — **κατὰ τὰς Δαρ. ἐντολάς**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 94 «**ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε... τὰ ἀνδράποδα**».

Κεφ. 102 - 104.

Χειροῦμαι (-όμαι) = ὑποτάσσω. — **ἐπέχω** = ἀναμένω. — **ταῦτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσιν**, μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ **κακὰ ἢ ἀγαθὰ ποιεῖν τινα**. — **τὰ** = ἄττ. ᾧ. — **ἦν γάρ, ὁ γάρ** ἐνταῦθα αἰτιολογεῖ τὴν ἐπομένην πρότασιν ὥστε = ἐπειδή. — **ἐπιτηδεότατον** = ἄττ. **ἐπιτηδειότατον**. — **ἐνιππεῦσαι** = **ἱππεῦσαι ἐν αὐτῷ**, δηλ. **τῷ χωρίῳ** = εἰς τὸ νὰ ἱππεύσῃ τις (= νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἱππικοῦ) ἐν αὐτῷ. — **ἀγχοιᾶτω** = ἄττ. **ἐγγυιάτω** ὑπερθ. τοῦ **ἀγχοῦ**. — **κατηγέετο** = **καθηγεῖτο** **καθηγοῦμαι τινι** = δεικνύω εἰς τινα τὴν ὁδόν. — **ἐδώθεον** = ἄττ. **ἐδοήθουν** **βοηθῶ** = σπεύδω πρὸς ἀπόκρουσίν τινος, πρὸς μάχην. — **τοῦ** (= ἄττ. **οὗ**) **τὸν π... κατέλαβε** (ἀπροσ.) **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων** **Πεισίστρατον** (βραχυλογία = **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὸν Πεισ.**) = τοῦ ὁποίου ὁ πατὴρ **Κίμων**, ὁ υἱὸς τοῦ Στησαγόρου, συνέβη νὰ φύγῃ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὴν δυσμένειαν τοῦ Πεισιστρατοῦ.

(*Ἐπείθοντο*) ταῦτα, ποῖα;—καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Πέρσαι.—*δέκα*, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς.—*ἦκων*, μετ' ἀπουσίαν 20 ἐτῶν.—*ἐκ τῆς Χερσονήσου*, τῆς Θρακικῆς, ἔνθα μέχρι τοῦδε ἔζη μακρὰν τῆς πατρίδος του ὡς ἡγεμῶν.

Κεφ. 105.

Κήρυκα, κατγρμ.=ὡς κήρυκα.—*ἄλλως*=κατὰ τὰ ἄλλα.—*ἡμεροδρόμος*=ὁ τρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος.—*τοῦτο*, δηλ. *τὸ ἡμεροδρομεῖν*.—*μελετῶ τι*=ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα.—*ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας*=ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων.—*ἐν τοῖσι Ἑλλήσι*, βραχυλογία ἀντί: *ἐν ταῖς πόλεσι τῶν Ἑλλήνων*· ἡ δὲ ἐν=μεταξύ.—*δουλοσύνη* (=ἄττ;) *περιπίπτω*=*δουλοῦμαι*.—*πρὸς ἀνδρῶν β.*, ποιητικ. αἷτιον.—*καὶ γὰρ*=*γάρ*.—*πόλι λογίμω*, δοτικ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ ἀσθενεστέρη=κατὰ μίαν πόλιν ἀξιόλογον (δηλ. τὴν Ἑρέτριαν).

Ἡμεροδρόμον, τότε οἱ πεζοπόροι ἦσαν τὰ μέσα τῆς πρὸς ἀλλήλους συνεννόησεως τῶν ἀνθρώπων. Νῦν ποῖα εἶναι;—*δευτε-
ραῖος*, ἡ Σπάρτη ἀπέιχε τῶν Ἀθηνῶν περὶ τὰ 1.200 στάδια, σχεδὸν = 220 χιλιόμετρα, ἤτοι 35-40 ὥρας, ὑπολογιζομένου ὅτι ὁ ἀνθρω-
πος διανύει 5-6 χιλιόμ. τὴν ὥραν.—*ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας*, δηλ. τοὺς ἐφόρους.—*πόλιν ἀρχαιοτάτην*, δηλ. τὰς Ἀθήνας.

Κεφ. 106 - 107.

Ἐαδε, ἀόρ. β' τοῦ *ἀνδάνω*=ἀρέσκω.—*ἀδύνατα*=*ἀδύ-
νατον*.—*τὸ παραντίκα*=ἀμέσως.—*οὐ βουλομένοισι*, μετχ.
αἰτληκ.—*εἰνάτη* (δηλ. ἡμέρα), βραχυλογικῶς ἐλέχθη τοῦτο
ἀντὶ νὰ λεχθῇ «κατὰ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς
πανσελήνου».—*ἐξελεύσεσθαι*=ἄττ. *ἐξιέναι*.—*μὴ οὐ* (=μὴ)
πλ. ἐόντος τοῦ κύκλου, δηλ. τῆς σελήνης=ἐὰν δὲν εἶναι πλήρης
ὁ κύκλος τῆς σελήνης (δηλ. ἐὰν δὲν εἶναι πανσέληνος).—*τὸ
τέμενος*=τὸ ἱερόν.—*καὶ γὰρ καὶ*=διότι καί.—*ἐδεδώκεσαν
σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.*=εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν
Ἀθηναίων.—*πόνος*=πόλεμος.—*συχνός*=πολύς.—*ἀναραιρέατο*
=ἄττ. *ἀνῆρηντο*· *ἀναιροῦμαι*=ἀναλαμβάνω.

Ἰσταμένον τοῦ μηνός, οἱ Ἕλληνας διήρουν τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας (1—10, 10—20, 20—30)· εἰς τὰς ἡμέρας τῆς 1ης δεκάδος προσετίθετο τὸ *Ἰσταμένον* ἢ *ἀρχομένον μηνός*, εἰς τὰς τῆς 2ας *ἐπὶ δέκα* ἢ *μεσοῦντος* καὶ εἰς τὰς τῆς 3ης *φθίνοντος* ἢ *λήγοντος*. — *μὴ οὐ πλήρης* . . . , πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ Σπαρτ. ἐκωλύοντο νὰ στρατεύωνται ὑπὸ τῆς ἐορτῆς τῶν *Καρνείων*, τῆς τελουμένης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τὸν Σπαρτιατικὸν μῆνα *Κάρνειον*, τὸν ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν Ἀττικὸν *Μεταγειννῶνα* καὶ περίπου πρὸς τὸ σημερινὸν χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ 15 Αὐγούστου — 15 Σεπτεμβρίου. — *ἐν τεμένει Ἡρ.*, τοῦτο ἔκειτο πλησίον τοῦ Μαραθῶνος. — *ἔδεδ. σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.*, τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 519, πιθανῶς μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν κατὰ τὰς στρατείας τοῦ Κλεομένης.

Κεφ. 108.

Γίνομαι δίχα = διαίρουμαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι. — *τῶν μὲν οὐκ ἔόντων* . . . *τῶν δέ* . . . *κελευόντων*, μετχ. ἀπόλ. αἰτιλγχ. — *εἶναι*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. ἔλεγον. — *συμβαλεῖν*, προσδιορίζει τὸ ἐπίθ. *ὀλίγους*· *συμβάλλω* = συμπλέκομαι. — *καὶ Μιλτ.*, ὁ *καὶ* = μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ . . . — *κελευόντων*, δηλ. *συμβαλεῖν*. — *ἐγίνοντο*, ποῖον τὸ ὑποκείμεν. ; — *ἐνίκα* = ἔμελλε νὰ ἐπικρατήσῃ. — *ἐνθαῦτα* = τότε. — *ἦν γάρ, ὁ γάρ* αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω ὥστε = ; — *ψηφιδόφορος* = ψηφοφόρος. — *ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν* = ὅστις ἤθελε τύχει διὰ τοῦ κυάμου (= κλήρου). — *τοῖσι στρατηγοῖσι*, συναπτέον τῷ *δμόψηφον*· *δμόψηφος* = ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ δικαίωμα ψήφου.

Τῶν μὲν οὐκ ἔόντων συμ., διότι ἤθελον νὰ περιμένωσι τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτ. — *τῶν δέ* . . . *κελευόντων*, διότι ἐφοδοῦντο στάσιν τινὰ ἐν Ἀθήναις ἐνδεχομένην νὰ γείνῃ ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου· ἥτις ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως διὰ προδοσίας. — *ὀλίγους*, ἡ ὅλη δύναμις τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταίων συνεποσθῶτο εἰς 11.000· πόση ἦτο ἡ δύναμις τῶν Περσῶν ; — *ἡ χείρων*, τίς ἦτο αὕτη ; — *ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν*, τοῦτο ἀντίκειται τῷ *αἰρετός* ἢ *χειροτονητός*· διὰ τῆς τελευταίας ἐκφράσεως ἐδηλοῦντο ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ ψηφοφορίας, ὡς οἱ στρατηγοί· διὰ δὲ τῆς πρώτης (ὁ *τῷ κυάμφ λαχὼν*)

ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ κλήρου ἐξελέγοντο, ὥς οἱ ἄρχοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν κλήρωσιν μετεχειρίζοντο κυάμους (= κουκιά), διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁ κληρὸς ὠνομάσθη κύαμος. — τὸ παλαιόν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ ἄρχων πολέμαρχος δὲν εἶχε δικαίωμα ψήφου ἐν τῷ συμβουλίῳ τῶν δέκα στρατηγῶν, ἀλλ' ἐδίκαζε τὰς μεταξὺ ξένων καὶ μετοίκων ἀναφυσμένας διαφοράς καὶ ἐπεμελεῖτο τῆς ταφῆς τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκόντων.

Κεφ. 109.

Ἐν σοί ἐστι = εἰς τὰς χεῖράς σου κεῖται = ἀπὸ σοῦ ἐξαρτᾶται. — μνημόσυνα, νοητέα ἢ αἰτιατ. τοιαῦτα· ὁ πληθυντ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ· μνημόσυνον δὲ = ἀνάμνησις. — οἷα οὐδέ . . , δηλ. ἐλίποντο. — ἐς τὸν ἅπ. ἀνθρ. βίον = ἕως ἂν ζῶσιν ἀνθρώποι = αἰωνίως. — δὴ = ὥς γνωστόν. — ἐξ οὗ, δηλ. χρόνον = ἀφ' οὗτο. — ὑποκύπτω = ὑποτάσσομαι. — δέδεκται = ἀττ. δέδεικται. — παραδεδομένοι, δηλ. ὑπὸ τῶν Μήδων (= Περσῶν). — περιγίγνομαι = ὑπερτερῶ, νικῶ. — οἶός τέ εἰμι = δύναμαι. — δὴ = κυρίως. — ἐς σέ τοι ἀνήκει = ἀπὸ σοῦ ἀκριβῶς ἐξαρτᾶται ὥς ὑποκμ. τούτου χρησιμεύει τὸ ἀπαρμφ. ἔχειν. — τούτων τῶν πρηγμάτων, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ κῦρος ἔχειν = ν' ἀποφασίσῃς ὀριστικῶς περὶ τούτων τῶν πραγμ. — ἔρχομαι φράσων = ἔρχομαι νὰ ἐξηγήσω. — ἡμέων, ἐκ τοῦ αἰ γνῶμαι. — οὗ, δηλ. κελευόντων. — νυν, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς; — ἐλπομαι (= ἀττ. ἐλπίζω), ἐνταῦθα (ἀναφορικῶς πρὸς δυσμενές τι) = φοβοῦμαι. — διασεῖω = σείω βιαίως, κλονίζω. — πρὶν καὶ = πρὸ τοῦ ἀκόμῃ. — μετεξετέροισι = ἀττ. ἐνίοις. — σαθρόν τι ἐγγίγνεται τι = κακὴ τις σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινα (ἐνταῦθα ἢ τῆς προδοσίας). — θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων = ἐὰν οἱ θεοὶ ἀπονέμωσι τὸ ἴσον = ἐὰν οἱ θεοὶ εἶναι ἀμερόληπτοι. — συμβολή = μάχη. — τείνει τι ἐς τι = ἀποκαίται τι εἰς τι. — ἤρτηται, τοῦ ῥ. ἄρτῳ (-άω) = ἐξαρτῶ. — τοι = ἀττ. σοι. — τὴν, δηλ. γνώμην. — ἀποσπεύδω = προσπαθῶ παντὶ τρόπῳ νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω. — τῶν ἐγὼ κτλ. = τὰ ἐναντία τούτων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐγὼ κατέλεξα.

Καταδουλώσαι Ἀθήνας, ἐὰν δηλ. οὗτος δὲν ταχθῇ μὲ τὴν γνώμην τοῦ Μιλτιάδου θέλοντος τὴν μάχην, δι' ἧς μόνον δύνανται νὰ ἀποφύγωσι τὴν ὑποδούλωσιν ἐκ μέρους τῶν Περσῶν. — οἷα

οὐδέ . . . , ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογείτων, οἵτινες ἐφόνευσαν τὸν Ἱππαρχον, ὕμνουντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐλευθερωταὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν τυράννων. Τὸ ἀγαλμὰ των ἵστατο ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν.—**δέδεκται**, δηλ. διὰ τῆς διαγωγῆς, ἣν ἐπεδείξαντο οἱ Πέρσαι πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς ὑπέταξαν, ὡς τὴν Ἑρέτριαν. —**ἔλπομαι**, ὁ Μιλτ. ἐφοβεῖτο μήπως συμβῇ στάσις τις ἰδίᾳ παρὰ τῶν φίλων τοῦ Ἱππίου, ἥτις τοσοῦτον ἤθελεν ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων, ὥστε οὗτοι νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Κεφ. 110.

Προσκιῶμαι = λαμβάνω προσέτι· ἐπὶ προσώπων = λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**προσγίγνομαι** = προστίθεμαι. — **κυρῶ (-όω)** = ἀποφασίζω.—**μετὰ δὲ** = ἄττ. **μετὰ δὲ ταῦτα**.—**τῶν** = ἄττ. **ῶν**.—**ἡ γνώμη ἔφερε** (μετ' ἀπρμφ.) = ἡ γνώμη ἀπέδλεπεν (ἐκκλινεν) εἰς τὸ νά.—**συμβάλλω** = (κεφ. 108).—**πρυτανίη** = ἄττ. **πρυτανεία**, ὅπερ ἐνταῦθα = ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία.—**ἐκάστου**, γενκ. κτητκ. τοῦ **ἐγίνετο**· ὡς **ἐκάστου** κτλ., κατ' ἔννοιαν = ὅτε εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἡ σειρά νὰ ἔχῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἡμέρας.—**δεκόμενος**, δηλ. αὐτήν, **τὴν πρυτανίην**.—**οὔτι κω** = **οὔπω τι** = οὐδὲ λως ἀκόμῃ.—**συμβολὴν ποιοῦμαι** = **συμβάλλω**.—**πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρ.** **ἐγένετο** = ἕως ὅτου τέλος ἐφθασεν ἡ ἰδική του πρυτανεία.

Πρυτανίη, ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἀναλλάξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.—**παρεδίδουσαν**, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀριστείδου.

Κεφ. 111.

Περιῆλθε, δηλ. ἡ **πρυτανίη** = περιφερομένη ἀπὸ στρατηγοῦ εἰς στρατηγὸν ἦλθεν.—**ἐνθαῦτα δὴ** = τότε πλέον.—**κέρεος** = ἄττ. **κέρως**.—**οὔτιω**, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **τὸν πολέμαρχον ἔχειν**.—**τούτου**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου. — **ἐξεδέκοντο** = ἠκολούθουν. — **ὡς ἡριθμέοντο** = καθὼς ἡριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειράν των, ἥτις διὰ κλήρου ὠρίζετο.—**ἐχόμεναι ἄλλ.** = πλησίον ἀλλήλων. — **ἀπὸ ταύτης**, ἡ ἀπὸ ληπτέα ἢ χρονικῶς ἢ αἰτιολογικῶς. — **σφι** = δι' αὐτοὺς (τοὺς Πλαταιεῖς)· συναπτέον τῷ **κατεύχεται**.—**ἀνάγω** = φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**πανηγύριος** = ἄττ. **πανηγύρεις** = ἐορταί.—**ἐν τῇσι πεντετηρίσι** = κατὰ πᾶν πέμπτου ἔτος.—

ἅμα τε Ἀθην... ἢ σύνταξις: λέγων τὰ ἀγαθὰ γίνεσθαι ἅμα τε Ἀθηναίοισι καὶ Πλαταιεῦσι.—τὸ στρατιόπεδον=τὸ στρατεύμα.—ἐξισούμενον, δηλ. κατὰ μέτωπον.—αὐτοῦ, δηλ. τοῦ στρατοπέδου.—ἐπὶ τάξις ὀλίγας=κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις.—ταύτη=ἐκεῖ, ἐν τῷ μέσῳ.—ἔρρωτο (ὑπερσυντλκ. τοῦ ῥ. ῥών-νυμι) πλήθει=εἶχεν ἐνισχυθῆ διὰ πλήθους.

Τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χρόνον τοῦ Ἡροδότου.—ἐς τὰς πανηγύριαι, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθηναῖα, ἅτινα ἤγοντο πρὸς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.—τὸ στρατ. ἐξισούμενον, ὁ Μιλτ., ἵνα ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν κυκλώσεως, ἔδωκεν εἰς τὸ μέτωπον τοιαύτην ἀνάπτυξιν, ὥστε τὸ εὖρος αὐτοῦ ἦτο ἴσον πρὸς τὸ τῆς ἐχθρικής παρατάξεως.—ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλ., δηλ. εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν).—ἔρρωτο πλήθει, διότι ἀπὸ τῶν δύο κεράτων κυρίως ἐξήρτα ὁ Μιλτ. τὴν κρίσιν τοῦ ἀγῶνος.

Κεφ. 112.

Σφι, δοτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου.—διετέτακτο, ἀπροσώπως= ἡ διάταξις (=ἡ παράταξις) ἐγεγένητο.—σφάγια=1) τὰ εἰς τὴν θυσίαν προσφερόμενα ζῷα, 2) θυσίαι, ὡς ἐνταῦθα.—καλὰ=αἷσια, εὐνοϊκά.—ἐνθαῦτα, τοπικὸν ἢ χρονικόν;—ἀπειθήσαν=ἄττ ἀφείθησαν τοῦ ῥ. ἀφίημι.—δρόμῳ=δρομαίως.—ἵεμαι=ὀρμῳ.—ἐς=ἐναντίον.—τὸ μεταίχιμιον=τὸ μεταξὺ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα.—αὐτῶν, δηλ. Ἀθηναίων καὶ Περσῶν.—ἐπιόντας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ἐπιφέρῳ=ἀποδίδω.—πάγχυ=ἄττ. πάνυ.—ὀλίγους, κατηγορμ. τοῦ ἐπειγομένους (=ἱεμένους)=ὅτι ἐν μικρῷ ἀριθμῷ ὥρμων τοῦτο δ' ἔτι ἐπιτείνεται διὰ τοῦ καὶ τούτους (=καὶ μάλιστα) δρόμῳ.—ἡ ἵππος=τὸ ἵππικόν.—τοξεύματα=τοξόται.—ταῦτα, ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἦσαν ἀνόητοι.—κατεικάσω=εἰκάσω=συμπεραίνω.—τῶν, ἑλξίς ἀντι τοὺς=οὓς.—ἴδμεν=ἄττ. ἴσμεν (τίνος ῥ.;).—δρόμῳ χρώμαι ἔς τινα=τρέχω δρομαίως κατὰ τινος.—ἀνέσχοντο, πῶς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς;—τοὺς ἐσθημένους, πρkm. ἀχρήστου τινὸς ῥ., τοῦ ἐσθέω (ἐσθῆς)=ἐνδύω.—τέως=ἕως τότε.—καὶ τὸ οὔνομα...=οὐ μόνον τὸ ὄρᾱν Μήδους, ἀλλὰ καὶ τό...—φόδος=φοβερόν.

Ἀπείθησαν, δηλ. ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἕσταντο. — **δρ. ἔντο**, κατὰ συμβουλήν τοῦ Μιλτ., ἵνα ἀποφεύγῃσι τὰ βέλη τῶν Περσῶν τοξοτῶν. — **στάδιοι δκτώ**, περίπου $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας. — **ἀνέσχοντο**, ὁ Ἡρόδ. ἐννοεῖ ἐνταῦθα τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἑλληνας· οἱ ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλ. πολλάκις εἶχον συμπλακῇ ἐν μάχῃ μετὰ τῶν Περσῶν. — **ἐσθῆτα Μηδικήν**, οἱ Πέρσαι ἔφερον περὶ τὰς κεφαλὰς τιάρας, περὶ τὸ σῶμα χιτῶνας ποικιλοχρώμους, θώρακας, περὶ τὰ σκέλη ἀναξυρίδας (= βράκας), γέρρα (= ἀσπίδας ἐπιμήκεις), βραχέα ἀκόντια, τόξα μεγάλα, βέλη καλάμυνα καὶ φαρέτρας, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρόν. — **Μήδων**, παρ' Ἡροδ. πολλάκις γίνεται χρήσις τῶν Μήδων καὶ Περσῶν ἀδιαφόρως.

Κεφ. 113-114.

Μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (= τῶν Ἀθηναίων καὶ Περσῶν). — **τὸ μέσον** = τὸ κέντρον. — **στρατοπέδον** = ; (κεφ. 111). — **τῇ** = ἄττ. ἡ̃ = ἐκεῖ ὅπου. — **ἐιτετάχατο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **κατὰ τοῦτο** = ἐνταῦθα, δηλ. εἰς τὸ κέντρον. — **ῥήξαντες**, δηλ. **τὸ μέσον** ῥήγνυμι = διαρρήγνυμι, διασπῶ. — **μεσόγαια** = ξηρά. — **τὸ μὲν τετραμμένον** = **τοὺς μὲν τετραμμένους**, δηλ. εἰς φυγὴν. — **ἔων** = ἄττ. εἴων. — **τοῖσι δέ . . . ῥήξαι**, συναπτέον τῷ ἐμάχοντο. — **συνάγω** = συνενῶ, συνάπτω. — **κόπτοντες**, δηλ. αὐτούς. — **ἐς δ** = ἄττ. ἔως. — **ἐπελαμβάνοντο**, παρατκ. ἀποπειρατικός· ἐπιλαμβάνομαι = πιάνω. — **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ** = ; (κεφ. 44). — **πόνος** = μάχη. — **ἀγαθός** = γενναῖος. — **ἀπὸ δ' ἔθανε**, τμησις = ἀπέθανε δέ. — **ἐνθαῦτα** = ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ. — **τὰ ἀφλαστα** = τὰ κατὰ τὴν πρύμναν κοσμήματα τοῦ πλοίου. — **τὴν χειρὰ**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — **τοῦτο δέ** = πρὸς τούτοις δέ.

Τὸ μὲν μέσον . . . ἐνίκων, διότι ἐν αὐτῷ εἶχον ταχθῇ περισσότεροι καὶ οἱ ἀνδρειότεροι, ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐν τῷ ἑλλ. στρατῷ τὸ κέντρον ἦτο ἀραιόν. — **πῦρ τε αἴτεον**, ἵνα δηλ. καύσῃσι τὰ πλοῖα. — **ἀφλαστα**, ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115-117.

Ἐπικρατῶ = γίνομαι κύριος. — **ἐξανακρούομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποπλέω. — **βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθ. ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ** = ἐπειδὴ ἤθελον νὰ φθάσῃσι πρὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ

ἄστῳ. — *αἰτίη ἔσχε* (=κατέσχε) ἐν Ἀθ. = μεταξύ τῶν Ἀθ. ἐπεκράτησεν (διεδόθη) ἡ κατηγορία. — *ἐξ Ἀλκμ. μηχανῆς* = ἕνεκα βραδουργίας τῶν Ἀλκμ. — *αὐτοὺς ἐπινοηθῆναι* = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Πέρσαι) διανοήθησαν. — *τούτους*, δηλ. τοὺς Ἀλκμ. — *συντίθεμαί τινι* = συμφωνῶ μετὰ τινος. — *ἀναδέξαι* (=ἀττ. ἀναδεῖξαι), ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου *ἐλέγετο* ἀναδείκνυμι = ἀνυψῶ καὶ δεικνύω. — *ὥς ποδῶν εἶχον* = μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν. — *βοηθῶ ἔς τι* = τρέχω πρὸς βοήθειάν (ὑπεράσπισίν) τινος· ἔφθησαν ἀπικόμενοι = ἔφθασαν πρότερον. — *πρὶν ἢ* = ἀττ. *πρίν*. — *ὑπεραιωροῦμαι Φαλήρου* = ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος («᾽ς τ' ἀνοικτὰ») ἀντικρὺ τοῦ Φαλήρου. — *ὑπὲρ τούτου* = πρὸ τούτου (δηλ. τοῦ Φαλήρου). — *ἀνακωχεύω τὰς νέας* = κρατῶ ἐπ' ὀλίγον τὰ πλοῖα εἰς τὰ πανιά. — *κατὰ* μετ' αἰτ. = ἀττ. *εἰς ἢ περὶ* (μετ' αἰτ.).

Ἐκ τῆς νήσου, δηλ. τῆς Αἰγίλειας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς). — *Ἀλκμεωνιδέων*, οὗτοι ἦσαν ὀνομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις, συντελέσασα πολὺ εἰς τὴν ἔξωσιν τῶν Πεισιστρατιδῶν· ὥς ἐκ τούτου οἱ Ἀλκμεωνίδαι δὲν ἦτο δυνατόν νά συνεννοηθῶσι πρὸς τοὺς Πέρσας ὥς ὑποστηρίζοντας τὸν Ἰππῖαν· ὅθεν ἡ κατηγορία αὕτη ἦτο συκοφαντία. Τὴν ἀσπίδα πιθανῶς ὕψωσαν οἱ ἐν Ἀθήναις μηδίζοντες. — *ταῦτα (ἐπινοηθ.)*, δηλ. νά προσβάλωσιν ἀπροσδοκῆτως τὰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ ὁ στρατὸς τῶν Ἀθην. ἦτο ἐν Μαραθῶνι. — *ἀσπίδα*, ὡς σημεῖον τοῦ ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἦτο δυνατόν νά προσβληθῶσι. — *ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι*, πρβλ. κεφ. 107. — *Φαλήρου*, τοῦ ἀρχαιοτάτου λιμένος τῶν Ἀθηνῶν (βλ. εἰκ. ἐν πίν. III). — *τότε*, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ Πειραιεὺς ἦτο λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν. — *ἀπέπλεον ... ἐς τὴν Ἀσίην*, διότι εἶδον τοὺς ἐν Κυνοσάργει Ἀθηναίους ὁρατοὺς ὄντας ἐκ Φαλήρου.

Κεφ. 119.

Προσέχω ἔς = προσορμίζομαι εἰς. — *χόλος* = ὀργή· *ἐνέχω χόλον τινι* = ὀργίζομαι κατὰ τινος. — *οἷα ἀρξάντων ...* = ἅτε ἀρξάντων ... — *ἐποίησε*, δηλ. αὐτοὺς, τοὺς Ἐρετριεῖς. — *τῆς Κισσίου χ.*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ. — *κατοίκισε*, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς; — *σταθμὸς* = ἔπαυλις. — *μέχρι ἐμέο*

=μέχρι τῶν χρόνων μου.—*ἔσχε*, ἀμετῶ. = συνέβησαν

Τοὺς δὲ τῶν Ἑρ. ἡνδραποδισμένους, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 101.—*ἀδικίης*, ποίαν ἀδικίαν ἔπραξαν οἱ Ἑρετριεῖς;—*καὶ μέχρι ἐμέο...*, ὁ Ἡρόδ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχεν ἐπισκεφθῇ καὶ αὐτὴν τὴν χώραν.—*τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν*, δηλ. ἐκείνην, ἣν πρότερον ἐν Ἑρετρῷ ἐλάλουν.

Κεφ. 120.

Ἐχω σπουδὴν πολλὴν = σπεύδω πολύ.—*καταλαμβάνω* = φθάνω.—*ὕστεροι τῆς συμβολῆς* (= τῆς μάχης), κατ' ἔννοιαν = μετὰ τὴν μάχην.—*ἰμείρομαι*=ἀττ. ἐπιθυμῶ.—*τοὺς Μήδους*, δηλ. τοὺς πεσόντας ἐν Μαραθῶνι Πέρσας.—*μετὰ δέ*=; (κεφ. 110).—*αἰνῶ*=ἀττ. ἐπαινῶ.—*ἀπαλλάσσομαι*=; (κεφ. 45).

Μετὰ τὴν πανσέληνον, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 106.—*τριταῖοι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττ.*, ἡ πανσέληνος τοῦ Καρνείου μηνὸς τοῦ 490 π. Χ. συνέβη κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς τῇ 9^ῃ Σεπτ. Οἱ Σπαρτ. λοιπὸν ἐκκινουσιν ἐκ Σπάρτης τῇ 10^ῃ καὶ φθάνουσιν εἰς Ἀθήνας τῇ 12^ῃ, τῇ ὕστεραίᾳ τῆς μάχης. Κατὰ ταῦτα ἡ μάχη συνεκροτήθη τῇ 11^ῃ Σεπτ.

**Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν
εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.**

(Κεφ. 201-207)

Κεφ. 201.

Τῆς Μηλίδος—ἄττ. **τῆς Μαλίδος**· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν τῇ Τρη-
χινίῃ (=Τραχινία), δηλ. γῆ. — **ἡ δίοδος**—τὸ στενόν.—**χῶρος**—
τόπος.—**πλεόνων**—ἄττ. **πλειόνων**.—**ἐπιχώριοι**=ἐντόπιοι.—**νυν**
= **τοίνυν**. — **ὁ μὲν**, δηλ. ὁ Ξέρξης. — **ἐπικρατῶ τινος** = εἶμαι
κύριός τινος, κατέχω τι. — **τὰ πρὸς βορέην ἀνεμον ἔχοντα** = τὰ
πρὸς βορρᾶν ἀποβλέποντα (μέρη). — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Ἕλληνες. —
μεσαμβρία = ἄττ. **μεσημβρία**. — **τῶν . . . φερόντων**, ἀμετέτ. =
τῶν . . . ἐχόντων· ἡ γενκ. ἐκ τοῦ νοουμένου β. **ἐπεκράτειον**. — **τὸ**
ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου, κυρίως = ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς
ἡπείρου μέρος· εἶτα = ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ξέρξης, οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του Δαρείου ἀπε-
φάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος.
Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐπὶ 4 ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τῷ 480 ἐκ
Σάρδεων διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον· τοῦτον δὲ διαβάς
μετὰ τοῦ πολυαριθμοῦ στρατοῦ του καὶ διαπαιρωθεὶς εἰς Εὐρώπην
ἐβάδισε διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Οἱ Ἕλληνες κατα-
νόησαντες τὸν ἐπικρεμάμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνήλ-
θον εἰς σύνοδον ἐν τῷ Ἰσθμῷ τῆς Κορίνθου, ἔνθα ἀποφασίζεται
1) νὰ καταληφθῇ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν διὰ στρατοῦ, ὅπως
ἐμποδισθῇ ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρξου, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ
εἶχεν εἰσβάλει διὰ Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδαν χώραν, καὶ 2) νὰ
πλεύσῃ ἅπας ὁ ἑλλ. στόλος εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἀκρωτήριον πρὸς
Β. τῆς Εὐβοίας, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ στόλου.—**ἐν τῇ**
διόδῳ, ἐννοεῖται ἡ στενὴ πάροδος, ἣτις ἐσχηματίζετο μεταξὺ τοῦ

δρους Καλλιδρόμου καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· ἡ πάροδος αὕτη κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἐξοδὸν ἦτο τόσον στενὴ. ὥστε μία μόνον ἄμαξα ἠδύνατο νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς.—**Θερμοπύλαι**, διὰ τὰς θερμὰς θειούχους πηγὰς, αἵτινες ἀναβλύζουσι παρὰ τὸ στενόν.—**Πύλαι**, διότι κατὰ τὰ δύο ἄκρα ὁ δρόμος συνεκλείετο οὕτως ὑπὸ τῶν προεκβαλλομένων προεξοχῶν τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου, ὥστε ἐσχηματίζοντο οἷονεὶ δύο πύλαι τῆς στενῆς παρόδου.

Κεφ. 202-203.

Ἑλλήνων, γενκ. διαιρετκ. τοῦ **οἱ ὑπομένοντες**. — **ὑπομένω τὸν Πέρσην**=ἀναμένω τὴν προσβολὴν τῶν Περσῶν. — **ὀγδῶκοντα**=ἄττ. **ὀγδοήκοντα**. — **πάρειμι**=παρευρίσκομαι, προσέρχομαι. — **ἐπὶ κλητος γίγνομαι**=προσκαλοῦμαι — **αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες**=οἱ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος εὐρισκόμενοι Ἕλληνες, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις. — **πρόδρομοι**, κατγρμ. **πρόδρομος**=ὁ τρέχων ἐμπρὸς τινος, ὁ προπορευόμενος. — **προσδόκιμός εἰμι**=περιμένομαι. — **πᾶσαν ἡμέρην**, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου=ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν. — **σφι** (=ἄττ. **σφίσι**)=αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἕλλησι· ποιητκ. αἷτιον τοῦ **ἐν φυλακῇ εἶη**, διότι τοῦτο=**φυλάσσοιτο**. — **φρουρουμένη**=ἄττ. **φρουρουμένη**· ἡ μετχ. αἰτλγκ. — **(καί) σφι**, δηλ. τοῖς Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι. — **δεινὸν**=ἄξιον φόβου. — **θεδὸν εἶναι**, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **εἶναι**, **ἔσσεσθαι**, **ὀφείλειν**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγον**. — **τῷ**=ἄττ. **ῷ**. — **ἐξ ἀρχῆς**. τοῦτο προσδιορίζεται ἀκριθέστερον διὰ τῆς μετχ. **γινομένῳ**=ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του=ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς του. — **κακόν** . . . **οὐ συνεμίχθη**, δηλ. **τοῖσι ἀγαθοῖσι**=μὲ τὴν εὐτυχίαν δὲν ἀνεμίχθη δυστυχία τις. — **αὐτῶν**, δηλ. τῶν θνητῶν. — **μέγιστα**, δηλ. **κακὰ συνεμίχθη**. — **ὦν**=ἄττ. **οὖν**. — **τὸν ἐπελαύνοντα**=τὸν ἐπιόντα. — **έόντα**=ἄττ. **όντα**. — **πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης**=ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου). — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Λοκροὶ καὶ οἱ Φωκεῖς.

Ἡμίσεες ἑκατ., δηλ. πενταχόσιοι ἐξ ἐκάστης πόλεως. — **πανστρατιῇ**, διότι εἰς τούτους ὡς κατοικοῦντας ἐγγύτατα τῶν στενῶν ἄμεσος ἦτο ὁ κίνδυνος, ἐὰν οἱ Πέρσαι ἐγίνοντο κύριοι τῶν στενῶν. Οἱ ἀκολουθοῦντες Λοκροὶ ἠριθμοῦντο περὶ τοὺς χιλίους. — **Φωκέων χίλιοι**, ἐκ πόσων ἀνδρῶν ἀπετελέσθη ἅπας ὁ εἰς τὸ

στενὸν τῶν Θερμοπ. συναθροισθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλ.; — τὸν ἐπι-
όντα, δηλ. τὸν Ξέρξην. — ἐς τὴν Τρηχίνα, ἔνθα τότε οἱ σύμμαχοι
ἀκόμῃ εὗρισκοντο.

Κεφ. 204.

Κατὰ πόλις=ἄττ. κατὰ πόλεις.—ἐκάστων, ἕκαστ. ἐκ τοῦ
στρατηγοί.—θαυμαζόμενος=ἄττ.θαυμαζόμενος.—Ἀναξανδρί-
δεω=ἄττ. Ἀναξανδρίδου. — τοῦ Λ.=τοῦ υἱοῦ τοῦ Λ. — Ἀρχέ-
λεω=ἄττ. Ἀρχελαίου.—Ἥγησίλεω=ἄττ. Ἀγησιλαίου.—Ἥγιος
=ἄττ. Ἀγιδος.—ἐξ ἀπροσδοκήτου=ἀπροσδοκῆτως=παρ' ἐλπίδα.

Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης κτλ., ἡ γενεαλογία αὕτη δει-
κνύει τὴν ἐπιφανῆ καταγωγὴν τοῦ Λεωνίδου.—ἐξ ἀπροσδοκήτου,
ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς πρεσβυτέρους, τὸν Κλεομένην
καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ τύχῃ τῆς βασιλείας. Ἐπειδὴ
ὅμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἄτεκνος ἄρσενικοῦ παιδός, ὁ δὲ
Δωριεὺς δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ
βασιλεία περιήλθεν εἰς τὸν Λεωνίδα.

Κεφ. 205.

Ἦε=ἄττ. ἦει.—ἐπιλέγομαι=ἐκλέγω.—οἱ κατεστεῶτες=
ἄττ. οἱ καθεστηκότες ἢ καθεστῶτες=οἱ (διὰ νόμου) ὠρισμένοι.
— παραλαβῶν, συναπτέον τῷ καὶ Θηβ. τοὺς κτλ. = καὶ
Θηβαίων τούτους, οὓς κτλ. — ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι =
ἀπαριθμῶ.—τοῦδε εἵνεκεν = ἔνεκα τῆς ἐπομένης αἰτίας ἐπεξη-
γεῖται διὰ τοῦ ὅτι (=διότι) σφέων κτλ. — σπουδὴν ποιοῦμαι
=σπουδάζω=προσπαθῶ, φροντίζω.—μοῦνος = ἄττ. μόνος.—
σφέων μεγάλως κατηγόρητο μὴδίζειν = εἶχε γεῖναι μεγάλη
κατηγορία κατ' αὐτῶν ὅτι ἐμῆδιζον. — παρεκάλεε, δηλ. αὐτοὺς
(τίνας;) παρακαλῶ=προσκαλῶ.—εἴτε συμπέμπουσι εἴτε καί...
= ἂν θὰ ἀποστείλωσι βοήθειαν ἢ καί... — ἀπερέουσι = ἄττ.
ἀπεροῦσι (μέλλ. τοῦ ῥ. ἀπαγορεύω=ἄρνοῦμαι). — ἐκ τοῦ ἐμφα-
νέος=ἐμφανῶς=φανερὰ.—ἄλλα φρονέοντες = ἂν καὶ ἄλλα
ἐφρόνουν, δηλ. ἂν καὶ ἐμῆδιζον.—ἐπεμπον, δηλ. συμμάχους.

Τοὺς κατεστεῶτας, ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως
προσλαμβανόμενοι τριακόσιοι ἐν ἐπικινδύνοις ἐπιχειρήσει. — καὶ
τοῖσι ἐτόγγ. π. ἐόντες, ὁ Λεωνίδας ἐκλέγει τριακοσίους ἄνδρας,
οἵτινες πάντες εἶχον οἴκοι παῖδας ἄρρενας, ἵνα μὴ ἐν περιπτώσει

θανάτου των ἐξαφανισθῇ τὸ γένος των. Ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου συνάγεται ὅτι ὁ Λεων. εἶχεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ποίαν ἀπόφασιν; — **τοὺς ἐς... εἶπον**, ἀνωτέρω ἐν κεφ. 202. Ἦσαν δὲ οὗτοι πόσοι;

Κεφ. 206.

Πρώτους, κατγρμ.=ὡς πρωτοπορίαν.—**ἦν αὐτοὺς**, δηλ. τοὺς Σπαρτ.—**ὑπερβαλλομένους**, δηλ. **στρατεύεσθαι ὑπερβάλλομαι**=ἀναβάλλω.—**μετὰ δὲ**=ἄττ.; (VI, κεφ. 110).—**ὀρτάσαντες**=ἄττ. **ἐορτάσαντες**.—**κατὰ τάχος**=**ταχέως**.—**πανδημεῖ**=**πανστρατιῇ** (ᾱ).—ὡς=ἄττ. **οὕτως**.—**ἐνένωντο**=ἄττ. **ἐνενόηντο**· τοῦ ῥ. **νοοῦμαι**=**διανοοῦμαι**=ἔχω κατὰ νοῦν.—**ἕτερα τοιαῦτα**=ἄλλα παρόμοια=τὰ αὐτά.—**ἦν... συμπεσοῦσα**=**συνέπεσε**.—**κατὰ τωὐτὸ (=ταὐτὸ)**=κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.—(ῆ) **Ὀλύμπιας**=ἄττ. **τὰ Ὀλύμπια**=οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.—**τούτοις** **τ. πρ.**=μὲ ταῦτα τὰ συμβάντα (δηλ. μὲ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Θερμοπύλας)· ἢ δοτκ. ἀποδοτέα εἰς τὸ **κατὰ τωὐτὸ** καὶ εἰς τὸ **συμπεσοῦσα**.—**δοκέοντες**, μετοχ. αἰτλγκ.—**οὕτω** (=τόσον), συναπτέον τῇ **κατὰ τάχος**.—**διακρίνεται ὁ πόλεμος**=τελειώνει ὁ πόλεμος.

Μετὰ δέ, δηλ. μετὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Καρνείων.—**Κάρνεια**, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 106 (ἐν σελ. 92).—**ἕτερα τοιαῦτα**, ποῖα;—**τοὺς προδρόμους**, τοὺς μνημονευθέντας ἐν κεφ. 203.

Κεφ. 207.

Διενένωντο=ἄττ. **διενενόηντο**· τοῦ ῥ. **διανοοῦμαι**=;—**πέλας**=πλησίον· **πέλας γίγνομαι τινος**=ἔρχομαι πλησίον τινός.—**ἐσβολή**=δίοδος, στενόν.—**καταρρωδέοντες**=ἄττ. **κατορρωδούντες**· **κατορρωδῶ**=πολὺ φοβοῦμαι.—**ἀπαλλαγῇ**=ἀναχώρησις.—**ἔχω ἐν φυλακῇ**=φυλάττω.—**περισπέρχομαι τινι**=πολὺ δυσχερεστοῦμαι διὰ τι.—**ἀλέξασθαι** (μ. ἀόρ. τοῦ ῥ. **ἀλέξω**)=**ἀμύνασθαι**· ἔφαρτ. ἐκ τοῦ **ὀλίγων**=εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσωσιν.

Φωκ. καὶ Δ. περισπερχθ., οἱ Φωκ. καὶ οἱ Λοκροὶ δυσχερεστήθησαν πολὺ, καθ' ὅσον αὐτοὶ μάλιστα πάντων ὡς κατοικοῦντες ἐγγύτατα τῶν στενῶν θὰ ἐκινδύνευον, ἂν κατελείποντο ὑπὸ τῶν Πελοπ.—**τῇ γνώμῃ ταύτῃ**, τῶν Πελοπ., δηλ. νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν Ἰσθμὸν καὶ νὰ φυλάττωσι τοῦτον.—**αὐτοῦ**, ποῦ;

B'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480).

(Κεφ. 208-213, 215-233)

Κεφ. 208.

Σφέων=αὐτῶν, δηλ. τῶν ἐν Θερμοπύλαις Ἑλλήνων. — κατὰ-σκοπον, κατηγρμ. εἰς τὸ ἱππέα. — ἰδέσθαι=ἄττ. ἰδεῖν· τὸ ἀπρμφ. εἶναι καθαρῶς τελικόν. — ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ,τι ποιέοιεν=πόσοι εἶναι καὶ τί πράττουσι· παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων. — ἀκηκόεε=ἄττ. ἡκηκόει. — δέ, ἐνταῦθα=γάρ. — ἐὼν=ἄττ. ὢν. — ἀλισμένη εἴη=ἄττ. ἡλισμένη εἴη· τοῦ ῥ. ἀλίζομαι=συναθροίζομαι. — ταύτη=ἐνταῦθα. — καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν=καὶ ὡς ἡγεμόνες εἶησαν. — προσελαύνω=(ἔφιππος) πλησιάζω. — ἐθηεῖτο, παρατκ. τοῦ θηεῖσθαι=ἄττ. θεᾶσθαι. — κατώρα=ἄττ. καθεώρα· καθορῶ=βλέπω καλῶς. — τοῦ τείχεος, ἐκ τοῦ ἔσω. — τὸ=ἄττ. ὅ. — ἀνορθῶ=ἀνεγείρω. — οἷά τε ἦν=οἷόν τε ἦν=ἦτο δυνατόν. — ὁ δέ, ἐὰν δύο πράξεις ἀποδίδωνται ἐν ἀντιθέσει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκμ., πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐνεργοῦν ὑποκμ. ἐν τῇ ἀντιθέσει καὶ γίνεται χρήσις τοῦ ὁ δέ (οἱ δέ), ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ ὑποκμ. μένει. Ἀντὶ τοῦ ὁ δέ ἀνεμένομεν μόνον τὸν δέ=ἀλλά. — μανθάνω, ἐνταῦθα=παρατηρῶ. — τοῖσι (=ἄττ. οἷς) τὰ ὄπλα ἔκειτο=οἷτινες εἶχον στρατοπεδεύσει. — ὥρα=ἄττ. ἐώρα — τοὺς μέν... τοὺς δέ=ἄλλους μέν... ἄλλους δέ. — θηεύμενος=ἄττ.; — ἐθώμαζε=ἄττ. ἐθαύμαζε. — ἀτρεκέως=ἀκριθῶς. — κατ' ἡσυχίην=ἡσύχως, ἀνενοχλήτως. — οὔτε... τε=ὄχι μόνον δὲν... ἀλλὰ καὶ. — ἀλογίη (-α)=ἀδιαφορία, καταφρόνησις. — ἐκύρησε, ὑποκμ.: ὁ ἱππεύς. — κυρῶ ἀλογίης=τυγχάνω ἀδιαφορίας. — τὰ περ=ἅπερ. — ὀπώπεε=ἄττ. ἐοράκει.

Γένος Ἡρακλ., περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Λεωνίδου βλ. κεφ. 204. — ἔσω. . τοῦ τείχεος, τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσαι πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, ἵνα προφυλάττωνται ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἀσπόνδων αὐτῶν ἐχθρῶν, τῶν Θεσσαλῶν. — ἀνορθῶ-

σαντες, διότι τὸ πλείστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταπέσει.—*τὰς κ. κτενίζομένους*, οἱ Σπαρτ. συνήθιζον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης νὰ κτενίζωσι τὰς κόμας αὐτῶν καὶ νὰ κοσμῶσι τὰς κεφαλὰς διὰ στεφάνων, ὥσπερ παρεσκευάζοντο πρὸς ἑορτὴν τινα.—*ἀλογίης ἐκύρησε πολλῆς*, οἱ Ἑλλ. δηλ. ἔδειξαν διὰ τὸν ἱππέα μεγάλην ἀδιαφορίαν.

Κεφ. 209.

Ἔχω (μετ' ἀπρμψ.) = δύναμαι. — *συμβάλλομαι* = ἐννοῶ. — *τὸ ἐδὸν* = τὸ ἀληθές· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *οὐ παρεσκευάζοντο* κτλ. — *ἀπολεόμενοι καὶ ἀπολέοντες* = ἀττ. *ἀπολούμενοι καὶ ἀπολοῦντες*. — *ἀλλ' αὐτῷ... γὰρ* (= *ἐπεὶ*) κτλ. = ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς αὐτόν... — *ἐφαίνονιο*, ποῖον τὸ ὑποκμ.; — *Δημάρητον* = ἀττ. *Δημάρατον*. — *μιν εἰρώτα* (= ἀττ. *ἡρώτα*) *ἐκαστα τούτων* = ἡρώτα αὐτόν περὶ ἐνὸς ἐκάστου τούτων· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξης τοῦ *ἐρωτᾶν*. — *πρὸς τῶν Α.* = ὑπὸ τῶν Α. — *μευ* = ἀττ. *μου*. — *εὗτε* = ἀττ. *ὅτε*. — *ὀρμῶμεν* = ἀττ. *ὠρμῶμεν*. — *ἔθεν* = ἀττ. *ἔθον*· *γέλωτα τίθεμαί τινα* = κάμνω τινὰ ἀντικείμενον γέλωτος, περιγελῶ τινα. — *λέγοντα*, ἢ μετχ. αἰτλγκ. — *τῇ* (= ἀττ. *ῇ*) *περ* = πῶς. — *ὥρων* = ἀττ.; — *ἐμοὶ ἀγὼν μέγιστός ἐστι* = τὸ μεγαλύτερον ἔργον (καθ' ἡκον) δι' ἐμὲ εἶναι. — *τὴν ἀλήθειαν ἀσκῶ* = λέγω τὴν ἀλήθειαν. — *ἀντία σεῦ* = ἀττ. *ἐναντίον σου* = ἐνώπιόν σου. — *ἀπίκται* = ἀττ. *ἀφιγμένοι εἰσί*. — *μαχησόμενοι* = ἀττ.; — *ἡ ἔσοδος* = ἡ δίοδος, τὸ στενόν. — *ταῦτα* = εἰς ταῦτα, δηλ. πρὸς μάχην. — *νόμος... ἐστί*, ἢ σύνταξις: *νόμος γάρ* (= *δέ*) *σφί ἐστι ἔχων οὕτω* = *νόμος δέ σφι οὕτω* (= *ᾧδε*) *ἔχει* = ἡ ἐξῆς δὲ συνήθεια εἰς αὐτοὺς ὑπάρχει· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *ἐπεὰν* κτλ. — *ἐπεὰν* = ἀττ. *ἐπάν*. — *κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ* = νὰ κινδυνεύωσι διὰ τὴν ζωὴν των (κυρ. μετὰ τὴν ζωὴν των). — *ἐπίστασο* = ἀττ. *ἐπίστω*· τίνας ρ.; — *τὸ ὑπομένον*, περιληπτικόν = *τοὺς ὑπομένοντας*· *ὑπομένω* = μένω ὀπίσω. — *καταστρέψαι* (= ἀττ. *καταστρέψει*), μέλλ. τοῦ *καταστρέφομαι* = ὑποτάττω. — *ἔστι*, ἀνεμένετο πρὸ τούτου τὸ *ὅτι ἢ ὥς*. — *ὑπομενέει* = *ὑπομενεῖ*· ἐνταῦθα τὸ *ὑπομένω* (μετὰ μετχ.) = *τολμῶ* (νὰ...). — *ἀνταιριόμενον* = ἀττ. *ἀνταιριόμενον*· *χεῖρας ἀνταίρωμαί τινα ἢ τινα* = ; (VI, κεφ. 44, ἐν σελ. 84). — *πρὸς β.*, ἢ *πρὸς* = ἐναντίον. — *βασιλῆιος* = ἀττ. *βασιλῆιος* = βασιλικός. — *κάλλιστος* = ἐνδοξότατος.

—*προσφέρειαι* = ἄττ. *προσφέρει· προσφέρομαι* = ἐπέρχομαι. — *καὶ ἄνδρας ἄρ.*, ἐξαρτ. ἐκ τῆς *πρός· ἄριστος* = ἀνδρείοτατος. — *κάρτα* = ἄττ. *λίαν*. — *ἄπιστος* = ἀπίστευτος. — *δεύτερα* = ἐκ δευτέρου. — *ἐπειρώτα* = ἄττ. *ἐπηρώτα*. — *τοσοῦτοι* = τόσον ὀλίγοι. — *χρᾶσθαι* (= ἄττ. *χρησθαι*), τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = *χρῶ*. — *τοι* = ἄττ. *σοι*. — *ταύτη . . . τῇ* (= ἄττ. *ῇ*) = οὕτω . . . ὅπως.

Καὶ πρότερον εὔτε κτλ., ὅτε ὁ Ξέρξης ἐν Δορίσκῳ — πόλει παραθαλασσίᾳ τῆς Θράκης — ἔκαμνεν ἐπιθεώρησιν καὶ ἀρίθμωσιν παντὸς τοῦ στρατοῦ, ὃν ἤγεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐκάλεσε καὶ τότε τὸν Δημάρατον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν οἱ Ἕλλ. θὰ τολμήσωσι ν' ἀντισταθῶσι κατὰ τοσοῦτου πολυαρίθμου στρατοῦ· ὁ Δημάρ. ἀποκρινόμενος εἰς τὸν Ξέρξην ὑπέδειξε — καὶ τότε — τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλ., ἰδίᾳ τῶν Σπαρτ., καὶ διεβεβαίωσεν αὐτόν ὅτι πάντως οἱ Σπαρτ. καὶ μόνοι θ' ἀντισταθῶσι κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν θὰ ὑποχωρήσωσιν. Ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα δὲν ἐπίστευσεν, ἀλλὰ τὰ ἐθεώρησε γελοῖα.

Κεφ. 210.

Οὐκ ἔπειθε = δὲν ἠδύνατο νὰ καταπείσῃ. — *τέσσαρας* = ἄττ. *τέσσαρας*. — *παρεξήκε*, τοῦ ῥ. *παρεξίημι (τινα)* = ἀφίνω (τινὰ) νὰ παρέλθῃ. — *αἰεῖ* = ἄττ.; — *ἀποδρῆσεσθαι* = ἄττ. *ἀποδράσεσθαι* τοῦ ῥ. *ἀποδιδράσκω*. — *ὥς* = ἐπειδὴ. — *ἀπαλλάσσοντο* = ἄττ. *ἀπηλλάσσοντο· ἀπαλλάσσομαι*; (κεφ. 45). — *οἱ* = αὐτῷ, δηλ. τῷ Ξέρξῃ. — *διαχρεώμενοι* = ἄττ. *διαχρώμενοι· μένω διαχρώμενος ἀναιδείᾳ τε καὶ ἀβουλίᾳ* = μένω ἀπὸ ἀναΐδειαν καὶ ἀπερισκεψίαν. — *σφέας* = αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Ἕλλ. ἢ αἰτιατκ. χρησιμεύει ὡς ἀντικμ. τοῦ *ζωγρήσαντας* καὶ *ἄγειν*. — *ζωγρῶ* = συλλαμβάνω ζῶντα. — *ἐς ὅπιν τὴν ἐωυτοῦ* = ἐνώπιόν του. — *φερόμενοι* = ὀρμητικῶς. — *ἐπεσήσαν* = ἄττ. *ἐπεισῆσαν* = εἰσήρχοντο εἰς τὰς θέσεις τῶν πιπτόντων. — *προσπταίω* = βλάπτομαι. — *δῆλον ἐποίεν παντὶ τεω* (= *τεω* = *τινὶ*) καὶ οὐκ ἤκιστα αὐτῷ β., κατ' ἐννοίαν = (τότε) ἔβλεπεν ἕκαστος καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. — *ἄνδρες*, ἐνταῦθα = ἀληθεῖς ἄνδρες, γενναῖοι. — *συμβολή* = μάχη. — *δι' ἡμέρης* = δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Κεφ. 211.

Ἐπεῖτε = ἄττ. *ἐπεὶ*. — *τρηχέως* (= ἄττ. *τραχέως*) *περιέπω* = βλάπτω. — *ἐνθαῦτα* = τότε. — *ὑπεξήσαν* = ἄττ. *ὑπεξῆσαν*.

ὑπεξέρχομαι = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι. — **ἐκδέχομαι** = διαδέχομαι. — **τούς** = (ἐκείνοι) οὓς. — **ὥς δὴ οὗτοί γε . . . κατεργασόμενοι** (δηλ. τοὺς Ἑλλ.) = ἐλπίζοντες φυσικῶς, ὅτι οὗτοι τοῦλάχιστον θὰ νικήσωσι τοὺς Ἑλλ. — **εὐπειτέως** = **εὐπειτῶς** = εὐκόλως. — **συμμίσγω** = ἄττ. **συμμίγνυμι** = συμπλέκομαι. — **πλέον φέρομαι** = περισσότερον κατορθῶ. — **τὰ αὐτά**, δηλ. **ἐφέροντο**. — **στεινόπορος** = ἄττ. **στενόπορος** = ὁ ἔχων στενὸν πέραμα. — **ἥπερ** = ἄττ. **ἦ** (συγκριτικ.). — **ἔχω**, μετ' ἀπαρμφ. = ; — **πλήθος** = μέγας ἀριθμός. — **ἄλλα**, αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀποδεικνύμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. ἢ μετχ. **ἐξεπιστάμενοι** = καὶ εἰς ἄλλα ἀποδεικνύμενοι ὅτι ἐγνώριζον καλῶς. — **ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι** = μεταξὺ μὴ γνωρίζοντων. — **καὶ . . . φεύγεσκον**, μετὰ τὴν μετχ. **ἀποδεικνύμενοι** ἔπεται πρότασις ἀντὶ μετχ. **καὶ . . . φεύγοντες**. — **ὅκως** (= ἄττ. **ὁπότε**) **ἐντρέψειαν τὰ νῶτα** = ὁσάκις ἔστρεφον τὰ νῶτα = στρέφοντες τὰ νῶτα. — **ἀλῆς** = ἄττ. **ἀθρόος** = εἰς ἓν ὅλον ἡθροισμένος, συνηνωμένος. — **φεύγεσκον** (= ἄττ. **ἔφευγον**) **δήθεν** = κατὰ τὸ φαινόμενον ἔφευγον = προσεποιοῦντο ὅτι ἔφευγον. — **πάταγος** = κρότος (τῶν ὀπλων) — **οἱ δέ**, δηλ. **οἱ Λακεδ.** — **καταλαμβανόμενοι** = ὁσάκις προσεφθάνοντο. — **ἂν . . . ὑπέστρεφον**, ἐνταῦθα ὁ **ἂν** μετὰ τοῦ παρατικ. ἐκφράζει τὸ κατ' ἐπανάληψιν γιγνόμενον ἐν τῇ παρελθόντι· ὥστε = **ὑπέστρεφον** = ἔστρεφον ὀπίσω. — **ἀντίοι εἶναι** = **ἐναντιοῦσθαι** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐναντιώνωνται. — **μεταστρέφομαι** = στρέφομαι ὀπίσω. — **καταβάλλω** = **ἀποκτείνω**· παθ. τοῦτου τὸ **πίπτω**. — **ἐνθαῦτα** = τότε (πότε;). — **ἐδυνέατο** = ἄττ. **ἡδύναντο**. — **παραλαμβάνω** = κατορθώνω. — **πειρῶμαι τῆς ἐσόδου** = προσπαθῶ νὰ καταλάβω τὴν . . . — **καὶ . . . προσβάλλοντες** = ἂν καὶ προσέβαλλον. — **τέλος** = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — **παντοίως** = κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Ἀθανάτους, παρὰ τοῖς Πέρσαις ὑπῆρχε τάγμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο **ἀθάνατοι**· ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου θνήσκοντες ἢ οἱ φονευόμενοι, ὥστε νὰ μένῃ πάντοτε ἀμείωτος ὁ ἀριθμὸς τῶν 10.000.

Κεφ. 212.

Πρόσδος τῆς μάχης = ἐπιθεσις, ἔφοδος, προσβολή. — **θηγύμενον** = ἄττ. **θεώμενον**· ἢ μετχ. ἀναφορκ. — **ἀναδραμεῖν** = ὅτι ἀνεπή-

δησε.—ἀεθλέω=ἄττ. ἀθλῶ (-έω)=μάχομαι.—ἅτε ὀλίγων ἐόντων, δηλ. τῶν Ἑλλήνων· γενκ. ἀπόλυτος, ἂν καὶ ἀκολουθεῖ τὸ σφέας, πρὸς ὃ ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ ἢ μετχ.—ἐλπίσαντες . . . συνέβαλλον = συνεπλέκοντο ἐπὶ τῇ ἐλπίδι.—κατατετρωματίσθαι = ἄττ. κατατετραυματίσθαι.—οὐκ, συναπτέον τῷ ἔτι=οὐκέτι.—οἶός τέ εἰμι = εἶμαι ἱκανός.—κεκοσμημένοι = τεταγμένοι.—ἐν μέρεϊ = μὲ τὴν σειράν, διαδοχικῶς.—δὲ=γάρ.—οὔρος = ἄττ. ὄρος.—ἡ ἀτραπὸς = τὸ μονοπάτι.—εὗρισκον, δηλ. ἐν τοῖς Ἑλλήσιν.—ἄλλοιός = διαφορετικός.—ἢ τῇ πρ. ἐνώρων (= ἄττ. ἐνεώρων), δηλ. ἐν τοῖς Ἑλλήσιν = ἀπὸ ὅ,τι εἶχον ἴδει τὴν προηγουμένην ἡμέραν.

Θηεύμενον, ὡς φαίνεται ὁ Ξέρξης παρτεῖρει τὴν μάχην ἐξ ὑψηλῆς θέσεως.—κατατετρωματίσθαι, ἐν ταῖς συμπλοκαῖς τῆς προηγουμένης ἡμέρας.—ἐς τὸ οὔρος, δηλ. τὸν Καλλιδρόμον.—οὐδὲν εὗρισκον ἄλλ. οἱ Π., ἢ ἔννοια: ἡ μάχη καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπέδαιναν ὁμοίως ἐπιβλαβῆς εἰς τοὺς Πέρσας.

Κεφ. 213.

Ὅ,τι χρήσεται τῷ π. πρ. = πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παροῦσαν περίστασιν = τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν.—Ἐπιάλτης = ἄττ. Ἐφιάλης.—Μηλιεύς = ἄττ. Μαλιεύς.—(ἡλθέ) οἱ (= αὐτῷ), δηλ. τῷ Ξέρξει.—ἔρχομαί τινι ἐς λόγους = ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετὰ τινος.—μέγα τι φέρομαι = λαμβάνω μέγα τι (ὡς ἀνταμοιβήν).—ταύτη = ἐνταῦθα, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις.—ὑπομείναντας = μείναντας.—καὶ οἱ φυγόντι, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπεκηρύχθη· ἐπικηρύσσω ἀργύριόν τινι = ὀρίζω χρηματικὴν ἀμοιβήν διὰ τὴν κεφαλὴν τινος.—χρόνω ὕστερον = βραδύτερον.—κατέρχομαι = ἐπανέρχομαι.—ἀπέθανε, παθτικ. τοῦ ἀποκτείνειν δι' αὐτὸ καὶ τὸ ποιητικ. αἷτιον ὑπὸ Ἀθηνάδεω (= ἄττ. Ἀθηνάδου).

Διὰ τοῦ οὔρεος (δηλ. τοῦ Καλλιδρόμου) φέρουσαν, βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. III.—ὕστερον δέ . . ., ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαι κατέλιπον τὴν Ἑλλάδα.

Κεφ. 215.

Κατεργάζομαι = κατορθώνω.—καὶ τῶν ἐστρατήγεε = καὶ τοὺτους, ὧν ἐστρατήγεε.—ὀρμέατο = ἄττ. ὠρμηντο· ὀρμῶμαι =

ἐκκινῶ.—*περὶ λύχνων ἀφὰς*—περὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, δηλ. κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς νυκτός. — *κατηγήσαντο* (= ἄττ. *καθηγήσαντο*), δηλ. τὴν ἀτραπὸν. — *καθηγοῦμαι τὴν ἀτραπὸν τινι* = δεικνύω εἰς τινα τὴν ἀτραπὸν. — *ἐσβολή* = ; (κεφ. 207). — *ἐν σκέπη εἰμί τινος* = προφυλάσσομαι ἀπὸ τι. — *ἐκ τόσου*, δηλ. χρόνου. — *κατεδέδεκτο* = ἄττ. *κατεδέδεικτο*· εἰς τοῦτο ἀνήκει ἢ δοτκ. *Μηλιεῦσι* = εἶχε καταδειχθῇ εἰς τοὺς Μαλιεῖς· κατ' ἐννοίαν = εἶχον ἀναγνωρίσει οἱ Μαλιεῖς. — *ἐοῦσα*, δηλ. ἡ ἐσβολή. — *οὐδὲν χρησιτὴ* = οὐδόλως χρήσιμος (δηλ. πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐχθρῶν).

Καὶ τῶν ἐστρατιήγεε, ἐννοοῦνται οἱ ἀθάνατοι. — *ὅτε οἱ Φωκ. ἐφράξαντο τείχεϊ*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103. — *ἐκ τόσου (χρόνου)*, ἀφ' ὅτου δηλ. οἱ Μαλιεῖς εἶχον δείξει εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς τὴν ἀτραπὸν.

Κεφ. 216.

Διασφάξ, γος = χαράδρα. — *τῷ οὔρεϊ τούτῳ* = ἐς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ὄρους. — *κεῖται* = ἐστίν. — *τείνω* = ἐκτείνομαι. — *κατὰ ῥάχιν* = κατὰ μῆκος ῥάχεώς τινος. — *τῶν Λοκρίδων, δηλ. πόλεων.* — *πρὸς τῶν Μηλιέων* = (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Μαλιέων. — *κατὰ Μελάμπυγον λίθον* = εἰς τὴν Μελάμπυγον πέτραν. — *τῇ* = *ῇ* = ὅπου. — *τὸ στ.*, δηλ. μέρος (τῆς διόδου). — *καί, συνδέει τὸ οὕτω ἔχουσιν μετὰ τοῦ ταύτην.* Ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: *κατὰ ταύτην καὶ οὕτω ἔχουσιν ἀτραπὸν.* — *ἡὼς* = ἄττ. *ἕως* = αὐγῇ. — *δῆ* = ἤδη. — *διαφαίνω* = φαίνομαι, διαλάμπω. — *καὶ οἷ* = καὶ οὗτοι. — *γίγνομαι ἐπὶ τινι* = φθάνω εἰς τι. — *ἡὼς τε διέφαινε καὶ οἷ ἐγένοντο*, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν = ἤρχιζε νὰ φαίνηται ἡ αὐγῇ (= νὰ γλυκοχαράζῃ), ὅτε οὗτοι ... — *ἀκρωτήριον* = κορυφή. — *κατὰ τοῦτο* = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — *μοι*, ποιητκ. αἴτιον· διατὶ ἐτέθη κατὰ δοτκ.; — *ῥύομαι* = ὑπερασπίζω. — *κάτω ἐσβολή* = τὸ κάτω κείμενον στενόν. — *ὑπ' ὧν εἴρηται* = ὑπὸ τούτων, ὑφ' ὧν εἴρηται, δηλ. αὐτὴν φυλάσσεσθαι. — *ὑποδέχομαι* = ὑπόσχομαι.

Ἀσωπός. . . Ἀνόπαια, βλ. σχέδ. μάχ. ἐν πίν. III. — *τῷ οὔρεϊ τούτῳ*, ἐννοεῖται ὁ Καλλιῶδρος, δι' οὗ ἡ ἀτραπὸς ἦγεν. — *ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες* κτλ., βλ. σχέδ. ἐν πίν. III. — *καὶ πρότερον*,

ἐν κεφ. 212.—*ἦ. . . κάτω ἐσθ. ἐφ. ὑπ' ὧν εἶρ. . .*, οἱ φυλάσσοντες τὴν κάτω ἐσβολὴν ἦσαν οἱ Σπαρτ. καὶ οἱ σύμμαχοι τούτων.—*ὑποδεξάμενοι*, τοῦτο (δηλ. ;).

Κεφ. 217.

ᾧδε, συναπτέον τῷ *ἔμαθον* = ὡς ἐξῆς ἐνόησαν.—*σφεας* = ἄττ. *σφαῖς* = αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας).—*τὸ οὖρος*, συναπτέον τῷ *ἀνσβαίνοντες*.—*ἐόν* = ἄττ. *ὄν*· μετχ. αἰτλγκ.—*ἐπιπλεως* = ἄττ. *ἐπιπλεως* = ἐντελῶς πλήρης.—*νηνεμίη* = ἄττ. *νηνεμία* = κόπασις τοῦ ἀνέμου, ἡσυχία.—*ψόφος* = θόρυβος.—*ψόφου δὲ γινομένου. . .* = ἐπειδὴ δέ . . .—*οἰκός* = ἄττ. *εἰκός* = φυσικόν.—*φύλλων ὑποκεχυμένων* (τοῦ ῥ. *ὑποχεῖν*) ὑπὸ τ. π. = διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῆ ὑπὸ τοὺς πόδας των.—*ἀνὰ . . . ἔδραμον*, τμησίς = *ἀνέδραμον* = ἀνεπῆδησαν.—*ἐνδύνω τὰ ὅπλα* = ἐνδύομαι τὰ ὅπλα = ἐξοπλίζομαι.—*καὶ αὐτίκα οἱ β. παρήσαν*, πρὸ τῆς προτάσεως ταύτης θὲς ἄνω στιγμὴν καὶ ἐρμήνευσον οὕτω: ἀμέσως δὲ ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ βάρβαροι.—*ἐν θώματι* (= ἄττ. *θαύματι*) *γίγνομαι* = *θανυμάζω* = ἐκπλήττομαι.—*ἐλπόμενοι* = ἄττ. *ἐλπίζοντες*.—*ἀντίξοος* = ἐναντίος, ἐχθρικός.—*οὐδὲν σφι φαν. ἀντίξοον*, κατ' ἐννοιαν = ὅτι οὐδεὶς θὰ ἀντιταχθῇ κατ' αὐτῶν.—*ἐνεκύρησαν* = ἄττ. *ἐνέτυχον*.—*ἐνθαῦτα* = τότε.—*ἔωσι* = ἄττ. *ῶσι*.—*ὀποδαπὸς εἶη* = ἐκ τίνος χώρας ἦτο.—*ἀτρεκέως*, συναπτέον τῷ *πυθόμενος*.—*διατάσσω* = θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω.—*ὡς ἐβάλλ.*, τὸ ὡς αἰτιολγκ.· *βάλλω* = κτυπῶ.—*τόξευμα* = βέλος.—*κόρυμβος* = κορυφή.—*ἐπιστάμενοι*, ἐνταῦθα = νομίζοντες.—*ὡς ἐπὶ σφ. ὀρμήθησαν* = ὅτι κατ' αὐτῶν ἐφώρμησαν (οἱ Πέρσαι)· κατ' ἐννοιαν = ὅτι οἱ Πέρσαι σκοπὸν εἶχον νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν (καὶ οὐχὶ νὰ περικυκλώσωσι τοὺς περὶ τὸν Λεων. μαχομένους).—*ἀρχήν*, ἐπίρρ. = ἐξ ἀρχῆς, κυρίως.—*πυρεσκευάδαιο* = ἄττ. *πυρεσκευασμένοι* ἦσαν.—*ἀπολεόμενοι* = ἄττ. ; — *οὐδένα λόγον ποιοῦμαί τινος* = οὐδόλως φροντίζω περὶ τινος, οὐδόλως ἐνδιαφέρομαι διὰ τινα.—*οἱ δὲ ἀλλὰ* (πρὸβλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «*ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε*»).

Πυθόμενος δέ, ὅτι δηλ. οὗτοι ἦσαν Φωκεῖς.—*ταῦτα (ἐφρ.)*, ποῖα ; — *Φωκέων οὐδ. λόγον ἐποιεῦντο*, διατί ; — *κατέβαινον τὸ οὖρος*, ἵνα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Σπαρτ. ἐκ τῶν ὀπισθεν.

Κεφ. 218.

Ἐσορῶ ἐς τὰ ἱερὰ (= ἄττ. *ἱερὰ*) = παρατηρῶ (ἐξετάζω) τὰ σφάγια (= τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων, δηλ. τῶν διὰ τὴν θυσίαν σφαγέντων ζώων). — **σφι** = **σφίσι**· συναπτέον τῷ ἔσσεσθαι. — **ἅμα ἡοῦ** = ἄττ. **ἅμ' ἔω** = μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς· ἐνταῦθα = τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — **ἐπὶ δέ**, ἐπίρρ. = ὕστερον δέ. — **περίοδος** = περικύκλωσις. — **ἔτι νυκτός**, δηλ. οὔσης. — **σημαίνω** = φέρω τὴν εἶδησιν, εἰδοποιῶ. — **οἱ ἡμεροσκοποὶ**, δηλ. ἐσήμηναν· **ἡμεροσκοπός** = φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας. — **τὸ ἄκρον** = ἡ κορυφή. — **διαφαίνει ἡμέρα** = ἀρχίζει νὰ ἐξημερώνη. — **σχίζονται αἱ γνώμαι** = διχάζονται, διαιροῦνται αἱ γνώμαι. — **ἔων** = ἄττ. **εἴων**. — **διακρίνομαι** = διαλύομαι, χωρίζομαι. — **οἱ μέν**. . **οἱ δέ**, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ **διακριθέντες**, ὅπερ ἔπρεπε νὰ τεθῇ κατὰ γενν. — **ἀπαλλάσσομαι** = ; (VI, κεφ. 45). — **κατὰ πόλεις**, συναπτέον τῷ **ἐτράποντο** = διηυθύνθησαν εἰς τὰς πόλεις των. — **παρεσκευάδατο** = ἄττ. ;

Οὗτοι μέν, δηλ. ὁ Μεγιστίας καὶ οἱ αὐτόμολοι. — **ἐσήμηναν**, περὶ τίνος ; — **ἡμεροσκοποὶ**, οὗτοι ἔργον εἶχον νὰ παρατηρῶσι τὴν ἡμέραν ἀφ' ὕψηλῶν μερῶν τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ν' ἀναγγέλλωσι ταύτας. — **ἀντέτεινον**, δηλ. ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως. — **αὐτοῦ**, ποῦ ;

Κεφ. 219-220.

Σφέας = αὐτούς, δηλ. τοὺς συμμάχους. — **μὴ ἀπόλωνται**, ἐκ τοῦ **κηδόμενος· κήδομαι** = μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι. — **οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως** = **οὐ πρόπειν**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔφη· πρέπει** = ἀρμόζει. — **ἐς τὴν** = ἄττ. **ἐς ἣν**. — **φυλάξοντες**, δηλ. **τὴν τάξιν**. — **ἀρχήν**, ἐπίρρ. = ; (κεφ. 217). — **ταύτῃ τῇ γνώμῃ πλειστός εἰμι** = εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὡς ἐπὶ τὸ πλειστον ἀποκλίνω = μὲ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὁλοκληρίαν συμφωνῶ· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **Λεωνίδην... κελεῦσαι... οὐ καλῶς ἔχειν** = ὅτι δηλ. ὁ Λεωνίδας κτλ. — **καὶ μᾶλλον**, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἢ **ἐκεῖνη (τῇ γνώμῃ)**, καθ' ἣν δηλ. οἱ πλειστοὶ κατέλιπον τὰς Θερμοπύλας ἕνεκα διαφωνίας. — **ἐπεῖτε** = ἄττ. ; — **συνδιακινδυνεύω** = συμπολεμῶ μέχρι τέλους. — **αὐτῷ δέ... οὐ καλῶς ἔχειν**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **φάναι**, ὅπερ

νοητέον ἐκ τοῦ *κελεῦσαι· καλῶς ἔχει* = *καλῶς ἐστι* = εἶναι ἔντιμον. — *ἐπείπετο* = ἄττ. *ἐφείπετο*. — *ἐξαλείφω* = ἐξαφανίζω, καταστρέφω. — *ἐκέχρηστο*, παθητ. ὑπερσυντλκ. τοῦ *ῥ. χρῶ* = δίδω χρησμόν. — *χρωμένοισι* (= ἄττ. *χρωμένοις*), τοῦ *ῥ. χρῶμαι* (δηλ. *χρησιτερίω* ἢ *Πυθία*) = ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον. — *αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου* = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτε (οὗτος) ἐξηγείρετο. — ἢ... *ἀνάστατον γενέσθαι* . . . ἢ . . . *ἀπολέσθαι*, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *ἐκέχρηστο* = ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) καταστραφῇ . . . ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) φονευθῇ. — *ἐπιλεγόμενον*, ἡ μετχ. αἰτλγκ., ὡς καὶ ἡ κατωτέρω *βουλόμενον ἐπιλέγομαι* = ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι. — *Λεωνίδην*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἀποπέμψαι*. — *κατατίθεμαι* = ἀποκτῶ. — *μούνων Σπαρτ.*, ἐκ τοῦ *κλέος* = διὰ μόνους τοὺς Σπαρτ. — ἢ . . . *οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους* = ἢ ὅτι . . . οἱ ἀπελθόντες ἀπῆλθον. — *διεινεχθέντας*, ἡ μετχ. ἀναφέρεται εἰς ὅλους τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα *Ἑλλήνας*· ὅθεν ἀνέμενέ τις τὴν γενκ. ἀπόλυτον· ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ἐτέθη τὸ ὅλον καὶ τὸ μέρος (*τοὺς οἰχομένους*) κατὰ τὴν αὐτὴν πτῶσιν. — *διαφέρομαι γνώμῃ* = ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ. — *οὕτω*, περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ *διεινεχθέντας*. — *ἀκόσμως* = ἄνευ τάξεως, ἐναντίον τῆς πειθαρχίας.

Κεφ. 221.

Μαρτύριον = ἀπόδειξις· συναπτέον τῷ *οὐκ ἐλάχιστον* = *μέγιστον*. — *τούτου πέρι*, ἀναστροφῇ = *περὶ τούτου*. — *ὅτι . . . φανερός ἐστι Λεων. ἀποπέμπων* = ὅτι δηλ. εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Λεων. προσεπάθει ν' ἀποπέμψει. — *τὰ ἀνέκαθεν* = ἐκ καταγωγῆς. — *τοῦτον εἶπαντα* (= ἄττ. *εἰπόντα*) = τοῦτον (δηλ. τὸν Μεγιστίαν), ὅστις προεῖπε. — *ἀποπεμπόμενος*, μετχ. ἐνδοτκ. — *ἀπολείπω*, ἀμετῶτ. = ἀπέρχομαι. — *έόντα οἱ* = *όντα αὐτῶ*· ἡ μετχ. αἰτλγκ.

Τούτου πέρι, δηλ. περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Λεων. ἀποπομπῆς τῶν συμμάχων. — *ἐκ τῶν ἱρῶν*, πρὸλ. κεφ. 218. — *σφι*, τίσι;

Κεφ. 222.

Οἴχοντο = ἄττ. *ῶχοντο*. — *καταμένω* = *μένω*. — *ἀέκοντες* . . . *καὶ οὐ βουλόμενοι*, πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν ἐκφράζεται ἡ αὐτὴ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς = ἀκουσίως καὶ παρὰ τὴν

θέλησιν των. — κατέχω = κρατῶ. — ἐν ὁμήρου λόγῳ ποιοῦμαι τινα = θεωρῶ τινα ὡς ὁμηρον. — Θεσπιέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — οἷ = διότι οὗτοι. — οὐκ ἔφασαν . . . ἀπαλλάξεσθαι = ἔφασαν οὐκ ἀπαλλάξεσθαι. — καταμείναντες = κατέμειναν καί. — Διαδρόμεω = ἄττ;

Ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος, οἱ 400 Θηβαῖοι οἱ συνταχθέντες μετὰ τῆς στρατιᾶς τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις (πρβλ. κεφ. 202) εἶχον ληφθῆ παρὰ τῶν Θηβῶν πρὸς ἀσφάλειαν, ὅτι ἡ πόλις αὕτη, ἥς δὲν ἀπεκρύπτετο ἡ τάσις πρὸς ἀποστασίαν (πρβλ. κεφ. 205), δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐχθρικὸν κατὰ τὰ νῦτα τῆς στρατιᾶς.

Κεφ. 223.

Ἡλίου ἀνατείλαντος = μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — ἐπέχω χρόνον = περιμένω χρόνον τινά. — ἐς ἀγορῆς . . . πληθῶρην = ἄττ. ἐς ἀγορὰν πλήθουσιν = μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης = μέχρι τῆς μεσημβρίας. — κου μάλιστα = περίπου τὸ πολὺ πολὺ. — πρόσδοδον ποιοῦμαι = ἐπιτίθεμαι. — ἐπέσταλτο οὕτω = τοιαύτη ἐπιστολὴ ἐγγεγένητο = εἶχε δοθῇ τοιαύτη παραγγελία. — χῶρος = ἀπόστασις. — πολλὸν = ἄττ. πολλῶ· συναπτέον τῷ συντομωτέρῳ καὶ τῷ βραχυτέρῳ. — ἥπερ = ἄττ. ἥ. — ἡ περίοδος, ἐνταῦθα = ἡ (περὶ τὸ ὅρος) κυκλοτερὴς ὁδός. — ὡς τὴν ἐπὶ θ. ἔξοδον π. = ὡς ἐπὶ θάνατον ἐξιόντες = ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐξήρχοντο πρὸς θάνατον (= διὰ ν' ἀποθάνωσι). — κατ' ἀρχὰς = πρότερον. — ἐπεξέρχομαι, ἐνταῦθα = προχωρῶ. — ἐς τὸ εὐρύτερον, δηλ. μέρος. — αὐχὴν = στενόν. — ἔρυμα = ὀχύρωμα. — ἐφυλάσσετο, δηλ. ὑπ' αὐτῶν νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ προσδιορισμός: ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας = κατὰ τὰς ... — οἱ δέ, δηλ. οἱ Ἕλλ. — ὑπεξέρχομαι = προφυλακτικῶς ἐξέρχομαι. — τότε δέ, ἡ ἀντίθεσις πρὸς τό: ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας. — συμμίσγοντες, δηλ. οἱ Ἕλλ. ὥστε ἀνεμένετο γενν. ἀπόλυτος συμμίσγόντων αὐτῶν συμμίσγω =; (κεφ. 211). — τέλος =; (κεφ. 211). — ῥαπίζω = μαστίζω. — ἐποτρύνοντες, δηλ. ἰέναι. — πλεῦνες = ἄττ. πλείους. — ζῶδς = ζωντανός. — οὐδεὶς λόγος ἐστὶ τινος = οὐδεὶς φροντίζει περὶ τινος. — τὸ ἀπολλύμενον = οἱ ἀπολλύμενοι. — ἅτε γὰρ ἐπιστάμενοι, δηλ. οἱ Ἕλλ.: ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ οὐχὶ τῷ ἦν λόγος... — διότι τοῦτο

εἶναι παρενθετική πρότασις—, ἀλλὰ τὴν μεγάλην ἀπώλειαν τῶν Περσῶν.—*ἐκ τῶν περιούτων*, ποιητικὸν αἷτιον τοῦ: *τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσ. θάνατον*.—*ἀποδείκνυμαι* = ἐπιδεικνύω.—*ῥώμης*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *ὅσον εἶχον μέγιστον*=τὴν μεγίστην δύναμιν, τὴν ὁποίαν εἶχον.—*παραχρεώμενοι* = μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψηφούντες τὴν ζωὴν των· τοῦ ῥ. *παραχρῶμαι*.—*ἀτέοντες*, κυρίως = *ἐν αἷτι ἔόντες*, *λυσσῶντες*· εἰτα = ῥιψοκινδυνεύοντες.—*δούρατα*=*τὰ δούρατα*.—*τοῖσι πλείουσι*=ἄττ. *τοῖς πλείοσι*.—*αὐτῶν*, τῶν Ἑλλήνων.—*τηνικαῦτα* = τότε.—*κατάγνυμι*=θραύω εἰς τεμάχια· ὁ πρkm. *κατέαγα*=εἶμαι τεθραυσμένος εἰς τεμάχια.—*οἱ δὲ*=ἄλλ' οὗτοι.—*διεργάζομαι* = ἀποκτείνω.
Τὸ ἔρμα, πρβλ. κεφ. 208.

Κεφ. 224.

Πόνος=μάχη.—*ἄριστος* = ἀνδρειότατος.—*τῶν*=ἄττ. *ῶν* ἡ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *τὰ οὐνόματα*.—*ἀξίων*, δηλ. *πυθέσθαι τὰ οὐνόματα αὐτῶν*.—*ἀπάντων τῶν ιρ.*, δηλ. *τὰ οὐνόματα*.—*καὶ δὴ καὶ*=καὶ μάλιστα καὶ=ἀλλὰ καί.—*ἐν δὲ δὴ*=ἄττ. *ἐν τούτοις δὲ*=πρὸς τούτοις δέ.

Τῶν.... τὰ οὐνόματα, ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος εἶχεν ἀναγνώσει ἐν τῇ στήλῃ τῇ στηθείσῃ τῷ 440 ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λεωνίδου ἐν Σπάρτῃ.—*ἐνθαῦτα*, ποῦ;

Κεφ. 225.

Ξέρξεω=ἄττ.; — *ὠθισμὸς πολλὸς* = μάχη πεισματώδης.—*ἐς δὲ μέχρι οὗ*=ἕως ὅτου.—*ἀρετῇ* = διὰ τῆς ἀνδρείας.—*ὑπεξερύω*=ἀποσύρω, ἀποσπῶ.—*τοῦτο συνεστήκεε*=αὕτη ἡ μάχη διήρκεσε.—*ἐνθεῦτεν*=ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης.—*έτεροιοῦται τὸ νεῖκος*=μεταβάλλεται ἡ μάχη, λαμβάνει ἄλλην τροπὴν ἡ μάχη.—*γάρ*, διασαφητικός.—*ἀναχωρῶ ὀπίσω*=ὑποχωρῶ.—*παραμείδομαι*=ὑπερβαίνω.—*ἐπὶ τὸν κολωνόν*, ἀποδοτέον τῷ *ἐλθόντες καὶ τῷ ἔζοντο*=ἦλθον καὶ ἐστάθησαν ἐπάνω εἰς λόφον τινά.—*ἀλλης*=; (κεφ. 211).—*ἐπὶ Λεωνίδῃ*=πρὸς τιμὴν τοῦ Λεων.—*ἀλεξομένους=ἀμυνομένους*.—*τοῖσι αὐτῶν ἐτύγχ. ἔτι περιεοῦσαι*=εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ὑπελείποντο ἀκόμῃ (τοιαῦται).—*καταχώννυμι*=χῶν βαθέως, κατακαλύπτω, θάπτω.—*οἱ μὲν.... οἱ*

δὲ=;—ἐξ ἐναντίας=ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.—ἐφέπομαι=ἐπιτίθεμαι.—συγχώννυμι=μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἐρειπίων, καταστρέφω.—περιέρχομαι=περικυκλώνω.—πάντοθεν=ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—περισιαδὸν=κυκλικῶς.

Δύο ἀδελφ., δηλ. ὁ Ἀδρόκομος καὶ ὁ Ὑπεράνθης (πρὸλ. κεφ. 224).—πλήν Θηβαίων, οἵτινες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας.—ἐν τῇ ἐσόδῳ, δηλ. τοῦ ἀπὸ τῆς Λοκρίδος στενοῦ.—λέων, μεθ' ὑπαινιγμοῦ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως.—τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος, πρὸλ. κεφ. 223.

Κεφ. 226 - 227.

Δ. καὶ Θ. τοιούτων γενομένων=ἂν καὶ οἱ Λακ. καὶ οἱ Θ. ἐδείχθησαν τοιοῦτοι (δηλ. ἀνδρεῖσι).—τὸν=ἄττ. ὄν.—εἶπαι=ἄττ. εἶπεῖν.—τὸ ἔπος=ὁ λόγος.—πρὶν ἢ=ἄττ. πρὶν.—σφεας, δηλ. τοὺς Λακεδ.—πυθόμενον=ἄφ' οὗ ἔμαθε.—πρὸς τευ (=ἄττ. τινος)=παρὰ τινος.—ἐπεάν... ἀπιέωσι=ἄττ. ἐπὰν ἀφίωσι· ἀφίημι=ρίπτω.—ὑπὸ=ἔνεκα.—οἷστος=ἄττ. οἰστος=βέλος.—τοσοῦτο πλ. αὐτῶν εἶναι=ὅτι τοσοῦτο ἦτο τὸ πλῆθος αὐτῶν, δηλ. τῶν Περσῶν· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὸ ὥς κτλ.—τὸν δέ... εἶπαι, ἐκ τοῦ φασί.—οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις (=ἄττ. τούτοις [γέν. οὐδ.])=χωρὶς νὰ ἐκπλαγῇ διὰ ταῦτα.—ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον, ἢ μετχ. αἰτλγκ.: ἐν ἀλογίῃ ποιουμαι τι=καταφρονῶ τι.—πάντα ἀγαθά, ἄνευ ἄρθρου· κυρίως=πάν ὅ,τι ἀγγέλλει ὁ ξένος εἶναι καλόν· ἐπομένως=μόνον καλὰ.—εἰ κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀγαθὰ=ἔάν δηλ. θὰ εἶναι ἢ μάχη κτλ.—ἀποκρυσπτόντων τῶν Μ., ἢ μετχ. αἰτλγκ.—ὑπὸ σκιῇ... καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ, ἢ αὐτὴ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρὸλ. κεφ. 222 «ἀέκοντες καὶ οὐ βουλόμενοι».—πρὸς αὐτοὺς=ἐναντίον αὐτῶν, δηλ. τῶν Μήδων.—τοιουτότροπα=παρόμοια.—μνημόσυνα, κατγρμ.: μνημόσυνον=; (VI, κεφ. 109).—εὐδοκιμῶ=διακρίνομαι.—τῷ οὐνομα κτλ.=οὗτος, ᾧ κτλ.

Κεφ. 228.

Θαφθεῖσι (=ἄττ. ταφεῖσι) σφι=ἐπ' αὐτῶν ταφέντων.—αὐτοῦ αὐτή, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ=ἐκεῖ.—τῇ περ=ὅπου

ἀκριβῶς. — ἥ, μετὰ τὸ πρότερον = πρίν. — γράμματα = ἐπίγραμμα.
 — μυριάσιν . . . τριακοσίαις = πρὸς τρία ἑκατομμύρια. — τῇδε
 = ἐδῶ. — Πελοποννάσου, δωρικὸς τύπος ἀντὶ Πελοποννήσου. —
 τέτορες, δωρικὸς τύπος ἀντὶ τέσσαρες. — ταῦτα μὲν, δηλ. τὰ
 γράμματα. — ἰδίᾳ = ἰδιαιτέρως. — ἀγγέλλειν, ἀντὶ προστακτικ. =
 ἀγγέλλε. — κείνων = ἀττ. ἐκείνων. — ῥήμασι = νόμοις. — Λακεδ.
 μὲν δὴ τ., δηλ. ἐπιγέγραπται. — μάντι = ἀττ. μάντει. — μνήμα
 τόδε, δηλ. ἐστίν. — κλεινοῖο = ἀττ. κλεινοῦ κλεινὸς = ἔνδοξος.
 — Μεγιστία, δωρ. γενκ. τοῦ Μεγιστίας. — κτεῖναν = ἔκτειναν. —
 ἀμείδουμαι = διαβαίνω. — μάντιος, παράθεσις εἰς τὸ κλεινοῖο M. —
 κῆρ, κηρός, συνήθως ἐν τῇ πληθ. κῆρες = θάνατος. — σάφα εἰδὼς
 = ἂν καὶ σαφῶς . . . — οὐκ ἔτλη (ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστώτος
 ἰλάω) = δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἠθέλησε. — προλείπω = καταλείπω. —
 ἔξω ἥ = ἀττ. πλήν· ἔξω ἥ τό . . . = ἐκτὸς τοῦ . . . — ἐπιγρ . . .
 Ἀμφ. εἰσὶ σφρας (= αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἑλληνας) οἱ ἐπ. ἡ
 σύνταξις: οἱ ἐπικοσμήσαντες σφέας ἐπιγράμμασι καὶ στήλῃσι
 (= ἀττ. στήλαις) εἰσι Ἀμφικτύονες. — ἐπικοσμῶ = τιμῶ. —
 κατὰ ξεινίην = διὰ τὴν (πρὸς ἐκεῖνον) φιλίαν.

Τῇ περ ἔπεσον, δηλ. ἐπὶ τοῦ κολωνοῦ (πρὸβλ. κεφ. 225). —
 μυριάσιν . . . τριακοσίαις, ἀκριβέστερον 2.641.610 (κατὰ τὴν
 μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδ. ἀλλαχοῦ). — χιλιάδες τέτορες, ἀκριβέστε-
 ρον 3.100 (πρὸβλ. κεφ. 202). — ὁ ἐπιγράψας, καὶ τὰ τρία ἐπιγράμ-
 ματα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου, ἀλλὰ διὰ μὲν τὰς στήλας
 τῶν δύο πρώτων ἐδαπάνησαν οἱ Ἀμφικτύονες, διὰ δὲ τὴν στήλην
 τοῦ τρίτου αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης.

Κεφ. 229.

Παρεὸν (= ἀττ. παρόν), αἰτ. ἀπόλυτος = ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν· ἐκ
 τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπαρμψ. ἡ ἀποσωθῆναι . . . ἡ . . . ἀποθα-
 νεῖν. — κοινῷ λόγῳ χρῶμαι = ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ.
 — ὥς, αἰτλγκ. — μεμετιμένοι ἦσαν = ἦσαν ἀφειμένοι· πρkm. τοῦ
 ρ. μεθίημι. — κατεκέατο = ἀττ. κατέκειντο. — ὀφθαλμῷ (-άω)
 = πᾶσχῳ τοὺς ὀφθαλμούς. — ἐς τὸ ἔσχατον = εἰς μέγιστον, παρὰ
 πολὺ. — εἴ γε, ὁ γε = βεβαίως. — νοσιῶ (-έω) = ἐπιστρέφω εἰς τὴν
 πατρίδα. — παρεὸν σφι, ἐπανάληψις τοῦ παρεὸν αὐτοῖσι. — τὰ
 ἕτερα = τὸ ἕτερον = τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο. — ὁμοφρονῶ = συμ-

φωνῶ· τὸ ἀντίθετ. γνώμη διαφέρομαι = ; — περίοδος = ; (κεφ. 218).—ἄγειν ἑωυτὸν κτλ., ἢ σύνταξις : κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἄγειν ἑωυτὸν ἐς τοὺς μαχομένους· τὸ κελεῦσαι ἐκ τοῦ λέγεται, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀπρμφ. οἷχεσθαι, διαφθαρῆναι, λειφθῆναι. — τὸν εἴλωτα = τὸν ἑαυτοῦ εἴλωτα. — ὅκως = ἅττ. ὥς ἢ ὅτε. — ἤγαγε, δηλ. ὁ εἴλωτος ἐς τοὺς μαχομένους.—ὄμιλος=πληθος.—διαφθαρῆναι=ἀποθανεῖν.—λιποψυχῶ=ἀποβάλλω τὸ θάρρος.—λείπομαι=μένω μακράν, εἶμαι ἀπών, λείπω.—εἰ μὲν ἦν=ἐὰν μὲν συνέδαινε.—ἀλγῶ=νοσῶ.—ἀπονοσσιῶ=νοσσιῶ.—κομιδῇ=ἐπιστροφή.—δοκέειν ἐμοί, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως=μοί φαίνεται· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ οὐκ ἂν... προσθέσθαι. — μῆνιν προστίθεμαί τινι = ὀργίζομαι ἐναντίον τινός. — ἀπολομένον... ἐχομένον... ἐθελήσαντος, μετοχ. αἰτλγκ.—ἔχομαι τῆς αὐτῆς προφάσεως=ἔχω τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν. — ἀναγκαίως σφι ἔχειν = ἀνάγκην αὐτοῖς εἶναι· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δοκέειν ἐμοί.—μηνίω=ὀργίζομαι.

Τὸν εἴλωτα, πᾶς Λακεδαιμόνιος ὀπλίτης εἶχεν ἓνα εἴλωτα ὥς ὑπασπιστήν του· οὗτος ἐκόμιζε τὴν ἀσπίδα τοῦ κυρίου του, ἐν μάχῃ εὗρίσκετο πλησίον του, ἵνα τοῦτον φονευθέντα ἢ τραυματισθέντα μεταφέρῃ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης.—τοῦ δὲ τῆς αὐτῆς ἐχ. προφάσιος... ἢ ἔννοια : ὁ Ἀριστόδημος εἶχε τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν, ἣν καὶ ὁ Εὐρυτος, δηλ. τὴν ἀσθένειαν, ἀλλ' ὁ Εὐρυτος δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς.

Κεφ. 230 - 232.

Καί, συνδέει τὸ οὕτω μετὰ τοῦ διὰ πρ. τοιήνδε τὸ δὲ τοιήνδε ἐνταῦθα=τοιαύτην.—οἱ δὲ, δηλ. λέγουσιν αὐτόν.—ἄγγελον πεμφθέντα=ὅτε ὡς ἄγγελος ἀπεστάλη.—καταλαμβάνω τὴν μάχην=προφθάνω τὴν μάχην.—γινομένην, χρονκ. μετχ.—ὑπομένω ἐν τῇ ὁδῷ=ἀργοπορῶ ἐν τῇ ὁδῷ.—περιγίγνομαι=σῶζομαι.—συνάγγελον = ἅττ. συμπρεσβευτήν.—τοιιάδε (δηλ. οὔτε οἱ πῦρ κτλ.), συναπτέον τῷ πάσχων.—ἀτιμοῦμαι (-όομαι)=ὑποφέρω ὄνειδος, προσβολήν, ἀτιμάζομαι.—πῦρ ἐναύω τινι=δίδω εἰς τινὰ πῦρ ν' ἀνάψῃ.—τε=ἀλλά.—ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλούμενος=καλούμενος ὁ τρέσας Ἀριστόδημος.—τρέω=τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου· τρέσας=ὁ

εἰς φυγὴν τραπείς, δειλός.—**ἀναλαμβάνω**=ἐπανορθῶ, ἀποπλύνω.—**ἐπιφέρω τινὶ αἰτίαν**=ἀποδίδω εἰς τινα κατηγορίαν.—**ἄγγελον**, κατγρμ.—**τῶν τριηκοσίων τούτων**, ἐκ τοῦ ἄλλον.—**τῷ . . . εἰς τὴν αἰ**, παρατηρητέον ὅτι ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὴν ἀναφρκ. ἀντωνυμίαν.—ὥς, αἰτλγκ.—**ἀπάγχομαι**=ἀπαγχονίζομαι.

Κεφ. 233.

Τέως=ἐπὶ τινα χρόνον.—**ὑπ' ἀναγκαίης** (=ἄττ. ἀνάγκης) **ἔχομαι**=ἀναγκάζομαι.—**καθυπερτερος**=ὑπερτερῶν, ὑπερέχων.—**τὰ πρήγματα τῶν Περσῶν**=οἱ Πέρσαι.—**οὕτω δὴ**=τότε πλέρον.—**ἀποσχίζομαι**=ἀποχωρίζομαι.—**ἦσαν**=ἄττ. ἦσαν.—**ἄσσον**, συγκριτκ. τοῦ ἄγχι=πλησίον.—**ἐν πρώτοισι**=μεταξὺ τῶν πρώτων.—**ἀπικοίατο**=ἄττ. ἀφίκοιντο· παρατηρητέα ἡ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων μετὰ τὴν ὀριστικ. (**ἔδοσαν**) ἔπεται εὐκτκ. (**ἀπικοίατο**)—**τρῶμα**=ἄττ. τραῦμα=ἦττα, ἀπώλεια.—**τὰ πάντα**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι=καθ' ὅλα.—**πλεῦνας**=ἄττ. πλείους.—**στίγματα στίζω τινά**=στιγματίζω τινά μὲ σημεῖα.—**βασιλῆα** (=ἄττ. βασιλεία)=βασιλικά (φέροντα δηλ. τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως).

Τῶν σὺν Δεων. Ἑλλήνων ἐπειγ. . ., πρβλ. κεφ. 225 «ἔζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλέες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων».—**χεῖρας προέτεινον**, ὡς σημεῖον τῆς παραδόσεώς των.—**γῆν τε καὶ ὕδωρ**, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 94, ἐν σελ. 86.

[VIII]

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (480)

(Κεφ. 1-17)

Κεφ. 1.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ. = οἱ δὲ ταχθέντες τῶν Ἑλλήνων ἐς τόν. — Ἀθηναῖοι μέν, δηλ. ἦσαν. — νέας = ἄττ. ναῦς. — ὑπὸ ἀρετῆς = ἀπὸ γενναϊότητα (παραινούνενοι). — ἔόντες = ἄττ. ὄντες· μετχ. ἐνδοτκ. — συνεπλήρουν, δηλ. ἀνδρῶν παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἀπὸ τῆς μετχ. παρεχόμενοι εἰς ῥῆμα παρεμφατικῆς ἐγκλ. — συμπληρῶ τινι τὰς ναῦς = παρέχω ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τινος τὰ πληρώματα τῶν πλοίων. — τεσσεράκοντα = ἄττ. τεσσαράκοντα. — σφι = ἄττ. σφίσι = αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι. — Στυρές = ἄττ. Στυρεῖς. — Κήιοι = ἄττ. Κεῖοι. — πεντηκοντίερους = ἄττ. πεντηκοντόρους· πεντηκόντορος = πεντηκοντάκωπος. — (Δοκροὶ δέ) σφι, δηλ. τοῖς Ἑλλήσι. — ἐπεδῶθεον = ἄττ. ἐπεδοήθουν. — ὦν = ἄττ. οὔν. — οὔτοι, κτγρμ. — μοι, ποιητ. αἵτιον· διατὶ κατὰ δοτκ.; — ὅσον. . . τῶν νεῶν = ὅσας ναῦς = πόσας ναῦς. — τὸ πλήθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — πάρεξ = ἄττ. χωρὶς = ἐκτός, πλήν.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ., συνέχεια τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ βιβλ. δηλωθέντος, ὅτι κοινῇ ἀποφάσει ὁ ἑλλ. στόλος ἔπλευσεν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐν ᾧ ὁ κατὰ ξηράν στρατὸς ἀνέλαβε τὴν φυλακὴν τοῦ στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν (πρὸβλ. κεφ. 201, ἐν σελ. 99). — Χαλκιδέες, οὔτοι ἦσαν κληροῦχοι τῶν Ἀθην., καὶ ὥς τοιοῦτοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν (πρὸβλ. VI, κεφ. 100). — πεντηκοντίερους (βλ. εἰκ. ἐν πίν. V), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς νέας = τριήρεις (= πλοῖα πολεμικὰ ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἄνωθεν τῆς ἄλλης· βλ. εἰκ. ἐν πίν. V καὶ VI). Τῶν πεντηκοντόρων ὡς πολεμικῶν πλοίων ἐγένετο χρῆσις πρὸς

τῶν τριήρων. — *πάρεξ τῶν πεντηκοντ.*, αἱ πεντηκόντοροι πόσαι ἦσαν;

Κεφ. 2-3.

Κράτος = ἐξουσία. — *Εὐρυκλείδew* = ἄττ. *Εὐρυκλείδου*. — *οὐκ ἔφασαν* . . . *ἔψεσθαι* = *ἔφασαν οὐχ ἔψεσθαι*. — *ὁ Λάκων*, δηλ. στρατηγός = ὁ ἡγεμὼν τῶν Λακωνικῶν πλοίων. — *ἡγεομένοισι* = ἄττ. *ἡγουμένοις* = ἡγεμόσι (κατγρμ.). — *λύσειν*, ἐκ τοῦ *ἔφασαν*. — *στράτευμα (ναυτικόν)* = στόλος. — *γάρ*, διασαφητικός. — *κατ' ἀρχάς*, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *πρὶν ἢ* κτλ. — *πρὶν ἢ* (= ἄττ. *πρὶν*) *καὶ* = προτοῦ ἀκόμη. — *πέμπειν*, ὡς ὑποκμ. *τοὺς Ἕλληνας* ὡς ἀντικμ. *πρέσβεις*. — *ἐπὶ συμμαχίην* = διὰ συμμαχίαν, ἵνα κάμωσι συμμαχίαν. — ὡς . . . *χρεὸν* (= ἄττ. *χρεὼν*) *εἶη* — ὡς . . . *χρεῖη* = ὅτι ἔπρεπε. — *ἐπιτρέπω* = ἄττ. *ἐπιτρέπω*. — *ἀντιθαίνω* = *ἀνθίσταμαι*. — *εἶκω* = ὑποχωρῶ. — *μέγα ποιοῦμαι* (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ λίαν σπουδαῖον (νά . . .). — *περίειμι* = παραμένω (ἐν τῇ ζωῇ), ὑφίσταμαι, ὑπάρχω. — *ἀπολέεται* = ἄττ. *ἀπολεῖται*. — *ὀρθὰ νοῶ* = ὀρθῶς σκέπτομαι. — *ἐμφυλος* = ἄττ. *ἐμφύλιος*. — *π. ὁμοφρονέοντος*, ἐκ τοῦ *κάκιόν ἐστι* *πόλεμος ὁμοφρονῶν* = πόλεμος ἐκ συμφώνου γινόμενος. — *ὅσῳ πόλεμος*, δηλ. *κάκιόν ἐστι*. — *μέχρι ὅσου*, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου *μέχρι οὗ*. — *κάρτα* = ἄττ. *μάλα*, σφόδρα. — *ἐδέοντο*, ὑποκμ. *οἱ Ἀθηναῖοι* *τὸ δέομαι* = ἔχω ἀνάγκην. — ὡς *διέδεξαν* = ἄττ. ὡς *διέδειξαν* = καθὼς (ὕστερον) φανερώς ἔδειξαν. — *δὴ* = ὡς γνωστόν. — *τὸν Πέρσην* = *τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς Πέρσας*. — *περὶ τῆς ἐκείνου*, δηλ. *γῆς*. — *πρόφασιν προῖσχομαί τι* = ὡς πρόφασιν προβάλλω τι. — *ὕβρις* = ἀλαζονεία. — *ἀπείλοντο* = ἄττ. *ἀφείλοντο*· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ ῥ. (*τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακ.*).

Οἱ σύμμαχοι, σχεδὸν μόνον οἱ Πελοπον. καὶ οἱ Δωριεῖς, οἵτινες εἰθισμένοι νὰ στρατεύωσι πάντοτε ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης ἐπεθύμουν καὶ νῦν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ Σπαρτιάτην ἡγεμόνα. — *Ἀθ.* . . . *ἡγεομένοισι*, ἀναφέρονται μόνον οἱ Ἀθην., διότι οὗτοι ὡς ἔχοντες τὰ περισσότερα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἐγείρωσιν ἀξιιώσεις περὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ στόλου. — *ἐπὶ συμμαχίην*, μετὰ τοῦ Συρακοσίου Γέλωνος κατὰ τῶν Περσῶν. — *ὀρθὰ νοεῦντες*, τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδότου. — *αὐτὸ τοῦτο*, δηλ. *εἰ στασιά-*

σουσι, ὡς ἀπολέεται κτλ. — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμάχων. — *περὶ τῆς ἐκείνου (γῆς)*, νοητέαι αἱ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Περσῶν νῆσοι καὶ παράλιαι πόλεις τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Πόντου. — *ὕδριν*, ποία ἡ ἀλαζονεία τοῦ Παυσανίου; — *ὑστερον*, δηλ. μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου (477 π. X.).

Κεφ. 4.

Οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτ... καταρρ. δρησὸν ἐβουλεύοντο, ὁ καὶ = ὡσαύτως, ὡς δηλ. οἱ ἐν Θερμοπύλαις ἀναφορικῶς πρὸς τό: *οἱ δὲ ἐν Θερμοπ...* *Ἕλληνες καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς* (βιβλ. VII, κεφ. 207). — *Ἑλλήνων*, γενκ. διαιρετικ. τοῦ *οἱ ἀπικόμενοι*. — *κατάγομαι* = προσορμίζομαι. — *στρ. ἅπαντα πλέα*, δηλ. *ὄντα* πλέος = ἅττ. πλέως = πλήρης. — *ἐπεί*, αἰτλγκ. — *παρὰ δόξαν* = παρὰ προσδοκίαν· ἀκριδέστερον τοῦτο ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκεον = παρ' ὅ,τι οὗτοι ἀνέμενον. — *τὰ πρήγματα* = ἡ δύναμις. — *καταρρωδήσαντες* = ἅττ. *κατορρωδήσαντες*· *κατορρωδῶ* = ; (VII, κεφ. 207). — *δρησὸς* = ἅττ. *δρασμὸς* (*διδράσκω*) = φυγή. — *ἔστε* = ἕως. — *οἰκέται* = πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ (ἐνταῦθα γυναῖκες καὶ δοῦλοι). — *ὑπεκθέωνται* = ἅττ. *ὑπεκθῶνται*· τοῦ ῥ. *ὑπεκτίθεμαι* = φέρω εἰς ἀσφαλῆ τόπον. — *οὐκ ἔπειθον* = δὲν ἠδύναντο νὰ πείθωσιν (αὐτόν). — *μεταβαίνω* = στρέφομαι ἄλλου, στρέφομαι πρὸς ἄλλον. — *ἐπ' ᾧ τε* (= ἅττ. *ἐφ' ᾧ τε*) *ποιήσονται τὴν ναυμ.* = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ναυμαχήσωσι· παρατηρητέα ἢ σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε* μετὰ μέλλ. ὀριστικῆς· παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηθεστέρα ἢ μετ' ἀπρμφ. σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε*.

Παρὰ δόξαν... ἀπέβαινε, οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνέμενον τοσαύτην δύναμιν τῶν Περσῶν. Ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἀπετελεῖτο κατ' ἀρχὰς (κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἡροδ.) ἐκ 1.207 τριήρων, ὧν ἐκάστη εἶχε πλήρωμα 200 καὶ στρατιωτικὴν φρουράν 30 ἀνδρῶν· ἐκ τῶν τριήρων αὐτῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς τρικυμίας κατὰ τῶν βράχων τοῦ Πηλίου (πρβλ. κεφ. 8) περὶ τὰς 400· ὥστε αἱ ἐλλιμενιζόμεναι νῦν ἐν Ἀφεταῖς πόσαι ἦσαν; — *ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα*, δηλ. εἰς ἕνα τῶν λιμένων τῆς Πελοπ. — *τέκνα*, ἰδίᾳ καὶ κατὰ πρῶτον ἀναφέρονται ταῦτα, καθ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν κατ' ἐξοχὴν στηρίζεται ἡ ὑπαρξὶς τοῦ οἴκου.

Κεφ. 5.

Ἐπέχω, ἀμετβ. = μένω. — **ποιῶ** (μετ' ἀπρμφ.) = κάμνω (ἐνεργῶ) ὥστε νά... — **μεταδιδοῖ** = ἄττ. **μεταδίδωσι**. — **ὥς**... **δῆθεν διδούς** = ὥς ἐάν δῆθεν ἔδιδε. — **παρ' ἐωυτοῦ** = ἐκ τῶν ιδίων (χρημάτων). — **οἱ** (= αὐτῶ), ποιητκ. αἵτιον. — **γάρ**, ἐνταῦθα = **ἐπεὶ** = ἐπειδή. — **μοῦνος** = ἄττ. **μόνος**. — **ἀσπαίρω**, κυρίως = τινάσσομαι σπασμωδικῶς, σπαρταρῶ· ἐνταῦθα = ἀνθίσταμαι. — **φάμενος** = **φάσκων**. — **ἀποπλώσεσθαι** = ἄττ. **ἀποπλεύσεσθαι**· ἡ αὐτὴ ἔννοια πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν ἐκφράζεται καὶ θετικῶς (**ἀποπλώσεσθαι**) καὶ ἀρνητικῶς (**οὐ παραμένειν**). — **δὴ** = λοιπόν. — **εἶπε δ**, περὶ τῆς χασμωδίας ἰδ. Ἡροδ. διάλ. σελ. 77. — **οὐ**, συναπτεόν τῷ **ἀπολείψεις**. — **τοι** = ἄττ. **σοι**. — **μέζω** = ἄττ. **μείζω**. — **ἥ**... **ἂν**... **πέμψεις** = παρ' ὅσα ἤθελε πέμψει. — **Μήδων** = **Περσῶν**. — **τὴν νέα** = ἄττ. **τὴν ναῦν**. — **δώροισι πληγέντες** = δελεασθέντες, πεισθέντες διὰ τῶν δώρων. — **καὶ** = καὶ οὕτω. — **τοῖσι Εὐδ.** **ἐκεχάριστο** (ἀπροσ.) = **ἐγεγένητο χάρις** (κεχαρισμένον, ἡδὺ) **τοῖς Εὐδ.**· κατ' ἔννοιαν = ἔγινεν ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον παρεκάλεσαν οἱ Εὐδ. — **ἐκέρδηνε** = ἄττ. **ἐκέρδανε**. — **τὰ λοιπά**, δηλ. χρήματα. — **ἀλλά**, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐλάνθανε, ἐν ᾧ ὑποκρύπτεται ἀρνητικὴ ἔννοια: **οὐκ ἐγένετο φανερός**. — **ἠπιστέατο** = ἄττ. **ἠπίσταντο**· **ἐπίσταμαι** ἐνταῦθα = νομίζω. — **ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ** = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν.

Πρὸς τοῦτον, τὸν Ἀδεῖμ. — **τὰ λοιπά (χρήματα)**, πόσα ἦσαν ταῦτα; — **ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ**, δηλ. ἵνα διανεῖμῃ τὰ χρήματα εἰς τοὺς στρατηγούς.

Κεφ. 6.

Ἐπεῖτε = ἄττ. **ἐπεὶ**. — **δὴ** = ἡδὴ. — **δείλη πρωΐη** = αἱ πρώται μ. μ. ὥραι (12-3 μ. μ.). — **ἀπίκατο** = ἄττ. **ἀφιγμένοι ἦσαν**. — **ἔτι καὶ πρότερον**, ἀποδοτέον τῷ πυθόμενοι. — **ναυλοχῶ** = **ὄρμῳ** (·έω) = εἶμαι ἡγκυροβολημένος. — **τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες**, δηλ. **περὶ τὸ Ἀρτ. ναυλοχεούσας νέας Ἑλλ. ὀλίγας**. — **ἐπιχειρέειν**, δηλ. **αὐτῆσι ἐπιχειρῶ τινι** = ἐπιτίθεμαι ἐναντίον τινός, προσδάλλω τινά. — **εἴ πως** (= ἄττ. **πως**) **ἔλοιεν**, πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς προτάσεως **πρ. ἦσαν ἐπιχ.**, ἥτις περιέχει ἔννοιαν ἀποπείρας = (ἵνα δοκιμάσωσιν) ἐὰν κάπως δυνηθῶσι νὰ κυριεύσωσιν αὐτάς. — **ἐκ τῆς ἀντίης** = ἐκ τῶν ἐμπροσθεν. — **οὐ κω** = ἄττ.

οὐπω.—**εἵνεκεν** = ἄττ. **ἐνεκα.**—**εὐφρόνη** = νύξ. — **φεύγοντας**, δηλ. τοὺς Ἑλληνας. — **δῆθεν** = πράγματι. — **ἐκφεύγω** = **φεύγω**. — **τῷ λόγῳ** = κατὰ τὴν γνώμην. — **περιγίγνομαι** = σώζομαι.

Καὶ ἐμελλον δῆθεν ἐκφ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ. — **πυρφόρος** ἐκαλεῖτο ὁ ἐν τῷ στρατῷ τῶν Λακ. ἱερεὺς, ὁ διατηρῶν ἀκοίμητον τὸ πρὸς θυσίας ἱερὸν πῦρ καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρούμενος ἄθικτος, ἀπρόσβλητος. Ἡ φράσις **οὐδὲ πυρφόρος ἐσώθη** εἶναι παροιμία λεγομένη περὶ ὀλοσχεροῦς ἡττης. — **ἐκείνων**, τῶν Περσῶν.

Κεφ. 7.

Πρὸς ταῦτα = ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα. — **ἀποκρίνω** = (ἀπο) χωρίζω. — **ὥς ἂν . . .**, τελικὴ πρότασις μετὰ τοῦ **ἂν**, ὅστις παρὰ τοῖς Ἀττ. σπανιώτατα τίθεται εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥς καὶ ὅπως. — **ὥς ἂν μὴ ὀφθείησαν** = ἵνα μὴ παρατηρηθῶσι ἡ τελικὴ αὕτη πρότασις ἀνήκει μόνον τῷ **ἔξωθεν Σκιάθου** ἡ δὲ κατόπιν διὰ τοῦ **ἵνα** εἰσαγομένη (**ἵνα . . . περιλάβοιεν**) τῷ **περιέπεμπον**. — **δῆ** = φυσικῶς. — **περιλαμβάνω** = περικυκλώνω. — **σφεῖς** = αὐτοί. — **ταύτη** = ἐκεῖ (δηλ. εἰς τὸν Εὐριπον). — **αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὁδόν**. — **ἐφέπομαι** = ; (VII, κεφ. 225). — **ἐξ ἐναντίας** = **ἐκ τῆς ἀντίας** = ; — **τὰς ταχθείσας**, δηλ. **περιπλέειν Εὐδοίαν**. — **ἐν νόῳ ἔχω** = διανοοῦμαι. — **οὐ πρότερον**, ἢ, παρὰ τοῖς Ἀττ. συνηθέστερον **οὐ πρότερον**, **πρίν**. — **σύνθημα** = συμπεφωνημένον σημεῖον. — **ὥς ἡκόντων** = ὅτι ἡκουσιν. — **ἀριθμὸς** = ἀπαρίθμησις, ἐπιθεώρησις.

Περιλάβοιεν, δηλ. τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ Ἑλλ. — **οἱ μὲν . . . σφεῖς δέ**, διὰ τοῦ **οἱ μὲν** ἐννοοῦνται οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐδοίαν, διὰ δὲ τοῦ **σφεῖς δέ οἱ ἐν** Ἀφεταις μέιναντες Πέρσαι. — **αὐτοί**, δηλ. οἱ ἐν Ἀφεταις μέιναντες Πέρσαι. — **ἀριθμόν**, ἡ ἐπιθεώρησις ἦτο ἀναγκαία μετὰ τὰς καταστροφάς, ἃς εἶχεν ὑποστῇ τὸ ναυτικὸν ἐκ τῆς τρικυμίας τῆς γενομένης παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου (πρβλ. κεφ. 8).

Κεφ. 8.

Ἐν τῷ = ἄττ. **ἐν ῶ**. — **ἦν γάρ**, ὁ γάρ = **ἐπεὶ**. — **ναυαγία** = ναυάγιον. — **χρήματα** = πράγματα. — **περιβάλλομαι** = σφετερίζομαι. — **ἄρα** = λοιπόν. — **ἀλλ' οὐ γάρ οἱ κτλ.**, ἐλλειπτικῶς: **ἀλλ' οὐκ**

ἡὺτομόλῃσε· οὐ γάρ οἱ κτλ.· ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἐρμηνευτέον τὸ ἀλλὰ γὰρ=ἀλλὰ βεβαίως. — οἱ=αὐτῷ. — οὐ παρέσχε, δηλ. αὐτομολέειν. — παρέχει τινὶ (μετ' ἀπρμφ.)=εἶναι εὐκολον (δίδεται εὐκαιρία) εἰς τινα νά... — ὅτεω=ὅτιω — τὸ ἐνθεῦθεν (=ἐν-τεῦθεν) ἔτι=μετὰ ταῦτα τέλος (δηλ. μετὰ τὰς ματαίαις ἀποπειρας του). — ἔχω, μετ' ἀπρμφ.=; — ἀτρεκέως = ἀκριβῶς. — θωμάζω=ἀττ.; — λέγεται γάρ, ὁ γάρ διασαφητικός. — ἀνέχω = ἀναδύομαι = ἀνέρχομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. — πρὶν ἢ=ἀττ. πρὶν = εἰμὴ ἀφ' οὗ. — μάλιστά κη (=πη)=καῖπου περίπου· ἡ ἔννοια δὲ αὕτη καθίσταται ἐμφαντικωτέρα καὶ διὰ τοῦ ἐς. — τοῦτους, κατ' ἔννοιαν=δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, οὕτως. — διεξέρχομαι=διατρέχω, διανύω. — εἵκελος = ἀττ. εἰοικώς, ὅμοιος. — τὰ δὲ μετεξέτερα=ἀττ. τὰ δὲ τινα=ἄλλα δὲ τινα. — περὶ τοῦτου (οὐδ.)=ὥς πρὸς τοῦτο (δηλ. τὸ λέγεται γάρ ἐξ Ἀφει. κτλ.). — ἀποδεδέχθω = ἀττ. ἀποδεδείχθω· ἀποδείκνυται γνώμη=ἐκφράζεται γνώμη. — μιν = αὐτόν· ὑποκμ. τοῦ ἀπικέσθαι. — σημαίνω = λέγω, ἀναφέρω. — ὥς γένοιτο = πῶς ἐγένετο. — τὰς περιπεμφθείσας τῶν ν. = τὰς περιπεμφθείσας ναῦς.

Τῇ κατὰ Π. γενομένῃ, ὅτε ὁ Περσικὸς στόλος εὗρίσκετο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σηπιάδα, σφοδρὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης ἐξεγείρας φοδερὰν τρικυμίαν ἐπέφερε δεινὰς ζημίας εἰς αὐτόν. Αἱ διαφθαρεῖσαι κατὰ τὴν τρικυμίαν αὐτὴν τριήρεις ἦσαν περὶ τὰς 400, σὺν αὐταῖς δὲ κατεστράφησαν πλείστοι ἄνδρες καὶ ἀπωλέσθησαν πολλὰ σκεύη καὶ πλοῦτῃ τῶν Περσῶν. Μετὰ τὴν τρικυμίαν τὰ ὑπόλοιπα πλοῖα τοῦ στόλου κατέφυγον εἰς Ἀφετάς. — σιαδίους ὀγδώκοντα, σχεδὸν = 14 χιλιόμετρα, δηλ. ὥρας πόσας; — τὴν τε ναυηγίην, δηλ. τὴν κατὰ Πήλιον. Τὸ ναυάγιον τοῦτο τοῦ Περσικοῦ στόλου εἶχον μάθει οἱ Ἑλλ. παρὰ τῶν ἐν ταῖς Εὐβοϊκαῖς ἄκραις ἡμεροσκόπων· ὥστε ὁ δῦτης Σκυλλίας ἀναφέρει ἐνταῦθα οὐχὶ τὸ συμβάν αὐτό, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀπωλειῶν τῶν Περσῶν. — τὰς περ τῶν νεῶν, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 7.

Κεφ. 9.

Λόγον σφ. αὐτοῖσι ἐδίδοσαν=διεσχέπτοντο. — ἐνίκα=ὑπὲρ-σχες· ὥς ὑποκμ. τὰ ἀπρμφ. πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν. — αὐλί-

ζομαι = στρατοπεδεύω, καταλύω.—μετέπειτα = ἄττ. ἔπειτα.—
μέση νύξ = ἄττ. μέσαι νύκτες = ; —παρέντας, τοῦ ῥ. παρήμι
= ἀφίνω νὰ παρέλθῃ.—τῇσι περιπλ. τῶν νεῶν = ταῖς περι-
πλεύσαις ναυσί.—ὥς, αἰτλγκ.—δείλη ὀψίη = τὸ δειλινὸν
(3-4 μ.μ.).—τῆς ἡμέρης, ἐκ τοῦ δείλην ὀψίην.—φυλάτιτω =
περιμένω.—ἐπαναπλέω = ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος κατὰ τινος.
—ἀπόπειραν αὐτῶν κτλ. = βουλόμενοι (μετχ. αἰτλγκ.) ἀπό-
πειραν ποιήσασθαι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου αὐτῶν
(τῶν Περσῶν).—ἀπόπειραν ποιοῦμαι τῆς μάχης = δοκιμάζω
τὸν τρόπον τῆς μάχης.

Αὐτοῦ, δηλ. παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον.—μετὰ δὲ τοῦτο, δηλ. μετὰ
τὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν.—οὐδείς, δηλ. τῶν ἐν Ἀφεταιῖς Περ-
σῶν.—διέκπλους, οὗτος ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ ταχύ-
πλοα πλοῖα πλέοντα διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων βλάπτουσιν
αὐτὰ καὶ εἶτα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν ἰδίαν των τάξιν.

Κεφ. 10.

Σφεας = ἄττ. σφᾶς = αὐτοὺς (τοὺς Ἑλλ.).—πάγχυ = ἄττ. πάνυ.
—ἐπενείκαντες = ἄττ. ἐπενεγκόντες· ἡ μετχ. αὕτη διατὶ δὲν
συνδέεται τῇ μετχ. ὀρέοντες ; —μανίην ἐπιφέρω τινὶ = ἀποδί-
δω εἰς τινὰ μανίαν, ἐκλαμβάνω τινὰ ὡς τρελλόν.—οἰκότα κάρτα
= ἄττ. εἰκότα μάλα = πολὺ πιθανά.—γε = βεβαίως.—ὀρέοντες,
μετχ. αἰτιολογούσα τῇ ἐλπίσαντες.—ὀλίγας, δηλ. ἐούσας.—κα-
ταφρονῶ τι = στηρίζω τὰς σκέψεις μου εἰς τι.—ἐκυκλοῦντο,
πρτκ. ἀποπρτκ.· κυκλοῦμαι = περικυκλώνω.—ἐς μέσον, βραχυλο-
γικῶς = οὕτως ὥστε νὰ φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον.—ποιοῦμαι
συμφορὰν μεγάλην = θεωρῶ ὡς μεγάλην συμφορὰν = λυποῦμαι
ὑπερβολικά.—ὀρέοντες... ἐπιστάμενοι, μετχ. αἰτλγκ.—περιέ-
χομαι = κυκλοῦμαι, περικλείομαι.—ἀπονοοτῶ = ἐπανέρχομαι.—
τὰ πρήγματα = ; (κεφ. 4).—ἡδομένῳ ἐστί μοι τι = με εὐχαρι-
τεῖ τι.—ἄμιλλαν ποιοῦμαι ὅπως (μετὰ μέλλ. ὀριστικ.) =
ἀγωνίζομαι προθύμως, φιλοτιμοῦμαι πῶς (νά...).—ἐλῶν = συλλα-
βών.—λάμπεται = ἄττ. λήπεται.—λόγος τινὶ ἐστί τινος
πλεῖστος = ὁμιλεῖ τις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περί τινος.—στρα-
τόπεδα = στόλος.

Οἰκότα κάρτα ἔλπ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ.—

τῶν Ἰώνων, τῶν Ἑλλήνων δηλ. τῶν οἰκούντων τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὰς νήσους, αἵτινες ὑπηρέτουν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν.—τὸ γινόμενον, δηλ.;—Ἀθηναίων γὰρ κτλ., ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν εἶπον οὗτοι νέα Ἀττικὴν καὶ οὐχὶ ἄλλην.—αὐτοῖσι, δηλ. τοῖς Πέρσαις.

Κεφ. 11.

Σημαίνει (δηλ. ὁ σαλπικτής)=δίδει τὸ σημεῖον (πρὸς προσβολήν). — πρῶτα = πρῶτον. — ἀντίπρωρος γίγνομαι τινι = στρέφω τὴν πρῶραν πρὸς τινα. — δεύτερα = ἄττ. ἔπειτα. — ἔχομαι τινος = ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐπιχειρῶ τι. — ἐν ὀλίγῳ (δηλ. χώρῳ) = ἐντὸς μικρᾶς περιοχῆς. — περ ἀπολαμφθέντες = ἄττ. καίπερ ἀποληφθέντες ἀπολαμβάνω = ἀποκλείω, περιορίζω. — καὶ κατὰ στόμα (=καὶ μάλιστα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον), δηλ. ἔργον εἶχοντο. — ἐνθαῦτα, τοπκ. — τὸν Γόργου κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ Φιλάονα τὸν Χέρ. τὸν ἀδελφεὸν Γόργου τοῦ Σαλαμ. βασιλέως. — λόγιμος = ἀξιόλογος, περίφημος. — ἀριστηῖον = ἄττ. ἀριστεῖον. — τοὺς δὲ = τούτους δέ. — ἑτεραλκῆς (μάχη) = μάχη κλίνουσα ὅτε μὲν πρὸς τὸ ἐν μέρος, ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἄλλο, ἀμφίρροπος: ἑτεραλκέως ἀγωνίζομαι = ἀγωνίζομαι ἄνευ ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος. — πολλὸν = ἄττ. πολὺ. — παρὰ δόξαν = ; (κεφ. 4). — σὺν βασιλεῦ, συναπτέον τῷ ἐόντων.

Ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγ., οὕτως ὥστε ἐσχηματίσθη κύκλος, ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποίου προεξείχον τὰ πλοῖα ὡς ἀκτίνες. — παρὰ δόξαν, οἱ Πέρσαι δὲν προσεδόκων τοιαύτην ἐκ μέρους τῶν Ἑλλ. πεισματώδη ἀντίστασιν. — διὰ τοῦτο τὸ ἔργον, ποῖον;

Κεφ. 12-13.

Εὐφρόνη = ; (κεφ. 6). — ἦν μὲν ... ἐγίνετο δέ, κατὰ παράταξιν ἀντί καθ' ὑπόταξιν: εἰ καὶ ἦν ... ἐγίνετο — ὥρα = ἔτος. — μέσον θέρος = τὸ μέσον τοῦ θέρους. — ὕδωρ ἄπλετον = βροχὴ ἄφθονος. — σκληρὸς = βαρὺς. — ἐκφοροῦμαι = ῥίπτομαι ἔξω, εἰς τὴν ξηράν. — εἰλοῦμαι = συνωθοῦμαι. — οἱ ταρσοὶ τῶν κωπέων = τὸ πλατὺ μέρος τῶν κωπῶν. — οἱ ταύτη = οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ (δηλ. ἐν Ἀφειαῖς). — κατιστέατο = ἄττ. καθίσταντο. — ἐλπίζοντες, ἐνταῦθα = φοβούμενοι: μετὰ τούτου συναπτέον τὸ πάγχυ (= ἄττ. ;).

— ἐς οἷα κακὰ ἦκον = ὅτι ἐς τοιαῦτα κακὰ ἦκον = διότι εἰς τοιαύτας συμφορὰς περιέπεσον. — πρὶν ἢ καὶ =; (κεφ. 2). — ἀναπνέω = ἀναλαμβάνω. — χειμῶν = τρικυμία. — ὑπολαμβάνω = ἐπακολουθῶ. — καρτερός = πεισματώδης. — ἐκ τῆς... = μετὰ τὴν... — ὄμβρος λάβρος = ῥαγδαία βροχή. — ὠρμημένα (μὲ σῆμ. ἐνεστ.) = κινούμενα, καταφερόμενα (ἐκ τοῦ Πηλίου). — ἡ αὐτὴ περ = ἡ αὐτὴ ἀκριβῶς. — εὐῶσα. ἡ μετχ. κατὰ τὴν ἐρμηνείαν περιττή. — πολλὸν = πολλῶ· μετὰ τούτου συναπτέον τῷ ἔτι. — ἄχαρι = δυσάρεστον· κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ τοῦ ὀλέθριον ἢ κἀκίστον. — δὴ = ὡς γνωστόν. — πνεῦμα = ἄνεμος. — τῇ = ἀττ. ἡ = ποῦ. — ἐκπίπτω = ἐκβάλλομαι, ῥίπτομαι ἔξω (εἰς τὴν ξηράν). — πέτρα =; (VI, κεφ. 44). — ὅπως ἂν ἐξισωθείη, πρὸλ. κεφ. 7 «ὡς ἂν...» ἐν σελ. 122. — τὸ Ἑλληνικόν = ἡ Ἑλληνικὴ δύναμις. — τὸ Περσικόν = ἡ Περσικὴ δύναμις. — μηδὲ = καὶ μὴ.

Ἄκ. ταῦτα, ποῖα; — τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 8, ἐν σελ. 123. — ἐποιείεό τε πᾶν κτλ., ὁ Ἡρόδ. ἀποδίδει ταύτην τὴν περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους γενομένην ῥαγδαίαν βροχὴν εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τὴν ὕβριν τῶν Περσῶν.

Κεφ. 14.

Σφι ἄσμενοισι = πρὸς χαράν των. — ἡμέρη ἐπέλαμψε = ἤρχισε νὰ φέγγῃ (νὰ ἐξημερώνῃ). — ἀτρέμας = ἡσύχως, ἀκινήτως· ἀτρέμας ἔχω τὰς νέας = ἔχω τὰ πλοῖα ἀκίνητα. — ἀποχρῶ = ἀρκῶ· ἀπροσ. ἀποχρᾶ = εἶναι ἀρκετόν· ἐνταῦθα τὸ μέσον ἀπεχρᾶτο ἀντὶ τοῦ ἐνεργητ. ἀπέχρα. — κακῶς πρήσσουσι, ἡ μετχ. αἰτλγκ.· κακῶς πράττω = εὐρίσκομαι ἐν κακῇ καταστάσει. — δὴ = ἦδη. — ἐπιρρῶν-νυμι = ἐνισχύω, δίδω θάρρος. — καὶ ἅμα ἀγγελίῃ, δηλ. ἐπέρρωσε. — φυλάξαντες... πλέοντες, διατὶ δὲν συνδέονται αἱ μετχ.;

Τὴν αὐτὴν ὥρην, δηλ. τὴν δειλὴν ὀψίην, καθ' ἣν καὶ τὴν προτεραιὰν ἐναυμάχησαν (κεφ. 9). — Κιλίσσησι, οἱ Κίλικες εἶχον παράσχει 100 πλοῖα εἰς τὸν στόλον τῶν Περσῶν.

Κεφ. 15.

Δεινόν τι ποιοῦμαι (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι πρᾶγμα νὰ... — νέας οὕτω... = οὕτω ὀλίγας νέας λυμαίνεσθαι

σφι.—*λυμαίνομαί τινι*—βλάπτω τινά.—*τὸ ἀπὸ Ξέρξεω*—τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ξ. τιμωρίαν.—*δειμαίνω*—φοβοῦμαι.—*οὐκ*, συναπτόν τῷ ἔτι.—*παρακελευσάμενοι*, ἀπολύτως· παρὰ τοῖς ἀττ. *π. ἀλλήλοις*—ἐνθαρρύναντες ἀλλήλους.—*μέσον ἡμέρης*—μεσημβρία.—*συμπίπτει*—συμβαίνει κατὰ τύχην.—*ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγών*, τοῦτο συντάσσεται πρῶτον μὲν μετὰ τῆς *περὶ καὶ γενκ.* (*περὶ τοῦ Εὐρίπου*—περὶ τῆς διόδου τοῦ Εὐρ.) ἔπειτα δὲ μετ' ἀπρμφ. δηλοῦντος σκοπὸν (*τὴν ἐσθ. φυλάσσειν*).—*οἱ μὲν*, οἱ Ἕλληνες· τοὺνναντίον *οἱ δὲ*—*οἱ Πέρσαι*.—*ὅκως* (μετὰ μέλλ. ὀριστ.)—*πῶς νά . . .*· πλαγία ἐρώτησις.—*παρίημί τινα*—ἀφίνω τινά νά εἰσέλθῃ.—*στράτευμα*, ἐνταῦθα—στόλος.—*πόρος*—δίοδος.—*κρατῶ τινος*—γίνομαι κύριός τινος.

Τοῦ πόρου, δηλ. τοῦ Εὐρίπου.

Κεφ. 16.

Οἱ Ξέρξεω—οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ξ., ὁ στόλος τοῦ Ξ.—*ἀτρέμας ἔχω*, ἐνταῦθα ἀμετῶ.—*μένω ἥσυχος*, ἀκίνητος.—*μνηοειδής*—ὁ ἔχων σχῆμα ἡμισελήνου· *μνηοειδὲς (σχῆμα) ποιῶ τῶν νεῶν*—παρατάσσω τὰς ναὺς εἰς σχῆμα ἡμισελήνου.—*περιλαμβάνω*=; (κεφ. 7).—*ἐνθεῦτεν*, χρονκ.—*συμμίσγω*=; (βιβλ. VII, κεφ. 211).—*παραπλήσιος*= σχεδὸν ἴσος.—*στρατός*, ἐνταῦθα—στόλος.—*ὑπὸ* (μετὰ γενκ.), δηλοῖ τὴν αἰτίαν=ἐνεκα.—*μεγάθεός τε καὶ πλ.*, δηλ. τῶν νεῶν.—*πίπτω*=καταστρέφομαι.—*ταρασσομένων . . περιπιπτ*, μετχ. αἰτλγκ.—*ταράσσομαι* (παθ.)=εἶμαι ἐν ταραχῇ.—*αἱ νῆες περιπίπτουσι περὶ ἀλλήλας*=τὰ πλοῖα συγκρούονται πρὸς ἀλλήλα.—*ὁμῶς μέντοι*=ἀλλ' ὁμῶς.—*ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε*, ἡ αὐτὴ ἔννοια θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρὸ βλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσεσθαι καὶ οὐ παραμενέειν»).—*δεινὸν χρῆμα ποιοῦμαι*=δεινόν τι ποιοῦμαι (κεφ. 15).—*τράπεσθαι*=ἀττ. *τρέπεσθαι*.

Κεφ. 17.

Πλεῦνες, πῶς παρὰ τοῖς Ἀττ.;—*ἀγωνιζόμενοι*, ἀνεμένετο ἀόριστος ἀγωνισάμενοι.—*διίσταμαι*=χωρίζομαι· *διέστησαν χωρὶς*, πλεονασμός.—*οἱ ἄλλα τε κτλ.*=διότι οὗτοι κτλ.—*ἀπεδέξαντο*=ἀττ. *ἀπεδείξαντο*· *ἀποδείκνυμαι*=ἐπιδεικνύω.—*ὄρμος*

= τόπος, ἔνθα προσορμίζονται, ἀράζουσιν τὰ πλοῖα· ἐς ὄρμον ἐπείγομαι = σπεύδω νὰ προσορμισθῶ.

Διηκοσίοισι, τὸ σύνγηθες πλήρωμα τῆς τριήρους ἀπετελεῖτο ἐκ 200 ἀνδρῶν. — *ἄσμενοι*, διότι ἡ μάχη οὐδένα ἀπέδειξεν ἡττημένον.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα.
Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. — *Ἀλωσις τῶν Ἀθηνῶν*
καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Κεφ. 40.

Κατίσχω τὰς ναῦς = διευθύνω τὰ πλοῖα. — *προσδέομαι* = δέομαι. — *σχεῖν πρὸς* = *πλεῦσαι πρὸς*. — *ὑπεξάγομαι* — *ὑπεκτίθεμαι* = ; (κεφ. 4). — *πρὸς δὲ* = *πρὸς τούτοις δέ*. — *τὸ* (= ἄττ. δ) *ποιητέον αὐτ.* ἔσται = ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θὰ πρέπη (θὰ εἶναι ἀνάγκη) αὐτοὶ νὰ πράξωσιν. — *ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι* (= ἄττ. *καθήκουσι*) *πρ.* = ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων. — *βουλὴν ποιοῦμαι* = *βουλευόμαι*. — *ὥς ἐψευσμένοι*, μετχ. αἰτλγκ. *ψεύδομαι γνώμης* = ἀπατῶμαι ἐν τῇ κρίσει μου, σχηματίζω ἐσφαλμένην γνώμην. — *ὑποκατημένους* = ἄττ. *ὑποκαθημένους*· *ὑποκάθημαί τινα* = ἐνεδρεύω τινά. — *τὸν βάρβαρον* = *τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς βαρβάρους*. — *τῶν μὲν* = ἄττ. *τούτων μὲν*· ἢ γενκ. ἐκ τοῦ οὐδέν. — *οἱ δὲ ἐπυνθ.* = *ἐπυνθάνοντο* δὲ (πρβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε»). — *τειχέοντας* = ἄττ. *τειχίζοντας*. — *τὴν Πελοπ.*, ὑποκμ. τοῦ περιεῖναι, ὅπερ ἐκ τοῦ *περὶ πλ. ποιευμένους* (μετχ. αἰτλγκ.) — *περίειμι* = *σώζομαι*. — *περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι* = *πολὺ φροντίζω*. — *ἔχοντας ἐν φυλακῇ*, ἢ μετχ. αἰτλγκ. *ἐν φυλακῇ ἔχω* = ; (VII, κεφ. 207). — *τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι* (= ἄττ. *ἀφιέναι*), ἐκ τοῦ *ἐπυνθάνοντο*· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (μετάβασις ἐκ τῆς μετχ. «*τειχέοντας*» εἰς ἀπρμφ. «*ἀπιέναι*»). — *οὕτω δὴ*, ἐπαναλαμβάνει τὸ *ταῦτα πυνθανόμενοι* = τότε λοιπόν.

Ὁ δὲ Ἑλλ. ναυτικός στρατός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν τῶν Περσῶν, ὅστις μετὰ τὰς μάχας περὶ τὰς Θερμοπύλας πορευθεὶς διὰ Φωκίδος, Δωρίδος καὶ Βοιωτίας κατηυθύνετο εἰς Ἀττικὴν. — αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἑλλ. συμμάχων. — τῶν μὲν, τίνων ;

Κεφ. 41.

Κατέχω ἔς = προσρμίζομαι εἰς. — ἔς τὴν ἑωυτῶν, δηλ. χώραν. — κήρυγμα ποιοῦμαι = κηρύττω. — Ἀθηναίων κτλ. = τῇ (= ἄττ. ῆ) τις Ἀθ. δύναται ἢ τις = ὅπου ἕκαστος. — σώζειν, τὸ ὑποκμ. «Ἀθηναίων τις». — οἰκέται; (κεφ. 4). — ἐνθαῦτα, χρονκ. — ἀπέστειλαν, δηλ. τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. — ὑπεκτίθεμαι = ; — χρηστήριον = χρησμός. — ὑπηρετῶ τινι = προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινα, βοηθῶ τινα. — καὶ δὴ καί, τοῦτο ἐξαίρεται καὶ διὰ τοῦ οὐκ ἦκιστα = μάλιστα. — φύλακα, κτηρμ. — ἐνδιαιτῶμαι = κατοικῶ, διαμένω. — καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — ὥς ἐόντι = ὥς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὄψις). — ἐπιμήνια (ἱερὰ) = μηνιαῖαι προσφοραὶ ἢ θυσίαι. — προτιθέντες, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδοτέον τὸ ἐπιμήνια προτίθηναι = παραθέτω. — μελιτόεσσα (= ἄττ. μελιτοῦντα), δηλ. μᾶζα = πλακοὺς ἐκ μέλιτος, μελόπητα. — ἀναισιμῶ (-όω) = καταναλίσκω, κατατρώγω. — ἄψανστος = ἄθικτος. — ἱρεῖης = ἄττ. ἱερείας. — μᾶλλον τι = πολὺ περισσότερον. — ὥς καὶ τῆς θ. ἀπολελοιπυῖης, τὸ ὥς δηλοῖ τὴν ὑποκμκ. αἰτίαν = διότι κατὰ τὴν γνώμην των καὶ ἡ θεὰ εἶχε καταλίπει. — σφι = ὑπ' αὐτῶν. — ὑπέγκειμαι (πθτ.) = ἔχω μετενεχθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές. — τὸ στρατόπεδον = ὁ στόλος.

Τῷ χρηστηρίῳ, κατὰ τὸν χρησμὸν ἔπρεπεν οἱ Ἀθην. νὰ μὴ ἀναμένωσι τοὺς Πέρσας ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ νὰ φύγωσιν ἐξ αὐτῶν πρότερον. — ὄφιν μέγαν, συνήθως ὁ ὄψις ἐκαλεῖτο ὄφιν οἰκουρὸς ἢ Ἐριχθόνιος. — ἐν τῷ ἱερῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς. ὁ ναὸς οὗτος τῆς Ἀθηνᾶς ἦτο ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ τὰ θεμέλια τούτου ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ Περσενῶνος καὶ τοῦ Ἐρεχθείου (βλ. σχεδγμ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — ὥς ἐόντι, διὰ τούτου ὁ Ἡρόδ. ἐκφράζει τὴν ἀμφιβολίαν του περὶ τῆς ἀληθοῦς ὑπάρξεως τοῦ ὄψεως. — τῆς θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς ἣν ἱερὸς ἦτο ὁ ὄψις. Τὴν

ἀναχώρησιν τῆς θεᾶς συνεπέβαινον οἱ Ἀθ. ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ ὄψεως.

Κεφ. 42.

Οἱ ἀπ' Ἀρτ., βραχυλογία ἀντί: οἱ ἐν Ἀρτεμισίῳ (ὄντες) ἀπ' Ἀρτεμισίου. — ὁ λοιπός, συναπτέον τῷ ὁ τῶν Ἑλλ. ναυ-
τικὸς στρατός. — πλεῦνες = ἀττ.; — ἡ ἐπ' Ἀρτ. ἐνανμάχεον
= ἡ ὅσαι εἶχον ναυμαχῆσαι πλησίον τοῦ Ἀρτ. — πολίων = ἀττ.
πόλεων. — ἐπὴν, δηλ. ταῖς ναυσί· ἐπειμί τινι = προῖσταμαί
τινος. — αὐτός = ὁ αὐτός. — οὐ γένεος τοῦ β. ἑών = ὁ ὅποιος δὲν
κατήγετο ἐκ βασιλικῆς οἰκογενείας. — πάρεξ =; (κεφ. 1). — πεν-
τηκοντέρων =; (κεφ. 1).

Πυνθανόμενος, τοῦτο, δηλ. τοὺς ἀπ' Ἀρτ. κατασχεῖν τὰς
νέας ἐς Σαλ. — ἡ ἐπ' Ἀρτ. ἐνανμάχεον, πόσαι ἦσαν αἱ ναυμα-
χήσασαι παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον; — οὐ γένεος τοῦ β. ἑών, παρὰ
τοῖς Λακεδ. συνήθως βασιλεῖς εἶχον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ.

Κεφ. 49.

Προτίθημι = προτείνω. — γνώμην ἀποφαίνομαι = ἐκφράζω
τὴν γνώμην μου. — ὅκου... τῶν (= ἀττ. ὧν) κτλ. = ὅκου τού-
των τῶν χωρέων (= ὅπου ἐκ τούτων...), ὧν αὐτοὶ ἐγκρατέες
εἰσὶ. — ἐγκρατής = κύριος. — δοκέοι ἐπ. εἶναι κτλ. = νομίζει ὅτι
εἶναι καταλληλότατον νὰ ναυμαχῶσιν. — ἀπειτο = ἀττ. ἀφεῖτο
πθτκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ ἀφίημι. — πέρι, ἀναστροφή = περὶ δὲ
τῶν λοιπέων, δηλ. χωρῶν. — προετίθεε, δηλ. γνώμην ἀπο-
φαίνεσθαι· ὡς ὑποκμ. τοῦ προετίθεε εἶναι ὁ Εὐρυδιάδης. —
συνεκπίπτω, τοῦτο κυρίως λέγεται περὶ τῶν ψήφων, αἵτινες
ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς κάλπης, ἐν ᾗ εἶναι συνηγμέναι· ἔπειτα μετα-
φορικῶς περὶ τῶν γνώμῶν· αἱ γνώμαι συνεξέπιπτον = αἱ γνώ-
μαι ἦσαν σύμφωνοι. — πλώσαντας = ἀττ. πλεῦσαντας. — ἐπι-
λέγοντες, ἐνταῦθα ἀνέμενέ τις μετὰ τὸ λεγόντων γενκ. ἀπόλυτον
ἐπιλεγόντων· ἐτέθη ὁμῶς ὀνομαστκ., διότι αἱ γνώμαι τῶν λ.
αἱ πλ. συνεξέπιπτον = οἱ πλεῖστοι ἔγνωσαν. — ἐπιλέγω
= λέγω προσέτι. — λόγος = αἰτία. — πολιορκήσονται, μέσος
μέλλ. μετὰ παθτκ. σημασίας. — ἵνα, τοπικόν = ὅπου. — τιμωρή
= βούθεια. — πρὸς δὲ τῷ Ἰσθ., δηλ. ἐόντες· ἡ πρὸς = πλησίον.

—ἐς τοὺς ἑωυτῶν, βραχυλογία ἀντί: ἐς τὰς χώρας τῶν ἑωυτῶν.—ἐκφέρομαι (παθτκ., μετὰ μέσου μέλλ. ἐξοίσομαι)=ἐξέρχομαι, ἀποδιδάζομαι.

Κεφ. 50.

Ἐπιλέγομαι=σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι.—τὸν βάρδαρον=; (κεφ. 40).—ὁ τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ=ὁ στρατός, ὅστις μετὰ τοῦ Ξέρξου διηυθύνθη.—ἐκλελοιπότων (μετχ. χρονκ.) ἐς Πελοπ., βραχυλογία ἀντί: ἐκλελοιπότων (τὴν πόλιν) καὶ πεφευγότων ἐς Πελοπ.—τὴν Πλαταιέων, δηλ. πόλιν ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐμπρησας.—ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνταῦθα=ἐς τὴν Ἀττικὴν.—ἐκεῖνα=τὰ ἐκεῖ (δηλ. τὰ ἐν Ἀττικῇ).—Πλάταιαν, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου Πλαταιάς· οὕτω ἀπαντᾷ καὶ Θεσπια ἀντὶ τοῦ Θεσπιαί.—πυνθάνομαι τινος, ὅτι=πληροφοροῦμαι παρὰ τινος, ὅτι.—οὐκ ἐμῆδιζον, ὑποκμ.: οἱ Θεσπ. καὶ οἱ Πλατ.—ἀπὸ τῆς διαβ. τοῦ Ἑλλ.=ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν διέδθησαν τὸν Ἑλλ.—ἐν τῷ=ἀττ. ἐν ᾧ (δηλ. μηνί)=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου.—ἐν τρισὶ ἐτέροισι μηνσὶ=ἐντὸς τριῶν ἄλλων μηνῶν.—γίγνομαι ἐν=φθάνω εἰς.—ἄρχω τινὶ=εἶμαι ἄρχων τινός.

Αὐτῶν, δηλ. τῶν Θεσπιδέων.—οὐκ ἐμῆδιζον, οἱ Θεσπιεῖς καὶ οἱ Πλατ. εἶχον στείλει στρατὸν κατὰ τῶν Περσῶν (πρβλ. VII, κεφ. 202—VIII, κεφ. 1).—αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ.—Καλλ. ἄρχοντος Ἀθην., δηλ. τῷ 480 π. X.

Κεφ. 51.

Θύρα=σπινός.—ἀμύνομαι=ἀποκρούω.—ἅμα μὲν... πρὸς δέ=ἄρ' ἐνὸς μὲν... πρὸς τούτοις δέ.—ὑπὸ=ἐνεκα.—ἀσθένεια βίου=πενία.—οὐκ ἐκχωρήσαντες... δοκέοντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἐκχωρῶ=ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—αὐτοὶ=μόνοι.—τὸ μαντήιον, βραχυλογία ἀντί: τὸν νοῦν τοῦ μαντείου=τὴν σημασίαν τοῦ χρησμοῦ.—χρῶ (-άω)=χρησιμοδοτῶ.—τὸ ξύλινον τεῖχος κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ μαντήιον=ὅτι δηλ. κτλ.—εἶναι, ἐκ τοῦ δοκέοντος.—κρησφύγετον=καταφύγιον.

Τὸ ἄστυ, τὴν πόλιν ἄνευ τῆς ἀκροπόλεως.—ἐν τῷ ἱερῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς (πρβλ. κεφ. 41, ἐν σελ. 129).—ταμίας τοῦ ἱεροῦ, οἱ ταμίαι οὗτοι, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφύλαττον τὰ κειμήλια

καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, καὶ καθόλου φαίνεται ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν πάντων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. — **φραζάμενοι**, κατὰ τὴν ἄνοδον τὴν εἰς τὸ Δ. μέρος (πρὸ βλ. κεφ. 53). Αἱ ἄλλαι πλευραὶ τῆς ἀκροπόλεως προεφυλάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πελασγικῶν τειχῶν καὶ τῆς ἀποκρήνου ἀνωφερείας (βλ. σχεδ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — **αὐτοί**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἐνόμισαν, ὅτι ὁ χρησμός, λέγων **ξύλινον τεῖχος**, ἐνόει τὰ πλοῖα. — **αὐτὸ δὲ τοῦτο**, δηλ. τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀνεγερθὲν ξύλινον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Κεφ. 52.

Ἴζομαι = στρατοπεδεύω. — **ῥχθος** = λόφος. — **καταντίον** (= ἄττ. **ἐναντίον**) **τῆς ἀκροπόλεως** = ἀπέναντι τῆς ἀκρ. — **ὅκως... ἄψειαν** = ὁπότε... ἄψειαν = ὁσάκις ἤναπτον. — **διστὸς** = ἄττ. **οἰστὸς** = βέλος. — **ἐνθαῦτα**, χρον. — **τὸ ἔσχατον κακοῦ** = ἡ ἐσχάτη στενοχωρία. — **προδεδωκότος**, δηλ. αὐτοῦς. — **λόγοι** = προτάσεις. — **δμολογία** = συνθήκη. — **ἐνεδέκοντο** = ἄττ. **ἐνεδέχοντο**. — **καὶ δὲ καὶ** = καὶ μάλιστα. — **ὀλοίτροχος** = λίθος στρογγύλος. — **ἀπίεσαν** = ἄττ. **ἀφίεσαν** **ἀφίημι** = κυλίω. — **ἀπορίησι ἐνέχομαι** = εὐρίσκομαι ἐν ἀμηχανίᾳ. — **συχνὸς** = πολὺς. — **οὐ δυνάμενον**, μετχ. αἰτληχ.

Ὅκως στυππ. κτλ., ἡ ἔννοια: αἱ Πέρσαι ἐτύλισσαν τὰ βέλη των διὰ στυππείου, ἤναπτον αὐτὸ καὶ εἶτα ἐτόξευον αὐτὸ εἰς τὸ φράγμα. — **τοῦ φρ. προδεδωκότος**, διότι τοῦτο — τὸ φράγμα — δὲν ἀντεῖχε πλέον. — **τῶν Πεισιστρατιδῶν**, δηλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ἀπαδῶν του, οἵτινες εὕρισκοντο ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Ξέρξου.

Κεφ. 53.

Χρόνω = μετὰ πάροδον χρόνον, ἐπὶ τέλους. — **τὰ ἄπορα** = αἱ ἀμηχανίαι. αἱ δυσχέρειαι. — **δὴ τις**, τὸ δὴ ἐξαίρει τὴν ἔννοιαν τῆς ἀριστίας τῆς ἀντωνυμίας = κάποια. — **ἐξοδος** = διέξοδος. — **ἔδεε** = ἦτο προωρισμένον. — **θεοπρόπιον** = χρησμός. — **γίγνομαι ὑπὸ τινι** = περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τῇ** = ἄττ.; (κεφ. 41). — **δὴ** = βεβαίως. — **ἂν ἤλπισε, μὴ** = ἡδύνατο νὰ φοβηθῇ μήπως... — **κατὰ ταῦτα** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἐνταῦθα. — **ταύτη** = διὰ τούτου τοῦ μέρους. — **κατὰ τὸ ἱρόν**, ἢ **κατὰ** = πλησίον. — **καίτοι περ**, τὸ

τοι ἐνισχύει τὴν ἐνδοτικὴν σημασίαν τοῦ **καίπερ** = ἂν καὶ βεβαίως.
 — **κατὰ τοῦ τείχ. κάτω**, πλεονασμός = ἀπὸ τοῦ τείχους κάτω. —
τὸ μέγαρον = τὸ ἱερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτον. — **σφι**
 = ὅπ' αὐτῶν. — **κατέστρωντο**, πθηκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ **καταστρών-**
νυμι = φρονεύω.

Ἐμπροσθε πρὸ τῆς ἀκροπ., δηλ. εἰς τὸ Β. μέρος αὐτῆς.
 Ἡ δὲ ἄνοδος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἦτο εἰς τὸ Δ. μέρος. — **Ἀγλαύρου**,
 τὸ ἱερὸν τῆς Ἀγλαύρου, μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος, ἔκειτο
 εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως (βλ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX). —
ἐς τὸ μέγαρον, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς· ἐν αὐτῷ
 εὐρίσκετο τὸ ἐκ κορμιῦ ἐλαίας κατεσκευασμένον παλαιότατον
 ἄγαλμα τῆς θεᾶς. — **κατέφευγον**, ὡς ἰκέται. — **τὰς πύλας**, δηλ.
 τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.

Κεφ. 54.

Σχῶν = καταλαθὼν, κυριεύσας. — **παντελέως** = καθ' ὅλοκληρίαν.
 — **ἄγγελον**, κτηγρμ. τοῦ **ἱππέα**· ἐπεξηγεῖται ἀκριδέστερον διὰ τοῦ
Ἀρταβάνω ἀγγελέοντα (= ἄπ. ἀγγελοῦντα). — **σφι**, δηλ. **τοῖς**
Πέρσαις. — **εὐπρηξίῃ** = εὐτυχία. — **ἀπὸ δὲ τῆς πέμπτης**, ἐκ τοῦ
δευτέρῃ ἡμέρῃ — **τοῦ κήρυκος** = **τοῦ ἀγγέλου**. — **τρόπῳ τῷ**
σφετέρῳ = κατὰ τὸν ἰδικόν των (δηλ. τῶν Ἀθην.) τρόπον. — **τὰ**
ἱρὰ = τὰς συνήθεις θυσίας. — **εἴτε ἰδὼν . . . εἴτε ἐγένητο**,
 παρατηρητέον ὅτι ἐν τῷ β' μέρει τῶν διαzeugνυομένων ἐτέθη ῥ.
 παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως ἀντὶ μετοχ. — **δὴ ὧν**, ἐξαίρει τὸ α' μέ-
 ρος τῶν διαzeugνυομένων = βεβαίως. — **ὄψις ἐνυπνίου** = ὄραμα
 καθ' ὕπνον. — **ἰδὼν**, μετχ. αἰτλγκ. — **ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρή-**
σαντι, κατ' ἐννοίαν = ἡσθάνετο βάρος εἰς τὴν ψυχὴν του (τὸν ἔτυ-
 πτεν ἢ συνείδησίς του), διότι ἔκαυσε.

Παντελέως, δηλ. μετὰ τῆς ἀκροπόλεως. — **Ἀρταβάνω**, τοῦτον
 ὁ Ξέρξης εἶχε καταλίπει ἐν Σούσις ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του.
 — **τοὺς φυγάδας**, δηλ. τὸν Ἰππίαν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ,
 οὓς ἀνωτέρω ὠνόμασεν ὁ Ἡρόδοτος **Πεισιστρατίδας** (κεφ. 52).

Κεφ. 55.

Τοῦ εἵνεκεν = ἔνεκα τίνος, διατί. — **ἐπιμνηνέσκομαί τινος** =
 μνημονεύω τι. — **ἔστι ἐν τῇ ἀκρ.** κτλ., ἡ σύνταξις: **ἔστι ἐν τῇ**

ἀκροπόλι ταύτη νηὸς Ἐρεχθ. τοῦ λεγομένου εἶναι γηγενέος. — **γηγενῆς** = ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθείς. — **ἐν τῷ** = ἀττ. ἐν ῶ. — **θάλασσα** = πηγὴ ἁλμυροῦ ὕδατος — **ἐνι** = ἔνεστι. — **τὰ** (= ἀττ. ἅ), ἀναφέρεται εἰς τὸ **ἐλαίη** καὶ **θάλασσα**· ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ γένος τοῦ κατηγρμ. **μαρτύρια**. — **λόγος παρ' Ἀθηναίοις**, δηλ. **ἐστίν** = λέγεται παρ' Ἀθηναίων. — **ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας** = κατὰ τὴν φιλονικίαν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς χώρας κυριαρχίας. — **μαρτύρια θέσθαι** = ὅτι ἔθεσαν, παρήγαγον ὡς ἀποδείξεις (δηλ. τῆς προτέρας ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς κυριαρχίας των). — **κατέλαβε** = συνέδη. — **Ἀθηναίων**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **οἱ κελευόμενοι**. — **ὥρων** = ἀττ. ἐώρων. — **τὸ στέλεχος** = ὁ κορμός. — **ὅσον τε** = περίπου. — **ἀναδεδραμηκότα** = ὅτι εἶχεν ἀναδλαστήσει.

Νηὸς Ἐρεχθέως, ὁ ναὸς τοῦ Ἐρεχθέως ἔκειτο πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς εἰς τὴν θέσιν, ὅπου κατόπιν ἐκτίσθη τὸ σήμερον σωζόμενον Ἐρέχθειον (ιδ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX καὶ εἰκ. ἐν πίν. XI). — **ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας**, κατὰ τὸν μῦθον ἐν τῇ ἔριδι ταύτῃ ὁ Ποσειδῶν πλήξας διὰ τῆς τριαίνης του τὸν βράχον παρήγαγε πηγὴν ἁλμυροῦ ὕδατος, ἡ δ' Ἀθηνᾶ πλήξασα τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ δόρατος παρήγαγεν ἐλαίαν. Ἡ ἔρις αὕτη τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν περὶ τῆς Ἀττικῆς γῆς καὶ μάλιστα ἡ στιγμή τῆς νίκης τῆς θεᾶς παρίσταται ἐν τῷ Δ. αὐτώματι τοῦ Παρθενῶνος (βλ. εἰκ. ἐν πίν. X).

Γ' Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56 - 64)

Κεφ. 56.

Ὡς ἔσχε **τὰ περὶ τήν** ... = πῶς συνέδησαν τὰ ἀφορῶντα τήν ... — **θόρυβος** = ταραχή. — **ἔμενον**, μετ' αἰτιατικ. καὶ ἀπαρμφ. «**τὸ προκ. πρ. κυρωθῆναι**» μένω = περιμένω. — **κυρῶ (-ώω)** = ἀποφασίζω. — **τὸ προκείμενον πρῆγμα** = τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον εἶχε προταθῇ (ὑπὸ τοῦ Εὐρυδιᾶδου), δηλ. ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους

πρὸς ναυμαχίαν. — **ἐσπίπτω** = πίπτω ἐντὸς με ὁρμὴν (με βίαν), εἰσορμῶ. — **αἰίρω** = ἄττ. **αἶρω**. — **ἀποθενσόμενοι**, τοῦ ῥ. **ἀποθέω** = ταχέως ἀπέρχομαι. — **τοῖσί τε ὑπολ.** = καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολειπομένων. — **αὐτῶν** (δηλ. τῶν στρατηγῶν), γενκ. διακριτ. — **καὶ οἱ** = καὶ οὗτοι.

Ὡς ἀποθενσόμενοι, δηλ. εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας. — **πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμ.**, κατὰ τὴν ἐν τῇ συνεδρίῳ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην τῶν πολλῶν (πρὸλ. κεφ. 49).

Κεφ. 57.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **ἐπὶ τὴν νέα** = ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ νέα. — **εἶρετο** = ἄττ. **ἤρετο**. — **ὅ τι σφι εἶη βεβουλευμένον** = τί ὑπ' αὐτῶν εἶχεν ἀποφασισθῆ. — **πρὸς αὐτοῦ** = παρ' αὐτοῦ. — **ὥς εἶη δεδογμένον** = ὥς εἶη βεβουλευμένον. — **ἄρα** = λοιπὸν (κατὰ τὸν λόγον σου). — **οὔτοι . . . ἔτι ναυμαχήσεις** = βεβαίως δὲν θὰ ναυμαχήσης πλέον. — **ἀπαείρωσι** = ἄττ. **ἀπάρωσι**. **ἀπαίρω τὰς ναῦς** = ἀποπλέω. — **μὴ οὐ**, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **μή**. — **ἡ στρατιά** = ὁ στόλος. — **ἀπολέσται τε**, ὁ **τε** μετὰ τὸ **οὔτε** . . . **οὔτε** = ἀλλά. — **ἀδουλίῃσι** = ἄττ. **ἀδουλίαις**. ὁ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ **ἀδουλία** = ἀπερισκεψία. — **μηχανή** = τρόπος. — **διαχέαι**, ἀπρμφ. ἀορ. τοῦ ῥ. **διαχέω** = διαλύω, ματαιώνω. — **ἦν κως** = ἄν δηλ. κἄπως. — **ἀναγνῶσαι**, ἀορ. α' παρ' Ἡροδ. ἀπαντῶν τοῦ ῥ. **ἀναγιγνώσκω**. **ἀνέγνωσα** = ἔπεισα. — **μεταβουλεύομαι** = μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 58.

Κάρτα = ἄττ. ; — **ὑποθήκη** = συμβουλή. — **ἀμείδομαι** = ἀποκρίνομαι. — **ἦιε** = ἄττ. **ἦει**. — **οἱ** (= αὐτῶ), συναπτέον τῇ **συμμίξει**. **συμμίγνυμι τινι** = ἀνακοινῶ εἰς τινα. — **παρίζομαι τινι** = κάθημαι πλησίον τινός. — **καταλέγω** = διηγούμαι, ἐκθέτω. — **ἐωυτοῦ ποιεύμενος** (δηλ. τὰ ὑπὸ Μνησιφίλου ῥηθέντα) = οἰκαιοποιούμενος. — **ἄλλα πολλά**, ἀντικμ. τοῦ **καταλέγει καὶ προστιθείς**. — **ἐς ὃ** = ἄττ. **ἕως**. — **χρηίζων** = δεόμενος (δηλ. Εὐρυδιάδου). — **ἐκβῆναι συλλέξαι τε**, ὑποκμ. αὐτὸν (δηλ. τὸν Εὐρυδ.). ἀμφότερα τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **ἀνέγνωσε**.

Κεφ. 59.

Πρὶν ἢ = ἄττ. *πρίν*. — *προτίθημι τὸν λόγον* = προτείνω τὴν συζήτησιν. — *τῶν εἵνεκεν* = *περὶ τούτων, ὧν ἔνεκα*. — *πολλὸς ἦν ἐν τοῖσι λόγοις*, κατ' ἔννοιαν = *πολλοὺς λόγους ἐποιοεῖτο*. — *οἷα κάρτα δεόμενος* = ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην ἀνάγκην. — *προεξανίσταμαι* = ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν πρὶν ἢ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος· ἐπομένως = προτρέχω, προσορμῶ. — *ραπίζω* = μαστιγῶ. — *ἀπολύομαι* = ἀπολογοῦμαι. — *ἐγκαταλείπομαι* = μένω ὀπίσω ἐν ἀγῶνι δρόμου.

Ῥαπίζονται, δηλ. ὑπὸ τῶν *ραβδούχων*, ἀρχόντων, εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ τήρησις τῆς τάξεως τοῦ ἀγῶνος. — *ἐγκαταλείπομενοι* εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸν ἀγῶνα εὐθὺς ὡς δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τούτου.

Κεφ. 60.

Ἐλεγε ἐκείνων κτλ., ἡ σύνταξις: *ἔλεγε οὐδὲν ἔτι ἐκείνων τῶν πρ. λεχθέντων*· τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὧς, *ἐπεὰν ἀπαείρῃσι* κτλ. — *διαδιδράσκω* = *ἀποδιδράσκω*. — *οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα* = δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν κόσμιον. — *κατηγορεῖν*, δηλ. *αὐτῶν* (τῶν συμμάχων). — *ὁ δέ*, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δέ (πρβλ. κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — *ἄλλον λόγου ἔχομαι* = κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου, ἀναφέρω ἄλλον λόγον.

α) *ἐν σοί* . . . *ἔστι* = ; (VI, κεφ. 109). — *ἐμοί* = ὑπ' ἐμοῦ· διότι τὸ *πείθῃ* ἐνταῦθα παθητ. — *μηδὲ καὶ μή*. — *τούτων τοῖσι λόγοις* = *τοῖς τούτων λόγοις*. — *ἀναξεύγνυμι τὰς ναῦς* = ἀποπλέω. — *ἀντιτίθημι* = συγκρίνω. — *ἐκάτερον*, δηλ. τὰ ὑπὸ τούτων καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα. — *συμβάλλων*, δηλ. *τοῖς Πέρσαις* *συμβάλλω* = συγκρούομαι. — *ἀναπεπταμένος* = ἀνοικτός. — *τὸ* = ἄττ. *ὅ*. — *ἔχουσι*, μετχ. αἰτλγκ. — *ἀριθμὸν* = ἄττ. *τὸν ἀριθμόν*· αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — *τοῦτο δέ* = ἄφ' ἐτέρου δέ. — *τὰ ἄλλα*, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *εὐτυχήσωμεν*. — *ἅμα γὰρ τῷ* κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ *ἀπολέεις Μέγαρα*. Ὁ μὲν πεζὸς στρατὸς θὰ καταλάβῃ τὰ Μέγαρα, ὁ δὲ στόλος τὴν Σαλαμίνα καὶ Αἴγιναν. — *κινδυνεύω ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι* = κινδυνεύω μὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐκθέτω ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἰς κίνδυνον.

β) *ἐν αὐτοῖσι*, δηλ. *ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις*· τὴν αὐτὴν

σημασίαν ἔχει καὶ κατωτέρω «ἐν αὐτοῖσι ἔνεσι».—*χρηστὰ* = ὠφέλειαι. — *τὰ οἰκότα* (= ἄττ. *εἰκότα*) *ἐκ τοῦ πολέμου ἐκδαίνει*—ὁ πόλεμος λαμβάνει φυσικὴν ἔκδασιν.—*πολλὸν*=ἄττ. *πολὺ* (ἐπιρρ).—*πρὸς τινος*=πρὸς τὸ συμφέρον τινός.—*αὐτὶς δὲ* = πρὸς τοῦτοις δέ.—*περιγίνομαι*=σώζομαι.—*ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα*=εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι μετενεχθῇ χάριν ἀσφαλείας ὑφ' ἡμῶν τὰ τέκνα. — *μὲν* = ἄττ. *μὴν* = βεβαίως.—*περιέχομαι τινος* = ἐπιδιώκω τι. — *ὁμοίως αὐτοῦ τε* κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ τόδε. — *αὐτοῦ*, ἐν Σαλαμῖνι. — *προναυμαχῶ τινος*=ναυμαχῶ ὑπὲρ τινος.—*καί*, μετὰ τὸ *ὁμοίως*=καθὼς καί.—*πρὸς τῷ*... = πλησίον τοῦ... — *οὐδὲ*=*καὶ οὐ*.—*σφας*, δηλ. *τοὺς Πέρσας*. — *εὖ φρονῶ*=καλῶς σκέπτομαι.

γ) *ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσσονται*, βραχυλογικῶς = ἤξουσιν *ἐς τὸν Ἴσθμὸν καὶ παρέσσονται ἐν αὐτῷ*.—*ἐκαστέρω*=ἄττ. *πορρωτέρω*.—*τε*, μετὰ τὸ *οὔτε*... *οὔτε* = ; (κεφ. 57). — *κόσμος*=τάξις. — *Μεγάροισι κερδανέομεν περιεοῦσι* = ἀπὸ τῶν Μεγάρων, ἂν σώζονται, θὰ ἔχωμεν κέρδος. — *ἐν τῇ* = ἄττ. *ἐν ᾗ*. — *λόγιον* = χρησμός. — *καθύπερθε γίγνομαι τινος* = κρείσσων *γίγνομαι τινος*=νικῶ τινά. — *βουλευομένοισι*, μετχ. ὑπθτκ.—*εἰκότα βουλευομαι* = σκέπτομαι σωφρόνως. — *ὥς τὸ ἐπίπαν* = ὥς ἐπὶ τὸ πλείστον. — *ἐθέλει*, ὥς ὑποκμ. *τὰ βουλευόμενα*· *ἐθέλω* = συνηθίζω. — *προσχωρῶ πρὸς τι* = συμφωνῶ πρὸς τι, *παραδέχομαί τι*.

Κεφ. 61.

Ἐπεφέρετο, δηλ. αὐτῷ (τῷ Θεμ.)· *ἐπιφέρομαι τινι*=λοιδορῶ, ὑδρίζω τινά. — *σιγᾶν*, ὥς ὑποκμ. *χρησιμεύει ἡ ἐπομένη πρότασις «τῷ μὴ κτλ.» τοῦτον, ᾧ μὴ κτλ.* — *οὐκ ἔδων*=*κωλύων*. — *ἐπιψηφίζω τινί*=δίδω δικαίωμα ψήφου εἰς τινα.—*ἀπόλι*=ἄττ. *ἀπόλιδι*· *ἄπολις*=ὁ μὴ ἔχων πατρίδα. — *παρέχομαι πόλιν*=ἀντιπροσωπεύω πόλιν.—*οὕτω*, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὴν μετχ. *παρεχόμενον* — *γνώμας συμβάλλομαι* = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου.—*ταῦτα*, δηλ. *ὅτι Θεμιστοκλῆς ἄπολις ἀνὴρ εἶη*. — *προφέρω τί τινι* = ἐπιρρίπτω τι (δνείδος) κατὰ τινος. — *ὅτι*, αἰτλγκ. — *κεῖνον*... *πολλὰ ἔλεγε*, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ *ἔλεγε*. — *ἑωυτοῖσι*, δηλ. *ἑαυτῷ καὶ*

τοῖς ἄλλοις Ἄθ.· ἀνήκει εἰς τὸ ὥς εἶη κτλ.—*ἥπερ*—ἀττ. *ἥ*.—*ἔστε*—ἐφ' ὅσον, ἐν ὅσῳ.—*οὐδαμοὺς* (= ἀττ. *οὐδένας*), ὕποκμ. τοῦ ἀποκρούσασθαι, τὸ δὲ αὐτοὺς (τοὺς Ἄθ.) εἶναι ἀντικμ.· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἐδήλου.

Κεφ. 62.

Σημαίνω = ἐκθέτω, δηλῶ. — *διαβαίνω τῷ λόγῳ ἔς τινα* = στρέφομαι διὰ τοῦ λόγου πρὸς τινα.—*λέγω ἐπεστραμμένα* = λέγω ἔντονα λόγια.—*εἰ μενέεις... καί... ἔσαι*, ὡς ἀπόδοσις νοητέα τὸ «καλῶς ἔχει». — *ἀνατρέπω* = καταστρέφω. — *τὸ πᾶν τοῦ πολέμου φέρουσι ἡμῖν αἱ νέες* = τὰ πλοῖα παρέχουσιν ἡμῖν τὴν κυριωτέραν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῷ πολέμῳ. — *ὥς ἔχομεν* = ὅπως εὕρισκόμεθα· ἐπομένως = *αὐτίκα*, *εὐθύς*. — *ἀναλαμβάνω τινὰ* = παραλαμβάνω τινὰ μαζί μου.—*οἰκέται*; (κεφ. 4). — *κομιεύμεθα* = ἀττ. *κομιούμεθα*· *κομίζομαι* = πλέω. — *ἐκ παλαιοῦ ἔτι* = ἤδη ἐκ παλαιοῦ χρόνου. — *μονοῦμαί (-όομαί) τινος* = ἐγκαταλείπομαι ὑπὸ τινος.

Τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ὁμωνύμου πόλεως.

Κεφ. 63-64.

Ἀναδιδάσκομαι = μεταβάλλω γνώμην. — *δοκέειν δέ μοι*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = μοι φαίνεται δέ. — *ἄρρωδῆσας τοὺς Ἄθ...* *μή*, πρόληψις: *ἄρρωδῆσας μή οἱ Ἀθηναῖοι* κτλ.—*ἄρρωδῆσας* = ἀττ. *ὄρρωδῆσας*· *ὄρρωδῶ* = φοβοῦμαι. — *ἀπολιπόντων*, δηλ. *αὐτοὺς*· ἢ μετχ. ὑποθκ. — *ταύτην... τὴν γνώμην*, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ αὐτοῦ μ. *διανουμαχέειν*. — *αἰροῦμαι τὴν γνώμην* = ἀποδέχομαι τὴν γνώμην.—*μένοντας*, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — *διανουμαχῶ* = συγκροτῶ ναυμαχίαν. — *ἀκροβολίζομαι ἔπεσι* = φιλονικῶ διὰ λόγων. — *ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι* = συγχρόνως μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — *συμμάχους*, κτγρμ. — *αὐτόθεν*, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἐκ *Σαλαμῖνος*. — *ἐπεκαλέοντο*, δηλ. *συμμάχους* (κτγρμ.). — *ἐπὶ δὲ Αἰακὸν* κτλ. = διὰ τὸν Αἰακὸν δὲ καί... = διὰ τὴν ἐπικαλεσθῶσι δὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Αἰακοῦ καὶ τῶν ἄλλων Αἰακ.

Καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακ., δηλ. τὸν Πηλέα, Φῶκον καὶ τοὺς ἀπογόνους τούτων (Ἀχιλλέα, Τεῦκρον).

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66 - 67, 70)

Κεφ. 66-67.

Ἐπειδὴ, χρονκ.—ἐκ Τρηχίνος, συναπτεόν τῷ διέδθησαν.—
 τρῶμα=ἄττ. τραῦμα=ἤττα, ἀπώλειαι.—ἐπέχω=ἀναμένω.—
 γίγνομαι ἐν=; (κεφ. 50).—ἐνθαῦτα=τότε.—συμμίσγνυμί τινα=
 ὁμιλῶ μετὰ τινος.—προΐζομαι=καθέζομαι ἐπὶ τῆς πρώτης ἑδρας,
 λαμβάνω τὴν πρωτοκαθεδρίαν, προεδρεύω.—μετάπεμπτος=προσ-
 κληθεὶς (δι' ἀπεσταλμένου).—ταξίαρχος=διοικητὴς (πλοίου).—
 σφι... ἐκάστω=ἐκάστω αὐτῶν.—τιμὴ=τιμητικὴ θέσις, σειρά.
 —ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς=ὁ βασιλεὺς τῶν Σιδωνίων.—μετὰ δὲ=
 ἄττ. μετὰ δὲ τοῦτον.—ἐπὶ δὲ=ἄττ. ἐπὶ δὲ τούτοις=μετὰ τού-
 τος δέ.—ὧλλοι=οἱ ἄλλοι.—κόσμφ=ἐν τάξει.—ἐπεξῆς=ἄττ.
 ἐφεξῆς=κατὰ σειράν.—εἰρώτα=διέταττε νὰ ἐρωτᾷ.—ἀποπει-
 ρῶμαί τινος=προσπαθῶ νὰ μάθω παρὰ τινος.—εἰ ναυμαχίην ποι-
 εοίτο, πλαγία ἐρωτητκ. πρότασις προερχομένη ἐκ τῆς ἀπορηματι-
 κῆς ὑποτακτ. τοῦ εὐθέως λόγου=ἐὰν πρέπει νὰ κάμῃ ναυμαχίαν.

Θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Δ., μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλλή-
 νων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ὁ Ξέρξης διὰ κήρυκος εἶχε δώσει τὴν
 ἄδειαν εἰς τὸν ἐν Ἰστιάᾳ εὐρισκόμενον ναυτικὸν στρατὸν τοῦ νὰ
 καταλίπῃ τὴν τάξιν του καὶ νὰ μεταβῇ πρὸς θέαν τῶν ἐν Θερμο-
 πύλαις νεκρῶν.—ἐν Φαλήρω, ἐπινείφ τότε τῶν Ἀθηνῶν. Βρα-
 δύτερον ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστησε τὸν Πειραιᾶ κύριον λιμένα τῶν
 Ἀθηνῶν.—(ἐθέλων) σφι, δηλ. τοῖς ἐπιπλέονσι.—πρῶτος ὁ
 Σιδώνιος, διότι τὰ πλοία τῶν Σιδωνίων ἦσαν τὰ ἄριστα.

Κεφ. 70.

Οἱ πλεῦνες=ἄττ.;—κατὰ τωὐτὸ γνῶμην ἐκφέρονται=
 ἐκφράζουσι τὴν αὐτὴν γνῶμην εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης.—τοι-
 γαρῶν=ἄττ. τοιγαροῦν=διὰ τοῦτο λοιπόν.—ἐκέλευε, τοὺς
 περὶ αὐτόν.—παρήγγελλον, ὑποκμ.: οἱ ταξίαρχοι.—ἀναπλέειν

= *ἀνάγεσθαι*. — *παρεκρίθησαν* = παρετάχθησαν (πρὸς ναυμαχίαν)· τούτου ἀκριβεστέρα διασάφησις τὸ *διαταχθέντες* = κατὰ σειρὰν καὶ τάξιν. — *κατ' ἡσυχίην* = ἡσυχῶς. — *ἐξέχρησε*, τοῦ ῥ. *ἐκχρῶ* (-άω) = ἐξαρῶ. — *οἱ δὲ παρῆσαν* = *παρῆσαν* ἐκείνοι οὖν (πρὸς βλ. κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — *ἄρρωδίη* = ἄττ. *ὄρρωδία* = φόβος, τρόμος. — *ἄρρωδεον* = ἄττ. *ὠρρωδουν*· *ὄρρωδῶ* =; — *ὅτι* ... *μέλλοιεν* ... *πολιορκήσονται* (= *πολιορκηθήσονται*), παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων. — *κατήμενοι* = ἄττ. *καθήμενοι*. — *ἀπολαμφθέντες* = ἄττ. *ἀποληφθέντες*· *ἀπολαμβάνω* =; (κεφ. 11). — *ἀπέντες* = ἄττ. *ἀφέντες*.

**Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους
ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.**

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

Κεφ. 71-72.

Ὑπὸ νύκτα = διαρκούσης τῆς νυκτός. — *καίτοι* = καὶ ὅμως. — *ἐμεμηχάνητο*, ὑπερσυντλ. ἐν παθτικ. σημασίᾳ τοῦ ῥ. *μηχανῶμαι* = ἐπινοῶ. — *ὅπως μὴ ἐσθάλοιν* = πῶς νὰ μὴ εἰσθάλῳσιν. — *κατ' ἡπειρον* = διὰ ξηρᾶς. — *ὥς τάχιστα* = εὐθύς ὥς. — *οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην* = ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — *πολλίων* = ἄττ. *πόλεων*. — *ἐς τὸν Ἰ. Ἰζοντο*, βραχυλογία = *ἐλθόντες ἐς τὸν Ἰ. Ἰζοντο ἐν αὐτῷ Ἰζομαι*, ἐπὶ στρατοῦ =; (κεφ. 52). — *ἐπειμί τινα* =; (κεφ. 42). — *συγχῶ* (-όω) = καλύπτω διὰ χωμάτων, καταστρέφω. — *ἄνω* = ἀνύω = περατῶ. — *φορμὸς* (ἐκ τοῦ ῥ. *φέρω*) = κοφίνι. — *ψάμμος* = ἄμμος. — *εἰσφορῶ* = εἰσφέρω = εἰσκομίζω. — *ἐλινύω* (μετὰ μετχ.) = παύω νὰ ... — *οἱ βοθήσαντες* = οἱ ἐλθόντες εἰς βοήθειαν. — *Ἑλλήνων*, ἐκ τοῦ *οἱ βοθήσαντες*. — *ὑπεραρρωδῶ* (= ἄττ. *ὑπερορρωδῶ*) *τινα* = μεγάλως φοβοῦμαι διὰ τινα. — *οὐδὲν μέλει τινα* = οὐδὲν φροντίζει τις. — *παροιχώκεε*, ὑπερσυντλ. τοῦ *παροίχομαι* = ἔχω παρέλθει.

Παροιχώκεε, ἐπειδὴ ἡ ἐορτὴ τῶν Ὀλυμπίων καὶ Καρνείων

εἶχε παρέλθει, οὐδένα σπουδαῖον λόγον ἠδύναντο νὰ προβάλῳσιν οἱ λοιποὶ Πελοπονν. διὰ τὴν καθυστέρησίν των ταύτην.

Κεφ. 74.

Τοιοῦτῳ πόνῳ συνέστασαν = εἰργάζοντο ἀπὸ κοινοῦ εἰς τοιοῦτον ἐπίπονον ἔργον (δηλ. εἰς τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Ἰσθμοῦ). — **περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω** = διαγωνίζομαι (διακινδυνεύω) περὶ τῶν ὅλων. — **ἐκλάμπομαι τινι** = διακρίνομαι εἰς τι. — **ὁμως**, συναπτέον τῷ **ἀρρώδεον**, ὅπερ = ; (κεφ. 70). — **πυνθανόμενοι**, μετχ. ἐνδοτκ. — **οὐκ οὕτω . . . ὥς** = ὅχι τόσον . . . ὅσον. — **δειμαίνω περὶ τινι** = φοβοῦμαι περὶ τινος. — **τέως** = ἐπὶ τινα χρόνον. — **σιγῇ** = μὲ χαμηλὴν φωνήν, κρυφίως. — **θῶμα ποιεύμενοι**, ἐτέθη ὁ πληθ., διότι ἐν τῷ **ἀνὴρ ἀνδρὶ** ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τῆς πλειονότητος. — **θαῦμα ποιοῦμαι** = θαυμάζω. — **ἐξεργράγη**, ἀπροσώπως = ἐγένετο ἔκρηξις (τῆς ἀγανακτήσεως τῶν στρατηγῶν καὶ στρατιωτῶν). — **ἐς τὸ μέσον** = ἐν τῷ φανερό. — **οἱ μὲν**, ἐτέθη ὥς εἰ προηγεῖτο **πολλὰ ἔλεγον** ἀντὶ τοῦ **ἐλέγετο**. — **χρεὼν** (= ἄττ. **χρεῶν**) εἶη = **χρεῖη** τοῦ ἀπροσ. **χρή**. — **μηδὲ** = καὶ **μή**. — **δοριάλωτος** = κυριευθεὶς διὰ πολέμου. — **Ἀθ.** δὲ κτλ., βραχυλογία ἀντί: **Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγ. καὶ Μεγ.**, ὥς **χρεὼν εἶη** αὐτοῦ μένοντις ἀμύνεσθαι.

Ταῦτα πυνθανόμενοι, διὰ τοῦ **ταῦτα** ἐννοεῖται ἡ ὀχύρωσις τοῦ Ἰσθμοῦ. — **περὶ τῶν αὐτῶν**, περὶ ὧν καὶ εἰς τὰ προηγούμενα συνέδρια, δηλ. ἂν πρέπει νὰ φύγωσιν ἢ νὰ μείνωσιν. — **αὐτοῦ**, δηλ. ἐν Σαλαμῖνι.

Κεφ. 75.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **ὥς**, αἰτλγκ. — **έσσοῦτο** = ἄττ. **ἡττάτο**. — **πλοῖω** = διὰ πλοίου· συναπτέον τῷ **πέμπει**. — **χρεόν**, δηλ. **έστι** = **χρή**. — **τὸν δὴ** κτλ. = ἀκριβῶς τοῦτον, τὸν ὅποιον ὁ Θεμιστ. κτλ. — **ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων** = μετὰ ταῦτα τὰ συμβάντα· ἐπεξηγεῖται σαφέστερον διὰ τοῦ: **ὥς ἐπεδέκοντο** κτλ. — **ἐπιδέχομαι** = δέχομαι. — **πολιήτας** = ἄττ. **πολίτας**. — **χρήμασι ὀλβιον**, δηλ. **ἐποίησε ὀλβιος** = εὐτυχής, εὐδαίμων. — **τὰ ὑμέτερα** (δηλ. **πρήγματα**), περίφρασις ἀντί: **ὑμᾶς**· ὥς καὶ **τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα** = τοὺς Ἑλληνας. — **καθύπερθε γίγνομαι** = ; (κεφ. 60).

— **δρησμός** = ἄττ. **δρασμός** = ; (κεφ. 4). — **παρέχει** (ἀπροσ.) = ἐπιτρέπεται, εἶναι εὐκολόν. — **ἐξεργάζομαι τι** = κατορθώνω, εκτελῶ τι. — **περιορῶ** (μετὰ μετχ.) = ἐπιτρέπω, ἀφίνω νά... — **διαδιδράσκω** = ; (κεφ. 60). — **τε**, μετὰ τὸ **οὔτε**... **οὔτε** = ; (κεφ. 57). — **πρὸς ἑωυτοὺς** = πρὸς ἀλλήλους. — **τοὺς τὰ ὑμέτερα** κ. λ., ἐπεξήγησις τοῦ σφέας. — **τοὺς μὴ**, δηλ. **τὰ ὑμέτερα φρονέονιας**.

“**Υστερον τούτων τῶν πρ.**, δηλ. μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων. — **ὡς ἐπεδέκοντο** κτλ., ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν Θεσπιέων κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἡλαττώθη (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 222 καὶ βιβλ. IX, κεφ. 30), οἱ Θεσπиеὶς πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κενοῦ ἐδέχοντο ξένους ὡς πολίτας· μεταξὺ δὲ τούτων ἦτο καὶ ὁ θερμῶς συσταθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλ. Σίκινης.

Κεφ. 76.

“**Ἐκποδὼν ἀπαλλάσσομαι** = ἀπέρχομαι. — **ὡς** = ἐπειδὴ. — **πιστὸς** = πιστευτός, ἀξιοπιστος. — **τοῦτο μὲν**... **τοῦτο δέ** = ; (VI, κεφ. 44). — **ἐπειδὴ**, χρονκ. — **ἀνήγον**, ἀπολύτως ἄνευ τοῦ **τὰς ναῦς**· ὅθεν = **ἀνήγοντο**. — **τὸ ἀπ’ ἐσπέρης κέρας** = τὸ δυτικὸν κέρας· προσδιρίζει ἀκριθέστερον τὸ ὑποκμ. τοῦ **ἀνήγον**. — **κυκλούμενοι**, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — **ἵνα δὴ** = ἵνα φυσικῶς. — **ἀπολαμφθέντες** = ; (κεφ. 70). — **δοῖεν**, μετὰ τὸ **ἐξῆ**· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῶν ἐγκλίσεων. — **τίσις** = τιμωρία, ἐκδίκησις· **τίσιν δίδωμι τινος** = τιμωροῦμαι διὰ τι. **ἀγώνισμα** = τὸ ἐν ἀγῶνι γεγενημένον ἔργον, πολεμικὸν κατόρθωμα. — **τῶν Περσέων** = πολλοὺς τῶν Περσέων. — **ὡς**, τελικὸς σύνδεσμος· ἐπαναλαμβάνεται κατωτέρω διὰ τοῦ ἵνα — **ἐξοισομένων** (μέλλ. μετὰ παθητ. σημασίας τοῦ ῥ. **ἐκφέρειν**) **τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων** = ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ ναυάγια θὰ φέρονται ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἐξῆραν). — **πόρος** = πέρασμα· **ἐν πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ.** ἔσ. = ἐν τόπῳ, ἐνθα ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία. — **τοὺς μὲν**, δηλ. τοὺς Πέρσας· **τοὺς δέ**, δηλ. τοὺς Ἑλλ. — **περιποιῶ** = διασώζω. — **σιγῇ** = ἡσυχῶς, ἄνευ θορύβου. — **πυνθανοίαιτο** = ἄττ. — **πυνθάνοιντο**. — **παραρτιέομαι τι** = παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78-79.

᾽Ωθισμὸς λόγων=λογομαχία. — τῆς ἡμέρης, γενκ. χρονκ. — ὥρων=ἄττ. ἐώρων=ἐωράκεσαν. — ἐδόκεον=ῶοντο. — εἶναι, ὑποκμ. αὐτούς. — κατὰ χώραν εἰμὶ=εἶμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — συνεσθηκότων τῶν στρατηγῶν=ὅτε διαφώνουν οἱ στρατηγοί. — νερόμικα=εἶμαι πεπεισμένος. — λυνθανόμενος, μετχ. αἰτλγκ. — τρόπος=χαρακτήρ. — ὦνῆρ, κρᾶσις, ἐκ τοῦ ὁ ἀνῆρ. — συνέδριον=τόπος τοῦ συνεδρίου· ἐπὶ τὸ συνέδριον=εἰς τὴν θύραν τοῦ... — ἐγκαλοῦμαι=καλῶ ἔξω. — ὑπὸ=ἐνεκα. — λήθην τινὸς ποιοῦμαι=ἐπιλανθάνομαί τινος=λησμονῶ τι. — συμμῖγνυμί τινι=; (κεφ. 58). — ἐξέρχομαί τινι=ἔρχομαι ἔξω πρὸς τινα. — στασιάζω=φιλονικῶ. — ἐν τῷδε, δηλ. τῷ καιρῷ. — τοι=ἄττ. σοι. — ἴσον ἐστὶ Πελοποννησίοισι=εἶναι τὸ αὐτὸ διὰ τοὺς Πελοπ. — ἐκπλῶσαι=ἄττ. ἐκπλεῦσαι. — περιέχομαι=; (κεφ. 10).

Ἐξ Αἰγίνης διέβη, ὁ Ἀριστ. ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐξορίας ποιούμενος χρῆσιν τοῦ δικαίωματος, ὅπερ εἶχε χορηγήσει εἰς τοὺς ἐξωστρακισμένους ψήφισμα τῶν Ἀθην. γενόμενον πρὶν ἢ ἐγκαταλειφθῇ ἡ πόλις. — ἐξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δ., πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 483 τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ Θεμιστοκλ. — ἐκείνων, δηλ. τῆς προτέρας ἑχθρας των. — ἐνθεῦτεν, δηλ. ἀπὸ Σαλαμῖνος.

Κεφ. 80-81.

Ἀμείβομαι=; (κεφ. 60). — τοιαῖδε=ἄττ. τοῖςδε (δηλ. τοῖς λόγοις). — κάρτα=ἄττ.; — χρησιτὰ=ὠφέλιμα. — διακελεύομαι=προτρέπω. — εὖ ἀγγέλλω=καλὴν εἰδήσιν κομίζω. — τὰ γὰρ ἐδεόμην κτλ., ἡ σύνταξις: ἥκεις αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), ἃ γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην. — ἐξ ἐμέο, δηλ. ἐόντα=ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται, ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου ὀφείλονται. — ὅτε, ἐνταῦθα ἐν αἰτλγκ. σημασία=ἐπειδή. — παραστήσασθαι=ἀναγκάσαι, δηλ. ἐς μάχην καθίστασθαι. — πλάσσω=ἐπινοῶ· δόξω πλάσας λέγειν (αὐτὰ)=θὰ φανῶ ὅτι ἐξ ἰδίας ἐπινοίας λέγω αὐτά. — οὐ πείσω, δηλ. αὐτούς. — ὥς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα=διότι οὗτοι (οἱ λοιποὶ στρατηγοί) νομίζουσιν, ὅτι οἱ βάρβαροι δὲν πράττουσι ταῦτα. — παρελθὼν=παρουσιασθεῖς (εἰς τὸ συνέδριον τῶν στρατηγῶν). — ὥς ἔχει=πῶς ἔχει,

δηλ. τὸ πρᾶγμα.—**ταῦτα δὴ τὰ κάλλ.**, δηλ. **ἐστί.** — **ὁμοῖον**=τὸ αὐτό.—**οὐ**, συναπτέον τῷ **ἔτι**=**οὐκέτι.**—**μόγισ**=μόλις, μετὰ δυσκολίας.—**ἐπορμέοντας**=ἄττ. **ἐφορμοῦντας** **ἐφορμῶ** (-έω)=μένω ἡγχυροβολημένος παρά τινι τόπῳ, ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν.—**παραρτέομαι**=γίνομαι ἔτοιμος, παρασκευάζομαι.—**συνεδούλευε**, δηλ. **αὐτοῖς.**—**ἀλέξομαι** (καὶ μ. μέλλων **ἀλεξήσομαι**)=**ἀμύνομαι.** — **εἶπας**=ἄττ.; — **μεθίσταμαι**=ἀποχωρῶ. — **τῶν δέ**=τούτων δέ (δηλ. τῶν στρατηγῶν). — **ἀμφισβασίη**=ἀμφισβήτησις, φιλονικία· ὥστε **λόγων ἀμφισβασίη**=λογομαχία.— **πείθομαι τι**=πιστεύω τι.

Κάρτα τε χρ. διακελεύεαι, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀμιλλαν τίς νὰ εὐεργετήσῃ περισσότερον τὴν πατρίδα.—**εὖ ἡγγειλας**, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς περικυκλώσεως τῶν Ἑλλήνων.

Κεφ. 82.

Ἦπερ δὴ=ἀκριβῶς αὐτή, ἥτις βεβαίως.—**ἐν τοῖσι . . .**=μεταξὺ τῶν . . . — **κατελοῦσι**=ἄττ. **καθελοῦσι· καθαιρῶ**=νικῶ. — **τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτ.**, δηλ. **αὐτομολησάσῃ.** — **ἐξεπληροῦτο . . . ἐς τὰς**, ἐνταῦθα = ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν . . . — **δύο νεῶν κατέδεε** (ὡς ὑποκμ.: **τὸ ναυτικόν**) **ἐς τὸν ἀριθμὸν**=εἶχεν ἀνάγκην δύο (μόνον) πλοίων διὰ τὸν στρογγύλον ἀριθμὸν.

Ἐς τὸν τρίποδα, τὸν ὅποιον οἱ Ἑλλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἀφιέρωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα. Ὁ τρίπους οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τριῶν χαλκῶν ὄφρων, ὧν τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπατέλουν σπειροειδῆ στήλην· ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφρων οἱ Ἑλλ. ἐπέγραφαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων τῶν μετασχουσῶν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XII). Καὶ ὁ μὲν χρυσοῦς τρίπους ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Φωκίων ἐν τῷ γ' ἱερῷ πολέμῳ, οἱ δὲ χαλκοὶ ὄφεις μετεκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου σώζονται μέχρι σήμερον ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ (Ἀτμεϊντάν) ἡκρωτηριασμένοι. — **τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτ. τῇ Δημνίῃ**, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 11 «**Ἀντίδωρος Δήμνιος...αὐτομολέει** κτλ.». — **εἰς τὰς**, τὸ ἄρθρον ἐτέθη ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν 378 πλοίων, ὅπερ νῦν ἀνήλθεν εἰς 380 πλοῖα· ὡσαύτως εἰς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν πλοίων ἀναφέρεται καὶ τὸ κατωτέρω **τότε**.

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

Κεφ. 83.

Ὡς δὴ=ἐπειδὴ λοιπόν.—τὰ λεγόμενα ῥήματα=οἱ λόγοι.—
 ἥως δὴ διέφαινε=; (βιβλ. VII, κεφ. 216).—καὶ οὔ=καὶ οὔτοι
 (οἱ Ἕλλ.)· ἀντὶ τῆς ὀνομαστ. «οὔ... ποιησάμενοι» ἀνεμένετο
 γενν. ἀπόλυτος «τούτων ποιησαμένων»· διατί; — τῶν ἐπιδα-
 τέων=ἄττ. τῶν ἐπιδατῶν· ἐπιδάται=ναυτικοὶ στρατιῶται.—
 προαγορεύω=λέγω ἐνώπιον πάντων.—εὖ ἔχοντα=ὥραια, εὖ-
 στοχα· συναπτέον τῷ ἐκ πάντων· κατ' ἔννοιαν=ὥραιότερα ἀπὸ
 ὅλους.—τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα (=ἀντετίθετο)=οἱ λόγοι
 τοῦ ἀπέβλεπον εἰς τούτο, εἰς τὸ ν' ἀντιπαραθέτῃ.—πάντα τὰ
 κρέσσω (=ἄττ. κρείσσω) τοῖσι ἔσσοσι (=ἄττ. τοῖς ἦττοσι)
 =ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα.—κατάστασις=συνή-
 θεια, ὅροι τοῦ βίου.—ἐγγίνεται=κεῖται.—παραινέσας, δηλ.
 τοῖς Ἕλλησι.—τούτων, ἐκ τοῦ τὰ κρέσσω.—καταπλέκω τὴν
 ῥῆσιν=παύομαι τοῦ λόγου.—κατὰ τοὺς Αἰακίδας=πρὸς ἐπί-
 κλησιν τῶν Αἰακιδῶν.—ἀπεδήμησε=εἶχεν ἀποπλεῦσει.

Προηγόρευε εὖ ἔχοντα..., καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔλαβον τὸν
 λόγον ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἀλλ' ὁ Ἡρόδ. ἀναφέρει μόνον τὸν Θεμιστ.,
 διότι τούτου ὁ λόγος ἦτο ὁ σημαντικώτατος. Τὸ περιεχόμενον
 τοῦ λόγου δὲν ἀνακονοῖ ἡμῖν ὁ Ἡρόδ., ἀλλὰ δηλοῖ ὅλως γενικῶς
 ἐπὶ τίνων σημείων ὁ λόγος ἐστηρίχθη.—πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι
 ἔσσοσι, δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς
 τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν κατασχύνην.—κατὰ τοὺς
 Αἰακίδας, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 64.

Κεφ. 84.

Ἐνθαῦτα, χρονκ.—ἐπεκέατο=ἄττ. ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι=
 ἐπιτίθεμαι.—πρύμναν ἀνακρούομαι=πλέω ὀπισθοδρομικῶς

(οὕτως ὥστε τὸ ἔμβολον νὰ μένῃ ἐστραμμένον πρὸς τοὺς ἐχθρούς). — **ὠκέλλον**, πρτκ. ἀποπειρτκ. **ὀκέλλω τὰς ναῦς** = φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. — **ἐξανάγομαι** = ἐξέρχομαι (δὴλ. ἐκ τῆς τάξεως). — **νῆι**, δὴλ. **τῶν πολεμίων**. — **ἐμβάλλω νῆι** = προσβάλλω πλοῖον διὰ τοῦ ἐμβόλου, κάμνω ἔφοδον κατ' αὐτοῦ. — **συμπλακείσης τῆς νεός**, δὴλ. **τῇ νηὶ τῶν πολεμίων**. — **οὐ δυναμένων**, δὴλ. **τῶν ναυτῶν**. — **οὕτω** = τότε. — **συνέμισγον**, δὴλ. **τοῖς πολεμίοις** **συνμίσγω** = ; (κεφ. 16). — **Αἰγινῆται**, δὴλ. **λέγουσι**. — **διακελεύσασθαι**, δὴλ. **τοῖς Ἑλλήσι**· τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ λέγεται. — **διακελεύομαι** = ; (κεφ. 80). — **στρατόπεδον** = στρατευμα. — **δαιμόνιοι** = ἀνόητοι. — **μέχρι κόσου**, δὴλ. **χρόνου**.

Κεφ. 85.

Κατὰ = ἀπέναντι. — **ἐτετάχατο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **τὸ πρὸς Ἐλευσῖνος**... = τὸ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἐλ... — **τὸ πρὸς ἐσπέρης**... = τὸ πρὸς δυσμάς... — **Ἴωνες**, δὴλ. **ἐτετάχατο**. — **τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κτλ.**, δὴλ. **κέρας**. — **ἡῶς** = ἀνατολή. — **ἐθελοκακῶ** = ἐκουσίως δεικνύω δειλίαν (ἐν πολέμῳ). — **αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὀλίγοι**. — **ἔχω**, μετ' ἀπρμφ. = ; — **καταλέγω** = ἀπαριθμῶ. — **χρήσομαι αὐτοῖσι οὐδὲν** = οὐ χρήσομαι αὐτοῖς = οὐ καταλέξω αὐτὰ (**τὰ ὀνόματα**). — **μέμνημαι**, ἐνταῦθα = ἀναφέρω. — **καταστησάντων τῶν Περσέων**, δὴλ. **αὐτὸν τύραννον**· **καθίστημι** = διορίζω. — **οἱ** = αὐτῶ.

Τὸ πρὸς Ἐλ. κτλ., ὥστε οἱ Φοίνικες κατεῖχον τὸ δεξιὸν κέρας τοῦ Περσικοῦ στόλου. — **τὸ πρὸς τὴν ἡῶ κτλ.**, ἐπομένως οἱ Ἴωνες ποῖον κέρας τοῦ Περσικοῦ στόλου κατεῖχον; — **κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς**, ὁ Θεμιστ. κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἀπόπλουν εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου στρατευομένους Ἴωνας, ὅπως ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῶν Περσῶν ἢ παραμένοντες παρὰ τοῖς Πέρσαις δειχθῶσιν ἐκουσίως δειλοὶ κατὰ τὴν συμπλοκὴν. — **διὰ τοῦτο τὸ ἔργον**, ποῖον; — **ἀνεγράφη**, δὴλ. ἐν τῇ καταλόγῳ, τῇ ὁρισμένῃ πρὸς σημείωσιν τῶν εὐεργετῶν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 86.

Περὶ τούτους = τὰ ἀφορῶντα εἰς τούτους (δὴλ. τοὺς Ἴωνας). — **τὸ πλῆθος τῶν νεῶν**, δὴλ. τῶν Περσῶν = **αἱ πλεῖσται νῆες**,

εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ ἐπόμε. αἱ μὲν . . . αἱ δέ. — **κεραῖζω** = καταδυθίζω, καταστρέφω. — **σὺν κόσμῳ** = κανονικῶς· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ οὔτε σὺν νόῳ· τὸ δὲ κατὰ τάξιν ἀντιτίθεται πρὸς τὸ οὔτε τεταγμένων. — **σὺν νόῳ** = μετὰ περισκέψεως. — **συνόλοεσθαι**, μέλλ. τοῦ β. **συμφέρομαι** = γίνομαι, ἀποθαίνω. — **ἐγένοντο** = ἀνεδείχθησαν. — **μακρῷ** = πολὺ (ἐπιρρ.). — **ἀγαθός** = ἀνδρείος. — **προθυμεόμενος** . . . **δειμαίνων**, μετχ. αἰτλγκ.· **δειμαίνω** = φοβοῦμαι. — **ἐδόκεε** = ἤλπιξε· μετάβασις ἀπὸ τῆς μετχ. εἰς β. παρεμφτκ. ἐγχλ. — **βασιλέα**, ὑποκμ. τοῦ **θεήσεσθαι**.

Αἰγινητέων, οἴκινες, ὡς φαίνεται, ἦσαν τεταγμένοι ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος. — **πρὸς Εὐδοίῃ**, δηλ. παρὰ τὸ Ἀρτεμισίον. — **θεήσεσθαι βασιλέα**, ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ θρόνου Αἰγάλεω ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἵτινες ἐσημείουσιν τὴν δρᾶσιν ἐνὸς ἐκάστου.

Κεφ. 87.

Κατὰ τοὺς ἄλλους = ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους. — **ἀτρεκέως** = ; (κεφ. 8). — **ὡς** = πῶς. — **εὐδοκιμῶ παρὰ τινι** = τιμῶμαι, ἀπολαύω καλῆς ὑπολήψεως παρὰ τινι. — **ἐπειδὴ**, χρονκ. — **θόρυβος** = ἀταξία. — **τὰ βασιλέως πρήγματα** = ὁ στόλος τοῦ βασιλέως. — **ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ** = κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, τότε. — **καὶ ἥ** = καὶ αὕτη. — **ἥ δὲ αὐτῆς**, δηλ. **ναῦς· αὐτῆς** = Ἀρτεμισίας. — **πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα** = πολὺ πλησίον τῶν πολεμίων. — **ἔδοξε οἱ**, ἂν καὶ προηγείται **καὶ ἥ**· ἀντὶ τούτου ἀνεμένετο τὸ ἐδουλεύσατο. — **συνήνεικε** (δηλ. αὐτῇ), ἀόρ. τοῦ β. **συμφέρω (τινὶ)** = φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα εἰς τινα, ὠφελῶ τινα. — **καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ** . . . = ἐφ' ἧς (νεῶς) ἐπέβαιναν (ὡς διοικητῆς) αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν . . . — **εἰ μὲν (= μὴν) καὶ** = ἐὰν ὅμως καὶ πράγματι. — **νεῖκος** = φιλονικία. — **πρὸς αὐτόν**, τὸν Δαμ. — **ἐγεγόνεε**, τῇ Ἀρτεμισίᾳ. — **ἐόντων**, δηλ. αὐτῶν, τῆς Ἀρτεμισίας καὶ τοῦ Δαμασ. — **μέντοι** = βεβαίως. — **ἐκ προνοίας** = ἐπίτηδες, μεμελετημένως. — **συνεκύρρησε**, ἀόρ. τοῦ **συγκυρῆω**, ὅπερ μετὰ μετχ. = συμπίπτω νᾶ . . . — **παραπίπτω** = συναντῶ. — **εὐτυχία χρῶμαι** = ἐπιτυγχάνω. — **ἀγαθὰ** = ὠφέλεια. — **ὃ τ ε γάρ . . .**, εἰς ἀπόδοσιν τοῦ **τε** δὲν ἔπεται **καί**· διότι ὁ Ἡρόδ. μετὰ τὴν μνείαν τῆς πρώτης ὠφελείας ἐπαναλαμβάνει αὐτὴν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 88

κεφ. διὰ τοῦ **τοῦτο** μὲν καὶ ἐπιφέρει τὴν δευτέραν ὠφέλειαν διὰ τοῦ **τοῦτο** δέ. — **μιν**=**αὐτήν**, δηλ. τὴν Ἀρτεμ. — **αὐτοῖσι**, δηλ. **τοῖς Ἑλλήσι**. — **ἀμύνω τινὶ**=βοηθῶ τινα. — **ἀποστρέφω** (ἀμτῶτ.) = στρέφομαι ὀπίσω.

Ἔτι περὶ Ἑλλ. ἐόντων, δηλ. κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς στρατείας. — **αὐτά**, δηλ. τὸ ἐμβάλλειν νηὶ **Δαμασιθύμουν**. — **τριήραρχος**, ὁ Παλλήνευς Ἀμεινίας.

Κεφ. 88.

Τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ=; (κεφ. 76). — **συνήνεικε**, ἐνταῦθα, ὡς καὶ κατωτέρω = συνέδη. — **διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπ.**, ἐπεξήγησις τοῦ **τοιοῦτο γενέσθαι** ἢ αὐτῇ ἔννοια ἐκφράζεται καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς (πρὸλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσεσθαι καὶ οὐ παραμενέειν»). — **ἀπὸ τούτων**=ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ **κακὸν ἐργάσασθαι**. — **μανθάνω** (μετὰ μετχ.) = ἀντιλαμβάνομαι, παρατηρῶ (ὅτι . . .). — **καὶ δὴ**=καὶ μάλιστα. — **ὥς εὖ . . .**=πόσον καλῶς. . . — **καὶ τὸν**=**καὶ τοῦτον** (δηλ. τὸν Ξέρξην). — **ἐπειρέσθαι**=ἄττ. ἐπερέσθαι ἐκ τοῦ λέγεται. — **καὶ τοὺς (= καὶ τούτους) φάναι**=καὶ ὅτι οὗτοι (οἱ παρόντες) εἶπον μάλιστα, ναί. — **σαφῶς**=καλῶς συναπτεόν τῷ **ἐπισταμένους**. — **τὸ ἐπίσημον**=τὸ διακριτικὸν ἐπὶ τινος σῆμα, σημεῖον. — **ἠπιστάετο**=ἄττ. **ἠπίσταντο**, ὅπερ ἐνταῦθα = ἐπίστευον, ἐνόμιζον. — **τὰ ἄλλα . . . αὐτῇ συνήνεικε** κτλ. = **τὰ ἄλλα**, ἃ **συνήνεικε**, ἐγένετο αὐτῇ (τῇ Ἀρτ.) **ἐς εὐτυχίην**. — **γίγνεται τί τινι ἐς εὐτυχίαν**=ἀποθαίνει (καταλήγει) τι εἰς εὐτυχίαν τινός. — **ὥς εἴρηται**, δηλ. **ἐμοί**. — **καὶ τὸ τῶν** κτλ., κεῖται παραλλήλως πρὸς τὸ **τὰ ἄλλα** ὡς β' ὑποκμ. τοῦ **συνήνεικε**=καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐν τῷ Καλυνδικῷ πλοίῳ σωθεὶς ἐξ αὐτοῦ ἐγένετο κατήγορος (αὐτῆς).

Τὸ ἐπίσημον, τοῦτο παρίστανεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεὸν τινὰ ἢ ἥρωα ἐξωγραφημένον ἢ ἐγγεγλυμμένον ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὅπερ καὶ ὠνομάζετο ἐκ τοῦ σημείου τούτου.

Κεφ. 89.

Πόνος=μάχη. — **ἀπὸ μὲν ἔθανε**, τμήσις=**ἀπέθανε μὲν** οὕτω καὶ κατωτέρω: **ἀπὸ δέ (ἔθανον)**=**ἀπέθανον δέ**. — **νέω**=κολυμβῶ. — **τοῖσι αἱ νέες δ.**=**οὔτοι, οἷς αἱ νέες δ.**, ὑποκμ. τοῦ

διένεον, ὅπερ διὰ τοῦ οἱ μὴ . . . ἀπολλύμενοι περιορίζεται. — ἀπόλλυμαι ἐν χειρῶν νόμῳ = ἀποθνήσκω ἐν τῇ συμπλοκῇ, ἐν τῇ μάχῃ. — διανέω ἐς = κόλυμβῶν διαπερασιῶμαι εἰς. — αἱ πρώται = αἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμέναι νῆες. — ἐνθαῦτα = τότε. — ἐς τὸ πρόσθε ταῖς ναυσὶ παρέρχομαι = διέρχομαι πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ τὰ πλοῖα. — ἀποδεξόμενοι = ἀττ. ἀποδειξόμενοι ἀποδεικνύμαι = ; (κεφ. 17). — περιπίπτω τινὶ = πίπτω ἐπάνω εἰς τινα.

Καὶ αὐτοί, ὥς καὶ οἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμένοι. — τῇσι σφετ. νηυσὶ φ., δηλ. ταῖς πρώταις ναυσὶ.

Κεφ. 90.

Τῶν τινες Φ. = τινὲς τῶν Φοινίκων. — διεφθάρησαν = ἦσαν διεφθαρμένοι. — ἀπολοίατο = ἀττ. ἀπόλοιντο. — ὥς προδόντων, αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἰώνων) γενν. ἀπόλυτος, εἰ καὶ προηγείται δι' ἐκείνους· κατὰ ποῖαν πτῶσιν ἔπρεπε νὰ τεθῇ ἢ μετχ.; — οὕτω, ἐνταῦθα = ὧδε· ἐπεξηγείται διὰ τοῦ: ἔτι τούτων ταῦτα λ. κτλ. — ὥστε, συναπτέον (οὐχὶ τῷ οὕτω, ἀλλὰ) τῷ συνήνεικε. — μισθός, μέση λέξις, ὅτε μὲν = ἀμοιβή, ὅτε δὲ = τιμωρία, ὥς ἐνταῦθα. — ἐπιφερομένη = μεθ' ὁρμῆς ἐπερχομένη. — ἀπαράσσω = ἐξολοθρεύω, ξεπαστρεύω. — ῥύομαι = σώζω. — ὑπερλυπούμαι = ὑπερμέτρως λυπούμαι, ἀγανακτῶ. — πάντας, δηλ. τοὺς Φοινίκας. — κακός = δειλός· τὸ ἀντίθ. ἀγαθός = ; — ὅκως . . . ἴδοι = ὁπότε ἴδοι = ὅσάκις ἔβλεπε. — τῶν ἐωνυτοῦ, ἐκ τοῦ τινα. — ὑπὸ τῷ οὕρεϊ = εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. — ἀντίον = ἀπέναντι. — ἀναπυνθάνομαι τινα = ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος. — γραμματιστής = γραμματεὺς. — πατρόθεν = μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρός. — πρὸς δέ τι καὶ . . . , ἡ σύνταξις: πρὸς δὲ καὶ προσεδάλετό τι τούτου τοῦ Φ. πάθεος Ἀρ. φίλος Ἰώνων ἐών . . . = πρὸς τούτοις δὲ καὶ συνετέλεσέ τι εἰς τοῦτο τὸ πάθημα τῶν Φοινίκων ὁ Ἀρ. . . .

Τοὺς Ἰωνας ἐρρ., ἐπειδὴ Ἰωνες Σάμιοι εἶχον ἀποικίσει τὴν Σαμοθράκην, διὰ τοῦτο καὶ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ὑπολογίζονται ἐν τοῖς Ἰωσι. — κατήμενος ὑπὸ τῷ οὕρεϊ, ὁ θρόνος, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ Ξέρξης, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν συμβούλων καὶ γραμματέων αὐτοῦ, ἔστατο ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῶν τελευ-

ταίων προπόδων τοῦ Αἰγάλεω, ἐπὶ λοφίσκου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως **Κερατόπυργος**, οὐ μακρὰν τοῦ κατὰ τὸν Πειραιᾶ Κερατσινίου, ἐφ' ἧς σήμερον κεῖται ἐγκαταλελειμμένη πυριτιδαποθήκη (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XI).

Κεφ. 91.

Ὑποστάντες, δηλ. τοῖς βαρβάροις· **ὑφίσταμαι τινι** = ἀνθίσταμαι κατὰ τινος.—**κεραῖζω**=; (κεφ. 86).—**ὄκως διαφύγιοιεν** =; (πρὸς κεφ. 90 «ὄκως ἴδοι».)—**φερόμενοι**=; (VII, κεφ. 210).

Οἱ μὲν, δηλ. οἱ ταχθέντες διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν Φοινίκων, οἱ δῆμιοι.—**ἐκπλεόντων**, δηλ. ἐκ τοῦ πορθμοῦ, τοῦ μεταξὺ Σαλαμίνοσ καὶ Αἰγάλεω.—**ἐν τῷ πορθμῷ**, τῷ μεταξὺ τῆς νήσου Φυτταλείας καὶ Ἀττικῆς.

Κεφ. 92.

Συνεκύρεον=συνηγνῶντο· τοῦ ῥ. **συγκυρέω**.—**νέα**, δηλ. πολέμιαν.—**εἶλε**=συνέλαβε.—**τὴν προφυλάσσουσιν ἐπὶ Σκ.**, δηλ. **ναῦν**· τούτου δὲ ὡς ἐμφαντικώτερος προσδιορισμὸς εἶναι τὸ **Αἰγιναιήν**.—**ἡ προφυλάσσουσα ναῦς**=**ἡ προφυλακίς**.—**τὸν**=ἄττ. **ὄν**.—**κατακόπτω**=κόπτω εἰς τεμάχια, κομματιάζω.—**ἀρετῇ**=ἀνδρείᾳ.—**ἐκπαγλέομαι**=καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω καθ' ὑπερβολήν.—**τὸν=τοῦτον** (δηλ. τὸν Πυθέαν).—**ἤλω**, ἄορ. τοῦ ῥ. **ἄλίσκομαι**=συλλαμβάνομαι.—**σημήιον**=**ἐπίσημον** (κεφ. 88).—**βώσας**=ἄττ. **βοήσας**.—**τὸν Θεμιστ.**, ἀντικμ. τοῦ **ἐπεκερτόμῃσε**· **ἐπικερτομῷ**=κακολογῷ, ἐπιπλήττω.—**ἐς . . . τὸν μηδισμόν**=ὡς πρὸς τὸν μηδισμόν . . . —**ὄνειδίζων**, ἢ μετχ. δηλοῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐγένετο τὸ **ἐπικερτομεῖν**.—**ταῦτα**, δηλ. τὰ **ὄνειδη**.—**νηί**, δηλ. **τῇ Σιδωνίῃ**.—**ἀπορρίπτω τι εἰς τινα**=ἐξακοντίζω τι κατὰ τινος.—**περιγίγνομαι**=σώζομαι.—**ὑπὸ τόν . . .** = ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ. . .

Ἦπερ εἶλε τήν . . ., τὴν σύλληψιν τοῦ Αἰγινητ. τούτου πλοίου ὑπὸ τοῦ Σιδωνίου, καθὼς καὶ τὴν ἥρωϊκὴν γενναϊότητα τοῦ Πυθέα, διηγεῖται ὁ Ἡρόδ. ἀλλαχοῦ (ἐν βιβλ. VII, κεφ. 179, 181).—**τὸν οἱ Πέρσαι . . . ἐκπαγλ.**, ὅτε συνελαμβάνετο τὸ Αἶγιν. πλοῖον, ἐφ' οὗ ἦτο ὁ Πυθέας, τόσον ἀντεῖχεν οὗτος πολεμῶν κατὰ τῶν Περσῶν, ὥστε κατεκρεουργήθη ὅλος. Ἐπειδὴ δὲ πεσὼν δὲν ἀπέ-

θανεν, ἀλλ' ἔπνεεν ἀκόμῃ, οἱ Πέρσαι θαυμάσαντες τὴν γενναιότητα αὐτοῦ ἐφίλοτιμήθησαν νὰ περιποιηθῶσιν αὐτὸν θεραπεύοντες τὰς πληγὰς του (πρβλ. τὴν γενναιότητα τοῦ Πυθέα πρὸς τὴν τοῦ Κυνεγείρου [VI, κεφ. 114]).—**ἐς τῶν Αἰγ. τὸν μηδ.**, οἱ Ἀθην. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον ἐπιρρίψει τοῖς Αἰγινήταις τὴν περὶ μηδισμοῦ κατηγορίαν καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κρίον, εἶχον φυλακίσαι. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ Πολυκρίτος.—**ὑπὸ τὸν πεζ. σιραιόν**, τὸν παρατεταγμένον κατὰ μῆκος τῆς παραλίας.

Κεφ. 93.

Ἀριστα ἀκούω = παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι.—**ἐπὶ δὲ** = μετὰ τούτους.—**ἐπιδιώκω** = καταδιώκω.—**ἐν ταύτῃ**, δηλ. **τῇ νηί**.—**οὐκ ἂν ἐπαύσατο**, δηλ. **διώκων**.—**ἥ (=πρὶν) εἶλέ μιν ἥ καὶ... ἦλω**=παρὰ ἅψ' οὗ ἤθελε συλλάβει αὐτὴν (τὴν Ἀρτ.) ἥ καὶ αὐτὸς ἤθελε συλληφθῇ.—**παρεκεκέλευστο** (πθκ.) = εἶχε δοθῇ διαταγὴ (νὰ συλλάβωσι δηλ. τὴν Ἀρτ.).—**πρὸς δὲ** = ; (κεφ. 40).—**ἄεθλον**=ἀττ. **ἄθλον** κτγρμ.—**ὅς ἂν κτλ.=τούτω**, **ὅς ἂν κτλ.**—**ζωὸς**=ζωντανός.—**ποιοῦμαι δεινόν τι** (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι νά... .

Ὅς... ἐπεδίωξε, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 87, ἐν ᾧ ὅμως δὲν ὀνομάζεται ὁ Ἀμεινίας.—**ὥς πρότερον εῖρηται**, δηλ. ἐν κεφ. 88.—**διέφυγε**, δηλ. εἰς Φάληρον (πρβλ. κεφ. 92 ἐν τέλει).

Κεφ. 94.

α) Αὐτίκα κατ' ἀρχὰς=εὐθὺς ἐν ἀρχῇ.—**συμμίσγω**=;(κεφ. 16).—**αἰῶ**=ἀττ.; (κεφ. 56).—**ὥς δὲ ἄρα φ. γίνεσθαι**, ἐν πλαγίῳ λόγῳ μετὰ χρονικ. σύνδεσμον παρ' Ἡροδ. ἀπαντᾷ ἐνίοτε ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστκ.=καθὼς δὲ λοιπὸν φεύγοντες ἔφθανον.—**τῆς Σαλαμινίης**, δηλ. **γῆς** ἢ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀ. Σκιρ.**=πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Σκιράδος Ἀθηνᾶς ἐν Σαλαμῖνι.—**περιπίπτειν**, ἐκ τοῦ **λέγουσι περιπίπτω τινὶ**=κατὰ τύχην συναντῶ τινα.—**ἐλέης**=μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον.—**θείῃ πομπῇ**=διὰ θείας ἐπεμβάσεως (συνεργίας).—**τὸν (=δν) οὔτε π. φαν. οὐδένα**, καὶ μετ' ἀναφρκ. ἀντωνυμίαν δύνатаι ἐν πλαγίῳ λόγῳ νὰ

τεθῆ ἀπρμφ. = τὸν ὅποιον (κέλητα) οὔτε ἐφάνη τις ὅτι ἔστειλε. — οὔτε τι κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ δν (δηλ. κέλητα) προσφέρεσθαι τοῖσι Κορ. εἰδόσι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς. — προσφέρομαι τινι = ἔρχομαι πρὸς τινα, πλησιάζω τινά. — τὰ ἀπὸ τῆς στρατιῆς = τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ στρατῷ. — τῇδε = ἐκ τῆς ἐπομένης αἰτίας· ἐπεξηγείται διὰ τοῦ ὥς γὰρ κτλ. — συμβάλλονται, ὑποκμ. : οἱ Ἀθηναῖοι· συμβάλλομαι = συμπεραίνω. — ὥς... γενέσθαι, ὑποκμ. : τὸν κέλητα· περὶ τοῦ ὥς μετ' ἀπρμφ. ἐν πλαγίῳ λόγῳ πρβλ. ἀνωτέρω : «ὥς... γίνεσθαι». — γίνομαι ἀγχοῦ τινος = πλησιάζω τι. — τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος, βραχυλογικῶς ἐλέχθη ἀντὶ τοὺς ἐν τῷ κέλητι ἀπὸ τοῦ κέλητος. — λέγειν, ἐκ τοῦ λέγουσι. — ἐς φυγὴν, συναπτόεν τῷ ὄρμῃσαι (= ὥρμῃσαι). — καταπροδίδωμι = ἐντελῶς προδίδω, ἐγκαταλείπω, «ἀφίνω τινά στήν τύχην του». — καὶ δὴ = τώρα δά. — ὅσον = τοσοῦτον, ὅσον. — ἀρῶμαι = εὐχομαι.

Ἀδείμαντον, περὶ αὐτοῦ πρβλ κεφ. 5, 59, 61. — ἀειράμενον, τὰ ἱστία τοῦ πρὸς ναυμαχίαν ἐτοίμου πλοίου συνεστέλλοντο· ἤρραντο δὲ ταῦτα κατὰ τὸν ἀπόπλουον τοῦ πλοίου ἐκ τοῦ τόπου τῆς ναυμαχίας. — θεῖον, τοῦτο εὕρισκει τις ὅχι τόσον ἐν τῇ ἐμφανίσει τοῦ πλοίου, ὅσον ἐν τούτῳ, ὅτι δηλ. τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου γνωρίζει γεγονότα πολὺ μακρὰν συμβάντα.

β) Λεγόντων, δηλ. αὐτῶν. — ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον = ἐπεὶ ἀπιστέειν τὸν Ἀδ.· καὶ μετ' αἰτλγχ. σύνδεσμον ἐν πλαγίῳ λόγῳ ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικῆς. — ἀπιστῶ = εἶμαι δύσπιστος, ἀμφιδόλλω. — λέγειν, ὡς ὑποκμ. νοητέον τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος· τὸ ἀπρμφ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ λέγουσι. — οἷός τέ εἰμι (μετ' ἀπρμφ.) = εἶμαι ἱκανὸς νά....· ἐνταῦθα = εἶμαι ἔτοιμος, πρόθυμος νά... — δμηροί, κτγρμ. — φαίνομαι (μετὰ μετχ.) = εἶμαι φανερός ὅτι... — ἐπ' ἐξεργασμένοισι = κατόπιν τετελεσμένου γεγονότος (δηλ. μετὰ τὴν ναυμαχίαν). — φάτις = φήμη, λόγος· τούτους τοιαύτη φάτις ἔχει = περὶ τούτων τοιαῦτα λέγονται. — ὁμολογῶ = παραδέχομαι. — σφέας αὐτούς, κατ' αἰτιατικ. τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ., ἂν καὶ εἶναι ταυτοπροσωπία. — τῆς ναυμαχίης, κατ' ἔννοιαν = τῶν ναυμαχεόντων· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν πρώτοις. — μαρτυρῶ τινι = μαρτυρῶ ὑπὲρ τινος.

Κεφ. 95-96.

Τοῦ... ἐπεμνήσθην = οὐ̄ ἐπεμνήσθην· ἐπιμιμνήσκομαι
 τινος=ἀναφέρω τι. — παρετετάχατο = παρατεταγμένοι ἦσαν.
 — ἀπέβησε, ἐνταῦθα μετόχ. = ἀπεβίβασε. — κατειρύω = ἄττ.
 κατερύω = καθέλκω, σύρω. — τῶν ναυηγίων, ὅσα = τοσαῦτα
 τῶν ναυαγίων, ὅσα.—ταύτη=εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—τῇσι περι-
 εούσησι = ἄττ. ταῖς περιούσαις· περιείμι (περὶ-εἰμι) =
 ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Πρότερον τούτων, δηλ. ἐν τοῖς κεφ. 79, 80.—τῇσι... νηυσὶ
 χρῆσεσθαι, πρὸς νέαν δηλ. ναυμαχίαν.

**Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν
Ἑλλήνων — Θάνατος τοῦ ἱπάρχου Μασιστίου.**

(Κεφ. 20 - 24)

Κεφ. 20.

Ὡς, αἰτλγκ.—*ἡ ἵππος*—τὸ ἱππικόν.—*ἱππαρχῶ*=εἶμαι ἱππαρχος.—*εὐδοκιμῶ παρά τινι*=; (VIII, κεφ. 87).—*καὶ ἄλλως*=καὶ ἐκτὸς τούτου.—*προσελαύνω*=ἱππεύων προχωρῶ.—*ἱππότης*=ἱππεύς.—*τέλος*=σῶμα στρατοῦ, ἴλη.—*κακὰ μεγάλα ἐργάζονται*, δηλ. τοὺς Ἕλληνας.

Μαρδόνιος δέ, οὗτος εἶχε καταλειφθῆ μετὰ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Ἑλλήνων· μένων δ' ἐν Θεσσαλίᾳ ἐζήτησε προηγουμένως, πρὶν ἐπαναλάβῃ τὸν ἀγῶνα πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς Ἀθηναίους· μὴ κατορθώσας ὅμως τοῦτο εἰσέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἣν κατέστρεψεν ἐντελῶς. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψας εἰς Βοιωτίαν στρατοπεδεύει ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ παρὰ τὰ σύνορα τῶν Πλαταιῶν, ὅπως ἐκεῖ συγκροτήσῃ τὴν κρίσιμον μάχην πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἦσαν παρατεταγμένοι ὑπὸ τὸν Πausανίαν ἀπέναντι αὐτοῦ κατέχοντες τὰς κλιτύας τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς ἐνοῦσης τὸν Κιθαιρῶνα καὶ τὸν Πάρνηθα, ἀπὸ τῶν Ὑσιῶν μέχρι τῶν Ἐρυθρῶν (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV).—*οὐ κατέδαινον*, ἐκ τῶν κλιτύων τῶν ὀρέων.—*ἐς τὸ πεδῖον*, τῶν Πλαταιῶν.—*Ἕλληνες*, δηλ. ἄλλοι Ἕλληνες συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ (ὥς ὁ ἐκ Σάμου Χοιρίλος, ὁ Σιμωνίδης).—*καὶ γυναῖκας*... *ἀπεκάλεον*, ὥς τὴν μεγίστην λείδωρον ἐπωνυμίαν παρὰ Πέρσαις.

Κεφ. 21.

Συντυχία=τύχη.—*τῇ*=ἀττ. ἡ=ὅπου.—*ἐπίμαχος*=εὐπρόσδλητος.—*καὶ... ταύτη*=καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος· παρατηρητέα ἡ

μετάδασις ἐκ τῆς ἀναφρκ. προτάσεως (τῇ . . . ἦν) εἰς ἀνεξάρτητον ἀνεμένετο ἀντὶ τοῦ καὶ . . . ταύτῃ τὸ καὶ . . . ἦ. — πρόσδοδος = προσβολή, ἐφοδος. — λέγουσι = διατάττουσι νὰ λέγω (εἰς ὑμᾶς τὰ ἐξῆς). — εἰμεν = ἄττ. ἐσμέν. — δέχομαι τὴν ἵππον = ὑπομένω τὴν προσβολὴν τοῦ ἵππικοῦ. — σιάσιν ταύτην = ταύτην τὴν σιάσιν· σιάσις = τόπος, ἐν ᾧ ἴσταται τις, θέσις. — ἀρχὴν = ἐξ ἀρχῆς. — ἐς τόδε = μέχρι τοῦδε, ἕως τώρα. — λιπαρία = ἐπιμονή. — ἀρετή =; (VIII, κεφ. 92). — διαδόχους τῆς τάξις, δηλ. ἡμῖν = διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ θέσει. — ἀποπειρῶμαί τινος =; (VIII, 67). — ἐθελονταί, κτγρμ. — ὑποδέχομαι = ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι. — καὶ Ἀθ., ὁ καὶ = καὶ μάλιστα. — λογάδες = ἐκλεκτοί.

Μεγαρέες, τρισχίλιοι τὸν ἀριθμόν. — Πανσ. δέ, οὗτος μετὰ φάλαγγος ὀπλιτικῆς καὶ βαρείας, τῆς τῶν Σπαρτ., δὲν ἠδύνατο ν' ἀγωνισθῇ πρὸς ἵππεις· διὰ τοῦτο καὶ ἀπεπειράθη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐρωτῶν τίνες ἤθελον νὰ διαδεχθῶσι τοὺς Μεγαρεῖς. — ὑπεδέξαντο, τί;

Κεφ. 22.

Τῶν παρεόντων . . . ἐς Ἐρυθράς, βραχυλογία: τῶν ἐλθόντων ἐς Ἐρυθράς καὶ παρόντων ἐν αὐταῖς. — τ ο ὗς τοξότας = τοὺς ἑαυτῶν τοξότας. — προσαιροῦμαι = προσλαμβάνω. — ἐπὶ χρόνον = ἐπὶ τίνα χρόνον. — προέχω τινός = προηγοῦμαι τινας, τρέχω πρὸ τινος. — ἀποσείεται = ἐκτινάσσει. — ἐπεκέατο = ἄττ. ἐπέκειντο. — ἐνεσκεύαστο = ἦτο ὠπλισμένος. — οὔτω, ἐνταῦθα = ὧδε. — λεπιδωτός = κεκαλυμμένος διὰ λεπίδων, φολιδωτός. — καθύπερθε τινος = ἄνωθεν, ὑπεράνω τινός. — κιθῶν = ἄττ. χιτῶν. — πρίν γε δὴ = ἕως ὅτου τέλος. — τὸ ποιούμενον = ὅ,τι ἐγίνετο, δηλ. τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐδὲν κατῴρθουν. — κως = ἄττ. πως = ὡς νομίζω· συναπτέον τῷ ἐλελήθεε· λανθάνω τινά =; — ἀναχωρήσιός τε, ὁ τε μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε =; (VIII, κεφ. 57). — ἀναχώρησις = ὑποχώρησις. — ὑποστροφή = ἐπιστροφή. — γινομένης, μετχ. αἰτλγκ. — οὐκ ἔμαθον = ἔλαθεν αὐτοὺς.

Ἀναχωρήσιος γιν. καὶ ὑπ., ὁ συνήθης τρόπος τῆς προσβολῆς τοῦ ἵππικοῦ τῶν Περσῶν ἦτο ὁ ἐξῆς: οἱ Πέρσαι ἐφώρμων κατὰ τῶν ἐχθρῶν, εἴτα ὑπεχώρουν ὡς πρὸς φυγὴν (ἀναχωρήσιος), ἀλλ' αἰφνης ἐπέστρεφον (ὑποστροφῆς) πρὸς νέαν προσβολήν.

Κεφ. 23.

Ἐπεῖτε = ἄττ. ; — *ἔστησαν*, δηλ. τοὺς ἵππους· ἵστημι τοὺς ἵππους = σταματῶ τοὺς ἵππους. — *ἐπόθεσαν* (= ἄττ. *ἐπόθησαν*), δηλ. τὸν Μασίστιον. — *ὥς*, αἰτλγκ. — *ὁ τᾶσσων σφέας* = ὁ διατάσσων αὐτοὺς (πρὸς νέαν προσβολήν). — *διακελευσάμενοι*, δηλ. ἀλλήλοις· *διακελύονται ἀλλήλοις* = παραθαρρύνουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — *πάντες*, οὐχὶ πλέον κατὰ τέλεα. — *ὥς ἂν . . . ἀνελοῖατο* (= ἄττ. *ἀνέλουντο*), ἡ τελκ. πρότασις κατ' εὐκτ. μετὰ τοῦ ἂν συνήθης παρ' Ἡροδότῳ. — *ἐπεδώσαντο* = ἄττ. *ἐπεδοήσαντο*· *ἐπιδοῶμαι* = προσκαλῶ εἰς βοήθειαν. — *ἐπεδώθεε* = ἄττ. *ἐπεδοήθει*. — *ὀξέα* = ἄττ. *ὀξεῖα*. — *ἐσσοῦντο πολλὸν* = ἄττ. *πολὺ* (= παντελῶς) *ἤτιῳντο*. — *οὔτω δὴ* = τότε πλέον. — *ἐκγίγνεται* = ἔξεστι. — *πρὸς ἐκείνῳ* = *πρὸς τῷ νεκρῷ (Μασιστίῳ)*. — *ἀποστήσαντες*, κυρ. ἐνν. τοὺς ἵππους = ἀπομακρύναντες τοὺς ἵππους· εἶτα ἀμετέτ. = ἀποσυρθέντες. — *ὅσον τε* = ; (VIII, 55). — *ἀναρχίης ἐούσης* = ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀρχηγός (ὥς φονευθέντος τοῦ Μασιστίου).

Κεφ. 24.

Πένθος ποιοῦμαι τινος = πενθῶ τινα. — *μέγιστον*, συναπτόαν τῷ πένθος. — *οἰμωγῇ χρῶμαι ἀπλέτῳ* = θρηγνῶ μεγαλοφώνως. — *τὴν Βοιωτίαν κατεῖχε ἡχώ ὥς . . .* = ἡ Βοιωτία ἀντήχει ἐκ τῆς φήμης ὅτι... — *λόγιμος* = ἀξιόλογος, ἐπίσημος. — *τρόπος* = συνήθεια, ἔθιμα. — *δέχομαι τὴν ἵππον προσβάλλουσαν* = *δέχομαι τὴν ἵππον* (κεφ. 21). — *ῶσαντο* = ἄττ. *ἔωσαντο*. — *πρῶτα* = ἄττ. *πρῶτον*. — *θέης* = ἄττ. *θέας*. — *μεγάθεος* = ἄττ. *μεγέθους*. — *τῶν* (= ἄττ. *τούτων*), δηλ. *μεγάθεος εἵνεκεν καὶ κάλλεος*. — *ταῦτα*, ἐνταῦθα = *τάδε*. — *ἐποίευν*, οἱ στρατιῶται ἐν ταῖς τάξεσιν.

B'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

Κεφ. 25.

Μετὰ δὲ = μετὰ δὲ ταῦτα· ἀπόδοσις τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφ. «πρῶτα μὲν». — ἐπικαταβαίνω = καταβαίνω ἐκ τῶν ὑψωμάτων κάτω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. — τοῦ Ἑρυνθραίου, δηλ. χῶρου. — τά τε ἄλλα = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. — εὐνδρος = ὁ ἔχων ἄφθονα νερά. — ἐπὶ = πλησίον. — χρεὼν εἶναι = χρεῖναι. — διατάσσω = παρατάσσω. — ἦσαν = ἄττ. ἦσαν. — ὑπωρέη = ἄττ. ὑπώρεια. — ὄχθος = ὑψωμα γῆς, λόφος. — ἄπεδος (α ἄθροιστ. καὶ πέδον) = ἐπίπεδος, πεδινός.

Ἐπικαταβῆναι, περὶ τῆς προτέρας θέσεως τῶν Ἑλλ. βλ. κεφ. 20 ἐν σελ. 154. — τὴν Γαργαφίην, βλ. σχ. μάχης ἐν πίν. XV. — ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν... ἐτάσσοντο... πλησίον κτλ., ἐνταῦθα στρατοπεδεύσαντες οἱ Ἑλλ. εἶχον τὰ νῶτα ἐξησφαλισμένα ὑπὸ τῶν ὀχυρῶν Πλαταιῶν καὶ πρὸ αὐτῶν εὐρὺ πεδῖον, ἐν ᾧ ἔταξαν τὸ μέτωπον πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς Γαργαφίας, ἐνθα ἴστατο ὁ Πausανίας μετὰ τοῦ δεξιοῦ κέρατος, μέχρι τῶν κοίλων τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀσσωποῦ, ἐν ᾧ ἐστρατοπέδευον οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὸν Ἀριστείδην.

Κεφ. 26.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — διάταξις =; (πρὸβλ. διατάσσω). — ὠθισμὸς λόγων =; (VIII, κεφ. 78). — ἐδικαίουν = ἄττ. ἐδικαίουν· δικαίῳ = θεωρῶ ὡς δίκαιον. — παραφέρω τι = φέρω τι εἰς τὸ μέσον, ἀναφέρω τι. — ἀνέδωκε = ἄττ. ἀνεδόκησε. — στρατόπεδον = στρατεύμα. — ἀξιόνικος = ἄξιος νίκης, ἄξιος προτιμήσεως. — ἥπερ = ἄττ. ἥ. — ἔσχον, δηλ. τὸ (ἀριστερόν) κέρας. — ὑπερβάλλομαι = ὑπερισχύω.

Τὸ ἔτερον κέρας, δηλ. τὸ ἀριστερόν· τὸ δεξιὸν ἀνῆκεν ὡς ἀναμφισβήτητον προνόμιον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. — καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ... ἔργα, οἱ μὲν Τεγεᾶται ἀνέφερον 1) τὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς καθόδου τῶν Ἑρακλειδῶν ἡρωϊκὴν πράξιν τοῦ

βασιλέως των Ἐχέμου, ὅστις μονομαχήσας μετὰ τοῦ Ἰλλου, τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐφόνευσεν αὐτόν, καὶ 2) τὴν γενναίαν διαγωγὴν, ἣν ἐδειξάν οὗτοι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους πολέμῃσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀνέφερον 1) τὰς ἡρωϊκὰς τῶν πράξεις ἐν παλαιοῖς χρόνοις (ἦτοι τοὺς ἐπιτυχεῖς μετὰ τῶν Ἡρακλειδῶν ἀγῶνας αὐτῶν πρὸς τὸν Εὐρυσθέα, τὴν κατὰ τῶν Καδμείων στρατείαν, τὸ κατὰ τῶν Ἀμαζονίδων κατόρθωμα αὐτῶν καὶ τὴν διάκρισιν τῶν κατὰ τοὺς Τρωϊκοὺς ἀγῶνας) καὶ 2) τὸ ἐν Μαραθῶνι κατόρθωμα αὐτῶν.

Κεφ. 28.

Ἐπιφοιτῶ = ἔρχομαι κατόπιν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀρχὴν ἔρχομαι** = ἔρχομαι ἐξ ἀρχῆς. — **ἐφύλασσον**, ἐνταῦθα = ἡκολούθουν ὡς θεράποντες. — **προσεσχῆς τινι** = πλησίον τινός. — **εἴλοντο** = ἐπεθύμησαν. — **εἵνεκεν**, εἰς τὸ **τιμῆς** δηλοῖ τὸν σκοπόν, εἰς τὸ **ἀρετῆς** τὴν αἰτίαν. — **εὗροντο**, ὑποκμ.: οἱ Κορίνθιοι. — **εὗρίσκομαι παρά τινος** (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτυγχάνω (κατορθώνω) παρά τινος νά . . . — **Ποτιδαιητέων** = ἄττ. **Ποτιδαιατῶν**. — **ἐχόμενός τινος** = **προσεσχῆς τινι**. — **Λεπρεητέων** = ἄττ. **Λεπρεατῶν**. — **Παλέες** = ἄττ. **Παλεῖς**.

Ἐόντας Σπαρτ., οἱ λοιποὶ 5,000 ἦσαν περίοικοι. — **ἐφύλασσον**, ἐκ τῶν ἀνηκόντων ἐκάστη Σπαρτιάτῃ εἰλῶτων ἐκαλοῦντο ἐν στρατείαις ὡς φίλοι κατὰ μέσον ὅρον ἀνὰ ἑπτὰ, ἐξ ὧν εἰς ἦτο κατ' ἐξοχὴν ὁ θεράπων (δηλ. ὁ ὑπασπιστῆς) τοῦ κυρίου του (πρβλ. VII, κεφ. 229), ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ ἦσαν ἡνωμένοι εἰς στρατιωτικὰ σώματα, ἅτινα ἐχρησιμοποιοῖ κατὰ βούλησιν ὁ βασιλεὺς. — **παρὰ Πανσαν.**, ὅστις ἦτο ἡγεμὼν ὅλου τοῦ στρατοῦ. — **Ἀρκάδες**, ἀναγκαιὸς ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διάκρισιν τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Ὀρχομενίων. — **πρῶτοι**, ὡς πρὸς τὸ ἀριστερόν κέρας, ἐν ᾧ ὡς πρὸς τὸ δεξιὸν ἦσαν **τελευταῖοι**.

Κεφ. 29 - 30.

Σπαρτιήτησι, ἑξαρτ. ἐκ τοῦ **περὶ ἕκαστον τεταγμένων**· ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ συναπτεόν τῷ **ἕκαστον** = **περὶ ἕκαστον Σπαρτιάτην**. — **συνάπαντες** = **οἱ πάντες** = ἐν ὅλῳ. — **ἀριθμόν** = ἄττ. **τὸν ἀριθμόν** αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **τάξις** = τάγμα, φάλαγξ. — ὡς **έόντων**

ἐπτά, δηλ. **ἀνδρῶν**. — **παραρτιέομαι** (πθτκ.) = παρασχευάζομαι. — **τὸ Ἑλληνικόν** = ὁ Ἑλληνικὸς στρατός. — **μῖαs χ.**, ἐξαρτ., ὡς καὶ τὸ **ὀκτακ.** **ἀνδρῶν**, ἐκ τοῦ **καταδέουσαι** = ὀλιγώτερον. — **πρὸς δὲ** = ; (VIII, κεφ. 93). — **ἐκπληρῶ** = **συμπληρῶ**. — **αἱ ἑνδεκα μ.** = αἱ λεχθεῖσαι. . . . — **περίειμι** (**περι-εἶμι**) = ἐπιζῶ, διαμένω ἐν τῇ ζῳῇ.

Πεντακόσιοι καὶ τ. καὶ τρισμύριοι, λογιστικὸν σφάλμα τοῦ Ἡροδότου. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν 5.000 Σπαρτιατῶν ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ὁπλιτῶν (38.700) ὑπολείπονται ὁπλίται 33.700· ὥστε οἱ φίλοι τῶν λοιπῶν Λακ. καὶ Ἑλλήνων ἔπρεπε ν' ἀνέλθωσιν εἰς 33.700 καὶ οὐχὶ εἰς 34.500, ἀφ' οὗ εἰς φίλὸς ἦτο περὶ ἕκαστον ὁπλίτην. — **τῶν μαχίμων**, ἀναγκαῖα ἢ δῆλωσις (ὡς καὶ ἢ κατωτέρω : **τοῖς μαχίμοις**) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν **ὄχλον**, τὸν μὴ χρησιμοποιοῦμενον ἐν τῇ μάχῃ, ὅστις δὲν ὑπολογίζεται μὲν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρέπει νὰ νοηθῇ ὅτι παρηκολούθει τὸν στρατόν. — **Θεσπιέων** . . . **οἱ περιεόντες**, διότι οἱ 700 εἶχον πέσαι εἰς τὰς Θερμοπύλας (πρὸλ. VII, κεφ. 202, 222). — **ὄπλα**, δηλ. τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ, ἅτινα ἀπετέλουν τὸν ὁπλισμὸν τοῦ ὁπλίτου. — **οὐδ' οὔτοι**, ὡς καὶ οἱ φίλοι.

Κεφ. 31.

Ἀποκηδεύω = παύω νὰ θρηνῶ. — **ταύτη** = ; (κεφ. 21). — **κατὰ** (μετ' αἰτιατκ.) = ἀπέναντι (μετὰ γενκ.). — **καὶ δὴ** = καὶ πράγματι· ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν **ἐπὶ τε τάξεις** κτλ. — **γάρ**, ἐνταῦθα = **ἐπεὶ** = ἐπειδὴ. — **περίειμι** (**εἶμι**), ἐνταῦθα = εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **ἐπὶ τάξις πλεῦνας** = ἄττ. **ἐπὶ τάξεις πλείους** = κατὰ βάθος εἰς περισσότεράς τάξεις. — **ἐκεκοσμέατο** = ἄττ. **ἐκεκόσμητο**· **κοσμῶ** = παρατάσσω. — **ἐπέχω τινά** = ἵσταμαι, τοποθετοῦμαι ἀπέναντί τινος. — **οὕτω** = ὥδε. — **ὅ,τι ἦν αὐτῶν δυνατώτατον**, ἢ γενκ. **αὐτῶν** (δηλ. **τῶν Περσῶν**) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ὅ,τι**, ὅπερ ἐνταῦθα ἐν περιληπτικῇ ἐννοίᾳ ἀντὶ τοῦ **οἵτινες** = **οἵτινες αὐτῶν ἦσαν δυνατώτατοι**. — **ἀπολέγω** = ἐκλέγω. — **ἀντίον** = κατὰ (μετ' αἰτιατ.). — **τὸ ἀσθενέστερον** = **τοὺς ἀσθενεστέρους**. — **φραζόντων καὶ διδασκόντων** = τῇ προτροπῇ. — **μετὰ δέ**, ἐπιρρηματικῶς. — **ἀντία** = **ἀντίον**. — **οὐ γὰρ ὧν**, αἰτιολογεῖ διατὶ μέρος μόνον τῶν Φωκέων ἐμνημονεύθη· τὸ **ὧν** (= ἄττ.;) ἐνταῦθα =

θέβαια. — αὖξω τὰ Ἑλλήνων (δηλ. *πρήγματα*) = ἐνισχύω τὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλ. = ὑποστηρίζω τοὺς Ἑλλ. — *κατειλέω* = συναθροίζω, συγκεντρῶ· πθηκ. *κατείλμαι*. — *οἰκημένους* = ἄττ. *ῶκημένους* = *οἰκοῦντας*.

Κεφ. 32.

Ὀνόμεσται = ἄττ. *ὠνόμασται*. — *τάπερ* = ἄττ. *ἅπερ*. — *πλείστον λόγου εἰμί* = εἶμαι ἀξιολογώτατος, ἐνδοξότατος. — *ἐνῆσαν*, δηλ. *ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑπὸ Μαρδονίου ταχθεῖσι*. — *ἐν δέ, ἐπιρρ.* = μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων. — *ἀποδιδάζομαι* = *ἀποδιδάζω*. — *ἐπιδάται* = ; (VIII, κεφ. 83). — *ὦν* = ; (κεφ. 31). — *ὥς ἀπεικάσαι*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = καθ' ὅσον δύναται τις νὰ εἰκάσῃ (νὰ συμπεράνῃ). — *ἐς πέντε μυριάδας*, ὑποκμ. τοῦ *συλλεγῆναι*. — *χωρὶς* = χωριστά.

Τούτους, δηλ. τοὺς Ἑρμολύβιας καὶ Καλασίριας. — *ἀπὸ τῶν νεῶν*, οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον παράσχει 200 ναῦς.

Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας
Ἀλεξάνδρου. — Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.

(Κεφ. 44 - 49)

Κεφ. 44.

Πρόσω = ἄττ. *πόρρω*· *πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο* = ἡ νύξ ἀρκετὰ εἶχε προχωρήσει. — *καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι κτλ.*, δηλ. *ἐδόκουν*. — *τηνικαῦτα* = τότε. — *προσελαύνω ἵππω* = πλησιάζω ἑφιππος. — *Ἀμύντεω* = ἄττ. *Ἀμύντου*. — *δίξημαί* = ζητῶ, ἐπιθυμῶ. — *ἔρχομαι ἐς λόγους* = *διαλέγομαι*. — *οἱ δέ* = τινὲς δέ. — *παραγυμνῶ (-όω)* = ἀποκαλύπτω, ἐκθέτω. — *ὀνομάζω* = ὀνομαστί ἀναφέρω. — *ἐς λόγους ἐλθεῖν*, δηλ. αὐτοῖς, τοῖς στρατηγοῖς.

Μακεδόνων, οἱ Μακεδόνες ἦσαν παρατεταγμένοι ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων (κεφ. 31).

Κεφ. 45.

α) *Παραθήκην* = ὡς παρακαταθήκην (δηλ. ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς φροντίδος, ἣν ἔχω περὶ ὑμῶν). — *τίθεμαι* = *κατατίθεμαι*. — *ἀπόρρητα* = μυστικά· *ἀπόρρητα* *ποιοῦμαι* = ἀπαγορεύω. — *Πανσανίην*, πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρόθ. *πρὸς*. — *μὴ* = ἵνα μὴ. — *καὶ* = παντελῶς. — *τῶρχαῖον* (ἐκ τοῦ: *τὸ ἀρχαῖον*) = ἐξ ἀρχῆς.

β) *Δὲ ὦν* = λοιπόν. — *καταθύμιος* = σύμφωνος πρὸς τὰς διαθέσεις τινός, αἵσιος. — *πάλαι γὰρ* κτλ., δηλ. *εἰ τὰ σφάγια καταθύμια ἐγένετο*. — *οἱ* = αὐτῷ (δηλ. τῷ Μαρδονίῳ). — *ἐὼ χαίρειν* = ἀφίνω κατὰ μέρος. — *διαφώσκω* = δεικνύω φῶς διὰ μέσου, ἀνατέλλω. *ἅμα ἡμέρῃ διαφωσκούση* = εὐθὺς ὡς ἡ ἡμέρα ἀρχίσῃ νὰ χαράζῃ. — *συμβολή* = ; (VI, κεφ. 109). — *καταρρώδηκε* = ἄττ. *κατωρρώδηκε*· *κατορρωδῶ* = ; (VII, κεφ. 207). — *ὑπερβάλ-λομαι* = ἀναβάλλω. — *καὶ μὴ ποιέεται*, δηλ. *τὴν συμβολήν*. — *λιπαρῶ* = ἐπιμένω. — *μένω* = διατηρῶ τὴν θέσιν μου. — *σφι* = αὐτοῖς (δηλ. τοῖς Πέρσαις). — *κατὰ νόον* = κατ' εὐχὴν. — *τινα* = ὑμᾶς. — *ἐμεῦ*, ἐκ τοῦ *μνησθῆναι*. — *ἐλευθ. πέρι*, ἀναστροφὴ = *περὶ ἐλευθερώσιος* = ὡς πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσίν μου (δηλ. ἀπὸ τῶν Περσῶν). — *οὕτω*, συναπτέον τῷ *παράβολον*· *παράβολος* = ἐπικίνδυνος. — *μὴ προσδ. κω* = ἄττ. *μήπω προσδεχομένοις* = χωρὶς ἀκόμη νὰ περιμένῃτε (αὐτούς).

Οὐ δύναται, διότι οἱ θεοὶ δὲν εὐνοοῦσι τὴν ἐπιχείρησίν του. — *ἐλευθερώσιος πέρι*, οἱ Μακεδόνες διετέλουν ὑπὸ τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν.

Κεφ. 46.

Τούτῳ τῷ λόγῳ, δοτικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ *καταρρωδήσας*. — *ἡὼς* = ἄττ. *ἕως* = αὐγῇ. — *κατὰ τινα* = ἀπέναντί τινος. — *μάχη* = τρόπος τοῦ μάχεσθαι. — *μαχεσάμενοι*, δηλ. *αὐτοῖς*. — *ἀδαῆς* = ὁ μὴ γινώσκων, ἄπειρος. — *πεπειρηται* = ἄττ. *πεπειραται*· *πειρῶμαί τινος* = λαμβάνω πειρὰν τινος, δοκιμάζω τινά. — *ἡμεῖς δέ*, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ *δὲ* = *ἀλλὰ* (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δέ»). — *ἀλλ'* = ὅθεν, διὰ τοῦτο. — *ἀναλαβόντας*, ὑποκμ.: *ἀμφοτέρους*, δηλ. τοὺς Λακ. καὶ Ἀθην., εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ *ὑμέας μέν*. . . *ἡμέας δέ*. — *ἐν νόῳ γίγνεται* = ἐπέρχε-

ται εἰς τὸν νοῦν. — **φθάντες προφέρετε**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **προφέροντες ἔφθητε** (δηλ. **ἡμᾶς**) = πρότερον (ἡμῶν) προετίνατε. — **ἄρρωδόμεν**, πρακτ. ἀναύξητος. — **καὶ ἡδομένοι οἱ ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι** = **καὶ ἡμεῖς ἡδόμεθα τοῖς λόγοις**.

Μήδους, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 112. — **Σπαρτι. οὐδεῖς**, ὁ Ἀριστόδημος, ὁ μόνος ἐπιζήσας ἐκ τῶν 300, εὐρίσκεται μὲν νῦν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Πausανίου, δὲν εἶχεν ὅμως μετὰσχει τῆς περὶ τὰς Θερμοπύλας μάχης (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 229). — (**ποιέειν**) **ταῦτα**, δηλ. τὴν ἀλλαγὴν τῆς θέσεως.

Κεφ. 47.

Ἦώς τε διέφαινε καὶ διαλλ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 216). — **μεθίστημι** = μεταβάλλω τὴν τάξιν (τοῦ στρατοῦ). — **παράγω** = ὁδηγῶ κατὰ μῆκος τῆς παρατάξεως. — **τοιοῦτῃ**, κτηγρμ. = οὕτω. — **ὅτι οὐ λανθάνει**, δηλ. **διαλλασσόμενος τὴν τάξιν** = ὅτι δὲν ἀλλάσσει τὴν τάξιν χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτός· κατ' ἔννοιαν = ὅτι παρετηρήθη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς ἀλλάσσει τὴν τάξιν τοῦ στρατοῦ του. — **ὡς δ' αὐτως**, τμησις = ὡσαύτως δέ. — **καὶ ὁ Μαρδ.**, δηλ. ἦγε τοὺς Πέρσας.

Κεφ. 48.

α) **Δῆ** = βεδαίως (εἰρωνικῶς). — **τῇδε** = **ταύτῃ** = ἐνταῦθα· **οἱ τῇδε ἄνθρωποι** = οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν μερῶν, ταύτης τῆς χώρας. — **ἐκπαγλέομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω. — **ὥς** = διότι. — **τε**, μετὰ τὸ **οὔτε... οὔτε** = ; — **τῶν** = ἅττ. **τούτων**. — **πρὶν ἢ** = ἅττ. **πρίν**. — **συμμίτῃ** **ἡμέας**, δηλ. **ὑμῖν**. — **ἀφικνοῦμαι ἐς χειρῶν νόμον** = ἔρχομαι εἰς χεῖρας. — **δῆ** = ἤδη. — **ἐν Ἀθηναίοισι** = διὰ τῶν Ἀθ. — **πρόπειρα** = πρώτη δοκιμή, ἀπόπειρα. — **ἀντία καὶ ἀντίον** = ἀντικρύ. — **δοῦλοι**, ἐνταῦθα = ὑπήκοοι. — **ταῦτα**, δηλ. **ἐστί**. — **δῆ**, ἐπιτείνει τὸ **πλεῖστον** = τὰ μέγιστα. — **ψεύδομαι ἐν τινι** = ἀπατῶμαι ὡς πρὸς τινα. — **κατὰ κλέος** = ἔνεκα τῆς δόξης (ὑμῶν). — **δῆ** = προφανῶς. — **ἄρτιος** (μετ' ἀπρμφ.) = παρεσκευασμένος, ἔτοιμος. — **πτώσω** = ἅττ. **πιήσω** = συστέλλομαι (ζαρῶνω) ἐκ φόβου, φοβοῦμαι. — **μᾶλλον**, δηλ. ἢ **προκαλυμένους**.

Τῇδε, δηλ. ἐν Ἑλλάδι. — *τῶν δ'*, δηλ. οὔτε φεύγετε ἐκ π. οὔτε ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλ κτλ.—*ποιέειν ταῦτα*, δηλ. μάχεσθαι ὑμῖν μόνους.

β) *Ἄλλ' ἡμεῖς*, ὁ ἀλλὰ πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀποδόσεως. — *τί δὴ οὐ*... *ἐμαχεσάμεθα*;= λοιπὸν διατί δὲν ἐπολεμήσαμεν...;=λοιπὸν εὐθὺς ἄς πολεμήσωμεν. ..—*πρὸ τινος*=ὑπὲρ τινος. — *δεδόξωσθε*, τοῦ ρ. *δοξοῦμαι* (-όμαι)=φημίζομαι ὁ πρkm. ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ ἐνεστῶτι.—*ἀριθμὸν*=ἄττ.; (κεφ. 29). — *δοκέη*, δηλ. ὑμῖν. — *οἱ δ' ὦν*, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει, καθὼς καὶ κατωτέρω (ἡμεῖς δέ). — *μετέπειτεν*=ἄττ. *ἔπειτα*. — *εἰ*... *δοκέοι*, δηλ. καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι.—*ἀλλ'*, δηλ. ὑμῖν δοκέοι. — *ἀποχρῶ* (-άω)=ἀρκῶ, εἶμαι ἀρκετός. — *διαμάχομαι*=πολεμῶ μέχρι τέλους, ἀγωνίζομαι ἀνενδότως καὶ ἐπιμόνως. — *τῷ ἅπαντι στρατ.*=εἰς ὅλον τὸ στρατόπεδον. — *νικᾶν*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λέγομεν ἢ προτίθεμεν, ὕπερ νοητέον ἐκ τοῦ *ἄρχομεν* *τούτου* τοῦ λόγον· τὸ δὲ *νικῶ*, ἐνταῦθα=εἶμαι νικητής.

Κεφ. 49.

Ἐπισχὼν χρόνον=περιμείνας ἐπὶ τινα χρόνον.—*ὥς*=ἔπειδῃ. — *ὑποκρίνομαι*=ἀποκρίνομαι. — *ἀπελθὼν*=ἐπανελθὼν. — *τὰ καταλαβόντα*=τὰ συμβάντα. — *ἐπαερθεῖς*=ἄττ. *ἐπαρθεῖς*. — *ψυχρός*, ἐνταῦθα=μάταιος. — *ἐπῆκε*=ἄττ. *ἐφῆκε* *ἐφίημι ἐπὶ τινα*=πέμπω ἐναντίον τινός.—*ἱππότης*=; (κεφ. 20).—*σίνομαι*=βλάπτω.—*ὥστε*... *ἔόντες*=ἄττ. *ἄτε*... *ὄντες*. — *ἱπποτοξότης*=ἔφιππος τοξότης. — *καὶ προσφ. ἄποροι*, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου=*καὶ ἄπορον ἦν προσφέρεισθαι αὐτοῖς*=καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ συνάψῃ τις μάχην πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ συστάδην.—*συνταράσσω τὴν κρήνην*=διαταράσσω τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης. — *συνέχωσαν*, τοῦ ρ. *συγγώννυμι*=καλύπτω διὰ σωροῦ χώματος.

Ψυχεῇ νίκη, ὁ Μαρδόνιος θεωρεῖ ὡς νίκην τὸ ὅτι οἱ Σπαρτ. δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρὸς μάχην πρόκλησίν του.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Κεφ. 58.

Ἀποίχομαι=ἔχω ἀποχωρήσει.—ὕπὸ νύκτα=κατὰ τὴν νύκτα.—ἐρῆμον, δηλ. ὄντα (ἀνδρῶν).—Θρασυδῆιον=ἄττ. Θρασυδαῖον.—παῖδες=ἀπόγονοι.—Ἀλεύω=ἄττ. Ἀλεύου· ὀνομαστικ. Ἀλεύας.—ἔτι=τοῦ λοιποῦ, εἰς τὸ ἐξῆς.—τάδε=τόνδε τὸν χώρον.—πλησιόχωροι=γείτονες συνορεύοντες.—μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις=προσπαθοῦντας ν' ἀλλάξωσι τὴν θέσιν των (μὲ τοὺς Ἀθ.).—παροιχόμενος=παρελθών.—καί, συναπτεόν τῷ διαδράντας· διαδιδράσκω=διαφεύγω.—διέδεξάν τε, ὁ τε=καὶ οὕτω· διέδεξαν=ἄττ. διέδειξαν· διαδείκνυμι=ἀποδεικνύω.—μάχη διακρίνομαι πρὸς τινα=ἀγωνίζομαι διὰ μάχης πρὸς τινα.—ἄψευδέως=ἀληθῶς.—οὗτοι οὐδένες κτλ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ διέδεξαν.—οὐδένες=οὐδενὸς (λόγου) ἄξιοι.—ἄρα=ὡς φαίνεται.—ἐν οὐδαμοῖσι εἶοσι Ἑλλ. ἐναπεδεικνύατο=ἐπεδεικνυντο τὴν ἀρετὴν (=ἔκαμον ἐπίδειξιν τῆς ἀνδρείας των) ἐν Ἑλλήσιν, οἱ οὐδένες εἰσὶ.

Τοὺς Ἑλλ. ἀποιομένους, οἱ Ἑλλ. μετὰ τὰς ζημίας, ἃς παρέσχεν αὐτοῖς ἡ ἐπέλασις τοῦ ἱππικοῦ τῶν Περσῶν, ἀπεφάσισαν ἐν πολεμικῇ συμβουλίᾳ νὰ καταλίπωσι τὴν παρὰ τὸν Ἀσωπὸν θέσιν των καὶ νὰ μεταστρατοπεδεύσωσι μεταξὺ τῶν μικρῶν ῥυάκων, οἵτινες κάτωθεν τῶν Πλαταιῶν συνενούμενοι συναποτελοῦσι τὸν μικρὸν ποταμὸν Ὠρόην. Ἡ ἀπόφασίς ὅμως αὕτη δὲν ἐξετελέσθη· οἱ Ἑλλ. ἕνεκα τῆς ἀταξίας περὶ τὴν μετακίνησιν, τῆς ἐπιμονῆς τοῦ λοχαγοῦ Σπαρτιάτου Ἀμομφράτου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θέλοντος νὰ καταλίπῃ τὴν ἥν εἶχε θέσιν καὶ τοῦ ἀναποφασίστου χαρακτήρος τοῦ Πausανίου διεσπάσθησαν εἰς τρεῖς μοῖρας· ἡ μὲν μία μοῖρα (c) — ἣν ἀπετέλουν οἱ Ἑλλ. τοῦ κέντρου — κατέφυγον ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Πλαταιῶν παρὰ τὸ Ἡραῖον· ἡ δευτέρα (b) — ἡ τῶν Λακεδ., ἣν ἠκολούθησεν εἰτα καὶ ὁ Ἀμομφράτος — κατέ-

λαβε τοὺς λόφους καὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀργιόπιον, καὶ ἡ τρίτη (α) — ἡ τῶν Ἀθηναίων — διητυθύνθη εἰς τὴν πεδιάδα (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV). — **τὸν χώρον**, τὸν περὶ τὸν Ἀσωπὸν. — **Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφ.**, οἵτινες εἶχον συμμαχήσαι τοῖς Πέρσαις διὰ τὸν κατὰ τῶν Ἑλλ. πόλεμον. — **ἐλέγετε . . . οὐ φεύγειν**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 48. — **μετισι. ἐκ τῆς τάξις**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 46 καὶ 47. — **πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους**, ἐννοεῖ τοὺς Πέρσας.

β) **Ἐπαινεόντων** = ὅτε ἐπῃνεῖτε· ἡ μετχ. ἐτέθη κατὰ γενκ., εἰ καὶ προηγείται ἡ δοτκ. **ὑμῖν**. — **τοῖσί τι καὶ συνηδέετε** (= ἄττ. **συνῆστε**) = τοὺς ὁποίους καὶ ἐγνωρίζετε κάπως. — **θῶμα ἐποιεύμην** = **εθαύμαζον**. **θαυμάζω τινός** = παραξενεύομαι μέ τινα. — **καὶ μᾶλλον** = **ἔτι μᾶλλον**. ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἡ ὑμέων. — **τὸ καὶ καταρρωδῆσαι** = διὰ τὸ ὅτι ὑπερβολικὰ ἐφοδῆθη. — **ἀποδέξασθαι** = ἄττ. **ἀποδείξασθαι**. **ἀποδείκνυμαι γνώμην** = προτείνω, ἐκφράζω γνώμην. — **ἀναξεύγνυμι τὸ στρατόπεδον** = διαλύω τὸ στρατόπεδον. — **λέναι**, δηλ. **ἡμᾶς**. — **πολιορκησομένους**, μέσος μέλλων ἐν παθτκ. σημασίᾳ. — **τὴν** = **ἡν**, δηλ. **γνώμην δειλοτάτην**. — **ἔτι . . . βασιλεὺς** = καὶ ὁ βασιλεὺς. — **τούτων**, ἐκ τοῦ λόγος = περὶ τούτων. — **ἐτέρωθι** = ἄλλαχού. — **ταῦτα**, δηλ. τὸ **διαδρᾶναι**. — **ποιεῦσι** = **πειρωμένοις ποιεῖν**. — **ἐπιτρεπτέα ἔστί**, δηλ. **ταῦτα ποιεῖν**. — **ἐς ὃ** = ἕως ὅτου. — **καταλαμφθέντες** (= ἄττ. **καταληφθέντες**), δηλ. **ὑφ' ἡμῶν**. — **δώσουσι** κτλ., ἡ σύνταξις: **δώσουσι ἡμῖν δίκας τούτων πάντων, ἃ δὴ (= ἥδη) ἐποίησαν Πέρσας**. — **δίδωμι δίκας τινί τινος** = τιμωροῦμαι ὑπό τινος διὰ τι.

Ὑμῖν, δηλ. τῷ Θώρακι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. — **γνώμην δειλοτάτην**, ταύτην εἶχε προτείνει ὁ Ἀρτ. ἐν τινι πρὸ ὀλίγου συγκροτηθέντι πολεμικῷ συμβουλίῳ. — **ἐτέρωθι**, δηλ. παρὰ τῷ βασιλεῖ. — **ἐκείνοισι**, δηλ. τοῖς Λακεδ.

Κεφ. 59.

Δρόμω = δρομαίως· συναπτέον τῷ ἤγε. — **στίδος** = ἵχνος, πάτημα ποδός· **κατὰ στίδον** = ἐπὶ τὰ ἵχνη. — **ὡς δὴ ἀποδιδρυσκόντων** = ἀκριδῶς ὡς ἐὰν ἔφρυγον. — **ἐπεῖχε**, δηλ. τοὺς Πέρσας· **ἐπέχω** =

δόγηγῶ. — ὑπὸ = ἔνεκα. -- ὄχθος = ; (πρβλ. κεφ. 25). — τέλος = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — ἤειραν τὰ σημήια = ἀττ. ἦραν τὰ σημεῖα· σημεῖον = σημαία. — ὡς ποδῶν εἶχον = ; (πρβλ. VI, κεφ. 115-7). — κόσμος = τάξις, κανονικότης. — κοσμῶ = ; (κεφ. 31). — δμιλος = θόρυβος. — ἀναρπάζω = καταβάλλω, νικῶ ἐξ ἐφόδου.

Διαδάντας τὸν Ἄσ., οἱ Πέρσαι ἴσταντο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀσωποῦ. — ἐπὶ Δαν., οἵτινες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀργιόπιον (πρβλ. κεφ. 58, ἐν σελ. 164/5).

Κεφ. 60.

Πρόσκειμαι = στενοχωρῶ, καταδιώκω ἐκ τοῦ πλησίον. — τὸ ἐνθεῦτεν = εἰς τὸ ἐξῆς· συναπτόεν τῷ τὸ ποιητέον ἡμῖν = τοῦτο, ὃ ποιητέον ἐστὶν ἡμῖν· τούτου ἡ ἐπεξηγήσις κείται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει ἀμυνομένους γὰρ κτλ. — τῇ = ἀττ. ἦ = ὅσον. — περιστέλλω τινὰ = προφυλάττω, βοηθῶ τινά. — ὥρμησε, ἀμτῶτ. — ἀρχήν, ἐπίρρ. = κατ' ἀρχάς. — δῆ = φυσικά. — γὰρ = ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — ἅπανα, δηλ. ἡ ἵππος. — δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς. . . ἀμνν. ἰέναι, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου: δίκαιόν ἐστι ὑμέας ἀμννέοντας (= βοηθήσοντας) ἰέναι. — πρὸς τὴν πιεζομένην κτλ. = πρὸς τὴν μάλιστα πιεζομένην μοῖραν. — ἄρα = ἴσως, τυχόν. — καταλελάβηκε = ἀττ. κατείληφε = συμβέβηκε, γεγένηται· τούτου ὑποκμ. εἶναι τό τι, εἰς ὃ προσδιορισμὸς τὸ ἀδύνατον (= ἔχει συμβῆ τι, ὅπερ καθιστᾷ ἀδύνατον)· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ αὐτοῦς ὑ. βωθέειν, δηλ. ἡμῖν. — ὑμεῖς δ', περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 48 «οἱ δ' ὦν». — ἡμῖν . . . ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε = κάμετέ μας τὴν χάριν ν' ἀποστείλῃτε. — συνοίδαμεν = ἀττ. σύνισμεν. — ταῦτα ἑσακούειν, δηλ. ἡμῖν· ἑσακούω τινί τι = ἀκούω τινὰ εἰς τι.

Κεφ. 61.

Ὁρμέατο = ἀττ. ὥρμηντο. — τὰ μάλιστα = ἀττ. μάλιστα = πάσῃ δυνάμει. — ἐπαμύνω = ὑποστηρίζω. — στείχω = πορεύομαι. — τὸ προσκείμενον, περιληπτ. = οἱ προσκείμενοι. — λυπῶ = ἐνοχλῶ, βλάπτω. — ἀριθμὸν = ἀττ. ; (πρβλ. κεφ. 29). — οὐδαμὰ = ἀττ. οὐδαμῇ· ἐνταῦθα = οὐδέποτε. — ἀποσχίζομιτι = ἀποχωρί-

ζομαι.—**σφαγιάζομαι** = θυσιάζω.—**ὥς συμβαλέοντες** = ὥς μέλ-
λοντες νὰ συμπλακῶσιν.—**καὶ οὐ γάρ, ὁ γάρ** = **ἐπεὶ** = ἐπειδὴ.—
χρηστός = αἴσιος.—**φράξαντες τὰ γέρρα** = συμπυκνῶσαντες τὰς
πλεκτὰς ἀσπίδας, ἀποτελέσαντες δηλ. διὰ τῶν πλεκτῶν αὐτῶν
ἀσπίδων περὶ ἑαυτοὺς φράκτιν (πρὸς προστασίαν τῶν σωματίων
των).—**ἀπῆσαν** = ἀττ. **ἀφῆσαν**.—**ἀφειδέως** = ἀφθόνως.—**οὐ**
γινομένων, δηλ. χρηστῶν.—**χρηρίζω** = παρακαλῶ.—**ψεύδομαι**
τινος = ἀπατῶμαι εἰς τι.

Πεντακισμύριοι, δηλ. 5.000 Σπαρτιάται, 35.000 ἑλλωτες,
5.000 περίοικοι καὶ 5.000 ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι (**ψιλοὶ**)· πρβλ.
κεφ. 28-30.—**τρισχίλιοι**, δηλ. 1.500 ὀπλῖται καὶ 1.500 ψιλοὶ
(πρβλ. κεφ. 28).—**τὴν θεόν**, δηλ. τὴν Ἥραν.

Κεφ. 62.

Προεξαναστάντες πρότεροι, πλεονασμός· **προεξανίσταμαι** =
σηκῶνομαι καὶ ἐξέρχομαι πρότερος.—**πρότεροι**, δηλ. ἢ οἱ Λακεδ.
—**ὥς δέ...** **ἐγένετο**, δηλ. **τὰ σφάγια χρηστά**.—**χρόνῳ κοιτὲ** =
τέλος πάντων.—**ἀντίοι** (= **ἐναντίοι**), δηλ. **ἐχώρουν**.—**μετέν-**
τες = ἀττ. **μεθέντες**· **μεθίημι** = ἀφήνω.—**τὰ γέρρα** = ὁ φράκτης
τῶν ἀσπίδων.—**ὠθισμός** = συμπλοκή (ἐκ τοῦ συστάδην).—**τὰ**
δούρατα, ἀντικμ. τοῦ **κατέκλων**· εἰς δὲ τὸ **ἐπιλαμβανόμενοι**
νοητέα ὡς ἀντικμ. ἢ γενκ. **τῶν δουράτων**.—**κατακλῶ** (-άω) =
θραύω.—**ἐπιλαμβάνομαι τινος** = πιάνω τι.—**λῆμα** = θάρρος,
ἀποφασιστικότης.—**ἥσσονες** = ἀττ. **ἥσσονες** (δηλ. τῶν Ἑλλ.).—
ἄνοπλοι δέ... **σοφίην**, δηλ. ἥσσονες ἦσαν.—**ἄνοπλοι** = ἀοπλοι.
—**πρὸς** = πρὸς τούτοις.—**ἀνεπιστήμονες**, δηλ. τοῦ μάχεσθαι.
—**σοφίῃ** = πολεμικὴ ἐμπειρία.—**προεξαΐσω** = πηδῶ πρῶτος ἐκ
τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ.—**κατ' ἓνα καὶ δέκα** = ἀνὰ ἓνα ἢ ἀνὰ
δέκα.—**συστρέφομαι** = συμπυκνῶμαι.

Τὰ τόξα μετέντες, ἵνα μεταχειρισθῶσιν ἤδη τὰ ξίφη καὶ τὰ
δόρατα.—**περὶ τὰ γέρρα**, πρβλ. κεφ. 61 «**φράξαντες τὰ γέρρα**».
—**ἄνοπλοι**, δηλ. ἀνευ ἀσπίδων· τὰς ἀσπίδας των οἱ Πέρσαι εἰς τί
εἶχον χρησιμοποίησει;

Κεφ. 63.

Τῇ = ἀττ. **ῇ** = ὅπου.—**λογάδες** = ἐκλεκτοί.—**ταύτῃ δέ**, περὶ τοῦ
δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 60 «**ὕμεῖς δ'**»· οὕτω καὶ κατωτέρω

ὁ δέ: «οἱ δὲ ἀντειχόν». — ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ἐπίεσαν, ἄορ. τοῦ πιέζω. — περιῆν = ἔζη. — καταβάλλω = φονεύω. — τὸ τεταγμένον, περιληπτ. = οἱ τεταγμένοι. — οὕτω δὴ = τότε πλέον. — εἶκω τινι = ὑποχωρῶ εἰς τινα. — δηλέομαι = βλάπτω. — ἐρῆμος ὄπλων = ἄνευ ὄπλων.

“Οπλων, ὄπλα ἐννοοῦνται τὰ ἀμυντικά, ἐνταῦθα ὁ θώραξ, τὸ κράνος καὶ αἱ κνημίδες (ἄλλαχοῦ καὶ ἡ ἀσπίς).

Κεφ. 64.

Ἐνθαῦτα = τότε. — δίκη = ἐκδίκησις. — ἐκ = ὑπό. — ἀναιροῦμαι = κερδαίνω, νικῶ. — τῶν, καθ’ ἑλξιν ἀντί: ἄς. — κατύπερθε = πρότερον. — οἱ (δτκ.) προγόνων = προγόνων αὐτοῦ. — ἐς Λεων. = μέχρι τοῦ Λεωνίδου. — ὧντοἱ = οἱ αὐτοὶ (δηλ. πρόγονοι). — χρόνῳ = χρόνῳ τινί. — τὰ Μηδικὰ = οἱ Περσικοὶ πόλεμοι. — Μεσσ. πᾶσι, συναπτόον τῷ συνέδαλε· συμβάλλω =;

Εἵρηται, ἐν βεβλ. VII, κεφ. 204. — σφι, δηλ. Πausanία καὶ Λεωνίδα. — πολέμου ἐόντος, τοῦ τρίτου δηλ. Μεσσηνιακοῦ πολέμου (465 - 455).

Κεφ. 65.

Ἐτράποντο, παρατκ. τοῦ τράπομαι = ἄττ. τρέπομαι. — οὐδένα κόσμον = οὐδενὶ κόσμῳ =; (κεφ. 59). — μοῖρα = μέρος γῆς, χώρα. — θῶμα . . . μοι (δηλ. ἐστὶν) = θανμάζω. — ὅκως = πῶς. — μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (τῶν τε Ἑλλ. καὶ Περσῶν). — τὲ, μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε =; — βέβηλος = τόπος παραδεδομένος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην χρῆσιν (οὐχὶ ἱερός). — δοκέω = ἔχω τὴν γνώμην. — εἴ τι . . . δοκέειν δεῖ = ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τις γνώμην τινά. — ἡ θεὸς κτλ., ἀνεξάρτητον, εἰ καὶ προηγείται τὸ δοκέω δέ.

Ἐς τὸ στρατόπεδον, βλ. σχέδιον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης ἐν πίν. XV. — ἡ θεός, δηλ. ἡ Δημήτηρ. — τὸ ἱρόν, τὸ περίφημον δηλ. ἐν Ἐλευσίνι ἱερόν τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης.

Κεφ. 66.

Ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο = τοιαύτην ἔκβασιν ἔλαβε. — αὐτίκα κατ’ ἀρχὰς = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — ἀρέσκομαι = εὐχαριστοῦμαι. — λείπομαι ἀπὸ τινος = ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τινος. — ἀπαγορεύω =

ἀποτρέπω. — **άνύω** = κατορθώνω. — **ἐποίησέ τε, ὁ τε** = ὅθεν. — **τοιάδε**, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **τῶν ἐστρατ.** κτλ. — **καὶ ἐς** = καὶ μάλιστα περίπου. — **ὅκως**, ἐνταῦθα = ὅτε. — **εὖ**, ἐνισχύει τὴν ἐν τῇ προθέσει **ἐξ (ἐξ ἐπιστάμενος)** εὐρίσκομένην ἔννοιαν. — **ἐξεπίσταμαι** = καλῶς γνωρίζω. — **κατηρημένος** = καλῶς παρεσκευασμένος, ἐν καλῇ τάξει. — **κατὰ τωυτό...** **ὅκως ἂν αὐτὸν ὀρώσω σπουδῆς ἔχοντα** = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα (μὲ τὸ αὐτὸ βῆμα)... μὲ τὴν ὁποίαν βλέπουσιν αὐτὸν προπορευόμενον (κυρ. σπεύδοντα). — **τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέται** = ὅπου αὐτὸς τοὺς ὀδηγεῖ. — **προτερῶ τῆς ὁδοῦ** = προηγούμαι, προπορεύομαι ἐν τῇ ὁδῷ. — **καὶ δὴ** = ἤδη. — **τὸν αὐτὸν κόσμον** = **τῷ αὐτῷ κόσμῳ**. — **καθηγοῦμαι** = ὀδηγῶ. — **τὴν ταχίστην** (δηλ. ὁδὸν) = **ὡς τάχιστα**. — **τροχάζω** = τρέχω. — **ἐς Φωκέας** = εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων.

Ἀρτάβαζος... **πολλὰ ἀπαγ.**, περὶ τοῦ πράγμ. ἴδὲ κεφ. 58. — **ξύλινον τεῖχος**, πρβλ. κεφ. 65.

Κεφ. 67-68.

Δῆ = ἀληθῶς. — **ταύτη** = ; (κεφ. 63). — **ἐθελοκακῶ** = ; (VIII, κεφ. 85). — **τῶν ἄλλων...** **ἐθελοκακεόντων** = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι... — **ἔπεσον** = **ἀπέθανον**. — **οὔτοι**, οἱ Θηβαῖοι. — **τῇπερ** (= ἄττ. ἥπερ) = ὅπου. — **ὄμιλος** = πλῆθος. — **ἀποδεξάμενος** = ἄττ. **ἀποδειξάμενος** **ἀποδείκνυμαι τι (ἔργον)** = ἐπιδεικνύω κατόρθωμά τι. — **δηλοῖ**, ἐνταῦθα ἀπροσώπως = **δηλὸν ἐστι**. — **τὰ πρήγματα** = ἡ δύναμις. — **ἀρτῶ (-άω)** = ἐξαρτῶ. — **εἰ**, αἰτλγκ. = διότι. — **οὔτοι**, οἱ βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν. — **πρὶν ἢ** = ἄττ. ; — **τοὺς Πέρσας**, δηλ. **φεύγοντας**. — **τοσαῦτα** = **τοσάδε**: ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν μετοχῶν **ἐοῦσα ἀπέργουσα**. — **πρὸς τῶν πολεμίων** = πρὸς τοὺς πολεμίους. — **ἄγχιστα**, ἐπίρρ. ὑπερθτκ. τοῦ **ἄγχι** = ἐγγύς. — **ἀπέργουσα** = ἄττ. **ἀπείργουσα**: **ἀπείργω** = ἀπομακρύνω, δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — **φίλιος** = φίλος. — **ἀπὸ τῶν Ἑλλ.**, συναπτέον τῇ **ἀπέργουσα**.

Ταύτη, δηλ. ποῦ; — **οὐ τῇπερ οἱ Πέρσαι**, δηλ. **ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον** (κεφ. 65). — **τῶν ἄλλων συμμαχῶν**, ὑπὸ τούτους νοητέοι οὐχὶ οἱ Ἑλλ. σύμμαχοι, ἀλλ' οἱ βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν. — **ἀπὸ τῶν Ἑλλ.**, δηλ. τῶν διωκόντων.

Κεφ. 69.

Οἱ μὲν=οὗτοι μὲν.—**φόδος**, ἐνταῦθα=φυγή.—**ἀπογίγνομαι τινος**=εἶμαι μακράν τινος, δὲν μετέχω τινός.—**οὐδένα κόσμον**=; (κεφ. 65).—**οἱ ἀμφὶ Κορινθίους**=οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ περὶ αὐτούς· οὕτω καὶ **οἱ ἀμφὶ Μεγ. καὶ Φλ.**—**τρέπομαι τὴν φέρουσαν** (δηλ. **ὁδόν**)=ἀκολουθῶ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν.—**ὑπωρέη**=ἄττ.; (κεφ. 25).—**κολωνός**=λόφος.—**ἰθύ** (=ἄττ. **εὐθύ**) **τινος**=κατ' εὐθείαν εἰς τι.—**τὴν λειοτάτην**, δηλ. **ἐτράποντο· λειός**=ἑμαλός.—**ἀγχοῦ**=**ἄγχι**=;—**ἀφορῶ**=βλέπω μακρόθεν.—**οὐδένα κ.**, συναπτέον τῷ **ἐπειγομένους**.—**τοὺς ἵππους**, συναπτέον τῷ **ἡλαυνον**.—**κατεστόρεσαν**, ἄορ. τοῦ **καταστορέννυμι**=καταρρίπτω τινὰ νεκρόν, τὸν στρώνω κατὰ γῆς, φονεύω.—**κατάρασσω**=κατασυντρίβω.

Κεφ. 70.

α) **Ἐν οὐδενὶ λόγῳ**=χωρὶς οὐδεὶς λόγος νὰ γείνη (περὶ αὐτῶν), ἄνευ δηλ. δόξης καὶ τιμῆς (διότι οὗτοι δὲν ἔπεσον ἐν τῇ κυρίως μάχῃ).—**ἐδυνάετο**=ἄττ. **ἡδύναντο**.—**κατεστήκει**=ἄττ. **καθειστήκει**.—**σφι**, δηλ. τοῖς μαχομένοις.—**ἐρρωμένος**=ἰσχυρός.—**οἱ δέ**, δηλ. οἱ Πέρσαι· περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρὸλ. κεφ. 63 **«οἱ δὲ ἀντεῖχον»**.—**πλέον ἔχω**=ὑπερτερῶ.—**ὥστε**, μετὰ μετχ.=**ἄτε** (μετὰ μετχ.).—**οὕτω δὴ**=; (κεφ. 63).—**λιπαρία**=; (κεφ. 21).—**ἐρείπω**=καταρρίπτω, κατακρημνίζω.—**τῇ** (=ἄττ. **ῇ**) **δὴ**=ὅπου ἀκριβῶς.—**ἐσχέομαι**=εἰσορμῶ.

β) **Τά τε ἄλλα** κτλ., ἀκριβεστέρα διασάφεις τοῦ **τὴν σκηνὴν διαρπάσαντες**, ἐξ οὗ νοητέα ἢ μετχ. **ἄρπάσαντες**.—**ἐς τωυτό**, συναπτέον τῷ **τοῖσι Ἑλλήσι**=εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, εἰς ὃ καὶ (οἱ ἄλλοι) Ἑλληνες.—**ἐσὴνειακ**=ἄττ. **ἐσὴνεγκαν**.—**σιῖφος**=σῶμα ἀνδρῶν ἐν πυκνῇ παρατάξει, φάλαγξ.—**ἀλκῇ**=ἀνδρεία.—**ἀλυκτάζω** (κατὰ παρατκ. μόνον)=εἶμαι ἐκπεπληγμένος.—**τε**, μετὰ τὸ **οὔτε**=ἄλλά.—**οἷα**=**ἄτε**.—**φοβοῦμαι**, ἐνταῦθα=καταφεύγω.—**κατειλέω**=ἀποκλείω, στενοχωρῶ.—**παρῆν**=ἐξῆν· ὃ δ' ἀκολουθῶν **τε**=καὶ οὕτω.—**καταδεουσέων τεσσέρων** (δηλ. **μυριάδων**)=ἐκτὸς 40.000.—**περιγίγνομαι**=διασώζομαι.—**οἱ πάντες**=ἐν ὅλῳ.

Θέης ἀξίην, διὰ τὴν τεχνικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὰ κοσμήματα.
— **τάς ἔχων Ἄρτ. ἔφευγε**, πρβλ. κεφ. 66. — **τῶν λοιπέων**,
δηλ. 260.000. — **τῶν ἐκ Σπάρτης**, ὥστε δὲν ὑπολογίζονται οἱ
πεσόντες περίοικοι καὶ εἴλωτες.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Κεφ. 90.

Τῆς περ, ἀντὶ **τῇ περ** = ἄττ. **ῆ περ** = καθ' ἣν ἀκριβῶς. — **τρῶμα**
= ἄττ. **τραῦμα** = ἦττα. — **συγκυρῶ** = συμβαίνω· ἐνταῦθα ὁ
ἄορ. **συνεκύρῃσε** ἀπροσώπως. — **γενέσθαι**, ὡς ὑποκμ. νοητέον
τὸ τρῶμα. — **ἐπειδή, χρονκ.** — **κατέατο** = ἄττ. **ἐκάθηντο**. — **Λευ-**
τυχίδῃ = **Λεωτυχίδῃ**. — **ἐπέρχομαι ἐπὶ τοὺς στρατηγούς** =
παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν. — ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ
πολλὰ καὶ π. — **ἴδωνται** = ἄττ. **ἴδωσιν**. — **ἄγρη** = ἄττ. **ἄγρα** =
θήραμα. — **εὐρεῖν ἄν**, ἐκ τοῦ ἔλεγε. — **ἀνακαλῶ** = ἐπανειλημ-
μένως καλῶ, ἐπικαλοῦμαι. — **προέτραπε** = ἄττ. **προέτρεπε**. —
αὐτούς, δηλ. τοὺς ἐν Δῆλῳ καθημένους Ἑλλ. — **ῥύομαι** = διαφυ-
λάττω, σώζω. — **δουλοσύνη** = ἄττ. **δουλεία**. — **ἀπαμύνω** = ἀπο-
κρούω. — **εὐπετές**, δηλ. **εἶναι**, ἐξ οὗ ἐξαρτ. **τὸ ταῦτα γίνεσθαι**
εὐπειτής = εὐκολος. — **αὐτῶν**, τῶν Περσῶν. — **καὶ οὐκ...** **εἶναι**, ὡς
ὑποκμ. νοητέα ἐκ τῆς γενκ. **αὐτῶν** ἢ αἰτ. **αὐτούς**. — **κείνοισι** =
ἄττ. **ἐκείνοις** (δηλ. τοῖς Ἑλλ.). — **αὐτοί**, δηλ. **οἱ ἄγγελοι ἀπὸ**
Σάμου. — **εἴ τι ὑποπι**, ὑποκμ.: οἱ Ἑλλ. — **προάγω** = παρακινῶ.

Τὸ τρῶμα, τίνων; — **ἐν τῇ Δῆλῳ**, μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυ-
μαχίαν ὁ ἐλλ. στόλος ἐναυλόχει ἐν Δῆλῳ. — **σφι**, τίσι; — **λάβρη**
τῶν Π., ὧν ὁ στόλος ὥρμει ἐν Σάμῳ. — **τὸν κατέστησαν τύραν-**
νον οἱ Π., πρβλ. βιβλ. VIII, κεφ. 85. — **τοιαύτην**, δηλ. **οἷα αὕτη**
ἐστίν. Ἡ ἔννοια: οἱ Ἑλλ. ἐνταῦθα θὰ εὕρωσι τὸ καλύτερον θήραμα,
δηλ. τὴν σύλληψιν ὀλοκλήρου τοῦ περσικοῦ στόλου. — **ἄνδρας**
Ἑλληνας, δηλ. τοὺς Ἴωνας.

Κεφ. 91.

᾽Ως=ἐπειδή. — πολλὸς (=ἀττ. πολὺς), ἐν ἐπιρρ. σημασία = παρὰ πολὺ. — ἦν λισσόμενος=ἐλίσσετο· λίσσομαι=παρακαλῶ. — ἐῤρωμαι=ἐρωτῶ. — κληδὼν=σημεῖον προαγγελτικόν, οἰωνός· κληδόνος εἵνεκεν=ἵνα λάβῃ οἰωνόν τινα. — συντυχία=; (κεφ. 21). — τί τοι (=ἀττ. σοι) τὸ οὖνομα, δηλ. ἐστί. — ὑφαρπάζω τὸν λόγον=ἄρπάζω τὸν λόγον ἐκ τοῦ στόματός τινος, διακόπτω αὐτόν. — εἶ τινα, δηλ. λόγον. — ὄρμητο=ἀττ. ὠρμητο=εἶχε κατὰ νοῦν· τοῦ β. ὀρμῶμαι. — ὅκως... ἀποπλώσσαι, πλαγία ἐρωτημτκ. πρότασις ἐξαρθωμένη ἐκ τοῦ ποίεε, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς προσπαθείας, φροντίδος=φρόντιζε πῶς νὰ ἀποπλεύσῃς. — δοὺς πίστιν = ὁμόσας· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ ἦ μὲν (=ἀττ. ἦ μὴν) . . . ἔσεσθαι=ὅτι τῷ ὄντι θὰ εἶναι.

Κληδόνος εἵνεκεν, ὁ Λεωτυχίδης ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ ἐλπίζων ὅτι ἐκ τοῦ ὀνόματος θὰ λάβῃ καλὸν ἢ κακὸν οἰωνόν διὰ τὴν ἐκστρατείαν. — τὸν οἰωνόν, ὁ (καλὸς) οἰωνός ἔκειτο ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἡγησιστράτου (= ἡγεμόνος τοῦ στρατοῦ).

Κεφ. 92.

Τὸ ἔργον = ἡ πράξις. — προσῆγε, δηλ. τῷ (ἐαυτοῦ) λόγῳ· προσάγω=προσθέτω. — πίστιν τε καὶ ὄρκια ποιοῦμαι=κάμνω συνθήκην ἀνταλλάσσω ἀμοιβαίως διαθεβαιώσεις καὶ ὄρκους. — συμμαχίης πέρι, ἀναστροφή=; — οἱ μὲν, δηλ. οἱ δύο ἄλλοι Σάμιοι πρεσβευταί. — ἐς τὴν ἐνωτιῶν, χώραν. — ἐκέλευε, ὑποκμ.: ὁ Λεωτυχίδης. — ποιοῦμαί τι οἰωνόν = θεωρῶ τι ὡς καλὸν οἰωνόν. — ἐπέχω=περιμένω. — ἐκαλλιρέοντο, πρατκ. ἀποπειρατικός· καλλιρέομαι=ἀττ. καλλιεροῦμαι=λαμβάνω καλὰ σημεῖα ἐκ τῆς θυσίας.

Κεφ. 96.

Ἐκαλλίρησε, τοῦ ἀπροσώπου καλλιρέει = αἱ θυσίαι γίνονται εὐνοϊκαί. — ἀνάγω τὰς νέας=ἀποπλέω. — τῆς Σαμ, δηλ. χώρας· ἡ γενκ. ἐκ τοῦ πρὸς Καλάμοισι· ἡ πρὸς=πλησίον. — κατὰ=παρὰ — τὸ ταύτη (δηλ. ὄν)=τὸ ἐκεῖ κείμενον. — ἀπῆκαν=ἀττ. ἀφεῖσαν. — ὦν=βεβαίως. — ὁμοῖοι=ισόπαλοι (δηλ. πρὸς τοὺς πολε-

μίους).—*ὑπὸ τὸν πεζὸν*—ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πεζοῦ.—*τοῦ ἄλλου στρατοῦ*, γενν. διαιρητ. τοῦ *ὅς*.—*ὑπερφέρω*—ὑπερτερῶ, ὑπερέχω.—*ἀνειρύω*=ἀνασύρω.—*περιβαλέσθαι*, δηλ. *ταῖς ναυσὶ περιβάλλομαι ταῖς ναυσὶ ἔρκος*=κάνω περὶ τὰς ναῦς περίφραγμα.—*ἔρυμα*=ὀχύρωμα.—*κρησφύγετον*=; (VIII, κεφ. 51).

Κεφ. 97.

Τῆς Μυκ., ἔξαρχ. ἐκ τοῦ *ἐς Γαίω. τε καὶ Σκολ.*—*ἐπισπόμενος*, ἄρχ. τοῦ ῥ. *ἐφέπομαι*.—*κιστὺς*=κτίσις· *ἐπὶ κιστὺν*=εἰς τὴν...—*ἐνθαῦτα*, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὸ *τῇ Δήμητρος* κτλ.—*σκόλοψ, πος*=πάσσαλος (παλοῦχι).—*καταπήγνυμι*=ἐμπήγω.—*παρεσκευάδατο*=ἄττ. *παρεσκευασμένοι ἦσαν*.—*πολιορκησόμενοι*, μέσος μέλλων μετὰ σημασίας παθητ.—*ἐπιλέγομαι ἐπὶ τι*=ἀναλογίζομαι τι.

Νεῖλ. τῷ Κόδρου..., ὁ Νηλεὺς ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μέδοντος κατέφυγεν εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ ἔδρυσε μεταξὺ ἄλλων ἀποικιῶν καὶ τὴν Μίλητον.—*ἀμφότερα*, δηλ. καὶ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν νίκην.

Κεφ. 98.

Οἴχωκα=ἔχω ἀπέλθει· ἰων. πρkm. τοῦ *οἴχομαι*.—ὡς *ἐκπεφυγότων*, δηλ. *αὐτῶν*· ἢ μετχ. αἰτλγχ.—*εἴτε... εἴτε...*, ἐπεξηγήσεις τοῦ *ὅ,τι ποιέωσι*.—*ἔδοξε*, δηλ. *αὐτοῖς*.—*μηδέτερα*=*μηδέτερον*.—*ἀποδάθρα*=σανὶς τιθεμένη ἀπὸ τοῦ πλοίου μέχρι τῆς ξηρᾶς πρὸς ἔξοδον καὶ εἴσοδον (*σκάλα*).—*σφι*, συναπτεᾶ ἢ δοτκ. τῷ *ἐπαναγόμενος· ἐπανάγομαί τινι*=ἐπιπλέω ἐναντίον τινός.—*παρακρίνομαι*=παρατάττομαι.—*ἐνθαῦτα*=τότε.—*ἐν τῇ νηὶ*=ἐν τῇ ἑαυτοῦ νηί.—*ἐγχρίμψας*, δηλ. *τὴν ναῦν ἐγχρίμπτω*=πλησιάζω.—*τὰ μάλιστα*, ἐνταῦθα=ὅτι μάλιστα=ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον.—*ὑπὸ κήρυκος προαγορεύω*=διὰ κήρυκος προκηρύττω.—*ἐπακούοντες*, δηλ. *ἐμοῦ*.—*συνήσουσι*, τοῦ ῥ. *συνίημι*=ἐννοῶ.—*τινὰ*=ἕκαστον.—*πάντων*, ἐκ τοῦ *πρῶτον*.—*μετὰ δὲ*=μετὰ δὲ ταῦτα.—*τάδε*, ἐνταῦθα ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα· ὥστε=*ταῦτα*.—*ἴστω*, προστκ. τοῦ *οἶδα*.

Τοῦ στρατοπέδου, δηλ. τῶν Περσῶν.—*τοῦ τείχεος*, δηλ. τοῦ ἐκ ξύλων καὶ λίθων ἔρκους (πρβλ. κεφ. 97).

Κεφ. 99.

Ὑποθεμένον, δηλ. τοῖσι Ἰωσι· **ὑποτίθεμαί τινι** = συμβουλεύω τινά. — **δεύτερα δὴ**, ἀπόδοσις τοῦ ἐν κεφ. 98 «**πρῶτον μὲν**». — **προσέχω τὰς ναῦς** = φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα. — **τοῦτο μὲν** = ἄφ' ἐνὸς μὲν· ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: «**τοῦτο δὲ τὰς διόδους . . .**». — **ὑπονῶσαντες** = ἄττ. **ὑπονοήσαντες**· **ὑπονοῶ** = ὑποπτεύω. — **ἀπαιρέονται** = ἄττ. **ἀφαιροῦνται**. — **γὰρ ὦν** = ; (πρὸλ. κεφ. 96). — **ἀπικομένων** κτλ., ἀνεμένετο αἰτ. πτώσις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ **λυσάμενοι . . . ἀποπέμπονσι**. — **λύομαι** = ἀπελευθερώνω, λυτρώνω. — **ἐφοδιάζω** = ἐφοδιάζω τινά με τὰ ἀπαιτούμενα διὰ ταξείδιον. — **ὑποψίην εἶχον**, υποκμ.: οἱ Σάμιοι· **ὑποψίαν ἔχω** = ὑποπτεύομαι. — **κεφαλὰς πολεμίων** = **πολεμίους**. — **καταδοκῶ τινι** = ὑποπτεύω τινά. — **νεοχμὸν** = νέον, νεωτερισμός· ἐνταῦθα = ἀποστασία. — **ἐπιλαμβάνομαί τινος** = λαμβάνω τι. — **συμφορῶ** (-έω) = ἐπισωρεύω.

Κεφ. 100.

Παρασκεύαστο, ἀπροσ. = **παρασκευὴ ἐγγένητο**. — **ἐσέπιτατο**, μέσος ἄορ. τοῦ **ῥ**. **ἐσπέτομαι** = πετῶ ἐντός, διαδίδομαι. — **κηρυκήιον** = ἄττ. **κηρυκεῖον** = σκήπτρον κήρυκος. — **κυματωγὴ** = μέρος, ἔνθα τὰ κύματα θραύονται, ἀκτὴ. — **ἡ φήμη διηλθέ σφι ὧδε** = ἡ διαδοθεῖσα μεταξὺ αὐτῶν φήμη ἦτο τοιαύτη. — **ἐν Βοιωτοῖσι** = ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοιωτῶν. — **δὴ** = τῇ ἀληθείᾳ. — **τὰ θεῖα τῶν πρηγμάτων** = ἡ θεῖα βούλησις. — **εἰ**, ἐνταῦθα αἰτλγκ. = ἐπειδὴ. — **συνπίπτοντος**, μετχ. ἐνδοκ. — **συνπίπτω** = συμβαίνω. — **τοῦ τε ἐν Πλατ.**, δηλ. **τρώματος**· **τρώμα** = ; (κεφ. 90). — **ταύτη** = ; (κεφ. 96).

Κηρυκήιον, τὸ εὑρεθὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κηρυκεῖον ἐθεωρήθη, ὅτι ἐδείκνυε τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τῶν θεῶν.

Κεφ. 101.

Συμβολή = ; (κεφ. 45). — **ἐν τῇ Πλαταιίδι**, δηλ. χώρᾳ. — **γεγονέναι νίκην**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα**. — **ὀρθῶς** = ἀληθῶς. — **τὸ μὲν ἐν Πλατ.**, δηλ. **τρώμα**. — **ὅτι δὲ** κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δήλα** (= **δηλον**) **ἐγίνετο**. — **ἀναμανθάνουσι**, ἢ μετχ. συναπτέα τῷ **σφι**. **ἀναμανθάνω** = ἐξετάζω λεπτομερῶς.

— **ἀρρωδίη** = ἄττ. **δωρωδία** = φόβος. — **οὔτι . . . οὔτω**, ὥς = ὅχι τόσον, ὅσον. — **τῶν Ἑλλήνων**, δηλ. **τῶν μετὰ Πανσανίεω**· πρὸ τῆς γενν. νοητέα ἢ πρόθεσις **περί**. — **πταίω περί τινι** = ἤττωμαι ὑπὸ τινος. — **κληδὼν** = φήμη. — **τὴν πρόσδοδον ποιοῦμαι** = ἐπιτίθεμαι. — ὥς, αἰτλγκ. — **ἄεθλα** = ἄττ. **ἄθλα**.

Καὶ πρότερον, δηλ. ἐν κεφ. 62 καὶ 65. — **ὥσαύτως**, δηλ. **παρὰ τὸ Δημήτριον**. — **τῆς αὐτῆς ἡμέρης**, ἀμφότεραι αἱ μάχαι συνέβησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῇ 26 Μεταγειναιῶνος, δηλ. τῇ 10 Σεπτεμβρίου (479 π. Χ.).

Κεφ. 102.

α) **Τοῖσι προσεχ . . .** = **τοῖσι τεταγμένοισι προσεχέσι τούτοισι προσεχῆς τινι** = ; (κεφ. 28). — **μέχρι κου τῶν ἡμίσεων** (δηλ. **στρατιωτέων**) = μέχρι σχεδὸν τοῦ ἡμίσεος στρατοῦ. — **ὁδὸς** = πορεία. — **ἄπεδος** = ; (κεφ. 25). — **ἐπεξῆς** (= ἄττ. **ἐφεξῆς**) **τινι** = **προσεχῆς τινι**. — **περιήισαν** = ἄττ. **περιῆσαν**. — **καὶ δὴ** = ; (κεφ. 66). — **ἐλασσον ἔχω** = εἶμαι κατώτερος. — **προσεχέων**, δηλ. **αὐτοῖσι**. — **παρακελευσάμενοι**, δηλ. **ἀλλήλοις**. — **ἐχομαί τινος** = ἐπιλαμβάνομαι υἱος, ἐπιχειρῶ τι. — **ἐνθεῦτεν**, χρονκ. = ἐκ τῆς στιγμῆς ταύτης. — **ἐτεροιοῦμαι** = μεταβάλλομαι. — **διωσάμενοι**, μέσος ὁρ. τοῦ **διωθοῦμαι** = ἀπωθῶ. — **φερόμενοι** = ὁρμητικῶς. — **ἀλλῆς** = ἄττ. **ἀθρόος** = εἰς ἓν ὅλον ἡθροισμένος, συνηνωμένος.

Τοῖσι προσεχ . . . τεταγμ., δηλ. τοῖς Κορινθίοις, Σικυωνίοις καὶ Τροιζηνίοις. — **οὗτοι οἱ ἐπὶ . . .**, δηλ. οἱ Ἀθην. καὶ οἱ πλησίον τούτων τεταγμένοι. — **ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει**, δηλ. τῷ ἀριστερῷ. — **τὰ γέρρα**, ἅτινα εἶχον συμπυκνώσει, ἵνα ἀποτελέσωσι περὶ ἑαυτοὺς φράκτιν (πρὸς προστασίαν τῶν σωμάτων των)· πρβλ. κεφ. 99. — **ἐς τὸ τεῖχος**, εἰς τὸ περίφραγμα δηλ., ὅπερ εἶχον κατασκευάσει περὶ τὰς ναῦς ἐκ ξύλων καὶ λίθων (πρβλ. κεφ. 97).

β) **Συνεσέπιπτον** = εἰσώρμων ὁμοῦ, δηλ. μετὰ τῶν ἐχθρῶν. — **ἀραιήρητο** = ἄττ. **ῥρητο** = εἶχε καταληφθῇ, κυριευθῇ. — **οὔτε . . . τε** = ; (κεφ. 70). — **πρὸς ἀλκὴν τράπομαι** (= **τρέπομαι**) = ἀνθίσταμαι. — **ὁρμέατο** = ἄττ. **ὠρμηντο**. — **κατ' ὀλίγους γινόμενοι** = διαιρούμενοι εἰς μικρὰ τμήματα. — **ὁ ἀεὶ** = ὁ ἐκάστοτε. — **συνδιαχειρίζω** = ἐκτελῶ ὁμοῦ.

Κεφ. 103.

Ἀπαραιρημένοι=ἄττ. **ἀφηρεμένοι**· αἱ μετχ. **έόντες**... **ἀπαρ.** εἶναι ἐνδοτχ.—**έτεραλκῆς**=; (VIII, κεφ. 11). — **έρω**=πράττω. — **προσωφελέειν**, ἐνταῦθα μετὰ δτχ. (**τοῖσι Ἑλλῆσι**) ἀντὶ τῆς συνηθεστέρας αἰτ. (πρὸλ. κεφ. 68). — **ἄρξαντας**, δηλ. **τοῦ ἀποκτεῖναι**. — **οὕτω δὲ**=; (κεφ. 70).

Κεφ. 104.

Ἐκ=ὑπό. — **τηρῶ**=φυλάττω. — **σφι**, δηλ. τοῖς Πέρσαις. — **καταλαμβάνη**, ὡς ὑποκμ. τὸ **τοιαῦτα**, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ **οἰά περ· καταλαμβάνει τινά τι**=εὐρίσκει τινά τι, συμβαίνει εἰς τινά τι. — **ἡγεμῶν**=ὁδηγός. — **καθηγοῦμαί τινι ὁδόν**=δεικνύω εἰς τινά ὁδόν.

Προσετέτακτο... **τὰς διόδους τηρέειν**, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 99.—**έχοντες ἡγεμόνας**, δηλ. τοὺς Μιλησίους.—**ἐπὶ τοῦτο τὸ πρ.**, δηλ. **ἐπὶ τὸ τηρεῖν τὰς διόδους**. — **τούτου εἵνεκεν**, δηλ. ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτοὺς ὡς ὁδηγοί. — **τὸ δεύτερον**, τὸ πρῶτον ἀπεστάτησε πρὸ 20^ε ἐτῶν (499 π. X).

Κεφ. 105-106.

Ἐπασκῶ τι=ἀσκοῦμαι εἰς τι. — **παγκράτιον**=ἀγὼν πάλης καὶ πυγμῆς. — **καταλαμβάνει τινά** (μετ' ἀπαρμφ.)=συμβαίνει εἰς τινά νά... — **κεῖσθαι=τεθάρφθαι**. — **κατεργάζομαι**=φονεύω. — **τὰς νέας**, νοητέα ἢ αἰτ. **ἀπάσας ἐκ τοῦ ἀπαν**. — **λήϊην**=ἄττ. **λείαν**. — **προεξάγω**=ἐξάγω πρότερον.

Πόλεμον έόντος Ἀθ. καὶ Καρ., ἐν έτει 476 π. X.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

A.

Ἄθως, ἀκρωτήριο ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, νῦν Ἅγιον ὄρος.

Αἰακίδαι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ :

Αἰακὸς		
Πηλεὺς	Τελαμῶν	Φῶκος
	—	—
Ἀχιλλεὺς	Αἴας	Τεῦκρος.

Αἰακός, βασιλεὺς τῆς Αἰγίνης, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης Αἰγίνης.

Αἴας, υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγάλεως, ὄρος ἐν Ἀττικῇ ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγίλια, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ἀκανθος, πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς Β. τῆς χερσονήσου Ἀκτῆς.

Ἀλέη, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐτιμᾶτο ἐν Τεγέᾳ, ἐνθα ἦτο καὶ ὁ περιφημὸς ναὸς τῆς.

Ἀλεύης, γενάρχης τῶν Ἀλευαδῶν, τοῦ ἐπισημοτάτου γένους ἐν Θεσσαλίᾳ.

Ἀλῆιον πεδῖον, εὐφορὸς πεδιάς ἐν Κιλικίᾳ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Πυράμου καὶ Σάρου.

Ἀλπηνὸς ἢ **Ἀλπηνοί**, πόλις ἐν Λοκρίδι πλησίον τῶν Θερμοπυλῶν.

Ἀμπρακιῶται, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμπρακίας, πόλεως ἐν Ἀκαρνανίᾳ.

Ἀμφικτύονες, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν πόλεων, ὅσαι ἦσαν συνδεδεμένοι εἰς ἀμφικτυονικὴν ὁμοσπονδίαν· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθίλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ἀναγυράσιοι, ὁ ἐκ τοῦ δήμου Ἀναγυροῦντος· ὁ δῆμος οὗτος ἔκειτο μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Σουνίου νοτίως τοῦ Ὑμηττοῦ.

Ἀνακτόριοι, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ.

Ἀντικύρη, πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἡ πατρίς τοῦ προδότου Ἐφιάλτου.

Ἀρήιος πάγος, λόφος ΒΔ. τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρτάδαζος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Περσῶν.

Ἀρτεμισίη, βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσοῦ.

Ἀρτεμίσιον, ἀκρωτήριο ἐν Εὐβοίᾳ.

Ἀσωπός, ποταμὸς 1) ἐν Βοιωτίᾳ, 2) ἐν Φθιώτιδι παρὰ τὰς Θερμοπύλας (νῦν ὀνόμαζόμενος Καρβουναριά).

Ἀφεται, πόλις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας ἔχουσα καὶ λιμένα.

Ἀφιδναί, πόλις πλησίον τῆς Δεκελείας (νῦν Καπαντρίτη)· ὁ κάτοικος **Ἀφιδναῖος**.

B.

Βάκτριοι, οἱ κάτοικοι τῶν Βάκτρων, πρωτεύουσος τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς.

Βρύγοι, λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας.

Γ.

Γαίσων, ποταμὸς χυνόμενος μεσημβρινῶς τῆς Μυκάλης.

Γεραιστός, ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Δ.

Δαρεῖος, υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, βασιλεὺς τῶν Περσῶν (γεννηθεὶς τῷ 550 π. Χ. ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 521, ἀπέθανε δὲ τῷ 485).

Δημάρητος, βασιλεὺς ἐν Σπάρτῃ· στερηθεὶς οὗτος τῆς βασιλείας τῷ 491 κατέφυγεν εἰς Περσίαν παρὰ τὸν Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπου καὶ ἠκολούθησε τὸν Ξέρξην ἐκστρατεύσαντα κατὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ 480.

Δημήτριον, ναὸς τῆς Δήμητρος πλησίον τοῦ χωρίου Ἀργιοπίου (Δ. τῶν Πλαταιῶν).

Ε.

Ἐρέτρια, πόλις τῆς Εὐβοίας.

Ἐρεχθεὺς, ἀρχαῖος ἥρωας τῆς Ἀττικῆς· υἱὸς τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἥφαίστου.

Ἐρυθραί, πόλις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῶν ὑπωρείων τοῦ Κιθαῶνος· ἐπίθετον: **Ἐρυθραῖος** (χῶρος).

Εὐριπος, πορθμὸς μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας.

Η.

Ἡραιον, ναὸς τῆς Ἥρας 1) ἐν Πλαταιαῖς 2) ἐν Σάμφ.

Ἡράκλειον, ναὸς τοῦ Ἡρακλέους 1) ἐν Μαραθῶνι 2) ἐν Κυνοσάργει.

Θ.

Θάσος, νῆσος πλησίον τῆς Θράκης· οἱ κάτοικοι : *Θάσιοι*.

Θέσπια, πόλις Βοιωτικὴ πρὸς Δ. τῶν Θηβῶν· οἱ κάτοικοι : *Θεσπιεῖς*.

Ι.

Ἰκαρος, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Σάμου· ἐκ ταύτης ἔλαβε τὸ ὄνομα τὸ *Ἰκάριον πέλαγος*.

Ἰνδοί, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ.

Ἰστιαίη, πόλις ἐν Εὐβοίᾳ.

Κ.

Κάλαμοι, ἡ ἀνατολικὴ παραλία τῆς Σάμου, παρὰ τὴν ὁποίαν ἔκειτο τὸ Ἡραιον.

Καλυνδεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ· ἐπίθετον : *Καλυνδική (νηῦς)*.

Καρνεῖα, ἑορτὴ τελουμένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ Καρνείου Ἀπόλλωνος καὶ διαρκούσα ἑννέα ἡμέρας.

Καφηρεὺς, ἀκρωτήριον τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Κέος, ἀκρωτήριον εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Κέρκωπες, μικρὰ σκωπτικὰ καὶ πανοῦργα ὄντα· ταῦτα ἀπὸ τὸν Ἡρακλέα κοιμώμενόν ποτε ἐπὶ τοῦ Μελαμπύγου λίθου ἀφήρεσαν τὰ ὅπλα, δι' ὧν ὕστερον τὸν ἠπέλουν· ὁ Ἡρακλῆς ὅμως συλλαβὸν ἐδέσμευσεν αὐτά, ἀλλὰ ταχέως ἀφῆκε φαιδρυνθεῖς ἐκ τῶν ἀστεῖσμων τῶν.

Κήιοι, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Κέω.

Κιλικίη, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας· ἐπίθετον : *Κίλισσαι (νέες)*.

Κισίη, χώρα τῆς Περσίας, ἐν ἣ ἔκειτο ἡ πρωτεύουσα τὰ Σοῦσα· οἱ κάτοικοι *Κίσιοι*.

Κλεινίης, υἱὸς Ἀλκιβιάδου τινὸς καὶ πατὴρ τοῦ περιφήμου Ἀλκιβιάδου· ἀνῆκεν οὗτος εἰς πλουσιωτάτην οἰκογένειαν τῶν Ἀθηνῶν.

Κοῖλα, τὰ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ μέχρι τῆς Ἐρετρίας

κείμενα παράλια μέρη τῆς Εὐβοίας, ἅτινα ἦσαν πολὺ ἐπικίνδυνα τοῖς θαλασσοπόροις.

Κυνέγειρος, Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου.

Κυνόσαργες, γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ἄγουσαν ὁδὸν (ΝΑ. τοῦ σημερινοῦ Α΄ στρατιωτικοῦ νοσοκομείου παρὰ τὴν Γαργαρέταν).

Κυνόσουρα, ἀκρωτήριο ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς Σαλαμίνης.

Λ.

Λεπρεῖται, οἱ κάτοικοι τοῦ Λεπρέου, πόλεως τῆς Ἡλίδος.

Λευτυχίδης, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.

Λήμνιος, ὁ ἐκ τῆς Λήμνου, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ κάτοικοι **Λήμνιοι**· ἐπίθετον: **Λημνίη** (νηῦς).

Λοκροί, ὄνομα τριῶν ἐλληνικῶν φυλῶν· 1) οἱ **Ὀπούντιοι** περὶ τὸν Εὐρίπον ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας, 2) οἱ **Ἐπικνημίδιοι** περὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ 3) οἱ **Ὀζόλαιοι** περὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ἐπίθετον: **Λοκρίδες** (πόλεις).

Μ.

Μαραθὼν, πεδιάς παρὰ τὴν ΒΑ. παραλίαν τῆς Ἀττικῆς ἐκτεινόμενη εἰς μῆκος 3 περίπου ὥρων.

Μελάμπους, περίφημος μάντις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Μελάμπυγος, κατ' ἀρχὰς ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους· εἴτα ἀπεδόθη καὶ εἰς τὸν ἐν Θερμοπύλαις λίθον, ἐφ' οὗ ποτε ἐκοιμήθη ὁ Ἡρακλῆς.

Μηλῖς, χώρα παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον συνορεύουσα πρὸς τὴν Οἰταίαν, τὴν Λωρίδα καὶ Λοκρίδα· οἱ κάτοικοι: **Μηλιέες**.

Μνησίφιλος, Ἀθηναῖος, πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους.

Μουνιχίη, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μετ' ὁμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου.

Μυκάλη, ἀκρωτήριο κατὰ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας ἀπέναντι τῆς Σάμου.

Μυσοί, οἱ κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

N.

Νισαῖος ἵππος, ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μακεδονίας Νισαίου, ἣτις παρῆγεν ἀρίστους ἵππους.

O.

Οἰταῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς περὶ τὴν Οἶτην χώρας.

᾽Οπούντιοι, βλ. **Δοκροί**.

Π.

Παῖονες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, χώρας τῆς Β. Μακεδονίας.

Παλεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Παλληγεύς, ὁ ἐκ τοῦ ᾽Αττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρβάτι).

Παλλήνη, ἡ δυτικωτάτη τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς.

Ποτιδαῖται, οἱ κάτοικοι τῆς Ποτιδαίας, πόλεως τῆς Παλλήνης τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου.

Πόντιαι, ἑπωνυμία τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης.

Πυλαγόροι (ῆ-αι), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 λαῶν τῶν μετεχόντων τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν ᾽Ανθίλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ρ.

᾽Ρηναίη, νῆσος μικρὰ 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δῆλος).

Σ.

Σάκαι, λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἐν ᾽Ασίᾳ Βακτριανῆς· ἐθεωροῦντο ὡς ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ.

Σαλαμίνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος.

Σαμοθρήικες, οἱ κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους παρὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης· ἐπίθετον: **Σαμοθρηική** (νηῦς).

Σιδῶνιος (βασιλεύς), ὁ βασιλεὺς τῆς Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Σικυνῶνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Σικυνῶνος, πόλεως ἐν Πελοποννήσῳ πλησίον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Σιμωνίδης, ἐκ Κέω, υἱὸς τοῦ Λεωπρέπου, διάσημος ἐπιγραμματοποιὸς τῶν Ἑλλήνων (556-468 π. Χ.).

Σῖρις, πόλις ἑλληνικὴ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

Σκιρωνίς ὁδός, ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Μέγαρα καὶ Ἰατρικὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ληστοῦ **Σκίρωνος**, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Θησεύς.

Σκίαθος, νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας.

Σκιράς, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ ἱερόν αὐτῆς ἔκειτο παρὰ τὸ ἄκρωτήριον Σκιράδιον εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Σκιωναῖος, ὁ ἐκ Σκιώνης, πόλεως τῆς χερσονήσου Παλλήνης.

Σκολοπέεις, τόπος τις παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαίσιωνος ποταμοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας.

Σπερχειός, ποταμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ.

Στενύκληρος, πόλις τῆς Μεσσηνίας.

Στυρεῖς, οἱ κάτοικοι τῶν Στύρων, πόλεως τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Καρύστου.

Τ.

Τάμνναι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Τελαμών, πατὴρ τοῦ Αἴαντος· βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Τρηχίς, πόλις μεταξὺ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ τῆς Οἴτης· οἱ κάτοικοι: **Τρηχίνιοι**.

Τροιζήν, πόλις ἐν Ἀργολίδι οὐ μακρὰν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· οἱ κάτοικοι: **Τροιζήνιοι**.

Τύριος (βασιλεὺς), ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Υ.

Ὑσαι, πόλις τῆς Βοιωτίας κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρώνος καὶ παρὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν.

Φ.

Φλιοῦς, πόλις ἐν Ἀργολίδι· οἱ κάτοικοι **Φλιάσιοι**.

Φρύγες, οἱ κάτοικοι τῆς Φρυγίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Χ.

Χοιρέαι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ψ.

Ψυττάλεια, μικρὰ νῆσος πλησίον τῆς Α. ἄκρας τῆς Σαλαμῖνος ἀπέναντι ἀκριβῶς τοῦ Πειραιῶς (νῦν Λιψοκουτάλα).

Ω.

Ὠρωπός, πόλις ἐν τοῖς ὁρίοις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Ἐρετρίας.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Σελ.

Βιβλ. VI

Α'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (κεφ. 43-45)	5
Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δαΐτιν καὶ Ἀρταφέρνην. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (κεφ. 94-97, 100-117, 119-120) .	7

Βιβλ. VII

Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν (κεφ. 201-207)	15
Β'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (κεφ. 208-213, 215-233).	17

Βιβλ. VIII

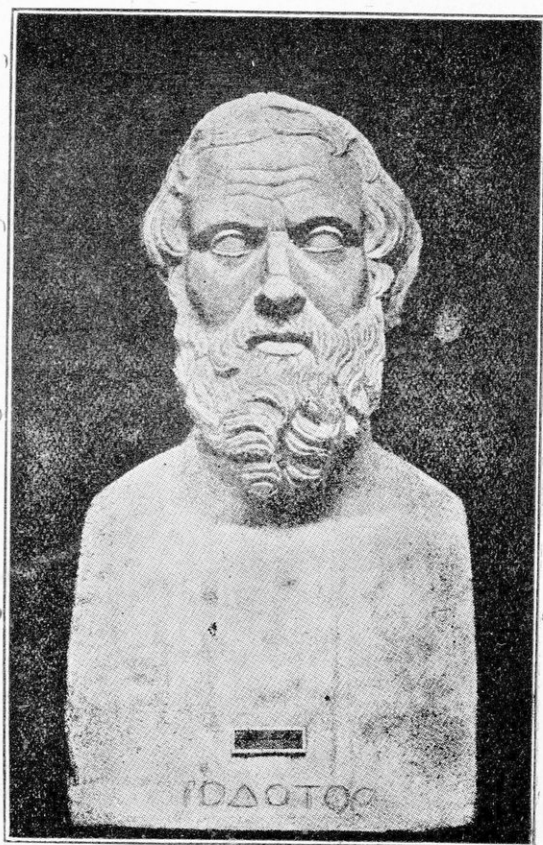
Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (κεφ. 1-17) .	27
Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμῖνα. Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν (κεφ. 40-42, 49-55).	33
Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων (κεφ. 56-64)	37
Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν (κεφ. 66-67, 70)	41
Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι (κεφ. 71-72, 74-76, 78-82).	42
ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (κεφ. 83-96)	46

Βιβλ. IX

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Θάνατος τοῦ ἱππάρχου Μασιστίου (κεφ. 20-24)	52
---	----

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς (κεφ. 25-26, 28-32)	54
Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάν- δρου. Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν (κεφ. 44-49).	58
Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (κεφ. 58-70)	61
Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη (κεφ. 90-92, 96-106)	67
Εἰσαγωγή	75-82
1. Βίος Ἡροδότου	75
2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου	76
3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν τῆς Ἡροδο- τείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς	77
Σημειώσεις	83
Πίναξ κυρίων ὀνομάτων	177

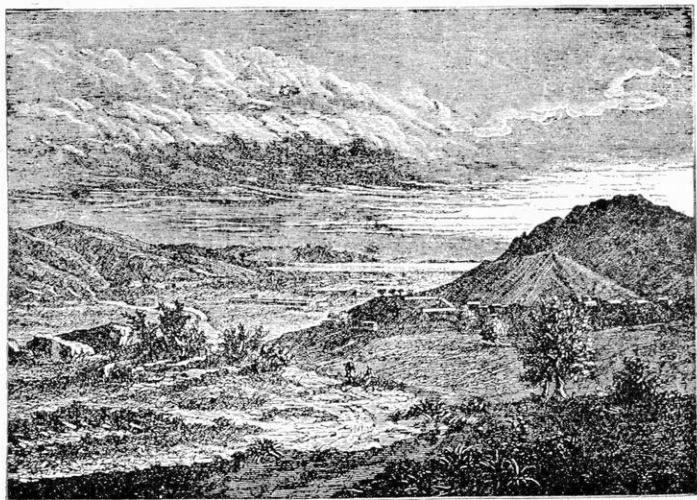

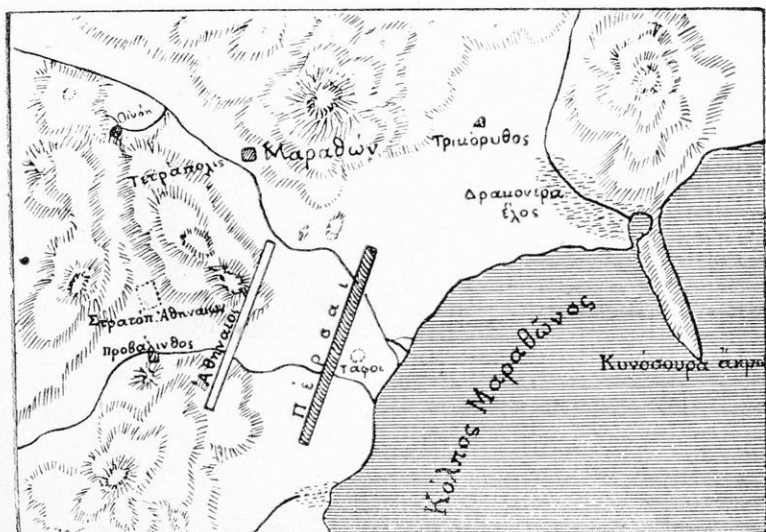
Ἡρόδοτος

Κ. ΚΟΣΜΑ — ΗΡΟΔΟΤΟΣ. Ἔκδ. ἑνδεκάτη

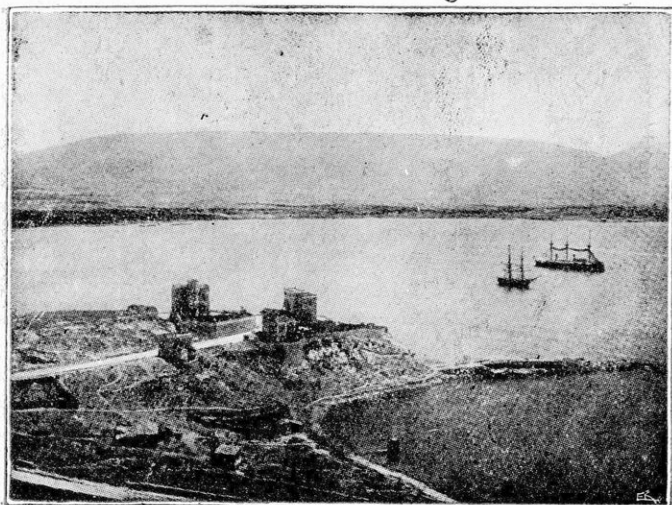
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

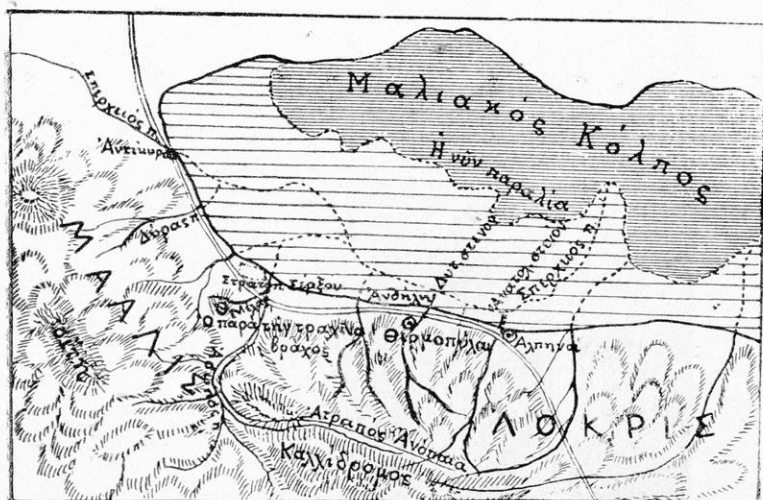
Ἡ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος (Ἡροδ. VI, 102 ν. ἐξ.)

Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (Ἡροδ. VI, 102-117 ν. ἐξ.)

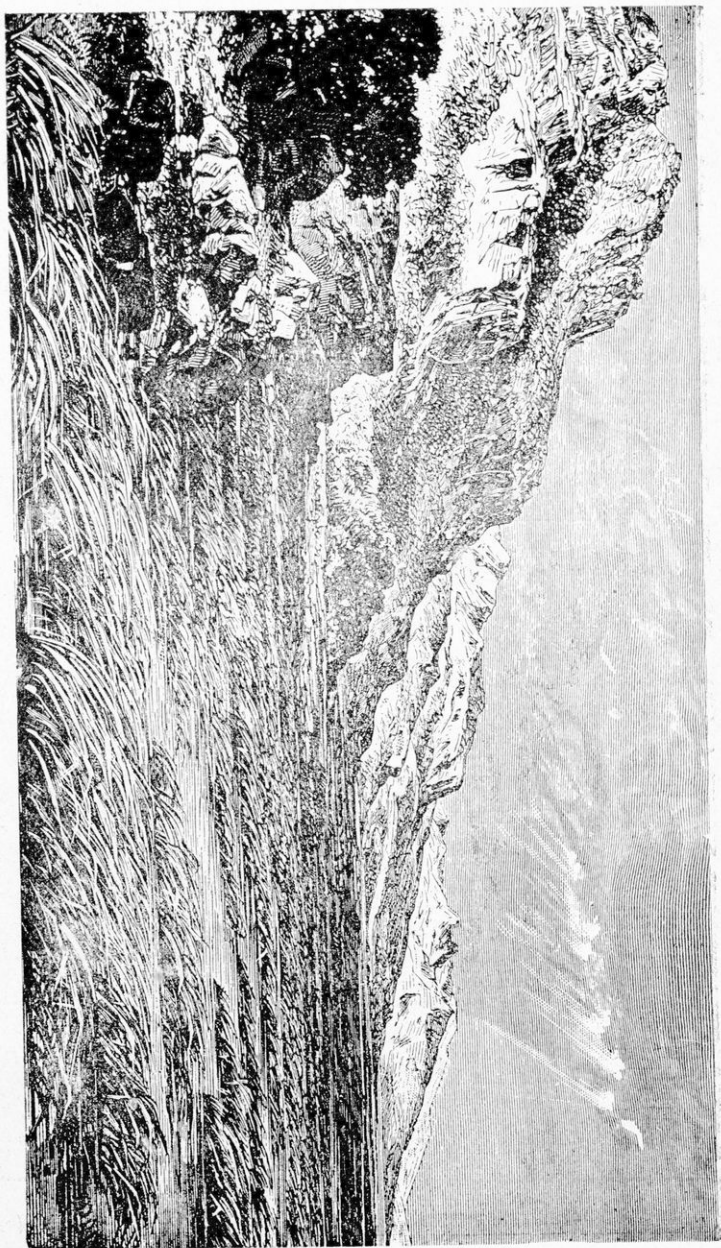

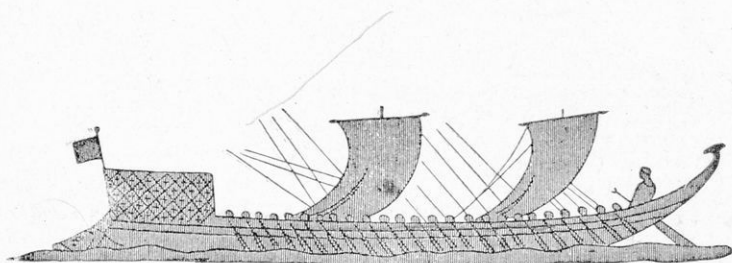
Ὁ Φοληρικὸς ὄρεμος. Θέα ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς Μουνιχίας

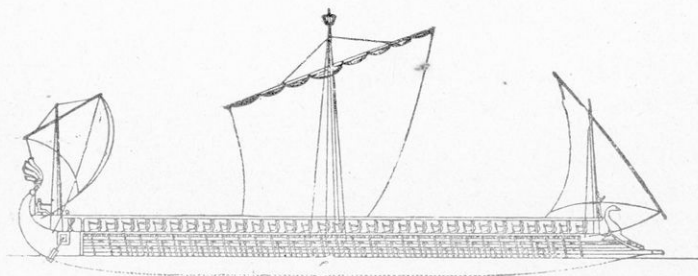
Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης (Ηρόδ. VII, 213-218)

Θεοδοτόναι (Ήρδ., VII, 201 κ. ε.)

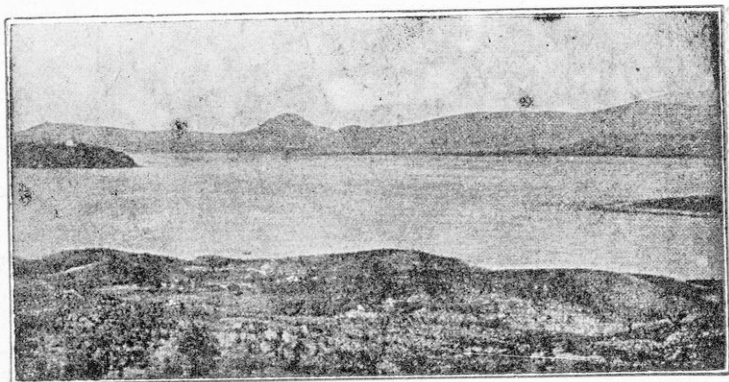
Πεντηκόντορος (Ἡρόδ. VIII, 1)

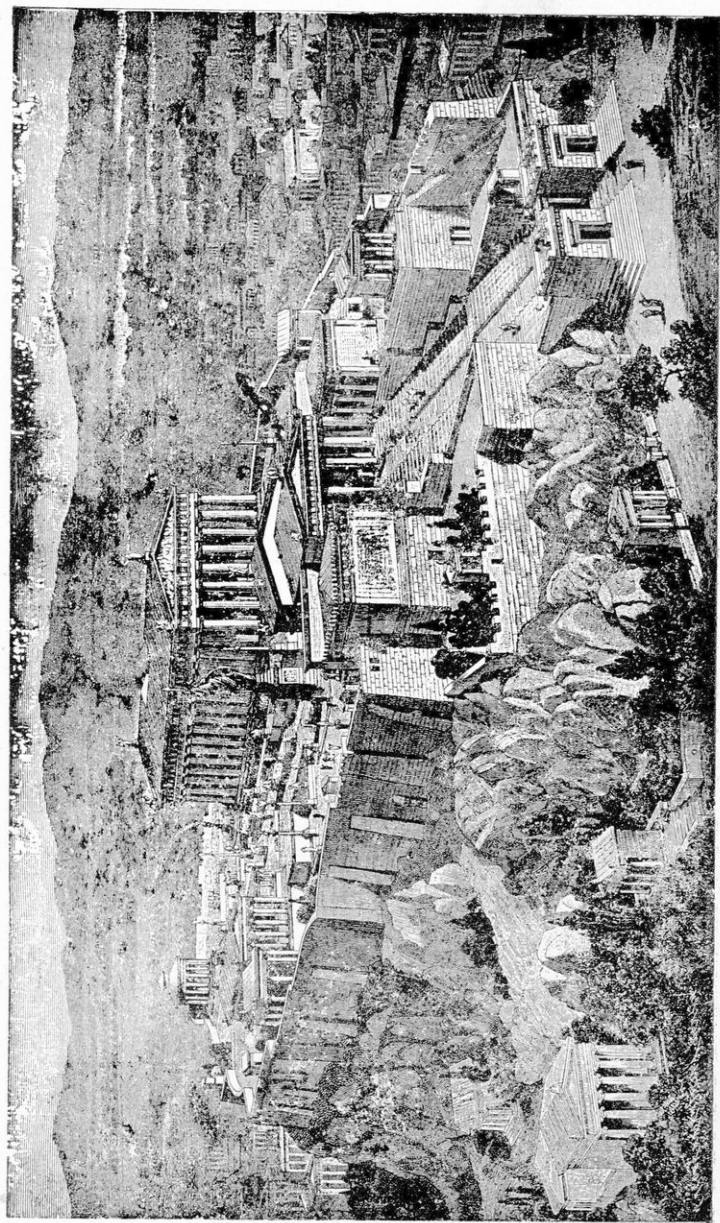
Τριήρης

Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου

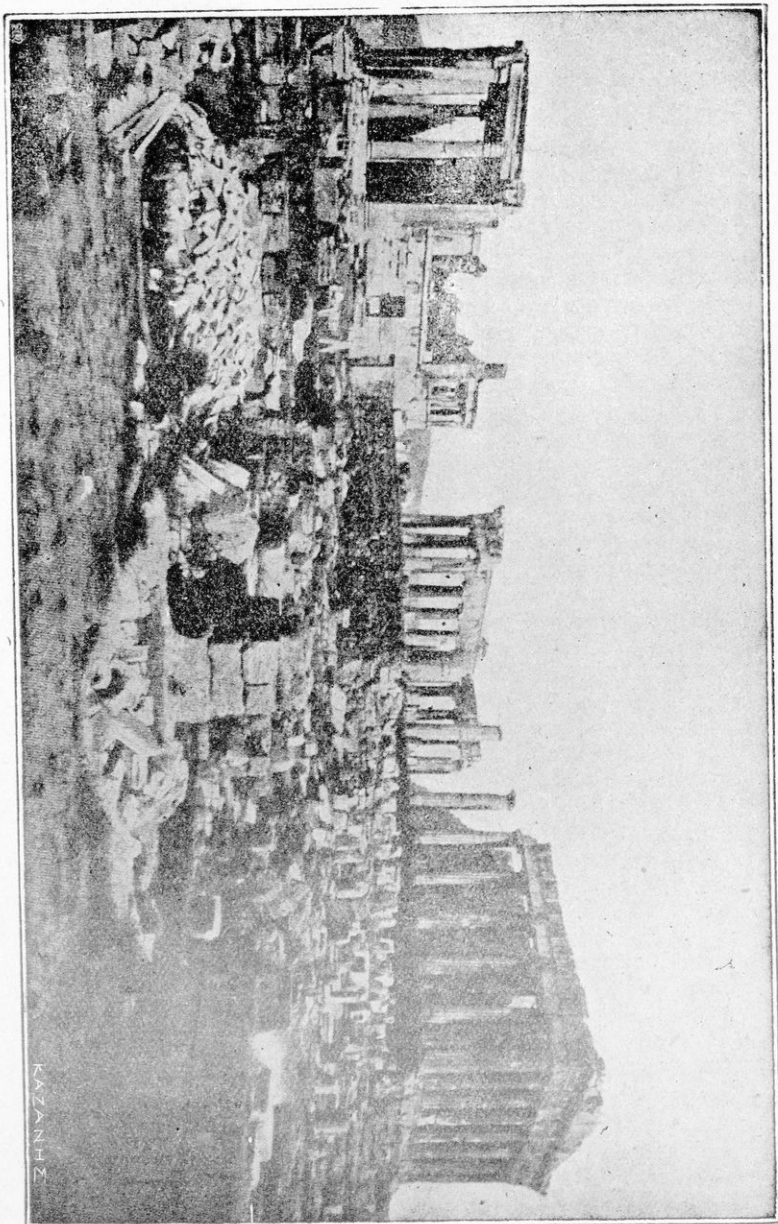

Ὁ κόλπος τῆς Σαλαμῖνος (Ἡροδ. VIII, 49 κ. ἐξ.)

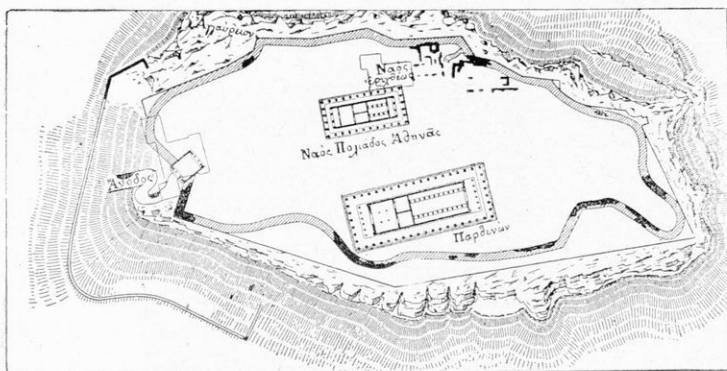

Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχαίότητα

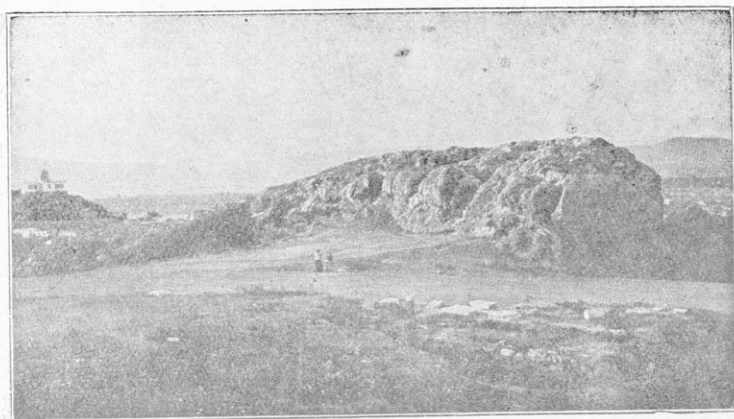
Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ὡς ἔχει σήμερον

ΤΑΝΝΑΙΜ

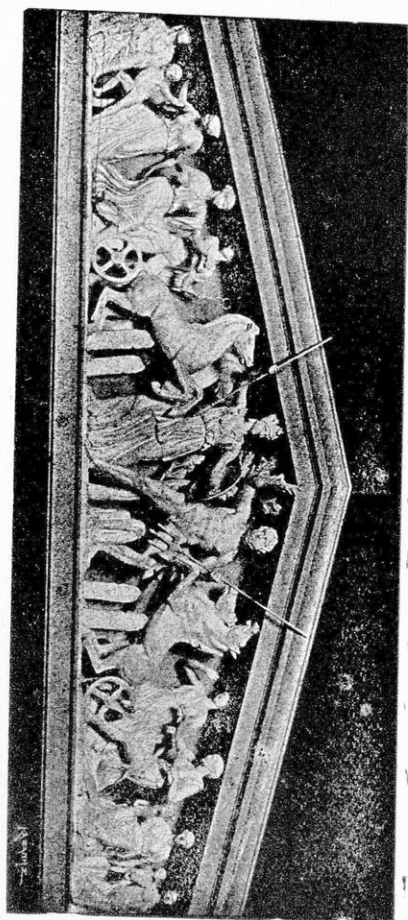

Σχεδιάγραμμα τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν
πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (Ἡροδ. VIII, 51-55)

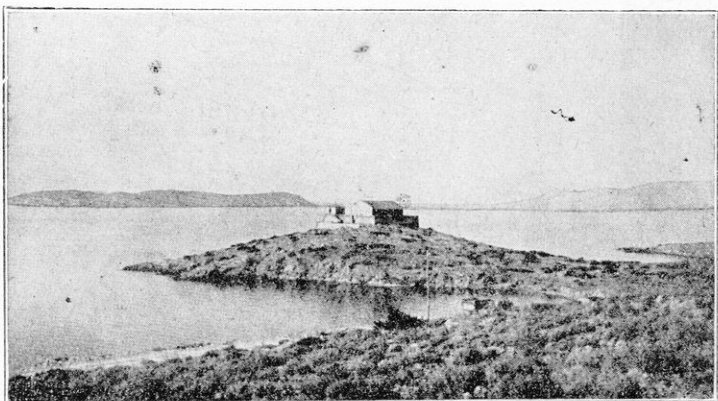
Ὁ Ἀρειος πάγος (Ἡροδ. VIII, 52)

Τὸ δυτικὸν ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος (Περδ. V'III, 55)

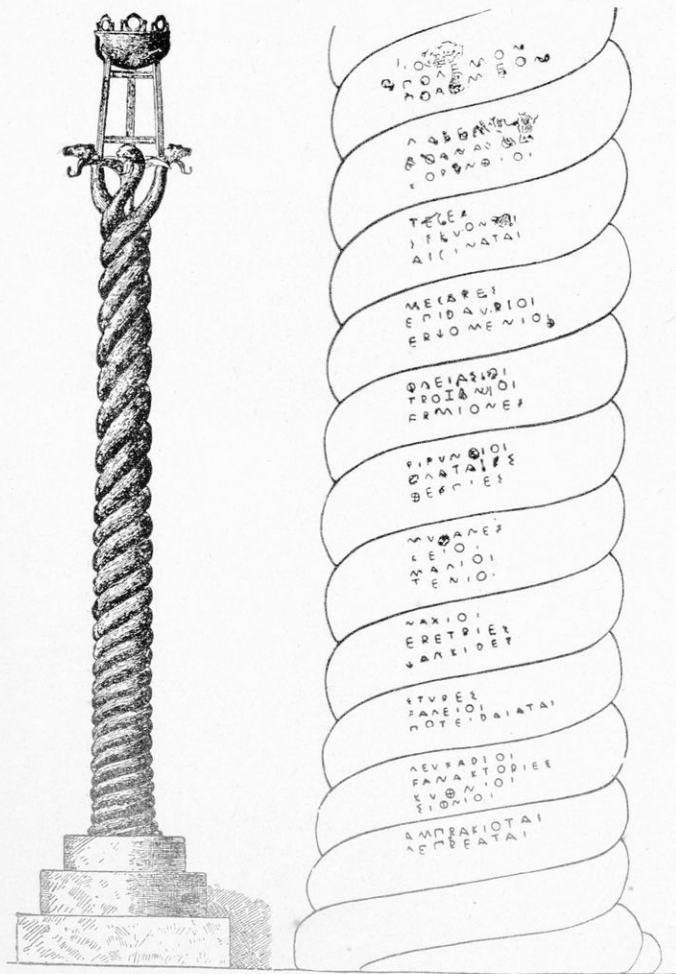

Τὸ σήμερον σωζόμενον Ἐρέχθειον (Ἡροδ. VIII, 55)

Ὁ Κερατόπυργος, ἐφ' οὗ εἶχε στήσει τὸν θρόνον του ὁ Ξέρξης
κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν (Ἡροδ. VIII, 90).

Ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων
ἀφιερωθείς τῷ Ἀπόλλωνι
πρότους (Hod. VIII, 82)

Ἡ ἐπὶ τῶν σπειρῶν
τῶν ὄψεων ἐπιγραφή

Τοῖδε τὸν
πόλεμον
ἐπολέμεον

Λακεδαιμόνιοι
Ἀθηναῖοι
Κορίνθιοι

Τεγεᾶται
Σικυόνιοι
Αἰγινᾶται

Μεγαροῖς
Ἐπιδάουριοι
Ἐρχομένιοι

Φλειᾷσιοι
Τροζάνιοι
Ἑρμοῖνες

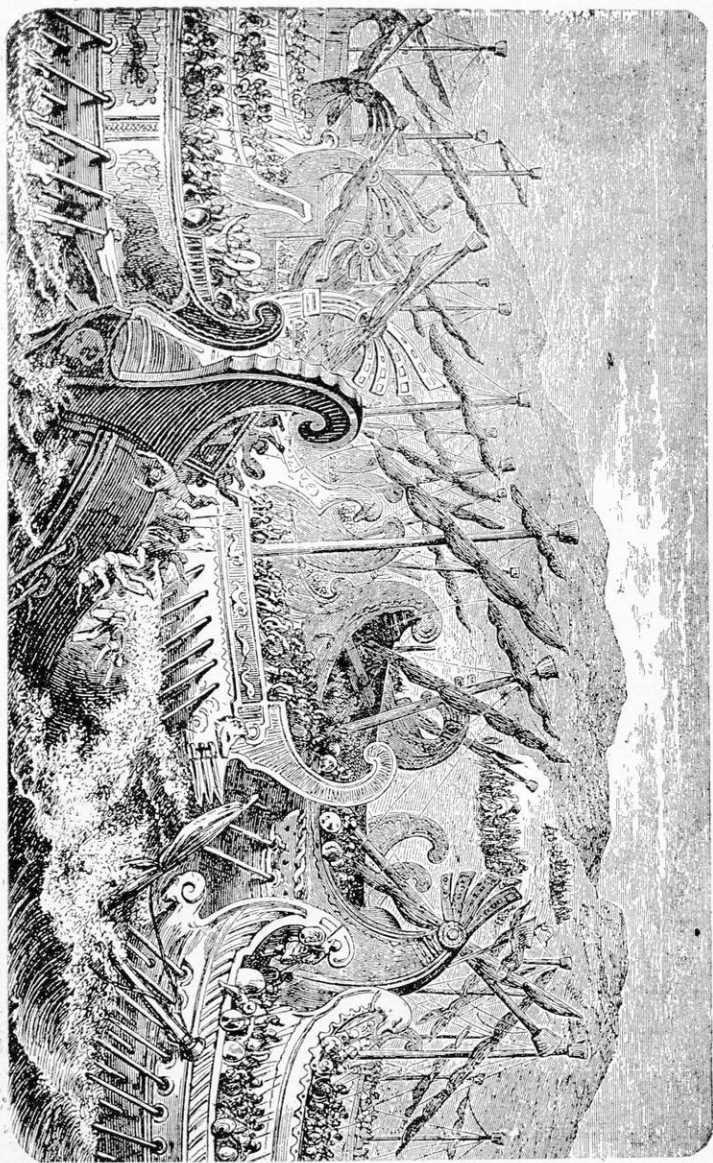
Τιγύνθιοι
Πλαταιῆς
Θεσπιῆς

Μυκανεῖς
Κεῖοι
Μάλιοι
Τένιοι

Νάξιοι
Ἐρετριεῖς
Χαλκιδεῖς

Συνεῖς
Φαλῆιοι
Ποτειδαῖται

Λευκάδιοι
Φανακτορεῖς
Κύνθιοι
Σίφριοι
Ἀμπρακιοῖται
Λεπρεᾶται

Η
2^η Σαλαμίνι ναυμαχία

Παῖς τοῦ οὐδοῦ.

Κυμω
Ευκρίτων
Θάυμα
Μυροφύων
Τραφικαίον
+ Ερμω
Πασιφύων
Ούρα
Πασιφύων.

4
2
6

